

ONZE MANNEN
TER ZEE

IN DICHT EN BEELD

DOOR

Dr. D. F. Scheurleer

'S GRAVENHAGE MARTINUS NIJHOFF MDCCCXII

W. B. Boekn.

N. V. MARTINUS NIJHOFF'S BOEKHANDEL EN UITGEVERSMAAATSCHAPPIJ

LANGE VOORHOUT 9

'S-GRAVENHAGE

TELEFOON 111003
's-Gravenhage, 1 Juni 1943

POSTREKENING 4165

Zutphensche Boekhandel J. Nijkamp
Z U T P H E N.

Geachte heer,

Naar aanleiding van uw schrijven van 29 Mei j.l. deel ik U mede, dat door een verzuim van den drukker eenige exemplaren van het werk "Scheurleer. Onze Mannen ter 'ee" niet werden genummerd.

Ik verzoek U het door mij geleverde exemplaar met nummer 186 te willen voorzien.

Met beleefden dank voor de te nemen moeite,

teeken ik,

Hoogachtend,
N. V. Martinus Nijhoff.

486

486

386

386

1.10.11
HOOGSCHOLE

1.10.11

met de leden van de te nemen commissie,

het nummer 100 te willen maken.

De afzender is het door mij geleende exemplaar
van het werk "Sociologie". Deze worden genummerd.
De afzender is het door de uitgever uitgegeven
nummer 100 te maken, dat door de uitgever aan de
afzender moet,

N. O. T. I. H. E. I.

ONZE MANNEN TER ZEE

Van ONZE MANNEN TER ZEE

zijn gedrukt

twee honderd dertig exemplaren op zwaar Cartridge papier

op de pers genummerd 21—250

en twintig exemplaren op groot papier Van Gelder

genummerd 1—20

N^o **186**

Digitized by the Internet Archive
in 2016

<https://archive.org/details/onzemannenterzee01sche>

Dus looft de groote Tromp, die Tang en Teems deï' zwaarten.
 Zyn Krijgsmedeet was een Zuul van koper, die de Straat
 Voor't vullen ondoefschraagt. Hy woude dubble plichten;
 Nu roept hy aan als looft, dan roept hy als feldmaat:
 Twee deuyden lie de zee, de keel van't landt, heylfelde.

Zoo ver als 't groffgeschut de Landtins overvint,
 Zoo ver verstant hy door zyn daalen 't park der Stille.
 Wie d'edle Dapperheid, roept Nederlandt bemint,
 Befchrey dien statygd: roeygh is 't zeegezualen.
 De huuwen zyn te dier die sty met Tromp betaalen.

I. Lissius pinxit

C. D. Sulzerit

In 1701. Abraham Ulagh Exc.

ONZE MANNEN TER ZEE

IN DICHT EN BEELD

GEDICHTEN, PORTRETTEN, PENNINGEN EN GRAFMONUMENTEN
DOOR TIJDGENOOTEN VERZAMELD DOOR

DR. D. F. SCHEURLEER

EERSTE DEEL

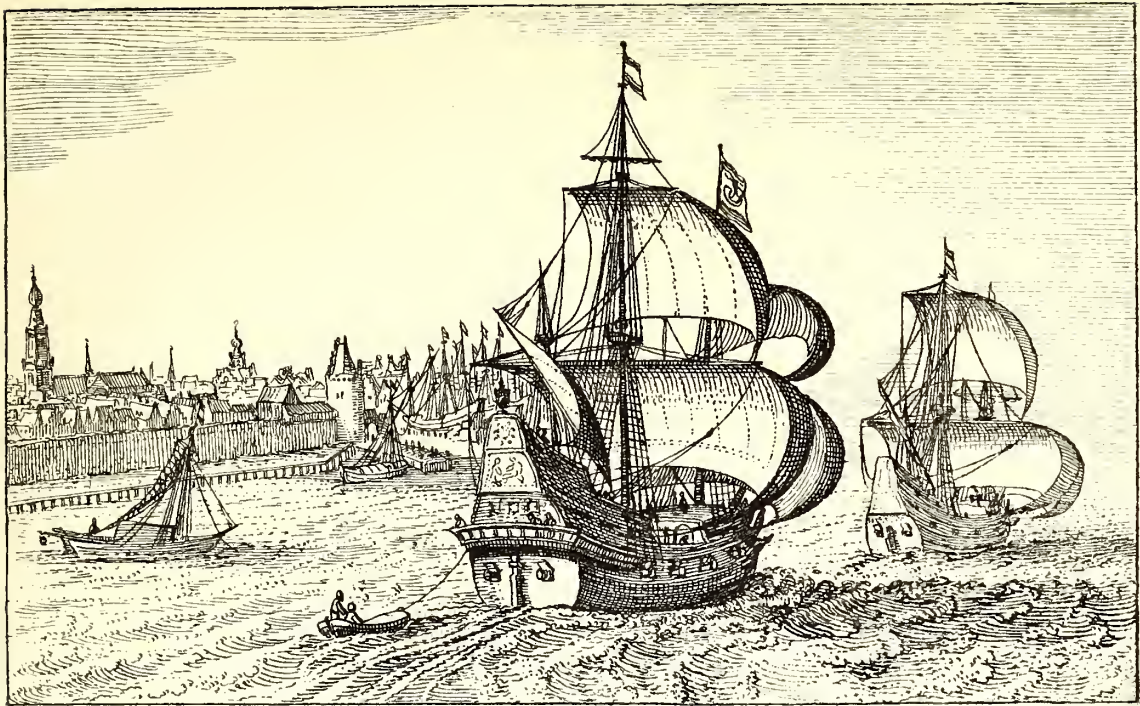
1572 — 1654

'S-GRAVENHAGE — MDCCCXII — MARTINUS NIJHOFF

Van mannen in oorlog, van mannen in vrêe,
Oud Holland! daar mag je van spreken.

HEYE.

VOORREDE.

Het denkbeeld een geschiedverhaal niet neer te schrijven in deftig proza, maar in plaats daarvan een reeks samen te stellen van gedichten, gewijd aan bekende gebeurtenissen en aan de personen, die daarin de hoofdrol vervulden, is volstrekt niet nieuw.

Om dit beweren te staven wil ik niet teruggaan tot overoude tijden. Ik zal Homeros en de Eddasagen laten rusten en mij bepalen tot een schrijver, die juist drie eeuwen geleden hier te lande leefde, Pieter Bor Christiaenszoon, Historyschrijver, een man, wien het voorzeker niet aan ernst ontbrak.

In 1617 gaf hij een geschrift uit getiteld:

„Den oorspronck, begin ende aenvanck der Nederlandtscher oorlogen, geduyrende de Regeringe vande Hertoginne van Parma, de Hertoge van Alba, ende eensdeels vanden groot Commandeur, nu in Liedekens vervaet.”

In de opdracht aan „Mijn E. Heeren, Mijn E. Heeren de Regeerders ende Magistraten van 's Gravenhage” deelt hij mede hoe hij in zijn „ledighe tijdt” zijne uitgegeven geschriften „in Liedekens vervaet” heeft, „ende dit tot vermaeckinghe der Nederlantscher vrouwen ende jeucht, de welke „meestendeel het hoofd ende sinnen ongeerne met veel leesens quellen”. Hij haast zich hier onmiddellijk bij te voegen: „daer in ick hebbe naer gevolcht de oude maniere „onser voorvaderen, die veel tijts de geschiedenis haers tijdts in Liedekens „vervaet hebben, ende bysonder in dese ende noord-waerts geleghen Landen”.

Ik laat in het midden of Bor's liedekens de Nederlandsche vrouwen en jongelingen dikwijls aan het zingen hebben gebracht; ik wil alleen er op wijzen hoe oud het pogen is door bundels gedichten het verleden in herinnering te roepen.

Het Geuzenliedboek heeft als zoodanig jaren lang dienst gedaan, in elke nieuwe uitgave verrijkt met liedjes, betreffende hetgeen in den jongsten tijd was voorgevallen. En nog negen jaar na Bor verscheen de „Gedenckclanck” van Valerius, een geschiedverhaal in proza, dat lang voor goed vergeten zou zijn, indien het niet ware opgevuld met de Liedekens, die door de tijdgenooten ter eere van belangrijke gebeurtenissen waren gezongen.

En zelfs in de 19de eeuw heeft niemand minder dan Mr. G. Groen van Prinsterer de historische dichtkunst te hulp geroepen, ten bate van de beoefening der vaderlandsche geschiedenis. Zijn bundel „Vaderlandsche Zangen” is eene poging om zijn „Kort Overzicht van de Geschiedenis des Vaderlands”, door middel van gedichten als het ware te verluchten.

Daar hij evenwel met het tijdvak begint, waarin de Nederlanden bezig waren te ontstaan uit aanslibbingen en bezinkingen en hij zoowel de Batavien als de Noormannen en de Grafelijke huizen behandelt en dit alles door verzen den lezer nader wil brengen, was hij verplicht, in plaats van ooggetuigen, dichters uit den nieuweren tijd te hulp te roepen.

Sedert jaren heb ik bij het doorlezen onzer oude liederenboeken aangeekend wat ik vond, betrekking hebbende op de geschiedenis van ons zeewezen en op deze wijze is eene verzameling gedichten bijeengebracht, die (naar mijne meening) eene eigenaardige bijdrage vormt tot de kennis onzer geschiedenis. Aan het woord zijn uitsluitend tijdgenooten, van allerlei rang en stand. Broederlijk zijn naast elkander komen te staan mannen als Hooft, Vondel, Antonides, Huygens, Cats, Westerbaen, de Decker en rijmelaars van den derden en vierden rang, vele anonymi, vaak eenvoudige zeelieden.

Naast verzen, waarvan de dichter, hoogdravend, de grootheden der Grieksch-Romeinsche fabelleer zooveel als doenlijk te pas brengt, staan de producten van den rijmelaar der liedjes, die op straten en bruggen werden te koop geboden.

Naast fraaie dichtregelen veel kreupelrijm en bombast. Dit laatste groeit natuurlijk op onrustbarende wijze aan naarmate de kracht en de frischheid van het volk afneemt. Toch zal men in de eenvoudige volksliedjes der 18de eeuw nog uitdrukkingen en vormen aantreffen, die aan vervlogen eeuwen herinneren, laatste overblijfselen van vroegeren eenvoud, naast eerste opflikkeringen van een nieuwen volksgeest.

Mijn oorspronkelijk plan is geweest mij te beperken tot liederen. Van dit plan ben ik afgestapt om verschillende redenen. Ten eerste is het vaak ondoenlijk uit te maken of een gedicht als lied kan en mag worden beschouwd en ten tweede komt er onder hetgeen ongetwijfeld geen lied is zeer veel voor, dat m. i. hier niet mocht worden gemist. Ik heb hierbij in de eerste plaats het oog op de grafschriften en bijschriften van de historieprenten en portretten. Hoeveel gebral ook hier onder door loopt, een bundel verzen, betrekking hebbende op het Nederlandsche zeewezen, zou zonder deze verzen hoogst onvolledig zijn.

Men verwachtte dus hier geen keur van verzen van hooge dichterlijke waarde. De verzameling is bedoeld als bijdrage tot de kennis van den ontwikkelingsgang van ons volk.

De geschiedkundige zal er weinige feiten uit leeren kennen, die hem niet reeds van elders bekend zijn en er zonder moeite grove historische fouten in kunnen aanwijzen. Toch geloof ik dat men deze bronnen niet minachtend over het hoofd moet zien.

Reeds Jacob van Lennep heeft den bekenden geschiedschrijver van ons zeewezen J. C. de Jonge gewezen op het belang der gedichten van tijdgenooten. Aanvankelijk wilde deze er niet van weten, maar kort voor zijn dood: „bekende hy nu in te zien, hoe somtijds ook by dichters byzonderheden te vinden waren, die men in staatsstukken en archieven vruchteloos zoeken „zoù, en stelde hy zich voor, met dat oogmerk ook by onze bloot letterkundige schrijvers eens naar nieuwe bouwstoffen voor zijn arbeid om „te snuffelen.” (Uitgave van Vondel's Werken, Amsterdam 1869. Dl. VII. Blz. 745).

Men moet niet te lichtvaardig met Jacob van Maerland smalen op die

. valsche poëten,
Die meer dichten dan si weten,

want wij hebben in elk geval te doen met uitingen van tijdgenooten, niet zelden van ooggetuigen. Meestal zijn dit eenvoudige zeelui, maar soms stuiten wij op rijmwerken van lieden, die zich als dichters beschouwden, en bij wie men eene ontwikkeling kan verwachten, boven het gewone peil. Balthazar Bort, die drie jaren in de Chineesche wateren doorbracht, had zekeren Matthijs Cramer aan boord, die geregeld de bijzondere gebeurtenissen ter plaatse bezong. En even als in de Engelsche oorlogen Willem van de Velde mede uitzeilde om van de belangrijkste bedrijven schetsen te maken, ging in 1672 met de Amsterdamsche schepen iemand mede, die zich ten doel stelde: „spyt storm en oorloghsgevaer, my selve te vermaken in het melden „van de roem mijner lantsgenooten en de dapperheid van onse ontsterffelijcke „en weergadeloose waterhelden”. Het was dus aan boord dier schepen dat Ocke Jeyes Coopman, die zich zelf den titel van Zeepoëet toeleigde, zijne verzen maakte, die hij later vereenigde onder den titel van Zee-clio. Wel leverde hij hiermede het bewijs, dat onze zeepoëten als kunstenaars volstrekt niet op één lijn kunnen worden gesteld met onze zeeschilders, maar de geschiedschrijver mag zulke gedichten, echte documenten uit den tijd, niet negeeren.

In elk geval vindt men er een gemakkelijk middel in om de wijze te leeren kennen, waarop tijdgenooten over belangrijke gebeurtenissen dachten en welken indruk zij op hen maakten. De volksgeest spreekt in den regel zeer duidelijk in die liederen en rijmen. „In niet meer dan 25 regels daagt „plotseling een geheel tijdvak der vaderlandsche geschiedenis en een van het „hoofd tot de voeten geharnast voorgeslacht voor u op,” zegt C. Busken Huet, sprekende van het gedicht van Revius over het ondergaan van het Spaansche schip „De Heylige Gheest” in 1624. (Litt. Fantasiën en Kritieken, Haarlem 1881. Dl. I. Blz. 50).

De bundel bevat een brok beschavingsgeschiedenis. Een enkele oogopslag op de liedjes uit het begin van den tachtigjarigen oorlog doet menschen kennen, ernstig, vastberaden, godsdienstig maar toch vol lust tot spotternij met den vijand. Soms blijkt het hun bang genoeg om het hart te zijn, maar het volgende oogenblik breekt weer een frissche opgewektheid door, gevoel van eigen kracht, doch steunend op God.

In de tweede helft der 17de eeuw begint het gebral en gerijmel bedenkelijk te worden. De pittigheid der jeugd gaat allengskens verloren.

Om te weten hoe het in de helft der 18de eeuw geworden was leze men b.v. wat *Feitama* dichtte op den tocht van *Hendrik Gravé* en men gevoelt aanstonds hoe bedenkelijk het met de frischheid van den volksgeest stond. Voortreffelijk spreekt de algemeene stemming in de verzen van den patriottentijd. Schetteren, snoeven, schreeuwen, pochen en schelden geen gebrek. Een groot aantal dier verzen kan slechts een glimlach afdwingen, veel is hinderlijk opgeblazen, of opgevuld met gal en venijn. Het doet denken aan de brood-dronkenheid en toomeloosheid van kwajongens, te vroeg aan de leidende ouderlijke hand ontsnapt. Het is eene weinig aantrekkelijke reactie op de dufheid en saaiheid der voorafgaande tientallen van jaren.

Gelijktijdig komt er evenwel hier en daar verbetering. In sommige der laatste 18-eeuwsche liedjes, is het alsof men den dageraad van betere tijden bespeurt. Er komt een natuurlijker toon in die uitingen van opwinding. Het is niet meer het gebral en geraas, geboren en groot geworden in vergaderingen, koffiehuzen en clubs. Men voelt dat men aan het begin is gekomen van een nieuw tijdvak, waarin men zich heeft losgemaakt van veel wat in den loop der tijden tot groote misstanden en misbruiken had gevoerd, een nieuw tijdvak, waarin men zich de slaap uit de oogen had gewreven.

Naar volledigheid is bij het samenstellen dezer verzameling niet gestreefd. Zij moet een bloemlezing zijn. Er is zóó veel gedicht, dat er niet aan valt te denken alles bijeen te brengen. Bovendien zou ik dit ongewenscht achten. Er is àl te veel gedicht, dat terecht in vergetelheid rust en den omvang van dit boek onnoodig zou vergrooten.

Ik erken dat het schiften mij veel moeite heeft veroorzaakt. De verzamelaar is allicht geneigd aan het minderwaardige een belangrijken kant te ontdekken, doch die kennis van zijne zwakke zijde mag er hem daarentegen niet toe voeren het onbeduidende te veel te weren. Is het b.v. niet de moeite waard te zien welke liedjes op straat werden verkocht toen de *Ruyter* grafwaarts werd gedragen, al maakt men daar kennis met gebrekkig gerijmel? Moet men zich door de lengte van een gedicht van het opnemen laten weerhouden, indien wij daarin kunnen lezen hoe het volk dacht over de kaapvaart? Moet men tal van grafschriften uitsluiten omdat zij naar ons gevoelen in strijd zijn met den goeden smaak en vooral met de regelen der dichtkunst?

Moet een liedje worden ter zijde gelegd omdat er voor onze ooren ruwe uitdrukkingen in voorkomen? Moeten schimpdichten op Johan en Cornelis de Witt, Graaf van Bylandt, Hartsinck en anderen achter worden gehouden, omdat men er niets dan laster in ziet? Al die vragen heb ik gemeend ontkennend te moeten beantwoorden. Ik acht het de moeite waard te laten zien hoe onze voorouders zoowel in het tijdvak van hun opkomst, hun bloei als van hun verval hun helden en dooden huldigden, hun groote daden in verzen herdachten, hun vijanden bespotten, te keer gingen tegen wat hun onrecht scheen, in dagen van angst uiting gaven aan hun gemoedsstemming. Daaruit weg laten wat naar hedendaagsche opvatting smakeloos of ruw is, zou vervalsching der geschiedenis zijn. Men dient kennis te maken zoowel met de angstkreten der oogeblikken, waarin voor vernietiging gevreesd werd, als met den feestroes bij overwinningen, met de uitgelatenheid der aan wal komende zeelieden en de haat, den vijand toegedragen, met de vergoding der helden, die de overwinning bezorgden en het geraas en getier tegen hen, aan wie de nederlaag werd geweten.

De gedichtenreeks is opgeluisterd door een aantal portretten van groote mannen en afbeeldingen van grafmonumenten en gedenkpenningen.

Ook hier is slechts een greep in het overvloedige materiaal gedaan. Het doen eener keuze was hier echter veel gemakkelijker dan bij de gedichten. Ten eerste is de voorraad niet zoo onafzienbaar groot en ten tweede is de kunstwaarde dezer portretten, gravures en penningen in den regel verveven boven die der verzen. Het is gemakkelijker zich op te werpen als dichter dan als schilder, beeldhouwer, graveur of medailleur!

Ik heb de teksten overgenomen zooveel doenlijk zonder iets aan schrijfwijze en interpunctie te veranderen. Op een zeldzame uitzondering na ben ik ongevoelig gebleven voor de verleiding om de vaak verminkte of onbeholpen versregels op te knappen. Waar men hier veelal te doen heeft met dichtwerken voor en door het volk, weet men wel waar men met zulk een zuiveringswerk begint, niet waar men belandt. Ook zouden de verbeteringen allicht afbreuk doen aan het karakter dier gedichten.

De stof is zoo veel mogelijk chronologisch gerangschikt. Daar de helden in den regel eerst bij hun dood werden gehuldigd is bij voorkeur in hun sterfjaar bijeengebracht wat op hen betrekking heeft. Bij de allerberoemdsten, Tromp, van Wassenaer, de Ruyter, b.v., was er gereedelijk gelegenheid de stof te verdeelen.

Aan het einde van elk deel zijn enkele aantekeningen bijeengebracht. Het slot van het derde deel wordt gevormd door een algemeen register der namen.

De hier achter volgende afkortingen geven de bronnen aan, waaraan de gedichten ontleend zijn.

Op den valreep mag ik niet verzuimen hartelijk dank te zeggen voor de, zoowel van particulieren als van beheerders van openbare verzamelingen, ondervonden welwillendheid en hulp. Alleen daardoor is het mogelijk geworden dit boek samen te stellen en de reproducties van zoo vele kunstwerken te geven.

v. L. III. 373.

Gouden eere teeken, verleend door de Admiraliteit van Amsterdam.

INHOUD
VAN HET
EERSTE DEEL.

	Bladz.
VOORREDE	V
CHRONOLOGISCH REGISTER DER GEBEURTENISSEN EN PERSONEN	XV
REGISTER DER AFBEELDINGEN	XVII
LIJST DER BRONNEN WAARAAN DE GEDICHTEN ZIJN ONTLEEND	XIX
TEKSTEN	I
AANTEKENINGEN	205

CHRONOLOGISCH REGISTER
DER
GEBEURTENISSEN EN PERSONEN.

	Bladz.
1572. Verovering van den Briel	1
1572. Gevecht te Sluis	2
1572. „ bij Rammekens	3
1573. „ „ Middelburg	3
1573. Slag op de Zuiderzee	5
1573. Klaaglied van Bossu	6
1573. Tijdvers	7
1573. Spotlied op de houten pompen	8
1574. Slag bij Bergen op Zoom	9
1574. Gebed in nood	11
1574. Slag bij Lillo	12
1575. Lodewijk Boisot	10
1575. Inval op Schouwen	13
1588. Onoverwinnelijke Vloot	14
1590. Hulde aan Evert Hendriksen	18
1594. Huygen van Linschoten	18
1596. Slag bij Cadix	20
1598. Reis van Olivier van Noort	24
1600. Nederlandsche bemanning naar de Spaansche galeien gebracht	25
1600. De Zwarte Galei	26
1602. Spaansche galeien overzeild	28
1604. Inneming van Sluis	29
1607. Slag bij Gibraltar	32
1607. Jacob van Heemskerk	40
1608. Willem Jansz. Blaeu	45
1614. Gevechten tegen zeeroovers	46
1615. Tocht van Schouten en le Maire	47
1616. Vertrek Engelsche garnizoenen	48
1614. Tweede Nederlandsche wereldreis	49
1615. Slag bij Malakka	51
1616. Lied: 't Schip der minnen	53
1618. Reis van Willem IJsbrentz Bontekoe	55
1619. Overwinning van Cornelis Brackman	56

	Bladz.
1621. Hervatting van den oorlog na het Bestand	58
1621. Oprichting der West-Indische Compagnie.	58
1622. Petrus Plantius	59
1622. Het Roodde Paert	59
1623. Bededag	60
1623. Voordeelen in Oost-Indië	61
1624. Vloot naar West-Indië	61
1624. Sneuvelen van Brackman en Wale	64
1624. Vergaan van den Heyligen Geest	65
1625. Derde vloot naar West-Indië	65
1625. Mooi Lambert	66
1625. Prins Maurits	67
1625. Kapitein Cleuter tegen Duinkerkers	68
1625. Philips van Dorp tegen Duinkerkers	68
1627. Willem Graaf van Nassau la Leck	69
1627. Gerrit van Swol tegen Duinkerkers	70
1628. Schipbreuk der Batavia	71
1628. Gevechten bij Cuba	73
1628. Verovering der Zilvervloot en gedichten op Piet Hein	73—92
1629. Tocht naar Duinkerken	93
1629. Dood van Piet Hein.	95—100
1630. Verdediging der Kaapvaart	100—105
1630. Hendrik Corn. Lonk.	107
1630. Olinda ingenomen	108
1631. Slag op het Slaak	110
1631. Spotliederen op Jan van Nassau	114
1631. Scheepsspreuken	117
1633. Corn. Jansz. de Haen tegen Duinkerkers.	118
1636. Overwintering in de Poolstreek.	120
1636. Evertsen en Mangelaen tegen Duinkerkers	121
1637. Laurens Reaal	124
1639. Aanmoediging tot oorlog in West-Indië	124
1639. Klacht over levering van oorlogsbehoeften aan Spanje	125
1639. Slag bij Duinkerken	125
1639. Slag bij Duins en gedichten op M. H. Tromp.	127—140
1639. Adm. Houtebeen	140
1639. Matrozenlied	141
1640. Witte de With tegen Duinkerken	143
1644. Slag in het Listerdiep	143
1644. Veldmuys tegen Duinkerkers	144
1646. Inneming van Duinkerken	145
1647. Joos van Trappen, genaamt Banckert	147
1648. Vrede van Munster	151
1649. Lof der Matrozen	153
1649. Overwinning der Venetianen	155

	Bladz.
1651. Schipbreuk van 6 schepen	156
1652. Eerste Engelsche oorlog	157
1652. Gevecht tusschen Tromp en Blake	159
1652. Jonge Kees	159
1652. Slag bij Plymouth	160
1652. M. A. de Ruyter.	160
1652. Schotschriften tegen Tromp	162
1652. Gevechten Middellandsche Zee	164
1652. Slag bij Duins	164
1653. Driedaagsche Zeeslag	165
1653. M. H. Tromp	168
1653. Joris van der Zaen	169
1653. Slag bij Livorno	169
1653. Dood van Jan van Galen	170
1653. Cornelis Tromp	174
1653. Wemmer van Berchem	176
1653. Slag bij Nieuwpoort	176
1653. Slag bij Ter Heijde	178
1653. Dood van M. H. Tromp	180
1653. Jacob Baron van Wassenaar, Lt.-Admiraal	195
1653. Het malle Schip	201
1654. Vrede van Westminster	202

REGISTER
DER
AFBEELDINGEN.

	Titelplaat
M. H. TROMP. Portret	Bladz. I
1572. WILLEM BLOYS VAN TRESLONG. Portret	I
1572. Inneming van den Briel. Draagteeken	2
1572. WILLEM GRAAF VAN DER MARK, HEER VAN LUMEV. Portret	4
1573. Halve maan der matrozen van Boisot	5
1573. Slag op de Zuiderzee. Penning	12
1574. LODEWIJK VAN BOISOT. Portret	14, 17 en 18
1588. Onoverwinlijke Vloot Penning	14
1588. JUSTINUS VAN NASSOU. Portret	16
1590. EVERT HENDRICXSEN. Portret	18
1594. JAN HUYGEN VAN LINSCHOTEN. Portret	19
1593. Admiraliteit van Zeeland. Penning	20
1594. GERARDUS MERCATOR. Portret	20
1596. Slag bij Cadix. Penning	20

	Bladz.
1596. Jhr. JAN VAN DUIVENVOORDE. Portret	22
1597. Spaansche vloot in storm. Penning	24
1598. OLIVIER VAN NOORT. Portret	24
1601. OLIVIER VAN NOORT. Grafzerk	24
1597. Terugkomst Oost-Indische schepen. Penning	25
1599. Buit, behaald door P. VAN DER DOES. Penning	25
1598. JACOB CORNELISZ. VAN NECK Portret	26
1599. Jhr. PIETER VAN DER DOES. Portret	28
1602. Verovering van het Spaansche galjoen St. Jacob. Penning	27
1602. Overzeiling van Spaansche galeien. Penning	28
1603. Overzeiling van Spaansche galeien. Penning	29
1603. JOOS DE MOOR. Portret	30
1606. WILLEM DE ZOETE, genaamd HAULTAIN. Portret	32
1604. Inneming van Sluis. Penning	31 en 32
1604. Inneming van Sluis. Facsimile van Een nieu Victorie Liedt.	34
1607. Slag van Gibraltar. Penning	35
1607. JACOB VAN HEEMSKERK. Portret	40
1607. JACOB VAN HEEMSKERK. Grafmonument	42
1608. WILLEM JANSZON BLAEU. Portret	44
1609. Twaalfjarig bestand. Penning	46
1615. JACOB LE MAIRE. Portret	48
1616. Voorspoed der Nederlandsche Provinciën. Penning	53
1618. MELCHIOR VAN DEN KERCKHOVEN. Portret	52
1618. WILLEM YSBRANDZ BONTEKOE. Portret	56
1620. MOOY LAMBRECHT tuchtigt de Zeeroovers. Penning	58
1622. PETRUS PLANCIUS. Portret	58
1622. JOCHEM HENDRICKX SWARTENHONDT. Portret	60
1624. Overwinningen op de kusten van Peru en Brazilië. Penning	61
1625. Tegenspoeden in 1625. Penning	68
1627. Jhr. PHILIPS VAN DORP. Portret	68
1627. WILLEM GRAAF VAN NASSAU LA LECK Portret	70
1628. PIET HEYN en de Zilvervloot. Penning	74
1628. PIET HEYN en de Zilvervloot. Penning	79
1628. PIET HEYN en de Zilvervloot. Penning	82
1628. PIET HEYN en de Zilvervloot. Penning	88
1629. PIET HEYN. Portret	88
1629. PIET HEYN. Portret	92
1629. PIET HEYN. Grafmonument	96
1629. JAN PIETERSZ. COEN. Portret	100
1630. HENDRIK CORNELISZ. LONCQ. Portret	106
1631. Slag op het Slaak. Penning	109 en 110
1631. MARINUS HOLLARE. Portret	112
1633. CORNELIS JANSZON DE HAAN. Grafmonument.	118
1636. JOHAN EVERTSEN. Portret	120
1637. LAURENS REAEL. Portret	124

	Bladz.
1639. Slag bij Duinkerken. Penning	126
1639. Slag bij Duins. Penning	128
1639. M. H. TROMP en WITTE DE WITH. Portret	132
1640. WITTE CORNELISZ. DE WITH. Portret	142
1644. Legpenning der Admiraliteit te Duinkerken	144
1645. ANTHONY VAN DIEMEN. Portret.	144
1647. NICOLAES JUINBOL. Portret	148
1647. JOOST VAN TRAPPEN, genaamd BANCKERT. Portret	150
1648. WOLLEBRAND GELEYNSZ. DE JONGE. Penning	151
1648. Vrede van Munster. Penning	152
1652. JONGE KEES. Portret	158
1652. MICHIEL ADR. DE RUIJTER. Portret	160
1653. MAARTEN HARPERTSZ. TROMP. Portret	166
1653. J. VAN GALEN. Portret	170
1653. J. VAN GALEN. Grafmonument	172
1653. J. VAN GALEN. Grafmonument (detail)	172
1653. CORNELIS TROMP. Portret	174
1653. Slag bij Ter Heijde. Penning	180
1653. M. H. TROMP. Penning	182
1653. M. H. TROMP. Grafmonument	188
1653. JACOB BARON VAN WASSENAAR OBDAM. Portret	196
1653. M. H. TROMP op den Zegewagen Zinnebeeldige voorstelling bij gelegenheid van den vrede. Portret	202
1654. Vrede van Westminster. Penning	204

LIJST DER BRONNEN WAARAAN DE GEDICHTEN ZIJN ONTLEEND.

- I.* Verloof, Fr., D'Amstelsche Zang-goddin. Amsterdam, 1660. 12mo. obl.
- II.* Veen, J. v. d., Overzeesche zege-, en Bruylofts-zangen. Amsterdam, 1644. 12mo.
- III.* Overbeke, A. v., De geestige werken. Amsterdam, 1678. kl. 8vo.
- IV.* Appollo's Harp. Amsterdam, 1658. 8vo.
- V.* Bloemkrans van verscheiden gedichten. Amsterdam, 1659. kl. 8vo.
- VI.* Klios Kraam, vol verscheiden gedichten. Leeuwarden, 1656/1657. 2 dln. 8vo.
- VII.* Goes, J. Antonides v. d., Gedichten. Amsterdam, 1685. 4to.
- VIII.* Vreughde-Stroom. (Amsterdamsche) Amsterdam, 1654. 2 dln. 12mo obl.
- IX.* Abbrugge, M., Mengel-moes. 's-Gravenhage, 1669. kl. 8vo.
- X.* Speel-werck. (Het Nieuwe Hoornse) Tweede druk. Hoorn, 1732. 8vo.
- XI.* Olipodrigo, ofte Dordtrechts vermakelyckheydt. 8e druk. Dordrecht, 1676. 12mo obl.
- XII.* Pels, A., Minne-liederen. Amsterdam, 1684. 8vo.
- XIII.* Drieduim, F. G., d'Enchuyser Ybocken. Enchuyzen, J. Lely-velt. Z.j. 12mo obl.

- XIV.* Vos, Jan, Alle gedichten. Amsterdam, 1662. 4to.
- XV.* Geuzen-Lied Boek. (Nieu) Bijeenverz. d. H. J. v. Lummel. Utrecht. z. j. 8vo.
- XVI.* Valerius, A., Neder-landsche gedenck-clank. Haerlem, 1626. 4to obl.
- XVII.* Apoll. (Den Lacchenden) Amsterdam, [1669] 1670. 2 dln. 12mo obl.
- XVIII.* Nassouze Trompetje. (Het Nieuwe) Amsteldam, Barent Koene, 1765. 12mo obl.
- XIX.* Nephtunis Zee-Wagen. Leyden, 1667. 12mo obl.
- XX.* Konincklijk Lied-boeck. (Nieuw vermeerderd) 6de druk. Amsterdam, 1703. 8vo obl.
- XXI.* Denik, C. L., Het nieuw Maas-Sluysche hoekertje. 10^e druk. Amsterdam, 1755. 12mo.
- XXII.* Groenlandse Walvis-vangst. (De nieuwe) Amsterdam, 1776. 8vo.
- XXIII.* Buys-man. (De vermakelijcke) Amsterdam, 1703. 12mo obl.
- XXIV.* Bidloo, G., Mengel Poëzy. Leiden, 1719. 4to.
- XXV.* Sandtvoorder Speel-wagen. (De Oprechte) Amsterdam, I. v. d. Putte. z. j. 8vo obl.
- XXVI.* Delfsche Helicon, of Grooten Hollandschen Nagtegaal. Amsterdam. z. j. 8vo obl.
- XXVII.* Geuse Lied-Boek. (Het nieuwe Bossche) Amsterdam, 1752. 8vo obl.
- XXVIII.* Opper Admiraal van Holland. (De) 6^e druk, Amsteldam, B. Koene. z. j. 8vo.
- XXIX.* Karottetrekkers. (De aardige en vermakelijke) 2^e druk. Rotterdam, J. Ruys. z. j. 8vo.
- XXX.* A la Zoutmans Victorie. 8^e druk. Amsteldam, S. & W. Koene. z. j. 8vo.
- XXXI.* Dansschool. (Het nieuw vermakelijk) N. druk. Amsterdam, S. & W. Koene. z. j. 8vo.
- XXXII.* Lapmantje. ('t Haeghsche) z. p. e. j. 12mo obl.
- XXXIII.* Makrollitje. (Het Nieuwe Gevondene) Amsterdam, 1678. 8vo obl.
- XXXIV.* Speelwagen. (De nieuwe Dirklandse) Amsteldam, 1767. kl. 8vo.
- XXXV.* Trompet des Oorloghs door J. P. Tulp. Amsterdam, 1675. 8vo obl.
- XXXVI.* Opdisser. (Den koddigen) en Den vermakelycken opdisser. Amsterdam, 1677. 12mo obl.
- XXXVII.* Britsche Psalmen. (De) z. p. e. j. 8vo.
- XXXVIII.* Bootsgezel. (De groote nieuwe Hollandsche) Amsterdam. z. j. 8vo.
- XXXIX.* Keurdigten. (Nederduitse en Latijnsche) Rotterdam, 1710. 8vo.
- XL.* Ingen, S., Eenige gedichten door S. v. I. z. p. e. j. (Amsterdam, 1658) 8vo.
- XLI.* Oranje Vreugde-Maal. (Het) Amsterdam, 1747. 6 st. 8vo.
- XLII.* Praal-tooneel. (Dichtkundig) Embd. [Amsterdam] 1748/54. 7 dln. 8vo.
- XLIII.* Olipodrigo. (De) Amsterdam, 1654. 2 dln. 12mo obl.
- XLIV.* Neyn, P. de, Vrolijke uren. Amsterdam, 1681. 8vo.
- XLV.* Le Bleu, F., Minne-vlam. Amsterdam, 1659. 8vo.
- XLVI.* Rijssen, C. van, Vervolg van snel-, punt- en mengeldigten. Amsterdam, 1719. 8vo.
- XLVII.* Bruno, H., Mengel-moes. Leyden, 1666. 8vo.
- XLVIII.* Berg, J. v. d., Het gestoffeerde winkel en luyfen banquet. Amsterdam, 1693. 8vo.
- XLIX.* Soet of Zoet, J., Digt-kunstige werken. Amsterdam, 1675. 8vo.
- L.* Focquenbroch, W. v., Alle de werken. Tweede druk. Amsteldam, 1723. 2 dln. 8vo.
- LI.* Hooft, P. C., Gedichten. Uitgave F. A. Stoett. I. Amsterdam, 1899. 8vo.
- LII.* Schelte, D., Rijm-werken. Amsterdam, 1714. 4to.

- LIII.* V o n d e l, J. v., Poëzy. Franeker, 1682. 4to.
- LIV.* H u y g e n s, C., Gedichten. Uitgegeven door J. A. Worp, Groningen, 1892/1899. 9 dln. 8vo.
- LV.* Haerlems oudt Liedt-Boeck. 27^e druk. Amsterdam, 1716. kl. 8vo.
- LVI.* T'Veermaeck der Jevght, bijeen vergadert door B. J. Wellens, Leuwarden, 1616. 4to.
- LVII.* Klein Jan. (De nieuwe) 4^e druk. Amsterdam. z. j. kl. 8vo.
- LVIII.* Bagyn-hof. (Het vermaakelijk) 1^e druk. 's-Gravenhage, 1708. kl. 8vo.
- LIX.* M e r s c h, I. v. d., Tgrootte Raedtsel-Boeck. Amstelredam, 1614. 8vo.
- LX.* Buyten-Singel. (De nieuwe Amsteld.) 5^e druk. Amsterdam. z. j. 8vo.
- LXI.* Erf-Stadhouder. (De nieuwe doorlugtige) Rotterdam. z. j. kl. 8vo.
- LXII.* Thirsis Minnewit. Amsterdam. z. j., kl. 8vo.
- LXIII.* Vrouwen-tuyntje. (Het vermakelijke) 1^e druk. Amsteldam, 1786. kl. 8vo.
- LXIV.* Matroozen-liederen. (Opwekkende) Amsterdam. z. j. kl. 8vo.
- LXV.* O v e r b e k e, A. v. Rijn-wercken. Amsterdam, 1678. kl. 8vo.
- LXVI.* Speel-wagen. (De nieuwe Domburgsche) Amsterdam, 1767, kl. 8vo.
- LXVII.* Theeboom. (De Oostindische) z. p. e. j. kl. 8vo.
- LXVIII.* Gekroond Batavia. Amsterdam. z. j. kl. 8vo.
- LXIX.* H e i n s i u s, D., Nederduytsche poemata. Amst. 1616. 4to.
- LXX.* D e c k e r, J. d e, Oorspronkelijke dichtstukken. Amsterdam, 1827. 2 dln. 8vo.
- LXXI.* H o o g s t r a t e n, D. v a n, Gedichten. Amsterdam, 1697. 8vo.
- LXXII.* Cupido. (De vermakelijke) Amsterdam, 1767. 8vo.
- LXXIII.* Theeboom. (De Oostindische) Deventer. z. j. kl. 8vo.
- LXXIV.* Boerenbruiloft. (De vermakelijke) Amsterdam. z. j. 8vo.
- LXXV.* Muyderpoort. (De nieuwe) 6^e druk. Amsteldam, 1777. 8vo.
- LXXVI.* Kleyn Jans Konkelpotje. Amsterdam, 1714. kl. 8vo.
- LXXVII.* Goese Nachtegaal. (De dubbelde en vermeerderde) Rotterdam. z. j. kl. 8vo.
- LXXVIII.* Genever-stoker. (De nieuwe Schiedamsze) 9^e druk. Amsterdam, 1770. kl. 8vo.
- LXXIX.* Rooze Boom. (De Nieuwe Oost-Indische) 11^e druk. Am steldam, 1802. 8vo.
- LXXX.* Kermisvreugd. (De Amsterdamsche) Amsterdam, 1793. kl. 8vo.
- LXXXI.* F e i t e m a J r., S., Nagelaten dichtwerken. Amsterdam, 1764, 4to.
- LXXXII.* Pan's fluitje ofte Heydensbanket. Amsterdam. z. j. 8vo.
- LXXXIII.* Opschriften. (Koddige en Ernstige) Amsterdam, 1709. 8vo.
- LXXXIV.* B r a n d t, G. Poëzij. Amsterdam, 1725. 4to.
- LXXXV.* B r a n d t, K. e n J., Poëzij. Amsterdam, 1725. 4to.
- LXXXVI.* A r e n d s, d e J o n g e, R., Gedichten. Amsterdam, 1757. 4to.
- LXXXVII.* A r e n t s, T h., Mengel Poëzij. Uytgeg. door M. Brouërius van Nidek, Amsterdam, 1724. 8vo.
- LXXXVIII.* S y l v i u s, S., Gedigten. 's Gravenhage, 1729. 2 dln. 4to.
- LXXXIX.* O u d a a n, I., Gedichten. Uitgegeven door H. K. Poot. Delf, 1724. 8vo.
- XC.* O u d a a n, I., Poëzy... door D. v. Hoogstraten. Amsterdam, 1712. 3 dln. 8vo.

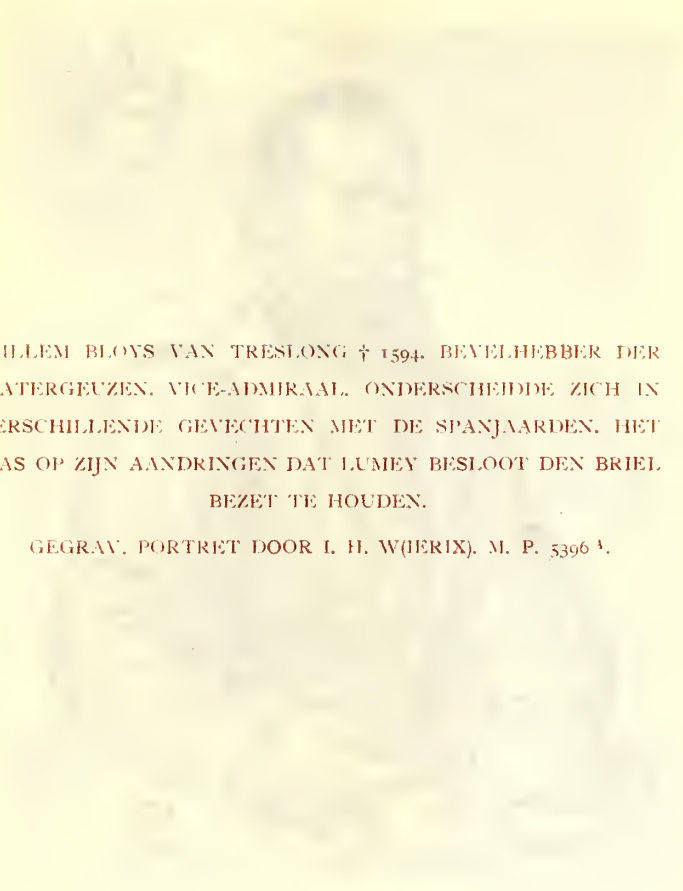
- XCI.* Verscheyde Nederduytsche Gedichten. Amsterdam, 1659. 8vo.
- XCII.* Apollos Harp. (Den Herstelden) z. p. 1663. kl. 8vo.
- XCIII.* Stellingwerff, A., Stigtelyke Zeeman. Amsterdam, 1708. 8vo.
- XCIV.* Moonen, A., Poëzy. Amsterdam, 1700. 8vo.
- XCV.* Dullaert, H., Gedichten. Amsterdam, 1719. 8vo.
- XCVI.* Lijck-reeden, Eer-dichten, en Graf-schriften . . over de beroemde daaden en doot van Michael de Ruiters . . . Amsterdam, 1677. kl. 8vo.
- XCVII.* Lieder. (Bataviesche) v. d. Vrye Nederlanders. Amsterdam, 1785. 8vo.
- XCVIII.* Munkerus, S., Rym-proeve. Gouda, 1688. kl. 8vo.
- XCIX.* Boere-dans. (De) Derde druk. Amsteldam, 1789, kl. 8vo.
- C.* Tengnagel, M. G., Afgeslagen bloemsel van de Amsterdamsche lindebladen. Aemsterdam, 1641, kl. 8vo.
- CI.* Bake, L., Mengel-poëzy. Amsterdam, 1737. 4to.
- CII.* Revijs, J., Over-ysselsche sangen en dicht. 2e druk. Leyden, 1634. 4to.
- CIII.* Six van Chandelier, J., Poësy. Amsterdam, 1657. 8vo.
- CIV.* Westerbaen, J., Gedichten . . . 's Gravenhage, 1672. 2 dln. 8vo.
- CV.* Montanus, A., Het leven en bedrijf van . . Joan van Galen. Amsterdam, 1654. 12mo.
- CVI.* Haagse Bos. (Het vermakelijke) Amsterdam, Erve H. Rynders. z. j. kl. 8vo.
- CVII.* Matrooze liedjes of Vervolg op de Econom. Liedjes. Uitgegeven door E. Bekker, . . en A. Deken. Amsterdam, 1781. 8vo.
- CVIII.* Scheveningsche Marsch. (De Nieuwe) 's Hage, B. Vermeulen. z. j. (1781) plano.
- CIX.* Boon van Engellant, C., Gedichten . . . Leiden, 1832. 4to.
- CX.* Rotterdamsche Faem-Bazuyn . . . Rotterdam. z. j. (1649). 12mo obl.
- CXI.* Itenerario, . . . van Jan Huygen v. Linschoten . . . Amstelredam, 1596. fol.
- CXII.* Journael ofte . . . Reyse . . van W. Ysbr. Bontekoe. Amsteldam, 1648. 4to.
- CXIII.* Lescaillie, K., Mengel-poezy. Amsterdam, 1731, 3 dln. 4to.
- CXIV.* Bucquoy, Jac. de, Zestien jaarige Reize naa de Indien. 2e druk. Haerlem, 1757. [Hierachter] de Waterweerd . . . Haarlem, 1752. 4to.
- CXV.* Lennep, J. v. en ter Gouw, De Uithangteekens . . Amsterdam, 1868. 8vo.
- CXVI.* Le Francq van Berkhey, J., Zeetriumph. Iie deel. Amsterdam, 1783. 8vo.
- CXVII.* Le Francq van Berkhey, J., Gedichten . . Amsterdam, 1776. 8vo.
- CXVIII.* Spilbergen, J. van, Oost-ende West-Indische Spieghel . . Amstelredam, 1621. 4to obl.
- CXIX.* Centen, S., Vervolg der Historie van Enkhuizen . . . Hoorn, 1747. 4to.
- CXX.* Apolloos Minne-sangen. Amsterdam, 1663, 12mo obl.
- CXXI.* Boxhoorn, G. L., Nieuw Liedt-Boeck 't Maes-sluytsche tydt-verdryf . . Delft, 1671. 12mo obl.
- CXXII.* De nieuwe Rotterdamsche Nachtegael . . Z. j. (Amsterdam, J. C. Stichter) (c. 1665). 12mo obl.
- CXXIII.* Matroosen vreught . . . 6e druk. Amsterdam, 1696. 8vo obl.
- CXXIV.* Het nieuwe Princesse-Liedt-Boeck. Amsterdam, 1681. 8vo obl.

- CXXV. Het Prince Liet-boeck . . . Amsterdam, 1675. 8vo obl.
- CXXVI. De la Rue, P., Staatskundig en heldhaftig Zeeland. Middelburg, 1736. 4to.
- CXXVII. De nieuwe Hollandsen Boots-gesel . . . Heeren-Feen, 1704. kl. 8vo.
- CXXVIII. De pleysierige Amsterdamsche Malie-baan . . . Zwolle. D. Rampen. z. j. kl. 8vo.
- CXXIX. Vloten, J. v., Nederlandsche geschiedzangen. Ite deel. Amsterdam, 1864. 8vo.
- CXXX. Craemer, M., Borts Voyagie. Amsterdam, 1670. kl. 8vo.
- CXXXI. Beschrijving v. d. voyagie v. Olivier van Noort. Rotterdam, J. Waesbergen. z. j. 4to obl.
- CXXXII. Ampzing, S., W. I. Triumph Basuyne. Haarlem, 1629. 4to.
- CXXXIII. Gaauw, H. v. d., Rym Journaal . . v. h. . schip de Juffrouw Johanna. Delft. z. j. (1783.) 8vo.
- CXXXIV. Mey-Blom. (De) of de zomer-spruyt . . . Amsterdam, 1762. kl. 8vo.
- CXXXV. Brender à Brandis, Lierzang aan de Britten. Amsteldam, 1780. 8vo.
- CXXXVI. Gaare-keuken. (De nieuwe vermaaklyke) van de gekroonde A. Amsterdam, 1746. kl. 8vo.
- CXXXVII. Marsdrager. (De) of nieuwe Toverlantaren. Amsterdam, 1754. 8vo.
- CXXXVIII. Mercurius. (De Nieuwe Amsterdamse) Amsterdam, 1743. kl. 8vo.
- CXXXIX. Koopman. (De Amerikaanse) Amsteldam. z. j. S. en W. Koene. 8vo.
- CXL. Soldaat. (Den vrolyken) Amsterdam, 1750. 8vo obl.
- CXLI. Triomf van Nederlandt. 's Gravenhage, 1734. 8vo.
- CXLII. Geusen Lied en Boecxken. (Een nieu) Amsterdam, Broer Jansz. (1603). kl. 8vo.
- CXLIII. „ „ „ „ „ „ , 1616. 8vo.
- CXLIV. „ „ „ „ „ „ , 1620. 8vo.
- CXLV. „ „ „ „ „ „ , 1645. 8vo.
- CXLVI. Cats, J. Spiegel van den Ouden ende Nieuwen tijdt. 's Graven-Hage, 1632. 4to.
- CXLVII. Groningsche Volksalmanak. Groningen. 1900. 8vo.
- CXLVIII. Zaender Bloeme-stralen. Wormerveer, W. S. Boogaert, 1649. kl. 8vo obl.
- CXLIX. Lange, P. de. Batavise Romeyn. Amsterdam, 1661. kl. 8vo.
- CL. Nyenborgh, J. van. De weeck-wercken. Groningen, 1657. 4to.
- CLI. Bruin, Cl., Zeede-dichten. Amsterdam, 1726. 2 dln. 8vo.
- CLII. Lod. Meyer. Verzameling van minnedichten, lof-, eer-, lijk-, en graf-dichten, deels gedrukt, deels eigenhandig geschreven. 1651—1671. Univ. Bibl. te Leiden.
- CLIII. Minnaar (De Vrolijke Openhartige) Eerste Deel. Amsterdam, 1768.
- CLIV. Wellekomst (De Oost Indische.) Amsterdam, Wed. Hendrik Rijnders. z. j.
- CLV. Wellekomst-Drinker (De Vrolijke Oost-Indische). Amsterdam, Joannes Kannevet. z. j.
- CLVI. Halma (F.) Hollandt aan de voeten des Konings, door den Heere van La Volpiljere, Leeraar in de Godheid. Uit het Fransch in onduchta vertaalt en met eenige Tegenzangen en andere Stukken verrijkt. Amsterdam, 1707.
- CLVII. Nederlandt ('t Verheerlijckt) door de Wapenen van de Ho. Mogende Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, onder 't Opperbeleijt van den Edelen Gestr. Heere, de Heere Cornelis de Witt. Z. p. 1668.

- Kn.* Catalogus van de Pamfletten-Verzameling, berustende in de Koninklijke Bibliotheek. Bewerkt door Dr. W. P. C. Knuttel. 's Gravenhage, 1899—1910. 6 dln. 4to.
- v. L.* Beschrijving der Nederlandsche historipenningen door Gerard van Loon. 's Graavenhaage, 1723/1731. 4 dln. fol.
- M. P.* Beschryvende Catalogus van 7000 portretten van Nederlanders. Verzameld en beschreven door Frederik Muller. Amsterdam, 1853. 8vo.
- M.* Beredeneerde Beschrijving van Nederlandsche historieplaten. Verzameld, gerangschikt, beschreven door F. Muller. Amsterdam, 1863/1882. 4 dl. 8vo.
- P.* Bibliotheek van Nederlandsche Pamfletten. Beschreven door Louis D. Petit. 's Gravenhage, 1882—1884. 2 dln. 4to.
- v. S.* Beschrijvende Catalogus van gegraveerde portretten van Nederlanders bewerkt door J. F. van Someren. Amsterdam, 1888/1891. 3 dln. 8vo.
- v. St.* G. van Rijn, Atlas van Stolk. Amsterdam, 1895—1908. 9 dln. 8vo.
- T.* Bibliotheek van pamfletten, plakaten enz. (Verz. F. Muller). Beschreven door P. A. Tiele. Amst., 1856—1861. 3 dln. 4to.

Gedenkpenning op den vrede van Westminster, 1654. v. L. II. 383.

WILLEM BLOYS VAN TRESLONG † 1594. BEVELHEBBER DER
WATERGEUZEN. VICE-ADMIRAAL. ONDERSCHIEDDE ZICH IN
VERSCHILLENDE GEVECHTEN MET DE SPANJAARDEN. HET
WAS OP ZIJN AANDRINGEN DAT LUMEY BESLOOT DEN BRIEL
BEZET TE HOUDEN.

GEGRAV. PORTRET DOOR I. H. W(HERIX). M. P. 5396¹.

Penning geslagen op de heffing van den Tienden Penning en de inneming van den Briel. n. v. L. 1. 148.

Inneming van den Briel. 1 April 1572.

Stem :

Op de Engelsche Foulle. Of: Walsch Wallinneken.

Op de wijze:

Ich giuck eenmael spaceren.

Laet sang en spel, tambour en fluyt,
 Nu klincken tot Gods eer;
 Dat Orgel, Chiter, Harp en Luyt,
 Oock opgae voor den Heer,
 Die haest wel van „Ons keeren kan
 Duc d’Alve den Tyran.

Gods goetheyt wesen moet vertelt,
 Die noch so voor ons sorgt,
 En ons den Briel en Mase stelt
 Als tot een vaste borgt,
 Die haest wel van „Ons keeren kan
 Duc d’Alve den Tyran.

De Spanjaert wert nu een gebit
 In sijnen muyl geleyt;
 God sy, die daer om hooge sit,
 Gedanckt in eeuwicheyt,
 Die haest wel van „Ons keeren kan
 Duc d’Alve den Tyran.

Ghy Princen, Heeren van ons Land,
 Maeckt ons de Spanjaert quijt,
 Malcand’ ren trouw’lyck biet de hand,
 In Godes vrees’ altyt,
 Die haest wel van „Ons keeren kan
 Duc d’Alve den Tyran.

Wy Geuskens willen nu singhen,
 In dese Meyes tijt,
 En van vreuchden opspringhen,
 Dat ons Godt ghebenedijt
 Nu heeft ghegheven reyn,
 Sijnen Seghel machtich,
 Daerom wy sullen eendrachtich,
 Den lof Godt gheven certeyn.

Den Briele wy inne creghen,
 In April den eersten dach,
 Als Mannen sachmen ons pleghen.
 Die Zuydtpoort sonder verdrach
 In brandt wy staken aen.
 De borghers zijn gheweken,
 Een yder om hem te verstemen,
 Tghinck al buyten haer waen.

Den Edelen Heer verheven,
 Van Lume seer wijs,
 Met Crijchshandel weet hy te leven
 Dryhondert sonder ghetrijs,
 Aen die Noortpoort hy sandt:
 Over die Mueren sy clommen,
 Die Poorte inghenomen,
 Daerna quam soo menighe quant.

Hoort eens watten cluchten,
Doen den gantschen hoop,
Niet sonder grooten gheruchten,
In quamen met soeten loop:
Terstont moest loopen aen,
Baals Tempel ghepresen,
Melis most verlost wesen
Al in de halve Maen.

Die Voerder van Melis Bende
Die grooten Christoffel waer,
Die Geusen als de behende
Hem deden duycken daer:
En al dander over hoop,
Sy daer ghinghen legghen,
Sonder haer wedersegghen,
Met eenen haesten loop.

Al op de Mase ghelegghen
Den Briele, gheheeten wert
Een nieu Rotsel te degghen
Om met moet end hert
Te houden voor tghewelt,
Voor Duckdalve crachtich,
Daeromme sy eendrachtich
Die Bolwercken hebben voorstelt.

Wt Wtrecht die Catijven,
Troocken na den Bril,
Om de Geusen te verdrijven,
Tghinck niet na haren wil,

Te Schepe trocken sy ras,
Tusschen weghe sy vernamen,
Dat der Geusen Schepen quamen,
Twelck haer gheen blijschap was.

De Geusen dapper schoten,
De Spaengiaerts namen de wijck,
Aen Landt sy onverdroten
Liefen door den slijck,
Te Dort al voor die Ste:
Sy saghen als Morianen,
Doen sy wt den dreck quamen,
Haer Vaenkens sleepten sy me.

Hoe sy te Rotterdam binnen
Quamen met ghewelt,
Een yder cant wel versinnen
Hoe dattet was ghestelt,
Men sachse groote Moort begaen:
Dus Steden hout u vasten,
Neemt niet in sulcke Gasten
En spieghelt u daer aen.

O Princen, die wt u landen
Al om de Waerheyt clær,
Verlost wt Herodes banden
Ghevluchtet zijn voorwaer:
Valt Godt den Heere te voet,
Dat hy Victory wil gheven,
En wy soo moghen leven,
Om te beerven teewighe goet.
xv. 32.

Gevecht te Sluis. 11 Juni 1572.

*Het eskader van den Hertog Medina Celi door de Geusen zwaar gehavend.
Vlissingen, Veere en Zierikzee vielen af van Spanje.*

Com nu met sang van soete tonen,
En u met snaren-spel verblyt;
Sing op, en wilt alom bethonen,
Dat ghy van herten vrolyck syt.

Juycht God ter eer „Syn lof vermeer,
Die sulcken grooten werck
Gedaen heeft voor syn Kerck.

Stem:
Bransle Guinee.

WILLEM GRAAF VAN DER MARK, HEER VAN LUMEY † 1 MEI 1578.
ADM. DER WATERGEUZEN. DEN BRIEL.
GETEEKEND PORTRET IN O.-I. INKT. ANON.

Guillaume de Lunnay.
Comte de la Marck.
Admiral des Océans de France.

In Israel was dat een wyse,
 Valt met haer oock den Heer te voet;
 Dat elck nu toch God roem' en prijse,
 Die ons soo veel weldaden doet.
 Roep over al „Met groot geschal:
 Lof, prys en danck alleen
 Sy God, en anders geen.

De Heer heeft eertydts synen volcke
 Geholpen uyt veel ancxt en pyn,
 Hy geeft ja wel een duyster wolcke,
 Maer weer daer na schoon Sonnen-schyn.
 Lof sy die Heer „Die ons oock weer
 Geeft, na veel smert en druck,
 Veel segen en geluck.

XVI. 37.

Gevecht bij Rammekens. 1572.

Verovering van Spaansche schepen, tot ontzet van het belegerde Middelburg gezonden.

Stem:

Fransche Courante.

Die vast'lyck op den Heer
 Stelt zijn vertrouwen neer,
 Syn druck en smert,
 In vreucht verandert wert.
 Tot 't uysterst' wert hy noyt benout

Die op den Heere grondig bout.
 Die het goet „Geerne doet
 En het quaet „Tegen staet
 Sal op 't lest „Hebben best.

XVI. 52.

Gevechten voor Middelburg. Februari 1573.

*De Spanjaarden trachtten uit Antwerpen hulp te verleenen. De Zeeuwische
 Admiraal was Ewout Pietersz. Worst.*

Van Capiteyn Worst. Een nieu Liedeken.

Op de wijze:

Van Haerlinghen.

Wie wil hooren een nieu liet,
 Wat int Jaer dryentseventich is gheschiet,
 Hoort toe ick salt u verclaren,
 Van die Antwerpers, hoort mijn bediet,
 Hoe dat sy zijn ghevaren:

Dit heeft verhoort een Capiteyn vaeliant
 In Zeelant is hy wel bekant,
 Te Vlissinghen binnen der Steden
 Hi is ghetoghen in Brabant
 Aldaer quam hy met vreden.

Die Spaeniaerts hebben gelt wtghesant,
 Int Sticht van Bremen wel bekant,
 Dit hebben die Bremers vernomen,
 Twee Croonen gafmen daer op die hant,
 Al om Tantwerpen te comen.

Hy quam Tantwerpen aen dat Landt
 Als Bootsman, so was hy onbekant,
 Hy heeft Maentghelt ghecreghen,
 Al op den Ammiraal vaeliant,
 Hoort wat hy heeft bedreven.

Die Antwerpers waren wel bedacht,
Met die Spaeniaers seer hoog van pracht
Tsestich Schepen sy daer toerusten,
Daermede te comen in Zeelant,
Moest haer niet wel ghelusten.

Die Schepen waren nu toegerust,
Met vijfhondert metalen stucken met lust,
Alsoo men mocht aenschouwen:
Maer het gheschiede in corter stont,
Dat sy quamen int benouwen.

Sy hebben daer bedreven groote pracht
Met Vlagghen en Topstanders wt aller macht,
Een Cat was daerin gheseten,
Tot spijt vande Vlissinghers veracht
Dat sy de Worst souden eten.

Als dese Schepen waren bereyt,
Capiteyn Worst nam een afscheydt,
De Catte woude hy verwachten,
Hy heeft tot die Weerdinne geseyt,
Na den Capiteyn mach ick niet wachten.

Capiteyn Worst was seer wel bedacht,
Hy heeft de Weerdinne een brief ghebracht
Opdattet soude comen int openbaren,
Dat hy den Ammirael hadde toegerust,
Na Vlissinghen is hy ghevaren.

Het gheschiede in eenen corten tijt,
Hoe dat Thantwerpen quam een groot gecrijt,
Van alsoo droeven maeren,

Hoe dat Capiteyn Worst haren vyant,
Naer Vlissinghen was ghevaeren.

De Vlissingers hebben haer toegerust,
De Cat te verwachten met aller lust,
Op de Schelde zijn sy ghetoghen,
Of de Catte mocht zijn belust,
Want het was in haer vermoghen.

De Catte tooch wt met aller pracht,
Om de Worst te krijghen met al haer macht
Godt weet hoe sy zijn ghevaren,
Doe sy quamen ter halver Schelt,
Dat werden sy wel gheware.

De Worst die lach daer wel seer heet,
Tot vechten was sy wel bereet,
Met ketten end oock met clooten,
Dat de Catte den brandt verdroot,
So heeft die Worst gheschooten.

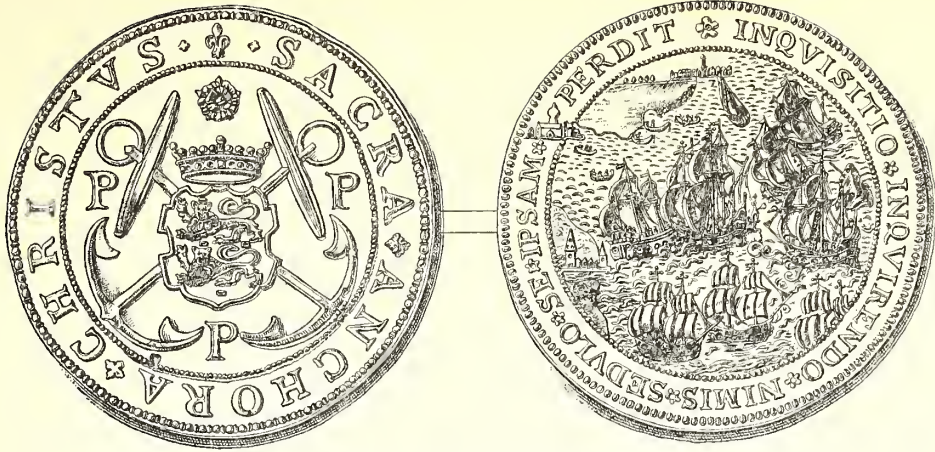
Die Worst brande daer met sulcken cracht,
Dat de Catte was seer qualijck bedacht,
Haer halve Jonghen zijn nae Bergen gheweken,
Daer is de Worst met aller macht,
De jonghe Catten naghestreken.

Nu rade ick alle Catten stout,
Dat sy niet meer en comen so bout,
Om de Worsten te verslinden,
Want sy zijn daer de Catten te sout,
Dat sullen sy wel bevinden.

XV. 35.

Zilveren halve manen door de matrozen van Boisot aan hunne hoeden gedragen. v. L. I. 192.

Penning op den Slag van de Zuiderzee. v. L. I. 169.

Slag op de Zuiderzee. 11 Oct. 1573.

De Noordhollanders rustten schepen uit onder Corn. Dirks om den toevoer van Amsterdam af te snijden. Daartegen zond Alba een vloot van ruim 20 schepen onder Bossu, doch deze werd verslagen en gevangen genomen.

Op de wyse:

Vanden slach van Dueren.

Een Liedt sal ick u singhen,
 Hoort toe Man ende Vrou,
 Ter Zee meynt ons te dwinghen,
 Die Grave al van Bossu,
 Duckdalve was hy seer ghetrou,
 Zijn Ammiraël, dat segh ick u,
 Dit was nu zijn Officy,
 Zijn Schip hiet Inquisicy.

Op de Zee is hy ghecomen
 Met alle zijne macht,
 De Geusen al sonder schromen
 Die hebben daer op gheacht
 Ons edele Ammiraël wijs bedacht,
 Die heeft al na Bossu ghewacht,
 Om teghen hem te campen,
 Hem lustich aen boort te clampen.

Als de Papisten vernamen
 Dat de Geusen haer waeren ontrent,
 Oft als sy by haer quamen,
 So hebben zijt afghewent,

Sy waeren bevreest voor dit elent,
 Maer Schuylenburch, tzy u bekend,
 Die en mocht dat niet ontdrijven
 Ghevanghen moest hy daer blijven.

In October den elfsten daghe,
 Hoort wel na dit bescheyt,
 De Geusen die daer laghen
 Tot Enteren wel bereyt:
 Maer die Papisten, voorwaer gheseyt,
 Sy hebbent liever afgheleyt,
 Want sy haer meest verlieten
 Al op haer stercke schieten.

Die leste aen malcanderen togen,
 Die Geusen smeten van boven neer:
 De Potten met Calck die vloghen,
 Wten Meerssen, hoe langer hoe meer,
 Int Spaeniaerts ooghen was dat een sweer
 De Calck die stooft hoe langer hoe meer,
 Haer Schepen men wit sach weerden,
 Met die Calck men haer verveerden.

De Papisten, hoort mijn ghewaghen,
 Lieten Bossu al int verdriet,
 Maer de Geusen al sonder vertzaghen
 Besweken malcander niet,
 Alsoot daer claerlick is gheschiet,
 Twee vrome Capiteynen, hooret bediet,
 Onsen Ammiraël bystonden
 En dreven met hem aende gronden.
 Men ginck daer met gheschut in klincken
 Om de Spaeniaerts te maken tam:
 Capiteyn Vesten schip deden sy sinken
 Eer tspel ten eynde quam:
 De ander seylden na Moordam,
 Hierom soo was Bossu soo gram,
 Dat sy hem lieten verloren
 Die hem trouwe hadden ghesworen.

Sy worden daer bestreden,
 Bevochten aan elcken cant,
 Bossu heeft ghenade ghebeden
 Onsen Ammiraël triumphant:
 Zijn Signet streeck hy van zijn hant,
 Zijn Gulden Vlies, vaet dit verstant,
 Dat heeft hij overghegheven,
 Om te behouden zijn lijf ende leven.

Men sach daer domineren
 De Geusen met blijden gheluyt,
 Voor Hoorn ook triumpheren,
 Al met so schoonen Buyt,
 Van Metalen geschut, end oock van cruyt,
 Moorddam coemt morghen weder ut,
 Te Hoorn binnen de palen
 Om u Inquisicy te halen.

xv. 44.

**Een Claegh-Liedeken van den
 Grave van Bossu.**

Maximilianus de Bossu,
 Ben ick een Graef geheeten,
 Duc d'Alba diend'ick seer getrou,

*Op de wijze:
 Alsoot begint.*

Die heeft my nu vergeten,
 Ick heb geweest sijn Admiraël,
 De Geusen te dooden principael,
 Dit had ick my vermeten.

Mijn vast betrouwen was mijn schip,
 God had ick gantsch verlaten:
 My docht het was een harde klip,
 Daer moghten geen pompen op vaten,
 Maer daer quamen vande Pompen inde Vloot,
 Die Hendrick van Trier van Klocken goot,
 Sy maeckten groote gaten.

Ick meynde te wesen der Geusen dwanck,
 Die kans die liep verlooren,
 Ick wert gevangen tegen mijnen danck,
 Sy brachten my te Hooren,
 Aldaer benick in een Clooster geraeckt,
 En hebben een Pater van my gemaect,
 Mijn Cruyn niet eens geschooren.

Hoe 't is, ick ben in tegenspoet;
 Maer het moet zijn geleden,
 Ick moetet reekenen voor goet
 Dat ick ben hier ter Steden,
 Veel liever hier als te Rotterdam,
 Want daer is de Borgher op my soo gram,
 Om de moort dien ick daer dede.

Waer is de Paus de heylighe Man,
 Kond' ick by hem geraecken,
 Ick lietse hem doen al in de ban,
 Die my dit Schip deden maken,
 De Hel roep ick tot deser uur,
 Met Sinte Patricius Vagevyer,
 Al over haer ter wraken.

Sy hebben my dit Schip geschenckt,
 Ick soud' den krijgh beginnen,
 Dit heeft my aldermeest gekrenckt,
 Nu icket gae versinnen,
 Wat schippers of stuerluy dat ick vraegd'
 Sy spraken also het my behaegd'
 U schip kan niemant winnen.

Maer doen ick quam voor 't Hoorners Hop,
 Worde ick wel anders gewaren,
 Dat sal my steken in mijn krop,
 Al leefd' ick noch vijftigh jaren,
 Want Geus leerde my op 't selfde pas,
 Wat schoonder geneuchte dat het was
 Op Zuyder Zee te varen.

Jan Symonsen Rol, ghy lichte quant,
 Waer zijn u schoone woorden,
 Die ghy my loofde aen mijn handt,
 t' Welck menigh man aenhoorden,
 Ghy soudt my inder nootd bystaen,
 Maer ghy zijt my haest'lijck afgegaen,
 Het welck my meest verstoorden.

Schoone woorden vullen geen sack
 Dat heb ick wel bevonden
 Hulp en bystant my gebrack
 Als ick dreef aen de gronden,

Elck een voer daer zijner vaert,
 En lieten my aldaer beswaert,
 Bedroeft ten selver stonden.

Och daer ick plagh een Heer te zijn,
 Daer ligh ick nu gevangen,
 Na Amsterdam op dit termijn
 Waer beter mijn verlanghen,
 Gy Geus laet my doch uyt dit gat,
 Ick sal u loonen die schoone weldaet
 Met moorden en met hangen.

Oorlof Bossu wreedt ende fel
 Met al u Spaensche knapen,
 Ghy maeckt des Conings Landen rebel
 Ter liefden Monnicken en Papen,
 Die altijt zijn verdorst na bloet,
 Gelijck een Visch na 't water doet,
 Nae 't Christenbloet sy gapen.

CXLII. 48.

Tijdvers.

*Gedicht op een bord in de Grootte Kerk te Hoorn onder de veroverde vlag van
 den Spaanschen Admiraal.*

11 October 1573.

DOOR LOVTER GHEWELT
 VAN MENICH HELT.
 DER VRYE WESTVRIESCHE NATIE
 WERD. BOSSOV GEVELT.
 DIT HIER GESTELT.
 TOT LOFTEKEN VAN
 GODS GRATIE.
 v.L.I. 170.

Spotlied.

Antwoord op het minachtend gezegde der Spanjaarden dat de Geuzen op hun kleine schepen slechts pompen hadden in plaats van kanonnen.

Van de houte Pompen.

Op de wijze:

Sy lieten my daer alleyn staen.

Hoort ghy mannen ende vrouwen,
Jonck, out, arm ende rijck,
Wilt op den Heere betrouwen,
Zijn woort is autentijck,
Hierom so neemt van hem gheen wijck
Zijn wonder mocht men aenschouwen,
Voor Alckmaer clareljick.

De stadt die was beleghen,
Tis elck man openbaer;
Maer Godt door sijnen zegen,
Die namse in zijn bewaer,
Alsoot daer is ghebleken claer,
Aldoor een grooten reghen
Ende vloet so vroeck int jaar.

Sy meynden de stadt te vernieten,
Als sy daer quamen ontrent,
Met stormen ende schieten,
Te brengen in torment,
Maer Godt die alle herten kent,
Begon dit te verdrieten,
Heeft de vyanden afghewent.

Sy meynden de zee te verwerven,
Te brengen in haer ghewelt,
Noorthollant te verderven,
Daer waren sy op gestelt,
Zy hadden de geusen so gheern ghequeult
Van hongher te doen sterven,
Te versmachten, tzy u vertelt.

Sy ginghen malcander toeschrijven,
De zee die waer ons nut,
De geus kan niet bedrijven,
Houte pompen is sijn gheschut

Haer volck is weynich, haer macht is rut,
Wy sullense haest ontlijven,
Maer haer meyning die is misluct.

Sy quamen door de wraken,
Op Zuyderzee met voorspoet,
Hoochmoedich dat sy spraken,
Ons saken die staen seer goet,
Doe quamen haer sulcke pompen te moet,
Die gingen haer dapperlick raken,
Ten smaecten haer gants niet soet.

Papouwen liet ghy u mompen,
Of bruycte ghy een quaet advijs
Dat ghy van houten pompen,
Liet nemen so schoonen prijs?
Een schip ghelijck een Paradijs,
U spotten ende schompen
Maecten u die pompen wel wijs.

Waer is u Inquisicy,
U aldermeeste betrou?
Ghemact op die condicy,
Die geusen te bringhen in rou?
Waer is die grave van Bossou?
U Heer groot van officy,
Sit te Hoorn in de kou.

Sijn sy niet vroom van daden,
Die ghy noemt Lutriaen?
Sy doen u beter ghenaden,
Als ghy Rotterdam hebt ghedaen,
Zutphen en Naerden, hoort mijn vermaen,
Oock Haerlem zwaer beladen,
Meyneedich ende valsch verraen.

Oorlof ghy Christen Nacy,
 Weest vroom in woorden en daet,
 De Spaengiaert is eylacy,
 Meyneedich en obstinaet,

Dus wilt niet volgen haren raet,
 Maer bidt den Heer om gracy,
 Dat hy ons beschermt voor tquaet.
XV. 45.

Slag bij Bergen op Zoom. 31 Jan. 1574.

*De Zeeuwen onder Boisot verslaan de Spaansche vloot onder Romero, die
 Middelburg wilde ontzetten.*

Op de wyse:

Jonck dom herteken wat cont ghy maken, etc.

Wilt met Processy nu altesamen
 Uwen nieuwen Gouverneur vermaert,
 Groot Commandeur van Castilien met namen
 Inhaelen met synen hoop vergaert.

In grooter noot zy lieten steken
 Thien van haer beste Schepen vaelliant;
 Alsoot daer clarelick is gebleken,
 Catte noch Hont quammer van te Lant.

In Antwerpen is hy gecomen druypen
 Als een Haen die vanden reghen is nat,
 Die Burghers gingen te samen sluypen
 Vraghende wat mocht beduyden dat?

Spaeniaerts, Walen, Italianen mede,
 Menighen roep men hoorde daer,
 Misericordia roepen, dat was haer zede,
 Maer gheen ghenade en was aldaer.

Den lesten January voorleden,
 Is de tijding gecomen int openbaer,
 Tot Antwerpen als binnen der Steden,
 Hoe dat die slach met haer verloren waer.

By de twee duysent zijnder ghebleven,
 Van die Papouwen, en dat is waer,
 En op de Schepen die na Berghen dreven
 Wasser seer vele ghewont aldaer.

Te Loddijcks hoek hy Berghen sy laghen,
 Aen haren ankeren, die Papouwen snel,
 Die Geuskens quamen haer verjaghen,
 Aen boort clampten sy haer wel.

De Gouverneur van Vlissingen moedich
 Monsuer Boysot gheheeten is,
 Zijn broeder was Ammirael hoochmoedich
 Die volbracht heeft dit Feyt ghewis.

Tgrof gheschut aen alle zijden
 Ginck daer af als een donderslach,
 De Roers die knapten te dien tijden,
 Twelck velen was een hardt gelach.

Papisten wilt doch eens overdencken,
 Dat God de Heer boven u regeert,
 Daer hy mede is, mach niemant krencken,
 Twelck die Schriftuere ons oock wel leert.

Die Schepen onder den anderen dreven,
 Die Geuskens leyden al aen boort,
 Papouwen te vluchten men sach aenheven,
 Tot onder Berghen seer verstoort.

Al binnen Vlissinghen soet uytvercoren,
 Daer worden op een tijt binnen ghebracht
 Vier Schepen van de Papisten verloren,
 Welck waren die principaelste van macht.

Die ander vyve die sachmen blijven
Ter Veere binnen met groot gheluyt,
Twas al verblijt, Mannen ende Wijven,
Al van die groote schoone Buyt.

Met neghentien Schepen sy volbrachten
Desen Tocht, teghen den vyant verwoet,
Welcke Victory groot is te achten,
Die ons ghegheven heeft de Heere seer soet.

Laet ons den Heere dancken en loven
Voor zijn groote ghenaden niet cleyn,
En groot maken onsen Godt hier boven,
Met Lofsanghen ende Psalmen reyn.
XV. 51.

**Een nieu Liedeken, vanden Slach
voor Berghen.**

Hoort alle gaer,, int openbaer,
Hoe dat men claer,, sach comen daer
Int vierentseventichste Jaer,
Duck Dalfs groot Armeyen,
Met trompetten en schalmeyen,
Seer coragieus voorwaer.

Seer triumphant,, voeren sy vant Lant,
Van Berghen want,, met een cloeck verstant
Elck Schip seer vroom ghemant,
Met Spaengiaerts en Walen,
Meenden sy prijs te halen,
Maer deus aes viel op de hant.

Als zy nu reen,, groot ende cleen,
Quamen by een,, om haer te verbreen
Voor Remmerswael hielden sy ghemeen,
By haren eedt ghezworen,
Den Admirael moest voeren,
Hem moeste beswycken gheen.

Capiteyn Juliaen,, de Romero saen
Deed een vermaen,, willet wel verstaen
Lieve Crijsluy wilt ontfaen

Den wijn die ick u hier schincken,
Daer by sult ghy ghedincken
Dat ghy Kettters sult verslaen.

Al in ootmoet,, valt nu te voet
Als Christen bloet,, u ghebedt nu doet
Voor dit heylich Cruyce soet
Van onser Liever Vrouwen
Dit Beelt dit wilt aenschouwen
Die neem ons in haer behoet.

Met dit ghebet,, naer haer opset
Meenden sy net,, sonder belet,
Te comen deurt perket,
Maer het was al qualijck ghebeden
Sy mosten leeren smeden,
Op Sinte Stevens wet.

Hoveerdigh stout,, riepen sy bout
Draghende hout,, de Geus die schout,
Ons ghewelt seer menichfout,
Vene vous canaille,
Luthranen ende rapaille,
Dit is den dach die u berout.

Als leeuwen vry,, die Geusen bly,
Quamen haer by,, clampen onder de Ly,
Papou waer sijde ghy?
Seer vreeslick sachmen schieten
De Spaengiaerts haer schepen verlieten,
Schampado speelden zy.

Een vrijmoedich accoort,, de Geusen voort
Quamen aen boort,, den Admirael verstoort
Groot gheschrey was daer ghehoort,
Papou tmoet u verdrieten,
Tonnoosel bloet te verghieten,
Dat binnen Haerlem is versmoort.

Een vlietsche Boot,, seer vreeslijck schoot,
Soo dat elck vloot,, zijn ghewelt seer groot,
Jan van Spaengien viel seer bloot,

Men hoorde roepen en kermen,
Misericordie wilt ons ontfermen
Maer de loose was: slaet doot.

Sonder verdrach,, ghelijck voor den slach
Op een vrydach,, twelck men heughen mach,
Al die dit spel aansach,
Veel Edelen Cruysheeren
Mosten daer sterven leeren,
Met gheschrey en groot gheclach.

Dees tyding mal,, met blyd gheschal,
Quam overal,, met groot ghetal,
Te Berghen op de wal,
Ons schepen niet en wijcken.
Sy doen de Geusen strijcken
Tot ses al int ghetal.

Mijn Heerroom verblijt,, met groot jolijt
Boodschapte dijt,, sonder respijt,
Den Gouverneur verblijt,
Hy is op zijn Peert ghetreden,
Al na zyn volck gereden,
Maer seer cort was daer sijn tijt.

Als hy daer quam,, vier ende vlam,
Tgheschut vernam,, sijn volck dat clam
Over den dijck creupel en lam,
Ellendich quamense hem teghen,
Sijn ghesellen seer verslegghen
En riepen met luyder stem.

O grand seigneur,, le Gouverneur,
Adieu bonneur,, hier gaen wy deur
Verlooren ist partuer,
Men sach hem wederom rijden
Van lachen wel vermijden,
Ghestelt was hy te leur.

Mijn Heerroom voorseyt,, siende dit leyt,
Sijn vrolickheyd,, is in druck verspreyt,
Over de gantsche Stadt verbreyt,

Mijn Heerroom onverduldich
Met tranen menichfuldich
Heeft de Spaengiaerts doot beschreyt.

Als de Philisteen,, voor Israel deen
Haer hoochmoedige seen,, daelden beneen,
Alsoot hier claerlijck scheen
Met claghen ende suchten
Seer dapperlick sachmense vluchten
Die Spaengiaerts voeren heen.

Als Pharao versaecht,, int Roo-Meyr geplaecht
Soo ist hier gheslaecht,, twordt u bedaecht
Al die dit spel behaecht,
Soo zijn oock dees Papisten
Dees wreede Antechristen
In haer selfs strick ghejaecht.

Oorlof Admirael,, Officieren reael
Capiteynen verbael,, Bootslyuden altemael,
Soldaten int generael,
Wilt Godt de eere gheven
Van dat hier is bedreven,
Als David doet verhael.
XV. 52.

Gebed in Nood.

1574.

Stem:
Engels Farwel.

Almachtig God! ghy die ons met u hand
Geplant hebt tot u volc hier in dit land,
Help! help! ons toch eer lang
Uyt Spanjaerts dwang,
Die u lieve kerc, Machtig synd, en sterc,
Die u lieve kerc so plaget,
En langer nergens meer na vraget.
Merck Heer! hoe seer,, V volck nu tot u schreyt,
Wilt t'uwcr eer,, En onser saligheyd,
Eens maken toch een end', Van ons ellend,
Soo sal elck, bevryt
Synde, gantsch verblyt,
Soo sal elck, bevryt van smerten,
V singen lof en danck van herten.

'Tis waer ons sond,, Heeft wel verdiend dees Gaen in u gerecht,
 [straf, Met u armen knecht,
 Ons hert en mond,, is overtuygt daer af: Gaen in u gerecht gestadig,
 Maer Heere wilt toch niet,, in dit verdriet, En zijt u kind'ren, Heer, genadig.
 XVI. 68.

Slag bij Lillo 30 Mei 1574.

De Zeeuwen overwonnen 23 Spaansche schepen.

Op de Wijse:

Den lustelicken Mey Christus playsant.

Den dertichsten Mey op Pincxterdach,
 Creghen die Vlissinghers wat te doene,
 Teghen die van Antwerpen met ghewach,
 Ontrent Saeftinghen na de Noene,
 Sy waren weder ghecomen wt,
 Maer haer Cruyden waren van geen virtuyt,
 Dat mochtense wel beclaghén,
 Godt woudese ten lestemael plaghen.

Op de Scheld voorby Rommerswael,
 Quamen die van Zierickzee aensetten:
 Die van Antwerpen saghense altemael,
 Riepen, tzijn Vrienden om ons te ontsetten
 Daermede waren sy in een Val,
 Want die van Vlissinghen met groot ghetal
 Den Hont kwamen opdringhen,
 Sy conden na Antwerpen niet weder springhen.

Papou wel vierendertich int ghetal,
 Wel ghemonteerde Schepen,
 Met die te Lilloo laghen al,
 Sy waren daer metten anderen benepen,
 Tgrof gheschut gaf soo grooten gheluyt,
 Die Vlissinghers riepen: Dit is onsen Buyt,
 Clamp aen, clamp aen als Mannen!
 Papou stont of beschetén waren de handen.

Op Pincxterdach eert doncker wert,
 Creghen sy met vrome dadén,
 Elf schepen, met vroom ghemoet en hert,
 Voor de Vyant was gheen ghenaden:

Tzij Duyts, Spaeniaert ofte Wael,
 Sy spoelden haer de voeten altemael,
 De reste ghinghen sy besetten,
 Om des morgkens haer tanden aen te wetten.

Pinxter Maendach smorgens vroeck,
 Waren de Vyanden meestal verloopen,
 Neghen maecten haer coers recht als een ooch
 Thantwerpen was al haer hoopen,
 De ander lieten sy inde Pan,
 Maer sy warender meest al daervan,
 Met haer Bootkens daer vvt ghevaren,
 Op d'Eylanden sachmense paren.

De Schaepstallen gheheeten zijn
 De Eylanden daer sy op sworven,
 Wel achthondert daerop quamen fijn,
 Meest van hongher sy daer op storven;
 De ander die daer worden ghevaen,
 Inde Schelde sy moesten te water gaen,
 Met de Vloet sy tot Antwerpen dreven,
 Grooten rou in de stadt worde bedreven.

Vijf inde gront, dry in den lichten brant,
 Met vijftien Prijsen quamen sy aensetten,
 Voor Vlissinghen seer triumphant,
 De Heere van Heemstee sonder letten,
 Vijs-Ammirael van de Papisten vloot,
 Wert ghesonden na de Prince Minioot,
 Honderttwee metalen stucken,
 Sachmen van de Papen Schepen rucken.

LODEWIJK VAN BOISOT, ADMIRAAL VAN ZEELAND. REIMERS-
WAAL. I.I.L.O. ONTZET VAN LEIDEN. SNEUVELDE 28 SEPT. 1575.

GEGRAV. PORTRET DOOR C. VISSCHER M. P. 526 A.

LVDOVICVS BOISOTVS, PRÆFECTVS MARI.

*Pictura ad Veram
expressa est et apud
Petrum Soverinum
Lugduni Batavorum*

Peste laborantes & anhelo pectore cives,
Jamque Saguntinâ corpora victa fame,
Indoluit Princeps: quia enim non ille doleret,
Quem pius in cives exstimulabat amor!

Subsidium terrâ cum non licet, Æole spira;
Diruat Hispanas Tethyos unda minas.
Dixerat: annonamque vehit Boisotus in urbem:
Multum agris, hosti plus nocuistis, aquæ.

*a. 1574.
3. Octobris.*

PETRVS SCRIVERIVS.

*Cura Vygbe sculptit
Petri Sebmanni deli
gente et excudit
Harlemi 1699.*

Con Privilegio

Oorlof, zijt allegader onversaecht,
 Al wil Pierre de Valentès comen
 Wt Spaengien, Godt het seker niet behaecht
 Sijn snorken en hoogh beromen:
 Sulks als hy in Indien heeft ghedaen,
 Ende meynt ons nu oock soo te verraen,
 Om Hollant en Zeelant te doen sterven,
 Ende gants inden grondt te bederven.

Ons Opperste Prins in 's Hemels firmament,
 Sal ons Nederlant wel bescharmen,
 Ons tot Slaven te maken sonder ent,
 Daertoe sy ons willen bringhen, och armen:
 Daerom laet ons niet hert end moet,
 By malcanderen opsetten lyf en goet:
 Daer sy zijn, sy doch voor ons beven
 Want Godt zijn handt over haer heeft gheheven.
 XV. 57.

Luidewijk Boisot. Zee-voogd.

Oranjens Vorst ley op het hert, met onbenoegen,
 Het deerlijck wesen van de Leydse Burgery,
 Pest, Honger, Tweedracht (ah!) wat zou dien
 [Vorst niet wroegen,
 Vol Burger-min, in sijne hoochste Heer-
 [schappy.
 O Wind-god: (sucht hy) stoock den Zee-god,
 [vol vermogen,
 Het hert op, dat hy schut der Spanjaarts
 [overhand.
 Uyt had hij: en Boisot quam Stee-waerts
 [ingevlogen,
 Met lijf-tocht: 't Water schou den Vyand
 [meer, als 't Land.

Uyt 't Latijn vertaelt by Daniel van der Meer.
 Naar P. Scriverius.

M. P. 526.

Inval der Spanjaarden op Schouwen. 28 Sept. 1575.

De overwinning der Spanjaarden was vooral gewichtig door het daarop volgende innemen van Brouwershaven, Bommené en Zierikzee. Boisot sneuwelde.

Een Nieu Liedeken.

Op de Wijse:
Het daghet uyt den Oosten.

Och Godt wilt doch vertroosten,
 De benaude ghemeente seer,
 Gheen hulp van Zuid noch Oosten,
 Dan alleen van God den Heer.

Antechrist met zijn ghesellen,
 Rasen en woeden heel verwoet,
 Gods uytvercoorne, sy quellen,
 En storten 't onschuldigh bloet.

Ghelijck men mach aenschouwen,
 Aen den nieuwen Commandeur,
 Die 't Landt brengt int benouwen,
 Sijn Rijk heeft niet langh gheduert.

De Zee heeft hy verlooren,
 Met haer steden groot van macht,
 Sijn Schepen geen victory oorboren
 Teghen der Vlissinghers kracht.

Een aenslach dede hy maecken,
 Op 't Eylant van Schouwen fijn,
 Om een hoecxken in de Zee te raeken,
 Maer ten sal niet wel gewonnen zijn.

Ten eersten heeft hy ghenomen,
 Brouwershaven de Schansse groot,
 Daerna heeft hy sonder schromen
 Belegert Bommene minjoot.

Binnen Bommene drie Vaendels laghen,
Al van des Princen Heyrcracht,
Die 't niet met wille opgaven
Maer wederstonden met macht.

De Spaengjaerts lagen daer lange veur,
Om dat zy niet konden winnen voort,
Zy stormden een gheheel dach deur,
Daer gheschiede soo grooten moort.

Met gewelt sy invielen,
Bommene die Schansse groot,

Sy moorden daer alsoo veele,
Men sach noyt meerder noot.

De Spangiaerts raesden soo seere
Om haerder Soldaten verlies,
Daerom en spaerden sy niemant weere,
Maer jaeghden de Geus door de spies.

Prince wilt een exempelen nemen
Aen dese Soldaten goet,
Die daer lieten haer leven,
Voor 't Vaderlant ghestort haer bloet.

CXLII. 68.

Staet nae 't beste.

Penning op de nederlaag van de Onoverwinnelijke Vloot. v. L. I. 390.

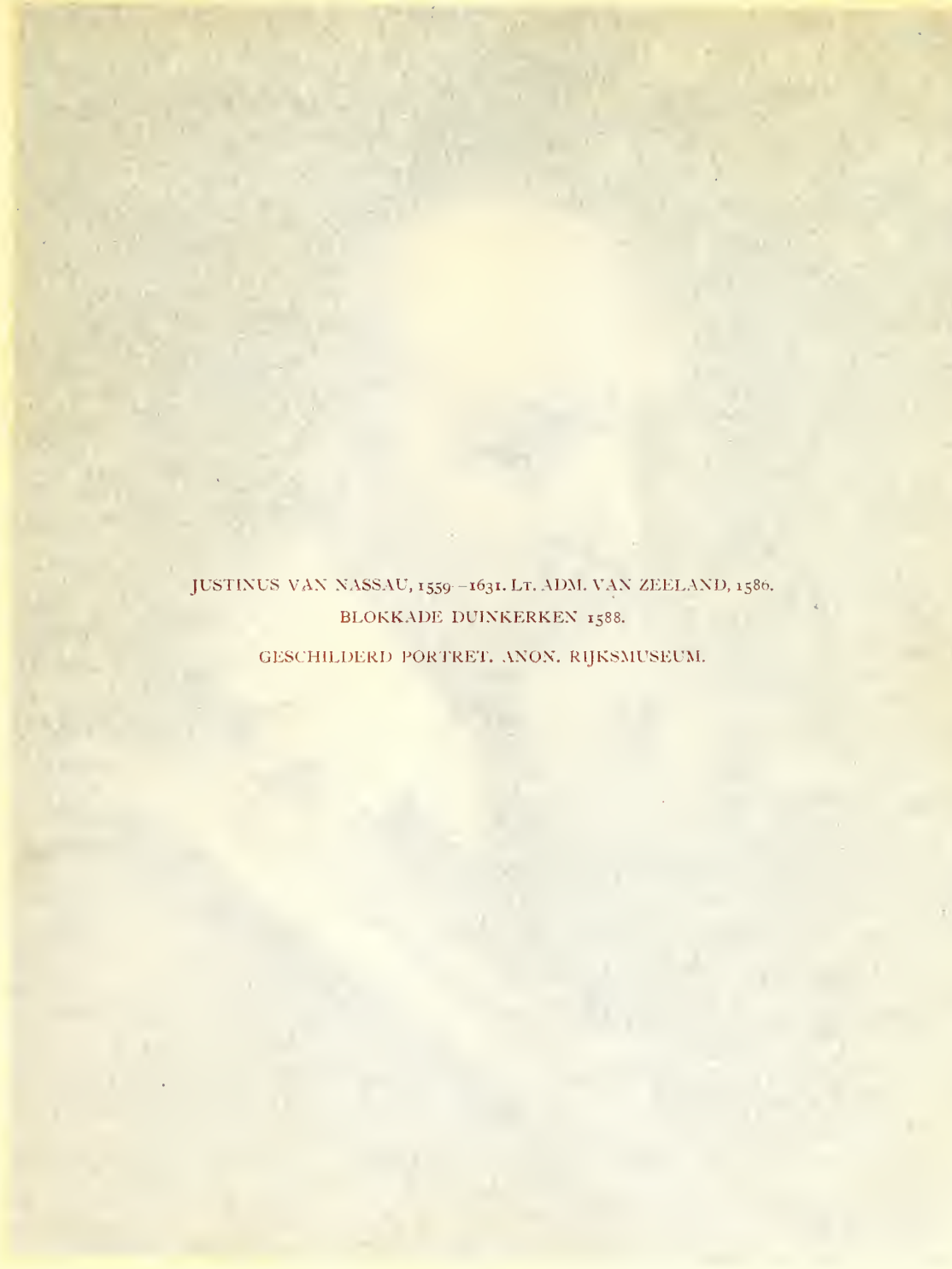
Ondergang van de Onoverwinnelijke Vloot. 31 Juli—2 Aug. 1588.

*De Nederlandsche vloot stond onder Justinus van Nassau, Johan van Wassenaar—Duyvenvorde,
Pieter van der Does en Joos de Moor.*

Lofsangh ende Dancksegginghe.

Na de wijze van den 50. Psalm:
God die der goden, etc.

Die sterke God eeuwich end' sonder ent,	Nu heeft ghebracht des Spangiaerts hooge
Heeft zijn kracht hier in gemaect bekend,	[moet,
Dat hy ter schand' en gantschelijck onder de	Haer wreet opset heeft hy zijn naem ter eeren
[voet,	Door zijne macht tot niet gedaen verkeeren.

JUSTINUS VAN NASSAU, 1559-1631. LT. ADM. VAN ZEELAND, 1586.

BLOKKADE DUINKERKEN 1588.

GESCHILDERD PORTRET. ANON. RIJKSMUSEUM.

FILIPPO MÜS.

MASSOLI.

Mijn is dees stad sey d'ander, hoort hoe jent,
Yegelijck van hen (maer al te vroegh) vertelde,
Sijn staet, zijn lant, goederen en zijn gelde.

Maer principael die Coninck dachte te zijn
Alreets gecroont, wat coste tot dien fijn
Heeft hy gedaen, zijn voorgaende geluck
Gaf hem oorsaeck te dwalen in dit stuck,
Denckend' dat als nu tot zijnder vromen,
Die schoone Roos van Engellant was gecomen.

Maer God die't al uyt den hemel door-ooght,
Den stouten druckt, den nedrigen verhooght,
Die van zijn volck goedichlijck hoort te clacht,
Als sy benaut hem bidden met aendacht,
Heeft haestelijck over dit Heyr hoochmoedich
Nederghestort zijn toorn en gramschap gloe-
[dich.

Want d'Engelsche gelijk als honden snel
Dapper en kloeck tegens de Beyren fel,
Hebben ghedaen met haere cleyne boots
Dees Kraken hoogh met schieten veel aenstoets,
En hebben hen so vromelijck ghedragen.
Dat desghelijcx noyt is ghehoort zijn dagen.

Die van Hollant en Zeelant seer vermaert,
Sijnd' alsdoen oock by mal cander vergaert,
Hebben d'uytganck van Duynkercken soo beset
Dat de Prince van Parma wert belet
Met zijn Schepen ende volck in groote hoopen
Aldaer versaemt, alsdoen in Zee te loopen.

End' mitsdien dat des anders meyninghe was
Hem oock hier by te voeghen soo't gaf pas
Heeftse verwacht, maer metter tijt doch hoort,
Heeft d'Engelsman gesonden aen hun boort,
Voor wint, voor stroom, veel branders die hun
[deden
Nemen de vlucht, noyt meerder schanden sy
[leden.

D'een metter haest, zijnde voor brandt verveert,
Hout af zijn tou, volck en Schip hy salveert,
D'ander oock met zijn Ancker stracks oplicht,
En om 't ontgaen zijn zeylen hy ontwicht,
Ende soo verbaest hen op de loop t'saem stellen
Langhs Engellant, de wint neemt oock te quellen.

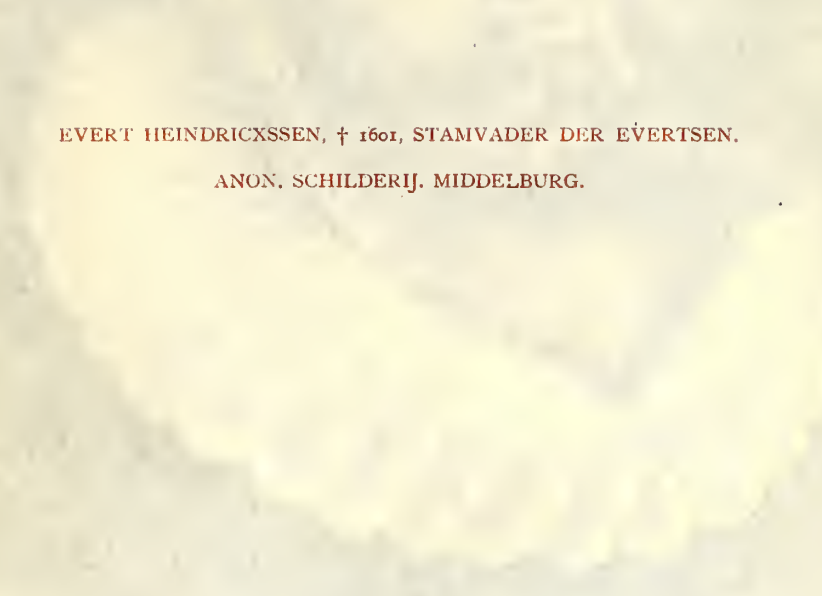
Van wint ghejaecht, van d'Engelsche vervolcht,
Oock van Gods hant, seer zijnd' op hen verbolcht,
Naer 't Oosten nu, dan loopen sy naer 't Noort,
Heel Schotlant om, wie heeft desgelijcx gehoort,
Een groote deel op d'Yrsche custen stranden,
Een groote deel ook comt in 's vyandts handen.

De rest haer cours naer Spangien heeft geset,
Maer al vergeefs want Godt heeft het belet,
Gheen bequaem weer noch wint hy hen verleent,
Sulcx dat daerom sy wierden seer vercleent,
End' soo daer t'huys mach yemant zijn ghecomen,
Dat hy niet weer hem gheeft op onze stromen.

Gruwelijck gericht van God gebenedijt,
Waerop wel staet te letten in dees tijdt,
Een wonderwerck getuyght seker en wis,
Dat als een mensch vol van trots Godt tegen is,
Schickt Godt alsdan dat hy moet schande dragen,
Naer hy groot is, daarna meet hy zijn plagen.

Maer ghy Gods volck door zijne macht behoet,
Van dit geweld, u monden open doet,
Ontsluyt u hert, wilt hem geven die eer,
Dat van Spangien verwonnen is het heer,
Maeckt dat zijn lof ende naem vol van weerden
Over al groot gemaect wert opter eerden.

O ghy Gods volck, den welcken seer veel quaets,
Veel leets, veel pijns, veel arbeyts, seer veel
[smaets
Toebereyt was: hier van zijnde bevrijt
Den Losser prijst nu en tot aller tijt,
En siet wel toe, dat ghy dees wonder dinghen
In gheen vergheet of onacht latet bringhen.

EVERT HEINDRICKSSEN, † 1601, STAMVADER DER EVERTSEN.

ANON. SCHILDERIJ. MIDDELBURG.

CAPTEN. EVERT
HENRICE

Cudde van Christ, die metter waarheyt wel
Nu segghen mocht, God van Israel
Hoe wonderlijck hebstu ons vander doot
Des lijfs ende ziels bewaert in desen noot,
Singht van herten de weerdichheyt verheven
Van zijn goetheyt en sterckheyt daer beneven.

Seght o mijn God Vader in Hemelrijck
Mijn rots, mijn borght, wie is doch dijns gelijk?
Ghelucksaligh, gelucksaligh is hy
Die voor zijn schilt en steunsel hevet dy,
Almachtigh God geen quaet en can benouwen
Den vromen die vastelijck op dy betrouwen,

Godt is die de Winden hout in zijn macht
Die tot zijnen dienst staan dach en nacht,
Hy is diegeen die doet wat hij wilt,
In den Hemel ende op de Zee seer wilt,
t' Gantsch aertsche dal, sonder te murmureren
Met dienstbaerheyt volbrenght al zijn begeeren.

Dees Coningen en deze Princen siet
Sijn by den Heer der Heeren gantschelijck niet,
Dees moedighe Pofhansen sijn voorwaer,
Als stroo voort vyer voor onsen God lofbaer,
Want tegens God, sijn Soon en zijnder Kercken
Helpt geene raet, aenslach noch 's menschen
[wercken.

Vreest dan niet meer ghy volck van God
[bemint,
Den sterflijcken mensch te schenden gesint,
Aenroept den Heer en bid hem vyerichlijck,
Betrouwt in hem, verwacht stantvastelijck,
Die mensch en is niet meer dan stof der eerden,
't Welc van Gods wint lichtelic verstuyft can
[werden.

Dat zijn goetheyt, genaed' en vriendlijckheyt
Dijn Ziel en hart ontsteect met vyericheyt
Op dat hy mach van dy naer lyf en geest

Werden bemint, gedient en recht gevreest,
In hem alleen stellende dijn vertrouwen,
Hem biddende dus steeds sonder verflouwen.

O Godt die van ons vyant dickwils hoort
Tot u oneer dit quaet lasterlijck woort,
Haer God is God over water en wint,
Op't lant en heeft hy gesagh oft bewint,
Toont dat voortaan ghy zijt in den crygh bloedich
So wel te Lant als ter Zee ons God goedich.

CXLII. 79.

Legpenning op de nederlaag van de Onoverwinnelijke vloot. v. L. I. 390.

Vreugdezang.

Stem:

d'Engelsche klokke dans.

Ick meyn g'u veeren „Vry vind gekort,
Hoogmoedig Spaensch tyran,
So sal m'u scheeren „Als u wat schort,
Comt weder eens maer an.
Seg my „Meynt gy „Te dwingen alle man
(Men acht niet uwen ban)
Neen vriend, ghy moeder van.
Als God der Heeren Heer
„U tegen is so seer
„Wat kont ghy maken dan?

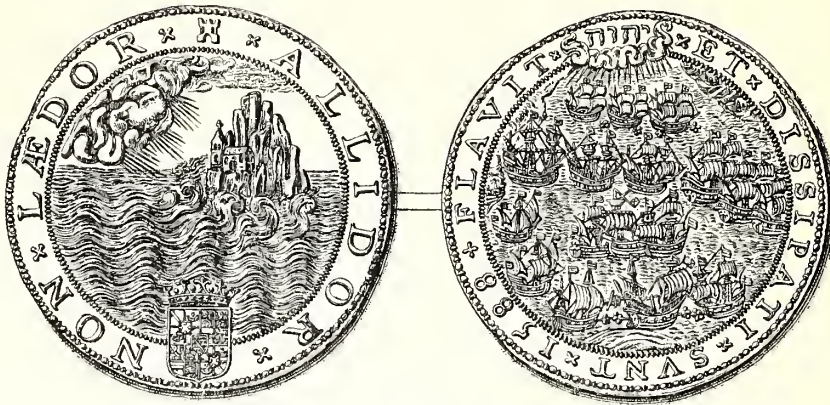
V quaed'aenslagen „Die sullen niet
Altyt gelucken wel.
God heeft mishagen „Die 't alles siet,
Aen u soo wreet opstel.
Want hy „waer 't zij „'t recht voorstaet en
[bemint,

En is der vroomen vrint,
Die hy soo heeft gesint,
Dat niemand haer en hayr
Kan krencken hier off daer,
Als hy 't niet goed en vint.

Vervreuchde sielen „Staet op nu ras,
Verbreyt Gods lof en eer.

Die 't wou vernielen „Al watter was,
Leyt selve nu ter neer.
Wie sou „Den rou „Daar konnen af verslaen
Die wel was by Maraen,
Als hy most vluchten gaen,
Die op de lichte wint
Syn toevlucht stelde blint,
Die heeft hem 't quaet gedaen.

XVI. 150.

Penning geslagen op den ondergang der Onoverwinnelijke Vloot. v. L. 1. 392

Huldebetoon aan Evert Heindricksen.

De Raad der Admiraliteit van Zeeland schenkt een zilveren drinkschaal aan Evert Heindricksen, den stamvader van het geslacht Evertsens.

Opschrift der drinkschaal.

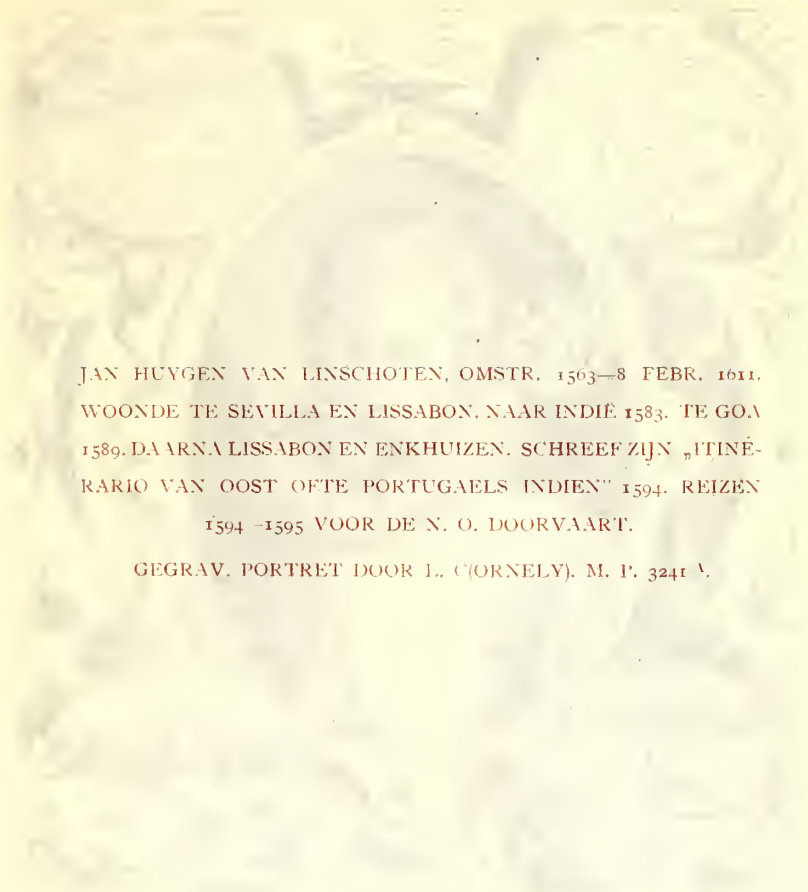
Deur Godts Ghenade + als de expaerde +.
Heeft Evert Heindricksen Tlant voorghestan met den swaerde 1590.

**Op d'Oost Indische beschrijvingh van
Ian Huyghen van Haerlem**

Sonnet.

O Veel-tongheghe Faem (diens Trompetten
[gheklanck
Des Menschen lof verbreyt over al s' Werelts
[wijcken)

Roeptenkondichtseersnel meteeuwichsoetesanck
Van hier Ian Huyghens naem tot de Zuyd-
[poolsche rijcken;
Zijn doorsichtighe oogh' heeft neerstich gaen
[doorkijcken
Al d'Oost-Indissche schat wel twee seven
[jaer lanck:

JAN HUYGEN VAN LINSCHOTEN, OMSTR. 1503—8 FEBR. 1611.
WOONDE TE SEVILLA EN LISSABON. NAAR INDIË 1583. TE GOA
1589. DAARNA LISSABON EN ENKHUIZEN. SCHREEF ZIJN „ITINÉ-
RARIO VAN OOST OFTE PORTUGAELS INDIEN“ 1594. REIZEN
1594—1595 VOOR DE N. O. DOORVAART.

GEGR. PORTRET DOOR L. CORNELY. M. P. 324r v.

*Eoum nobis heic dat Lynscotius Orbem,
Lynscorum, artificio sculpta tabella manu.*

Die hy tot onse nut door Pithoos const doet
[blijcken
Met d'uytbeeldinghe schoon van 't gheheel
landts omvanck.

Hier door gaet zijn lof veer des loosen Griecx
te boven

Die reysend' Circe sach, Cyclops, Calypso
[schoon, CXI.

D'half-hondighe Scylla, Charybdis en Syrenen.
Want 't schat-rijcke Goa, Cananor, waert om loven,
Iava, Cochin, Pegu, Ceilan vol edel Steenen,
Stelt dees (met and're meer) als in Spieghel te
[toon.

In Amor'perseverando.

C. T.

Legpenning met het wapen der Admiraliteit van Zeeland. 1593. v. L. I. 442.

Op de Noordsche ondeckinghe van Ian Huyghen van Linschoten.

Der wapenen roem in heerlijke verthoone
Heeft langh' ghevoert de Spaensche Soldaet,
Stout in 't ghemoet, dringhend' aen, snel van

[raet,

En gheworden dwanck van Europa schoone,

Was tot een schrick de Barbarische Croone
Als d'Hollander uyt noot heeft aenghevaet
't Swaert inde vuyst om te vryen zijn staet
Liet hem niet lang' zijn eyghen daet te loone:

En bont vrees met vrees, des roept Vive
[Orangien

't Martiaelsch' hert, eere van Alemangien,
't Lof van 't opdoen der onbeseylde Beken

En rijcken ver gheplant was noch by Spaen-
[gien;

Maer Linschoten coen heeft haer af ghestreken
Den ranck: des blijft by Magellaen gheleken.
Schaemt u niet te beteren.

CXI 6.

Ander Sonet totte selve.

Waer set ghy nu u cours? met yvers lust
[bevanghen.

Door 't vvoedende ghedruijs datmen vallend'
[siet rysen?

En doen u niet, vermenght Ys, Haghel, Sneeu,
[eens grysen?

Oft hebt gh' om te sien 't begin des Noordts
[verlanghen?

Maer neen, de groote raet Neptuni heeft
[ghehanghen

De triumphelijcke crans die met seer groote
[prysen

Sall ghejont vvorden dien, die cloecklijk can
[bewysen

Te zijn een vverelt nieu, ontdeekt door
[nieuwve ganghen.

Palinurus, Typhis, Peter die van Medynen,
Neptuni Waghenaer, noch Magelanes cloeck
Noch dien, die oock in 't ront, Tethim sloot
[door 't versoeck.

Maer Linschoten u, die voorsichtigh deet
 [verschynen
 Het ongebaende pat, daer de Tabin den
 [hoeck
 Daegh'lijcks van den Tartar doet meeren en
 [verdwynen.
 't Strect al tot een.

CXI 6.

H. Compostel.

**Aen Ian Huyghen van Linschoten, op 't onder-
 vinden ende vernemen van Vaygats.**

Soo langh als sal de wijt-vlieghende fame
 uytroepen snel over water en velt

't Nassausche bloet voor een cloeck strijtbaer Helt
 Voortdringhend' vroom en van seden bequame

Wiens d'hooghe stam van Orangien niet schame
 Linschoten sal u lof worden ghemelt
 Die ons den ganck onder 't Beerckens ghewelt
 Ontdeckt en stelt een onsterflijke name

Des sal eer langh Spaengien hooren met rauwe
 Dat een plomp Volk door de Straet van

[Nassauwe

Eermael Vaygats met uytghestreckte seylen

Ghedronghen spoort al door de Cathaysche baren
 Sonder verlet, nae de soet-reucke waren
 Om Ganges voort u stranden te bepeylen.

CXI.

Schaemt u niet te beteren.

Penning geslagen op de vernieling der Spaansche Vloot bij Cadix. v. L. I. 487.

Slag bij Cadix. 1 Juli 1596.

De Spaansche vloot vernield door de Engelschen en Nederlanders, laatstgen. (24 schepen) onder Jan van Duyvenvoorde. Hier werd het eerst een vlag met het Generaliteitswapen gebruikt.

Historie Liet vant innemen van Calis Malis.

Op de wijze:

Wilhelmus van Nassouwen, etc.

Int jaer negentich zesse
 Hoort toe 't wert u verclaert
 Sijn ghecomen expresse,
 Tot Vlissingen vergaert,

Vierenvijftigh schepen schoone,
 Uit Holland ende Zeelandt;
 Om de Engelsche Croone
 Te doen goet onderstant.

GERARDUS MERCATOR, 5 MAART 1512—2 DEC. 1594.
WISKUNDIGE, KAARTENTEEKENAAR, ONTWERPER
VAN DE WASSENDE ZEEKAART.

GEGRAV. PORTRET DOOR H. GOLTZIUS. M. P. 3568.

GERARDI MERCATORIS RYPELMVNDANI EFFIGIEM ANNOR-
DVORVM ET SEX - AGINTA, SVI ERGA IPSVM STVDII
CAVSA DEPINGI CVRABAT FRANC. HOG. CID. IO. LXXIV.

Sijn Excellentie verheven
 Met Heeren end Edellien,
 Heeft hemselven begheven,
 Om te comen besien,
 Graef Lodewijck van Nassouwe
 Track met ons principael,
 Jonckheer Jan als die getrouwe,
 Die was ons Admirael.

Den eersten Mey verheven,
 Sijn wy het Seyl gegaen,
 Die Wielingh uytghedreven,
 Ende quamen onbelaen,
 Voorspoedigh sonder veel slaven
 Eer den vierden dach quam om,
 Tot Plumuyden in de haven,
 Daer wast al wellecom.

Wy liepen in thien dagen
 Die Barrelts int ghesicht,
 Des anderen daeghs wy sagen
 Den Vyghenbergh seer dicht
 Die Caep Vincent Marie
 Sijn wy voorby gherunt,
 En quamen soo op zye
 Daer wy 't hadden ghemunt.

End' zijn alsoo voorspoedigh
 Den lesten Junij devijn:
 Comen met herten moedich,
 Ontrent d'Eylant van Codes fijn,
 Nu Calis Malis gheheeten
 Den Speck was seer gestoort,
 Als hy het quam te weten
 Wy wouden hem aen boort.

Nu moet ick oock verclaren
 Binnen de haven breed
 Lach een vloot om te varen
 Naer Indien al ghereet
 's Conincks geweldige Schepen,
 Hadden sy tot Convoy

Sy waren daer benepen,
 Twas al hackelderoy.

Die Engelschen met hoopen,
 Schepen seer wel ghemant,
 Quamen daer oock aenloopen
 Vergaerden aen alle kant,
 Sels quam daer in persooene
 Den grooten Admirael,
 Oock den graeff Essex ydoone,
 Was onsen Generael.

Als wy nu altesamen,
 By een waren vergaert,
 De soldaten oock quamen
 Te Schepe onbeswaert,
 Sy waren int ghetale
 Ontrent thien duyst gesien,
 Wy waren int Generale,
 Wel achthien duysent lien.

In Junius dertiene,
 Is dees Armade veyl,
 Triumphant heerlijk om siene
 Vertrocken onder zeyl,
 Hondert tsestich schepen sane
 Seer weynich meer noch min,
 Sijn met goey wint ghgane
 Naer Spangien t'Zeevaert in.

Nochtans al sonder meyen,
 Waren sy seere prat,
 Haer Schepen en Galeyen,
 Brachten sy in het gat
 Sint Philippus so sy dachten
 Met seven hondert man,
 Die souden ons wel verwachten
 End' keeren ons daer van.

Wy als die onvervaerden
 Sijn ghecomen bet naer,
 Ten ancker by de Spaengiaerden
 Schoten die avont daer,

Een deel geweldighe schoten
Dit was niet haren sin,
Smorghens heeftet haer verdrooten
Ruymden sy dies bet in.

Bet in zijn sy ghelooopen,
Beneffens het poinctael,
De Galeyen zijn ghecropen,
Onder Stadt altemael
Maer wy sonder verdrieten,
Loefden sterck aen met gewelt,
En drevense daer van met schieten
Zoo datse ruymden t'velt.

De Galeyen moesten vluchten
Al schooten sy seer sterck,
Oock vreeselijck sonder duchten
Uit de Stadt end' Bolwerck,
Haer schieten was niet te wegghen,
Want waer sy schooten een schoot,
Daer schooten wy weer tegen
Soo dat haer haest verdroot.

Doen zijn wy voorghevaren
Volchden de Galeyen cort
Die by haer Schepen waren,
Onder 't poinctael ende 't Fort,
Geweldich ginckt daer aen't schieten,
Daer vlooch soo menigen cloot,
Wel twee uren sonder verdrieten,
Soo menigen hondert schoot.

De Spaengiaerts moesten wijcken
Al schooten sy seer lanck,
De Galeyen ginghen strijcken
Al wast teghen haer danck,
Wat conde vluchten met beven,
Verlieten haer Schepen met schant:
Ses groote zijnder ghebleven,
En drie staken sy in brant.

Sint Philippus was den eenen,
Met noch twee andere groot,

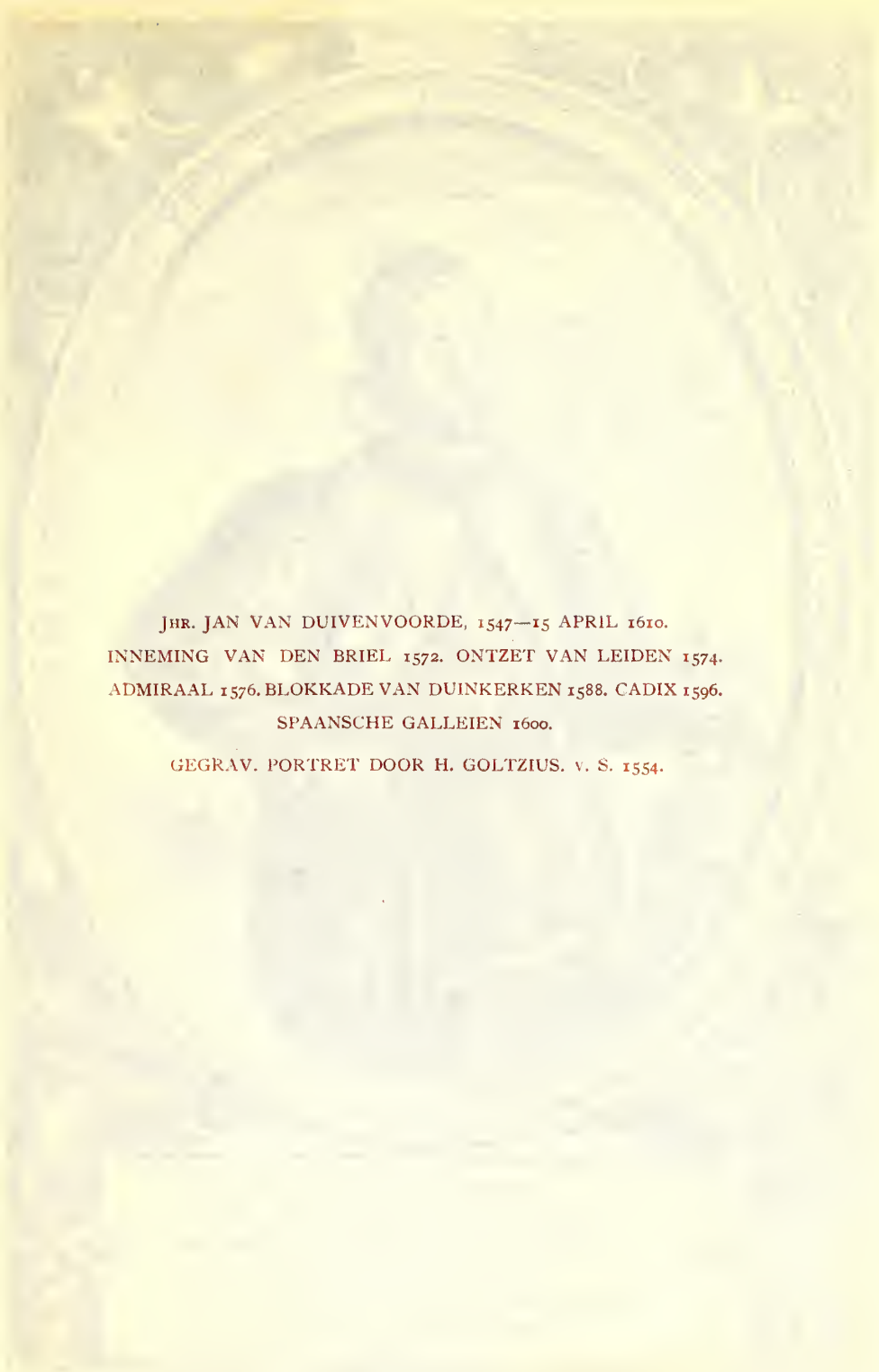
Den Vies Admirael tot verclenen
Wert ingenomen bloot,
Sijn Vlagh 't mocht hem wel spijten
Wert afgheruckt metter daet,
Doen hoorde men roepen ende krijten
Over de gantsche Armaed.

Wy Duytschen als d'onvervaerden
Schietende nae 't Poinctael,
Soo ginghen die Spaengiaerden
Schampado altemael,
En hebben het fort verlaten
't Was voor de Stadt een grou,
Wy planten t'onser baten
Orangie, blanche, blou.

De soldaten met troepen
Nu zijnde onbelaen,
In Jachten en in Sloepen
Met haer Oversten saen,
Cregen hier deur couragie
En voeren stracx aen landt,
By 't Fort sonder quellagie,
Oft eenigh wederstant.

Aen landt zijn sy ghecomen,
En stracks voort gemarcheert,
Nae de Stadt toe als die vromen
Die sy onghecessseert,
Met vlioghende Vaendels ghetrouwe
Geweldich namen ras,
Daer 't Edel bloedt van Nassouwe
D' Eerst ter mueren was.

d'Edel bloedt van Nassouwe,
Met den Graef ons Generael,
Als Helden goet ghetrouwe,
Waren die principael,
De Spangiaerden moesten wijcken
Al schooten sy seer verstoort;
Naer 't Casteel gingen sy strijcken,
Dat gavens op met accoort.

JHR. JAN VAN DUIVENVOORDE, 1547—15 APRIL 1610.
INNEMING VAN DEN BRIEL 1572. ONTZET VAN LEIDEN 1574.
ADMIRAAL 1576. BLOKKADE VAN DUINKERKEN 1588. CADIX 1596.
SPAANSCH GALLEIEN 1600.

GEGRAV. PORTRET DOOR H. GOLTZIUS. v. S. 1554.

Woltzius fecit

EFFIGIES V.N. IANI A DUVENVORDEN, VARAMUNDÆ DOMINI, BATAVICÆ CLASSIS PRÆFECTI RINLANDIÆ AGGERVM RINLANDIÆ CYRATORIS A.SENIÆ SALVTIS MD LXXIX. ÆTATIS VERO XXXII.

Janus ego, Duvendorda de gente, Jacobo
 Patre satus: Dominum me Varamunda vocat.
 Hæc eadem natalis humus, contermina Leidæ,
 Cuius cum Dönzis obsidium tulimus;
 Quanta animi virtute, grave est iactare modesto:
 Sed Præfecturam mi dedit illa maris.

Dus wert de stadt gewonnen
 De Vaendels daer gheplant,
 Gheplondert en deurronnen,
 De Spaenjaerden tot schant,
 Een wonderwerk verheven,
 Is daer doen noch geschiet,
 Ten selven dach voorschreven
 Den eersten July siet.

t' Sanderdaeghs 't heeft ghebleken
 Syn die Galeyen ree,
 Voorts door Herodes treken
 Wech geruyt tot in zee,
 Heur Schepen moesten daer blijven
 Die zy verlieten met schant,
 Ontrent derthien en vijfve,
 Staken sy selfs in brandt.

Dus lagen wy daer gestreken
 Ick seght u overluyt,
 Ontrent twee vollen weken
 Veel cregen goeden buyt,
 Soo werden huysen en sloten,
 Daer over al int Landt,
 Met de Stadt onverdroten,
 Geplondert en verbrandt.

Soo quamen die Soldaten,
 Doen wederom aen boort,
 Hebben de stadt verlaten,
 Om dat sy was verstoort,
 Den toorn wert afgeschoten,
 't Was om die Clocken goet,
 Veel Metalen Schuts ghegoten
 Werter vercreghen soet.

Den vijfthienden July reene,
 Sijn wy vertrocken bly,
 En quamen aent Lant ghemeene
 By de Caep Sint Mary,
 Ick seght u sonder liegen,
 Ons legher sloech daer neer,

Daer sachmen 't Vaendel vlieghen
 Oraengien van der Veer.

De vaendels lustich vlogen,
 En zijn voort onvervaert,
 Naer die stadt toe ghetogen,
 Van Pharao sterck vermaert,
 Dry Jachten cloeck van sinnen,
 Met Nederlanders gemant,
 Hadden die Stadt al inne
 Die Vaendels daer geplant.

Wy vonden die stad open,
 Die Spangiaerden vileyn,
 Waren daer uytgelopen,
 Schampado groot en cleyn,
 Wast niet een groote schande,
 Te verlaten sulck een Juweel,
 Staken daer in den brande
 Die stadt met haer Casteel.

Doen Pharao nu (wilt mercken),
 Was gherooft en verbrant,
 Met huysen, Cloosters, Kercken
 Rontsomme daer int landt,
 In July twintich en seven
 Quamen wy weer aen boort,
 Des anderen daechs verheven,
 Sijn wy gheloopt voort.

Wy ginghen dus spanceren,
 De Cape Sint Vincent,
 En quamen soo laveeren,
 De Finisterre ontrent,
 Voor de Crongie wy quamen
 Tvoorhol lach dichte voor,
 Doen wenden wy al tesamen,
 Al van de Caep Prijor.

Doen wy nu soo met luste,
 Verstaet wel mijn bediet,
 Over al de Spaensche Custe
 Hadden door loopen siet

Geen Schepen daer en vonden,
 Zoo lieten wy voortgaen,
 Naer Pleymuyden tot dien stonden
 Daer quamen wy onbelaen.

Augusti den dach achtiene,
 En schooten seer playant,
 Triumphen heerlijk om siene,
 En quamen triumphant
 Voorts in Duyns met hoopen,
 Daer hielden wy ghemeen,

En syn doen voort geloopen
 Schooten adieu int scheen.

Looft Godt den Heer verheven,
 Crijchslieden triumphant,
 Dat hy ons heeft ghegeven
 Victorie en bystant,
 Strijt als vrome Crijchsknechten,
 Dient Godt van herten bly,
 Laet ons cloeckelijck vechten
 Tegen Spaens Tyranny.

CXLII 85.

Legpenning op de vernieling van de Spaansche Vloot door stormwind. v. L. 1. 501.

Eerste Nederlandsche reis om de wereld door Olivier van Noort. 1598—1601.

Drie soortgelijke reizen door niet-Nederlanders waren voorafgegaan.

Sonnet.

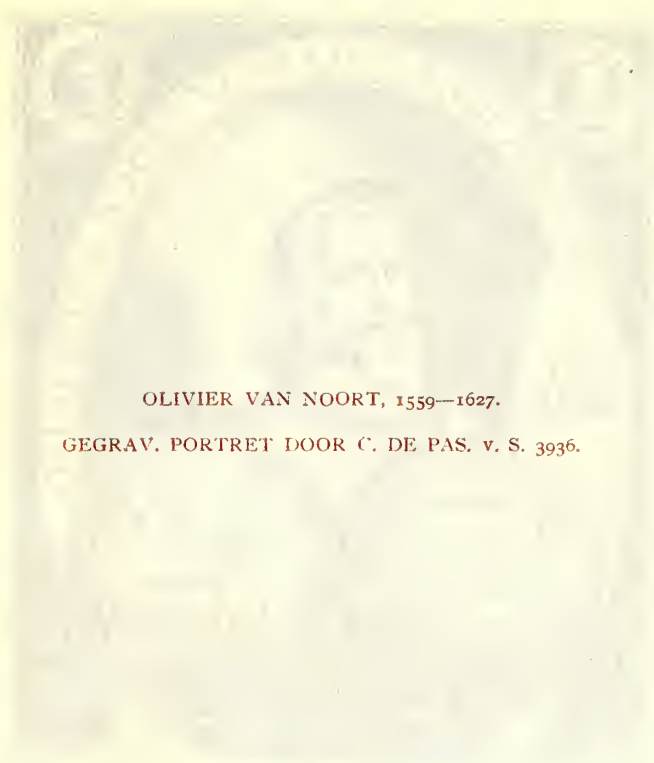
De laeste is dese, van vier kloeke Zee-Hanen,
 Die de Werelt omvaren, het Aerdrijck hebben
 [omringt,
 Met opghespannen Zeyl, opt dryven vanden
 wint:
 Door stormen en tempeest, schromelijck te
 vermanen.

Fernandes d' eerste was, Magelaen, die de
 [Straet vint,
 Noch nu na hem ghenoomt, met syn Schip de
 [Victory,
 Al bleef hy op de Reys, hem blijft nochtans
 [de glory:
 Van d' eerste dieder oyt, van sulcks nam het
 [bewint.

D' onsacchelijck Franchoys Draeck, de tweede
 [int versoeck
 Gheluckelijck volbracht, alsulck een omvaert
 [mede,
 Verkryghende groot goet, also de derde oock
 [dede.

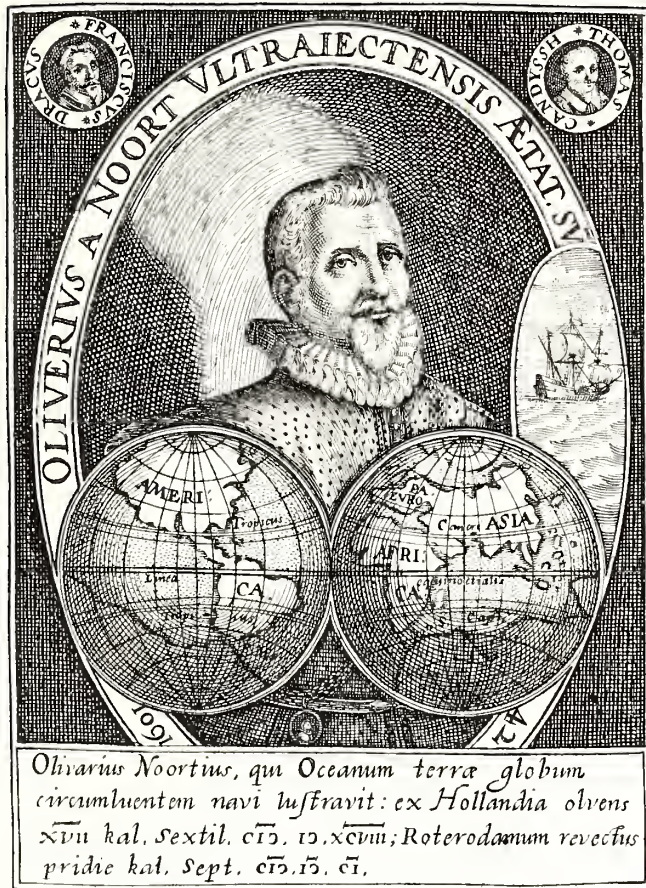
Thomas Candisch ghenoomt. Dan dees Zee-
 [Ridder cloeck.
 Soo elcks Hollanders Handt, niet had weten
 [d'onvrede,
 Van thien Spaengiaerts te straffen, waerder
 [ghebleven mede.

CXXXI, 93.

OLIVIER VAN NOORT, 1559—1627.

GEGRAV. PORTRET DOOR C. DE PAS. v. S. 3936.

GRAFZERK VAN OLIVIER VAN NOORD IN DE HERV. KERK
TE SCHOONHOVEN.

GRAFIEK VAN OLIVIER VAN NOORD IN DE HERV. KERR
TE SCHOONHOVEN.

DIT GRAY

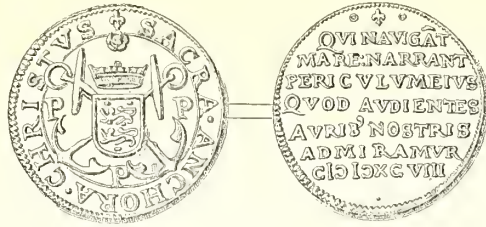
HORN

HIC ILLE EST TOTVM VELL
QVICHCVIT ORBEM AMAGELL
QVARTVS OLIVERIVS

IN MEMORIAM
HIC ILLE EST
QVICHCVIT ORBEM
AMAGELL
QVARTVS OLIVERIVS
ANNO 1598

IN MEMORIAM

Legpenning geslagen op de terugkomst der schepen uit Oost-Indië in 1597. v. L. I. 503.

Sonnet.

Waer nu Homerus hier, wat waer hem noot
 [te droomen,
 Vlisses uyt syn hoeft, die hy so verre
 [bracht,
 Onder wilde Menschen wreet, daermen nu
 [mede lacht:
 Met zijn Ciclopse helen, tis niet om te
 [verschoonen.
 Iae Hercules waer hy hier, syn Colommen
 [groot geacht
 Die hij tot Cadiz plante, hy souse nu weer
 [halen,

De plaets is seer vergroot, over de nauwe palen:
 Die sy d'Aertbodem gaven, met dwalende
 [ghedacht.
 De waerheyt van dees Reys, haer stormen en
 [tempeesten,
 Vremdicheden van Volck, van Steden en van
 [Landen,
 Nieuwicheden onghehoort, van onbekende
 [Stranden.
 Perijckels van Landt, Zee, en Martiale feesten,
 Zijn weerdigher ghelesen, dan die Ciclopse
 [tanden,
 Fabulen van Circe, Charibden en quaey Sanden.
 CXXXI. 93.

Legpenning geslagen op den buit, behaald in Spanje en West Indië door Peter van der Does. 1599. v. L. I. 532.

De bemanning der door de Spanjaarden veroverde Nederlandsche koopvaarders en visschersbooten werd naar de galeien gebracht. 1600.

Klaaglied 1600.

Stem: End'uyt haet, Wreed'lyc slaet, Het arm onnosel
 Fransche Gaillarde. [bloed.
 Siet toch Heer, Hoe dat weer, Alsnu de
 Het slecht Zeevarend'volck hy moord en
 [Spanjaert woed, [drenckt,

Dat hen toch noyt misdaen heeft noch ge-	Maeckt o God! Eens tot spot, Toch desen
[krenckt.	[Godeloos,
Dese moort, ongehoort, die sal (ja) t'aller tyt	Met syn raed, Want syn daet, Is niet als quaet
U Maraen, Tegen gaen, En dienen tot verwyte;	[en boos;
End' of u so soet'lyck sal vergaen	Hy soeckt ons al te villen en te braen.
Dat sult ghy noch wel proeven en verstaen.	Help ons o Heer! eer dat wy al vergaen.
	<i>XVI. 189.</i>

*De Zwarte galei van Dordrecht neemt voor Antwerpen het Admiraalschip
en nog een aantal andere vaartuigen weg. 29 Nov. 1600.*

**Triumph-Liet, ofte 't Romeynsche feyt, dat die van de Swarte Galleye voor
de Stadt van Antwerpen aengherecht hebben.**

Op de wijze:

Schoon Jonckheerken heus en trouwe.

Luystert toe men sal u singen
Watter nu corts is geschiet
Hoe ons Galley ginck bespringen,
d'Admiraal t' Antwerpen siet,
En oock 't Marck-Schip van Brussel,
Met vijf ander schepen snel,
Die daer fraey, aen de Kaey
Sonder dringen,
Vast gemaect lagen, seer fraey.

Dees Galley, soo men mocht mercken,
Is ontrent de Schelt gebracht
Wel gemonteert tot verstercken,
Met geschut en roeyers macht,
Hondert Muskettiers daer by,
En matroos die was oock bly
Om te gaen, onbelaen,
Tot dees wercken,
Want sy steldent op geen waen.

Noch dry Sloepen daer beneven,
Werden hier oock by ghebracht,
Om dit garen af te weven,
't Welck zij oock hebben volbracht
Tis een stuck aerdig beleyt,
Want men niet veel sulck een feyt

Heeft ghesien, corts gheschien,
Wilt d' eer geven,
Die dit werck eerst ging bespieren.

Den lesten November even,
Op St. Andries nacht lest-leen,
Zijn sy de Scheldt opgedreven,
Met de vloedt, sonder ghesteen
Stillekens en wel tevreem,
By des vyandts schantsen heen,
Tot dat sy, quamen by,
Sonder sneven,
Voor de stadt Antwerpen bly.

Flucx sy d'Admiraal inroeyde,
Ons Matrooskens rat ter hant,
Die op sulck spel niet vermoede,
Want zijn volck was meest aen 't Lant,
Dies zyt moesten geven dra,
Want men gaf haer geen genae,
t Schieten fel, van dit spel,
Dapper loeyden,
't Maecten ind' stadt groot gequel.

Ses-en-twintich schoone stucken
Geschuts, heeft d'Admiraal op,
't Is een Bloemken weerd om plucken,

JACOB CORNELISZ. VAN NECK, 1565—1638. COMMANDEERDE
DE BEROEMDE EN VORDEELIGE REIZEN VAN 1598 EN 1600
NAAR OOST-INDIË.

TEEKENING VAN J. DE GHEYN.

't Is een Eytgen met een dop,
't Moeyt de Spangiaert, opt Casteel,
Want sy schooten nae 't Juweel.
Maer 't was niet, 't is geschiet,
't Doet haer jeucken,
t' Antwerpen was groot verdriet.

't Was daer overal in roere,
Monnick, Paap ende Bagijn,
De Klocken maecken groot rumoere,
Alarm, alarm, mijn Cozijn:
Lieve buur wat ist te doen?
Laet ons doch daer henen spoen,
Om te sien, nae 't bedien,
Van dees loeren,
Die ons dus comen bespien.

Ons Matroosen aen 't Lant waren,
Manden daer vijf schepen of:
Gingen daermee henen varen,
Sonder vragen of verlof,
Oock het markt-schip van Brussel,
't Convoy-schip van Mechelen snel,

Docht haer goet, metter spoet
Om te maeren,
Aen de Zeeusche dijcken soet.

Niet seer lang sy daer en bleven,
Doe sy haer werck hadden volbracht,
Met de Ebbe sy wech dreven,
Voor de wint 't is waert belacht,
Op de Schanssen kreet men seer
Maer 't was voor ons al moy weer:
't Was roeyt an, als een man
Adieu neven.
D'Admirael is ons gespan.

Prinse, dit zijn Romeynsehe daden
Waerdigh in Cronijck ghestelt,
't Is een stuck niet om versmaden,
Eer moet hebben desen Helt,
Die dit heeft gepractiseert,
Hy behoort te zijn ge-eert,
Met al zijn Gasten fijn,
Voor dees daden
Schenckt haer vry de koele wijn.
CLXIII. 97.

Gedenkpenning op het nemen van het rijk beladen Spaansche Galjoen, de St. Jacob. 1602. v. L. I. 564.

*Zes Spaansche galeien, op de Vlaamsche kust overzeild. 3 Oct. 1602.***De Spaansche Galeien.**

Nu loeft den Heer met hert ende met sinnen,
Al die hier binnen woont in het Zeeuwsche
[pleyn,

Wilt lancks soo meer zijn ghenade bekinnen,
Die hy wt minnen ons bewijst in 't ghemeyn;
Zijn kercke reyn hy vaderlijk bewaert,
Voor Spaansche bloethonden fel,
Die ons tot alle stonden snel,
Meynden te wonden wel, Na haren bosen aert.

Sy sonden hier galleyen, groot van machten,
Daer door sy dachten ons te vernielen al,
Na 't Zeeus quartier was altemael haer trachten,
Om dat te smachten en brenghen gansch
[ten val;

Ses int ghetal, quamen sy stercklijk aen;
Maer God toonde zijn wondren claer,
En liet zijn winden dondren daer,
Om wt te sondren gaër Die ons wilden verslaen.

Met vreesse groot werden sy al bevanghen,
Men sacher stranghen dry aenden Vlaamschen
[cant,

Veel bleeffe dood, dander namen haer ganghen,
Met groot verlanghen om te comen aen 't lant,

Maer Godes hant conden sy niet ontvlien,
Storm en wint, zijn dienaren, gaf
Hy bevel om te varen af,
En al dees scharen straf Te doën, na zijn
[ghebien.

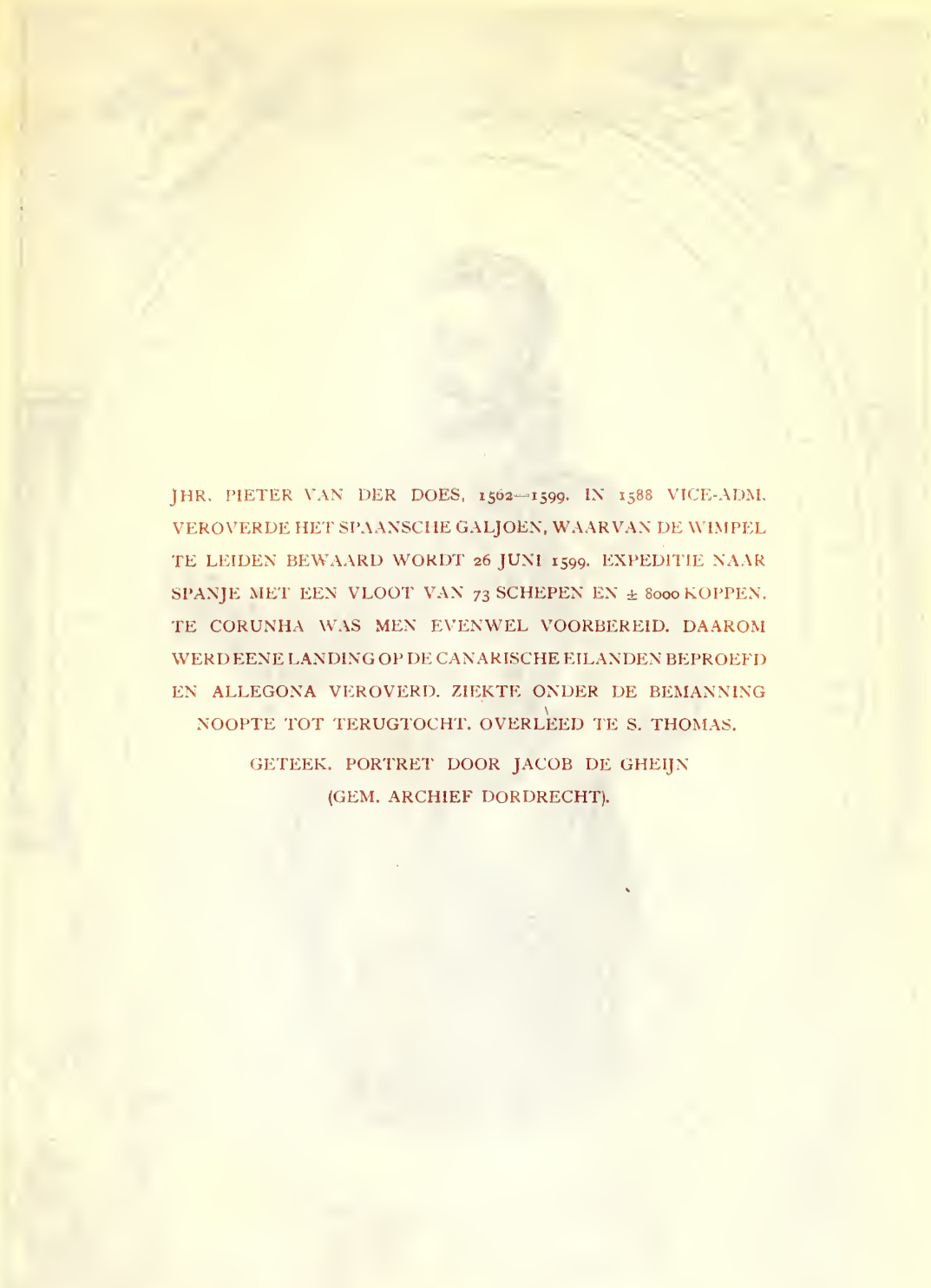
Twee van den hoop werden van d'oorloch
[schepen
Cloeck aengegrepen en in den grond gheseylt;
Seignor gaf coop, om ghenade sy pepen,
Want inde nepen waren sy ongefeylt;
Hun wert ghedeylt sulcken ghenade slecht,
Ghelijck sy ons volck gheven, siet,
Want die laten sy leven niet,
Hier om met beven stiet Hen elck ins doots
[ghevecht.

De seste quam tot Calis met benouwen,
Anckers en touwen was wech met al den bras.
Spinola vernam, dat die een was behouwen,
Hy dochte trouwen die wel te krijghen ras;
Maer siet, sy was al daer sy blijven most,
So wert hy zijn galleyen quijt,
Prijst God in dees contreyen wijt,
Die nu van schreyen zijt Seer crachtelijck verlost.

CXXIX. 368.

Gedenkpenning op de vernieting der Spaansche galeien, 3 Oct. 1602. v. L. I. 571.

JHR. PIETER VAN DER DOES, 1562—1599. IN 1588 VICE-ADM.
VEROVERDE HET SPAANSCHÉ GALJOEN, WAARVAN DE WIMPEL
TE LEIDEN BEWAARD WORDT 26 JUNI 1599. EXPEDITIE NAAR
SPANJE MET EEN VLOOT VAN 73 SCHEPEN EN ± 8000 KOPPEN.
TE CORUNHA WAS MEN EVENWEL VOORBEREID. DAAROM
WERDEENE LANDING OP DE CANARISCHE EILANDEN BEPROEFD
EN ALLEGONA VEROVERD. ZIEKTE ONDER DE BEMANNING
NOOPTE TOT TERUGTOCHT. OVERLEED TE S. THOMAS.

GETEEK. PORTRET DOOR JACOB DE GHEIJN
(GEM. ARCHIEF DORDRECHT).

Legpenning ter gedachtenis aan de vernieling der Spaansche galeien, 26 Mei, 1603, v. L. II. 5.

Inneming van Sluis. 19 Augustus 1604.

Een Spaansch roofnest. Een vergoeding voor het verlies van Ostende.

Een nieu viktorie liedt.

Op de wijze
Van den Grave van Bossu.

Verblijdt u nu al int Nederlant
Mijn broeders wtverkoren
Luystert nu doch toe al met verstandt
Men salt u laten hooren
Hoe Mauritzius des Edelen Graef;
Met alle zijn soldaten braef:
Den vyand gaet na spooren.

Ghelijck men can bevinden klaer
Hier in alle quartieren:
Doen men schreef sestien hondert Jaer
En daer tot oock noch viere
Doen vergaderden vroeck ende laet
Edel Heeren met den gantschen Raet
Met den Nassouschen stamme fiere.

Den Raet die vont een wijsheyt zaen
En dat met goeden vrede
Men soude de schepen doen beslaen.
In Dorpen end' in Steden
Sy quamen wt allen Steden stout
Kleene Schepen groot nieu ende Oudt
Matroos was stracx ghereede.

Doen sondt Graef Mauritz posten jent
Voor Godts wijsheyt seer koene
Die Capiteynen kregghen Pottent

In allen Garnisoene
wt alle Schanssen verstaet den thoon
werden die Soldaten op ontboon
want sy warender wel van doene.
Vier duysent en ses hondert Schepen rat
Door bevel al van mijn Heeren.
Sy quamen meest na Willem stadt
In den wint op laveeren
Men sachse met die Chrijchs lien zaen
Dry daghen wilt dit wel verstaen
Voorby Dordrecht passeeren.

Daer was ghekiel ende geschil
In die groote Armade
Den dry en twintichsten April
Doen voeren sy seer drade
Die Soldaten met de Heeren Eel
Te Rammekens voor dat Casteel
Moesten sy malcander verbeyden.

Den xxiiij. April minjoot
Sach men die Schepen met hoopen
Veel gasten die liepen om broot
En ander spijse koopen
T'savonts deed'men de Trommelen slaen
Die Soldaten moesten te schepe gaen
Twee poorten bleven te Middelburch open.

Graef Mauritz met zijn Heyr-kracht
 En liet het hem niet verdrieten
 Te twaelf uren al in der Nacht
 Hoorde men dry scheuten schieten
 Die schepen lichten die Anckers ras
 want het als doen hooch water was
 Daer henen ghingen sy vlieten.

Die op Godt betrouwt hy wort bemint
 Dat merckt men hier met verstande
 Godt sondt daer een zuyd-Oosten wint
 Doen wy scheyden wt Zeelande
 Die Schepen voeren voort seer rat
 Voor t'Kercken en voor t'zwarte gat
 Quamen int landt al van Casande.

Ons volck quam met Jacht en Schuyt
 Seer stoutelijck te lande
 Spaenjaert liep van Schans en Reduyt
 En liepen voort met schande
 Het volck worden aent landt gheset
 Men sloech Trommen men blies Trompet
 Al in die Vlaemsche landen.

Men stelde het Krijchsvolck in de ghelee
 En dat met blijden schijne
 Wy kreghe in de Schans te Hof-stee
 Doen toghen wy na Lippijne
 Dat kreghe wy met Accoort in
 Het was wel zijn Excelences zin
 Sonder slach stoot ofte pijn.

Den vyant kreech dat in den Neus
 Hy was soo seer belane
 Om datmen riep Vive le Geus
 Het kosten hem veel tranen
 Hy zwoer by Cruys en sinte Vincent
 Hy nam veel volcx al van Oostent
 En woud' ons volck soo slane.

Sy quamen met al haer ghespuys
 Aen die West-zijd' van Sluys vrije
 Zijn Excellency dede by Sluys

Maecken een Baterije
 Soo datter niet een spaensche guyt
 Met Galeyen niet en sou comen uyt
 Dede zijn schepen zoo bevrijen.

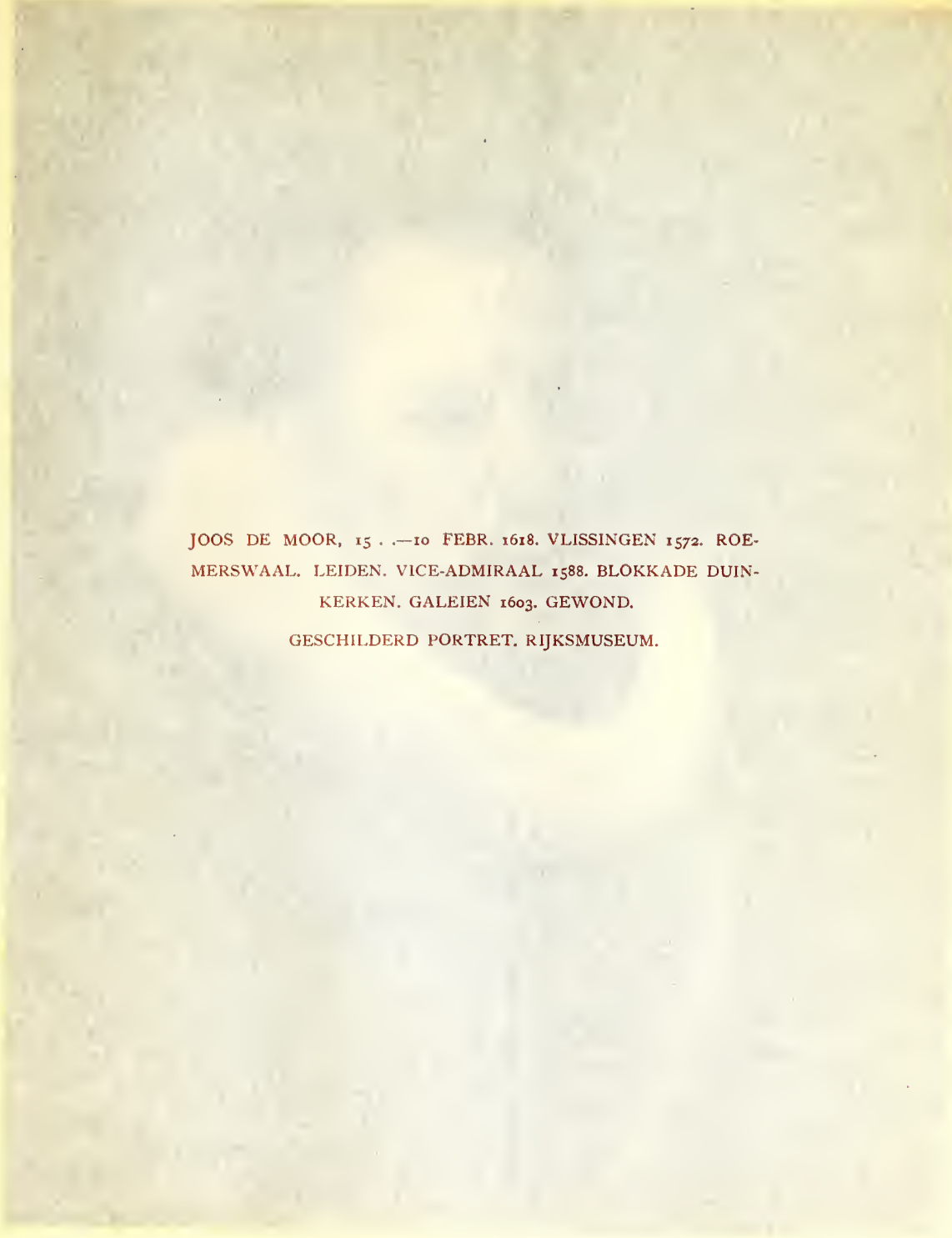
Zijn Excellencie niettemin
 Die poochde na den drooghen
 Cocxie heeft hy ghekrege in
 Doen ghinck hy hem voort poogen
 Na sinte Flippe alsoo men sach
 Het geschiede wel op den Meydach
 Papou moest dat ghedoogen.

Op den selven Dach als de Schans hiet
 Soo heeft hyse in ghekrege
 Met goet Accoort seyt ons dit Liedt
 Godt die ghaff doen zijn zegen
 Den vyant moest daer trecken uyt
 Wy dancken Godt voor sulcken Buyt
 Die ons wijst sulcke weghe.

Sinte Cathelijn was ons oock nut
 Ten heeft ons niet verdrotten
 Op beyde Schanssen met gheschut
 Hondert schoten geschoten
 Wy planten onsen Mey ten schans
 Wy wonnen daer eene schoone krans
 Met onse koghels ende klooten.

Sy lichten zijn Legher haestelijck
 Niemand en sachmen schromen
 Soo is hy flux voor Ysendijck
 Die stercke schans ghecomen
 Met batterije onghelaeckt
 Seer haestelijck en wel ghemaect
 Als Paepou heeft vernomen.

Een Trompetter seer triumphant
 Sondt den Helt van Nassouwen
 Oft sy die Schans in onse handt
 Niet op gheven en wouwen
 Sy schoten den Trompetter doot

JOOS DE MOOR, 15 . —10 FEBR. 1618. VLISSINGEN 1572. ROE-
MERSWAAL. LEIDEN. VICE-ADMIRAAL 1588. BLOKKADE DUIN-
KERKEN. GALEIEN 1603. GEWOND.
GESCHILDERD PORTRET. RIJKSMUSEUM.

GESCHILDERD PORTRAIT. RIJSMUSEUM.
KAROLIN. GALERIEN 1603. GEWOND.
MERKWAAL. LEIDEN. LICHTAFNEMING 1888. BLOKKADE DUN-
LOOS DE MOOR. 1888. 10. FEBRU. 1888. 11. FEBRU. 1888. ROE-

T'was een Italiaen en moorder snoot
Als men daer mocht aenschouwen.

Als zijn Excellentie dat vernam
Van zijn trouwe dienaren
Doen sprack hy met moede gram
Niemant in die schans te sparen
Hy wou hebben die Soldaet ras
Die zijn Trompetters oorsaeck was
Ghinck den Tamborijn verklaren.

Twee Capiteynen quamen oock ree
Om te parlementeeren
Sy brochten den Italiaen mee

Met zijn Krijchs volck cloeck en vailjant
Albertus kondt niet keeren.

Hertoch Albertus verstaet wel mijn
Is met veel Krijchsvolck ghecome
Om de stadt Sluys t'ontsetten fijn
Weynich tot zijnder vromen
Om de stadt te victaeljeren dit wel verstaet
Dan Albertus quam al veel te laet
Dat hebben die van Sluys wel vernomen.

In de stadt Sluys verstaet wel mijn
Waren vijf duysent Soldaten
Met noch thien stercke Galleyen fijn

Legpenning op de Inneming van Sluis. 19 Aug. 1604. v. L. 11. 12.

Al voor die vrome Heeren
Hy wordt daer ghevangen voort
Die Capiteynen spraken van Accoort
Om met ons te Accordeeren.

D'Accoort ghinck voort en seer fraey
Wilt dit te recht verstane
Den thienden Dach al van den Mey
Soo zijn sy daer uyt ghegane
Ses hondert Mannen hoort hier naer
Die vendels moesten blijven daer
Gheen Trommel hoorde men slane.

In de maent Mey den twaelfsten Dach
Dat men Graef Mauritz sonder Cesseeren
Die Stadt van Sluys belegheren sach
Met allen zijn Krijghsheeren
Hy heeft zijn Legher daer voor gheplant

Die moesten sy alle daer laten
Noch ontrent vier hondert Slaven minjoot
Moesten sy vry gheven cleyn ende groot
Seer weinigh tot haerder baten.

Binnen Siuys was seer grooten Noot
Van zout en ander spijs mede
In derthien Dagen hadden sy gheen broot
Oock alle de Soldaten en Slaven mede
Soo dat sy waren in zwaer Dangier
En maeckten daer al een groot ghetier
Ter Sluys binnen der Stede.

Doen hebben die van Sluys gelijcker handt
Eenen Raedt tsamen ghesloten
Om hun te geven in Graef Mauritz handt
Dat brengt Albertus in groot verzeeren
Twee Capiteynen wt Sluys seer zaen

Zijn tot Graef Mauritz int Leger ghegaen
Om met hem te Accordeeren.

Den XX. Augustus verstaet wel mijn
Sach men int Legher seer triumpheeren
Om dat die Soldaten groot ende cleyn
Wt der stadt Sluys souden Marceeren
Met haer volle gheweyr seer Abondant
Oock met vliegende Vendels in de handt
Soo sachmense Convojeeren.

PRINCE.

Danckt Godt voor dese Victorie schoon
Mijn broeders hoog verheven
Die Godt ons Edele Princen zoon
Met zijn Soldaeten heeft ghegeven
Spanjaert moest daer van stonden aen uyt
Wy dancken Godt voor sulcken buyt
Amen so spreken wy even.

Kn. 1271.

Gedenkpenning op de Inneming van Sluis. 19 Aug. 1604. v. L II. 15.

Slag bij Gibraltar. 25 April 1607.

De Nederl. vloot, sterk 26 schepen, onder bevel van Jakob van Heemskerck, vernielde de Spaansche, sterk 21 schepen, in de baai van Gibraltar. Aan beide zijden sneuvelde de opperbevelhebber.

Triumphe van den Slach van Heemskerck.

*Op de wys:
vande 68. Psalm.*

Ontwaecht ghy helden triumphant
Om strijden voor het Vaderlant,
Volgt naer Heemskerck ghepresen
In 's vyants macht maect kleyn gheschil,
Vertrout Godt die ons helpen wil
Als hy meer heeft bewesen:
Voor Gibraltar nu oock int lest,
Heeft hy verstoort de Spaenschen vest

Twalf Galioens daer waren:
Met noch meer schepen t'haerder baet
Om rooven, dat in Zee noch Straet,
Geen Hollants Schip sou varen.

Heemskerck als admirael ghestelt,
Vrywillich niet om goet noch gelt,
Maer 't Vaderlant ten dienste,

WILLEM DE ZOETE, GENAAMD HAULTAIN, Lt.-Adm. 1602. OPVOL-
GER VAN JUSTINUS VAN NASSAU. VERNIELEN VAN SPAANSCHÉ
SCHEPEN MET HULPTROEPEN BIJ DOVER AUG. 1605. EXPEDITIE
NAAR SPANJE 1606. ZEEROOVERS 1618. ROCHELLE 1625.

GESCHILDERD PORTRET. RIJKSMUSEUM.

WILHELM DE SOLTE, GEWELDE-DEPUTAAT VAN DEN 100sten DISTRICT
GTR VAN JUSTITIE, IN 'ZIJNE VERBODENDE VERKLARINGEN' DIE
SCHEET NIET IN TIJDE VAN 'HET 100ste DISTRICT' IN 'DIE
NIAA STAD' VAN NEDERLAND, VAN DEN 100sten
DIESE HILDEBRAND BOEKER, 1800

MONS^r

DE HOLSTIN

Met een scheepsvlote toegerust,
 Zeylende langhs de Spaensche Cust,
 Om Eer, en niet om winste:
 Als hy dees tyding hadt ghehoort,
 Deed den Crychsraet comen aen boort,
 Om hun te resolveren:
 Dat hy van wille was gheheel,
 De Spaens Armaed' onder 't Casteel,
 Inde Baey t'aborderen.

Desen raet soo besloten bal,
 Capiteyns, Officieren al,
 Bootsvolck, en trou Soldaten,
 Beloefden daer met lijf en bloet,
 Om krencken den vyandt verwoet,
 Malkandren niet verlaten,
 Heemskerck kloeck, deed hun dit verhael,
 Hy sou den Spaenschen Admirael,
 Met moy Lambert aentasten,
 En voort ons Schepen elcke twee
 Een Spaens Galioen daer op die Ree,
 T'aenboorden hy belasten.

Met sulcken orden Resoluyt,
 d'Admirael sprack, vaer an dat stuyt,
 Laet dan ons Ancker vallen,
 Den Spaenschen Admirael verbaest
 Siende zijn komste met der haest,
 Gingh dryven nae de Wallen,
 Maer Heemskerck voer hem rustich by,
 Met staende Zeylen op zijn zy
 Clampten aen boort ghestreken,
 Met moy Lambert achter aen,
 Schoten dat Signor niet kond' gaen
 Om sijne Biecht te spreken.

Den strijt heftich aldus begost,
 Met schieten, slaen, elck soo hy kost,
 't Was vreesselick t'aenschouwen:
 Den Spaenschen vies-Admirael hert,
 Oock in den brant geschoten wert,
 Conden qualick vry houwen,

Ons Schepen, Zeylen, Touwen, Wandt,
 Meer Galioens, raeckten in brant
 Door 't Cruyt-springen ghesoncken
 Veel Aflaten kreech Signor hier,
 Soo dat zy meest door 't Vaghevier
 Int Wy-water verdroncken.

Den Spaenschen Admirael verheert
 Wert door veel schietens ghematteert
 Liet een vree-vaen wtwaeyen:
 Maer onse schoten even sterck,
 Om wreken die doot van Heemskerck,
 Lieten hun soo niet paeyen:
 Capiteyn Lambert, end Verhoef,
 Harten int Spel viel haren troef,
 Clavren Signor niet baten,
 Want schoppen quelden hem te fel,
 Dus koos Signor dat Ruytenspel,
 Sprong uit door die Busgaten.

Vier uren lang of daer ontrent,
 Vochten sy, eer de stryt nam ent:
 Tsavonts ter Sonnen peylen,
 Van vier duysent Man in hun vloot,
 Is meer als twee duyst bleven doot,
 Van een en twintich Zeylen,
 D'Admiraels seven hondert man,
 Zijnder weynich ghecomen van
 Hy selfs is oock doot bleven:
 Don Jan Alvares Davila,
 Ons Vrouw van Scherpenheuvel dra,
 Bracht er daer veel om 't leven.

d'Admiraels schip St. Augustijn,
 d'Vies-Admiraels schip hiet divijn,
 Delvega Nostra Dona:
 Madre de Dios, St. Anna,
 Met Nostra Dona del Regia,
 Oock la Conceptiona:
 S. Christoffel, S. Nicolaes,
 El Dona de Rosaros dwaes,
 El Dona des Doloros,

Met Nostra Dona de la O.
 Het twaelfste hiet St. Pedro,
 Al Galioens vol Seignoros.

Hondert stucken van achten klingh,
 Trompetter van Cleynsorgh ontving,
 Die 't Spaensche vlagh afhaelde:
 Noch vyftich stucken men oock gaf,
 Die d'Vies-Admiraels vlagh brocht aft,
 Eerlijck men hem betaelde:
 Magellani, Candis, en Draeck,
 U vlaggen strijct voor Heemskerck saeck
 Noyt sulcken Eer verworven,
 Seignoor salt lang ghedencken koen,
 Met Heer-oom, voor die zielmis doen,
 En sonder Biecht daer storven.

Prince, Heemskerck Admirael reet,
 Dijn doots beschrijven is my leet,
 Met hondert man daer boven,
 Tsestich ghequetst, dits 't getal wis,
 Daer van ons vloot beschadicht is,
 Eeuwich sal men hem loven,
 Soldaets, Maetroos, wacht u d'abuys
 Hiervan te singhen int hoerhuys,
 Looft Godt van desen wercke,
 Misbruyckt niet ydel Godes Naem,
 Maer eerbiedigh alle tesaem;
 Singt Loff den Heldt Heemskercke.
CXLIII. II. 76.

**Een Liedeken, van den Zeeslach, geschiet
 in die baye van Gibraltar.**

Op de wijze:
Maximiliaans de Bossou.

Looft Godt nu al Man ende Vrou
 Van zijn groote weldaden
 Die hij heeft bewesen ghetrou,
 Door zijn groote ghenaden,
 Hy heeft ons wonderlijck bewaert,
 Teghen ons vyanden wijt vermaert,
 Zijn hulp quam ons in staden.

Wy zijn ghekomen inde Straet,
 In April twintich daghen
 En noch vijf, mijn wel verstaet
 Dat wy de hoecken sagen,
 Op de Reede van de Stadt
 Van Gibraltar verstaet wel dat,
 Daer de Spaensche schepen laghen.

Neghen Galloens saghen wy daer
 Met noch meer ander schepen,
 Ten oorlogh gewant wel net en klaer
 Alsoo 't wel heeft ghebleken,
 Noch seven Schepen aenghehaelt
 Teghen ons te vechten onghefaelt,
 Vol soldaten ghesteken.

Want dieselve dach seer vroeck
 Van Calis sy kontschap kreghen,
 Die Hartoch na zijn ghevoegh
 Heeft van zint Lucas schreven,
 Sy souden op haer hoede zijn,
 Want der ketteren fenijn
 Comen met Schepen dryven.

Ons Admirael seer wel ghemant,
 Heemskerc seer cloeckmoedich,
 End'ander Capiteyns vailliant
 Met onse schepen spoedich,
 Spoeyden haer lustich ande man,
 Ons Admirael die klamten an
 Den Spaens Admirael woedich.

Zijn Ancker hy stracx vallen liet
 Het ghinck op een abordeere,
 Men sach vechten en groot geschiet
 Veel Spaengjaerts vielen neere,
 Daer raeckten negen schepen in brant
 Die Spaengjaerts haelden groote schant
 Die gront die gingh haer deren.

Na den noen verstaet wel mijn
 Die Clock ontrent drie uren

Een nieu Victorie Liedt van zijn Princelijcke Excellentie Graef

Mauritz van Nassouwen / en van de groote Armade van Schepen / en oock van de ouerwinninge der Schancken / en van de groote Victorie ende ouerwinninghe der stercke Stadt Sluys in Vlaendren / die welcke zijn Princelijcke Excellentie wt ghehongert ende den vpant also ouerweldicht en ontnomen heeft / Op de wijse: van den Graue van Boffu.

Verblide mi al int Nederland
 In byonders wtverhozen/
 Luyfster nu doch toe al met verstande
 Den salt u laten hoorzen/
 hoe Mauritzius den Edelin Graef:
 Der ale zijn Soldaten byaef:
 Den vpant gaet na spooren.

Graef Mauritz met zijn Deyz-kraef
 En liet het hem niet verdrieten/
 Te twaelf uizen al in der Nacht
 Doozde men by scheuten schieten/
 Die schepen liechten die Ankers ras
 want het als doerhoorch water was/
 Waer hemen ghingen sp vlieten.

Op den selben Dagh als de Schans hiet/
 so heeft hys in ghecregen/
 Der goet Accooz seft ons dit Liedt/
 Gode die ghaff doen zijn zegen/
 Den vpant moest doer trecken upt/
 Wy dancken Gode booz sulcken Duyt/
 Die ons wijst sulcke weghen.

In de maent Mey den twaelften Dagh/
 darmen waer Mauritz sonder Ceftren/
 die Stadt van Sluys belegheren sach
 Der allen zijn Krijghs heeren/
 Op heeft zijn Legher oer booz gheplant/
 Der zijn Krijghs volck cloeck en vlijant/
 Albertus handt met heeren.

Ghelijck men can bedinden klaer
 Hier en in alle quaetieren:
 Doen men schreef seften hondert Jaer/
 En daer toe oock noch viere/
 Doen hergaderden byoech ende laet/
 Edel Heeren met den gansen Raet/
 Met den Bossoufchen Rammte siere.

Die op Gode betraut hy wort bemint/
 Dat merckemien hier met verstande/
 Gode sonde daer een zyde-Oosten wind
 Doen wy schryden wt Zeelande/
 die Schepen hooren boozt seer ras/
 Booz ruercken en booz rzwarte gas/
 quamen int laubt al van Casande.

Sint Cathelijn was ons oock niet
 Ten heeft ons niet verdrieten/
 Op bepde Schancken met gheschue
 Dondere schoen geshoen/
 Wy planten onsen Mey ten schang
 Wy wonnen daer sene schoone kran
 niet onse hoghels ende vlooten.

Der oock Albertus verstaet wel mijn/
 Is met heel Krijghs volck ghecomen/
 Om de stede Sluys rontsetten sijn/
 Wepnich tot zynder byomen/
 Om de stede te viciaelieren dit wel verstaet/
 dan Albertus quam al veel te laet/
 Dat hebben die van Sluys wel vernomen.

Den Raet die diondt een wijf heyt jaer
 En dat met goeden byede /
 Den soude de schepen doen beslaem
 In Dooren end in Seeden/
 Sp quamen wt allen Steden stout/
 kleine Schepen groot nieu ende Oudt/
 Waer oer was seer ghesedc.

Ons volck quam met Jaecht en Schuyt
 seer stoutlijck te lande/
 Spaenjaert liep van Schans en Redupe
 En liepen boozt met schande/
 Het volck woerden aent lande gheset/
 Den cloeck Trommel men blies Trompet/
 Al in die Vlaemsche landen.

Sp liechten zijn Legher haestelijck
 niemant en sachmen schomen/
 Doo is hy flux booz vsendijck
 Die stercke schans ghecomen/
 Der batterije onghelaecte /
 seer haestelijck en wel ghemaect/
 Als Dreyou heeft vernomen.

In de stede Sluys verstaet wel mijn/
 Waren wy dupsent Soldaten/
 Der noch thien stercke Galleyen sijn/
 Die moesten sy alle daer laten/
 Doch om trene vier hondert Slabe minjose
 moesten sy by gheben cleyn ende groot/
 seer wepnich tot haerder baten.

Doen sonde Graef Mauritz posten seet/
 booz Godes wijf heyt seer koene/
 Die Capiteynen kregghen Poteent /
 In allen Garnisoene /
 wt alle Schancken verstaet den thoon /
 werden die Soldaten op ontboon/
 want sy waren oer wel van doens.

Den selde het Krijghs volck in ghelee
 En dat met bliden schijne/
 Wy kregghen in de Schans te Hof-ree/
 Doen togghen wy na Lippijne/
 Dat kregghen wy met Accooz in/
 het was wel zijn Exelencez sijn/
 sonder nach stoot ofte pigne.

Der Trompetter seer triumphant
 sonde den Dete van Nassouten/
 Of sy die Schans in onse hande
 hiet op gheben en wouten/
 Sy schoten den Trompetter doot/
 Was em Italiaen en mooz berfnoot/
 Almen daer mocht aenschouwen.

Binnen Sluys was seer grooten doot
 Van soute en ander sijn mede/
 In dertien Dagen hadden sy ghien broot/
 Doch alle de Soldaten en Slaven mede/
 soo dat sy waren in zwaer Dangier/
 En maecten daer al een groot gheeter/
 Der Sluys binnen der Seede.

Wier dupsent en ses hondert Schepen ras
 Dooz bedel al van mijn Dieren.
 Sp quamen meest na Willers Stadt/
 In den wind op laberen/
 Den sachse met die Chyghs liem jaer/
 Dooz daghen wile die wel verstaer/
 Dooz by Dooz drecht gafferen.

Den vpant hiet dat in den Ruyg
 Hy was soo seer belant /
 Om darmen riep Die le Gous
 Het hosten hem veel croen/
 Hy zwor by Cruys en sinte Vincent/
 Hy nom veel volck al van Oostent/
 En woud ons volck soo slane.

Als zijn Excellentie dat vernam
 Van sijn croewe dicaren/
 Doen sprach hy met morde gram
 Niemant in die schans te spacen/
 Hy wou hebben die Soldaer ras/
 Die zijn Trompetters oorsach was/
 ghmech den Camboujn verklaren.

Doen hebbe die van Sluys gelijckert handt
 Enen Raed r samen ghelosen/
 Om hun te geben in Graef Mauritz handt/
 Dat byengt Albertus in groot verzeeren/
 Twee Capiteynen wt Sluys seer jaer/
 sijn tot Graef Mauritz in Leger ghegaer/
 Om met hem te Accoozieren.

Daer was ghekefel ende geschel
 In die groote Armade/
 Den by en ewelichsten Krijg/
 Doen voeren sy seer byade/
 Die Soldaten met de Heeren Cel
 Te sammelkens booz dat Casteel/
 Moesten sy malcander verberden.

Hy quamen met al haer Ghespuyt
 Ken die West-zid van Sluys bye/
 sijn Excellency dede by Sluys
 Maerken en Wat rreje /
 soo datter nise een spaensche guyt
 Der Galleyen niet en sou comen upt/
 Dede sijn schepen soo bebyem.

Twee Capiteynen quamen oock ras
 Om te parlementieren/
 Spbrochten den Italiaen mee/
 Al booz die byonis Heeren/
 Hy worde daer ghevangen boozt/
 Die Capiteynen spraken van Accooz/
 Om niet ons te Accoozieren.

Den 22. Augustus verstaet wel mijn
 sach men int Legher seer triumphieren/
 Om dat die Soldaten groot ende cleyn/
 wt der stede Sluys souden darceren/
 Der haer volck ghewap seer Abondant/
 oock met vlijgende Wombels al in de handt/
 soo sechutense Conboieren.

Den rijlij. Krijg inlijoot/
 sach men die Schepen met hoopen/
 Deel gasten die liepen om byoot
 En ander spijst hoopen/
 C'fabonies dree: men de Trommelen slaen
 die Soldaten moesten te schepen gaen/
 Twee poorten bleven te Widdelburck open.

Zijn Excellencie niet te min
 Die poochde na den byoaghen/
 Coepie heeft hy ghescregen in/
 Doen gijnt hy hem boozt poegent
 Da sijnce Krijg alsoo men sach /
 Het geschiede wel op den Meydach/
 Wapou moest dat ghedoogen.

Der Accooz ghinck boozt en seer scarp
 Wilt dit te recht verstaen/
 Den vlijden Dagh of van den Mey
 soo sijn sy daer upt ghegaen/
 Des hondert Wannen boozt hiet nart/
 Die velds moesten blijen daer/
 Gheen Trommel boozde men slane.

Der Prince.
 Dankt Gode booz dese Victorie schoon
 In byonders hooch verheben /
 die Gode ons Edele Princen zoon/
 Der sijn Soldaten heeft ghegeben/
 Spaenjaert moest daer van stonden aen upt/
 Wy dancken Gode booz sulcken Duyt/
 Amen so spraken wy eden.

Quamen die Spaengjaerts int gepijn
Die doot mosten zy besueren,
Dry uren duerden desen slag,
't Welck haer oock wel heugen mach,
Papou moest daerom treuren.

Haer Admirael die bleef daer doot,
Met veel Capiteyns verheven,
Met haer Vice-Admirael minjoot
Vier duysent man daer neven,
Dat is vooral, 't minste ghetal,
Die zijn daer doot gebleven al
Verbrandt en in 't water bleven.

Waer is gebleven haer hooge moet,
Daer sy soo seer op pochten,
Haer Admirael sprack metter spoet,
Waert dat ick alleen vochte,
Met mijn schip S. Agustijn,

Sy souden altemael mijn zijn,
Op God hy niet en dochte.

Loven wy God en dancken den Heer,
Van zijn groote weldaden,
Dat hy heeft ghebrocht te neer,
Haer hooghmoet gebrocht tot smaden,
Haer quaet opset heeft hy beledt,
Sy meende ons schepen brengen int net
Ons Straet-vaeders beschaden.

Princelijcke Straet-vaeders goet,
Wilt u met ons verblijden,
Vaert nu naer Straet om wijne soet
Tot des Vyants benijden,
Haer Armaed is ghebracht ter neer,
Looft Godt den almachtigen Heer,
Wilt met Nassou verblijden.

CXLIV. 50.

Gedenkpenning op den Slag bij Gibraltar, 25 April, 1607. v. L. III. 30.

Victory-Liet.

Op de wyse:

van den 68 Psalm: Staet op Heer thoont u onvertsaeft.

Vervroolyckt u t'saem inden Heer,
Gheeft Godt Alleen prijs ende Eer,
Van zijn heerlycken Zeghen,
Die nu 't vereenight Nederlandt
Teghen hun alghemeyn Vyandt

Stoutmoedich heeft verkregen.
Door 't wijs beleyt en kloeck verhael
Der E. Heer Staten Generael,
Die wel konden bespeuren,
Datmen den Spaenschen Koningh groot
Geen meer afbreuck deed', dan zijn Vloot
Van Indien te scheuren,

Dies zijnder door expres bevel
 Inde Maes, Wieling en Texel,
 Toe-gherust dertig Schepen,
 Alles ter Oorloch wel ghemant,
 Uytgheseyt eenigh met Provant,
 Daer mede in begrepen,
 Hebben voor Admirael ghestelt,
 Den Ed'len vroom Manhaften Heldt
 Jacobus van Heemskercken,
 Die sijnen dienst heeft aengeboon,
 Meerder door liefde, dan om loon,
 Soo men heeft kunnen mercken.

Dees heeft sijn Vloot bijeen vergaert
 Den seven-en-twintichsten Maert,
 Duysent ses hondert seven
 Daar hyse vant wel toe-gherust,
 Omtrent Wicht, langs d'Engelsche kust
 Die tot zijn komst daer bleven,
 Is na twee daghen voort ghezeylt
 Hebbende sijn koers recht ghepeylt
 Na Portugael en Spangjen,
 Voor de Revier van Lisseboen,
 Daar Signoor Jean haest kon vermoen
 't Waren die van Orangjen.

Den Generael met sijnen Raet,
 Die resolveerden metterdaet
 Die Revier in in te loopen,
 Om 's Konings Schepen algemeyn
 Kraecken en Gallioens niet kleyn
 Te lichten, was zijn hoopen,
 Maer sijnde naerder onderricht,
 Dat somm 't Ancker hadden ghelicht
 D'Ander reddeloos lagen,
 Heeft zijnen Raedt gheretracteert,
 En eyndelijck gheresolveert
 Den vyant naer te jaghen.

Des hy vaeiliaent volchde op 't spoor,
 Creech contschap van som'ge die door
 De straet Gibraltar quamen,

Datter neghen Galioenen cloock
 En ander Oorloghsschepen oock
 Sijnde twintich een t'samen
 Lagen braveerden, lustich fraey,
 Voor Gibraelter in de Baey
 Om de Hollanders te wachten,
 Die wt Itaelien soude gaen.
 Off derwaers gheladen met Graen
 Om d'Honger te versachten.

Dees daet by den Koninck ghepleeght
 Heeft d'Admirael Heemskerck beweeght,
 Ter zeewaers in te varen,
 Langs de Condaet en Sint Lucas,
 Tot dat hy verby Calis was
 Daar sijn vyanden waren,
 Van als ten Oorlogh wel versien
 Vol Ammonity en Crijghslien
 En swaer metaele Stucken,
 't Minste van Galioenen dan
 Hadden twee hondert vijftich man
 Meenden 't sou nu wel lucken.

Ghecomen zijnd' dees plaets ontrent
 Heefter den Admirael ghewent
 Sijn Raet aen boort doen comen,
 Ordre ghestelt, met cloeck vermaen
 In 't Aborderen ende slaen
 Sulckx hy had voorghenomen,
 Dats, dat hy selfs, met den Capiteyn,
 Moey Lamberdt d'Admirael alleyn.
 Des Vyandts zoud aenvallen,
 En d' vijs-Admirael Alteras,
 Met den vromen Capiteyn Bras,
 De naest sterckste van allen.

Voorts d'ander scheepen twee en twee,
 Souden te samen op de ree
 Aan een Galioen haar voeghen,
 Den Konstabel ded'hy ghewach
 Gheen schoot te schieten voor hy sach
 't Wit van syn vyants Ooghen,

Daer naer hy tot de Stierman voer;
 Beval hem selfs te gaen aen 't roer
 En den bough wel te raken
 Dat ook den schipper ancker vrough
 Sout' laten druypen voor den bough,
 Als hy 't wel hoorde kraecken.

Den Admirael hadt ook belast
 Zyn vlagghen wel te maecken vast,
 En die nae eer soud' trachten
 Haelen des vyants vlaggen of
 Soud' men vereeren tot sijn lof,
 Hondert stucken van achten,
 't Welck een Trompetter stout en coen
 Hem niet ontsach vroomlyck te doen
 Als oock een ander mede
 Die 't vyants vys-Admiraels vlag
 Oock boven van de Stanghe brack,
 't Welck hem vereeren dede.

Den vierden maent dach twintig vijf
 Als 't gantsche scheeps-volck ziel en lyf
 Tot Godt hadt opghegheven,
 En om syn hulp geroepen aen
 Malckander troulijck by te staen,
 Elck een dronck wijns ghegeven,
 Den Admirael stout vooruyt liep,
 Volcht my lief Chrijgsluyd' dat hy riep,
 Nu moeten wy verwerven
 Voor Godes Woort en t' lants vrijheyd
 Prijs ende eer ons toegeheylet
 Of op zee eerlijck sterven.

Hiermede seyde hy lustich voort,
 Klampten 't Hooft zijns Vyants aen boort
 Dat al kraeckten en bersten,
 Capiteyn Lambert van Rotterdam
 Flux met zyn schip daer tusschen quam,
 Die hem hert drang en persten,
 d'Ander twee en twee ghelijck,
 Aen een Galioen roepende stryck,
 Daer schrickelyck wert gheschooten,

En lang ghevochten hant voor hant,
 't Stont al in vier, vlam ende brant,
 Soo 't scheen in bey de vlooten.

Trom en Trompet sloeghen allarm
 Daer was gekrijt en groot ghekarm,
 d'Een socht d'ander te krencken,
 's Vyants Vys-Admirael werd moe;
 't Schip brand hem aff tot 't water toe,
 't Most al branden of drencken
 d'Ander begaeven haer in zee,
 Maer werden haest terzelfder stee,
 Doorschoten met Musquetten,
 't Welck die van de stadt Gibraltar
 En van 't Casteel, siende van ver
 Niet en konde beletten.

Den spaenschen Admirael ontpaeyt
 Was soo ghemaertelt en doornaeyt,
 Dat hy begon te flouwen,
 In 't lest geen naerder raet en vont
 Heeft (om te drijven aen den gront)
 Sijn Cabel afghehouwen,
 Maar d'onse schootender niet min
 Met grof gheschut zoo dapper in,
 Dat zy waren ghedwonghen
 Te laten wayen een wit kleed,
 Want 't was Singioer daer al te heet,
 Misericord sy songhen.

Denckt oft niet was een grote spijt
 En voor den spangjaert een verwijt,
 Dat sy mosten ghehengen,
 Recht voor haar stadt onder 't Casteel
 Daer zy uyt schooten coghels veel
 Haer Vloot in brant te brenghen,
 Vyve Orangie was het woort,
 't Werdt al doorschooten of versmoort
 Diet niet conden ontlegghen,
 Want 't was terecht Sant Marcus dach
 Elck voor hem selven, soomen plach,
 Voor een spreekwoort te segghen.

Haer Admiraal lagh reddeloos
 Waer in, door nyt, den spangiaert boos
 Selfs den brandt heeft ghesteken,
 Soo datter zijn verbrandt ghekielt
 Veerthien van haer schepen vernielt,
 d'Ander red'loos ontweecken,
 't Spaens bloet men daer tot wraeck vergoot,
 Van die onlangs waren ghedoot
 In West Indjen onschuldich,
 Meenden te hand'len met accoort,
 Sijn gheworcht en deerlijck vermoort
 Door wreetheyt mennighvuldigh.

Want in min dan vier uyren tijt
 Bleven verslaghen in den Strijt
 Meer dan twee duyst spangiaerden
 Haer Admiraal bleef daer oock dra
 Don Juan Alvarez Davila,
 Want men niemant en spaerden,
 Vys-Admiraal en mennich vroom
 Capiteyn, die ick al niet noom
 Hoe wel som deerlijck saghen,
 Sant Jagho heeftse niet bewaert,
 Maar zijn door 't Vier, Water en 't swaert
 Verbrant, versmoort, verslaghen.

Daar bleef vander Staten ghewelt
 Den Heros Heemskerck voor vermelt,
 Met Capiteyn Hendrick Janssen
 Hondert dooden vont men terstont
 En ontrent sestich seer ghewondt
 Met 't schut, heel en half lanssen,
 Dus kreech der Heeren staten macht
 d'Overwinninge, door Godts Kracht
 Van 's Koninge groot armade
 Soo dat hy qualijck in twee Jaer
 Verhalen sal kunnen voorwaer
 Sijn gheleden Scheepschade.

Wil nu Godt den oppersten Prins
 Hem voor ons stellen allesins;
 Van waer can men ons hindren.

Yvert dan met de Machabeen.
 Stryt voort Oprecht gheloof alleen,
 Soo oock voor wijf en kinderen,
 En thoont doch gheen gheveynsden schijn,
 Laat ons vrolyck en danckbaer zijn
 Van dees groote Victory:
 Eendrachtigh sijnen name romt,
 Emanuel alleen toekomt
 Rechtveerdigh d'eer en glory.

CXLV. III. 15.

Liefde baert pays.

**Op de Schipstrijt voor Gibraltar geschildert
 door last vande EE. HH. Raeden ter
 Admiraliteit binnen Amsterdam
 in 't glas inde suiderkerck.**

De pijlvoerende Leeuw bespringt de Wester
 [stranden,
 En hout het groote veldt. Dat was, met
 [braeve toon,
 Den Vorst des ondergancksgevloghen in zijn croon,
 En van 't vermetel hoeft de pracht gemaect
 [te schanden.
 Hoe bleek is Gibraltar bestorven! Door uw
 [handen,
 De blixendraegers vlug haers afgods zijn gevelt,
 O seghens God, wien dit te lof den Zeeraedt stelt.

LI. 122.

P. C. HOOFT.

**Zee-Gevechten van Heemskerck tegen de
 Spaensche Armade voor Gibraltar.**

Stemme:

De Engelsche Fortuyn.

Nu sien ick Heemskerck vast van 't zuyden,
 [noordwaerts klav'ren,
 Diens selfs beploegde roem, 't metalen huys
 [doet dav'ren
 Van 't vliegende gerucht, so wel in 't zuyd
 [als noordt.
 Wat helpet? noch en ist niet al gelijk 't behoort.

Het was haer lief, of leet, se moesten tot de
 [kielen.
 Haar 's Koningshs Scheepen sien verbranden,
 [en vernielen.
 Dus eindigde 't gevecht, diens sege-kroone
 [kleeft,
 Op Heemskerck's doode kruyn, diens name
 [eeuwigh leeft:
 't Lijf brengt me te Amsterdam, met droef-
 [heyt en met vreughde;
 Midts elck sijn doot beklaeght, maar roemen
 weet syn deughde.
 Daer elck de Lijck-pracht volghet, tot eere
 aan dien Held,
 Diens graf-schrift van sijn deughd' den wande-
 CXXIII. 70. [laer verteld.

Lofzang op Heemskerck.

Stem:
 Ballet.

O Heemskerck! noyt u kloecke daet
 Uyt ons gedachten gaet,
 Die met lust „Na de kust
 „Gibraltar „Voert so var,
 Om Maraen „Daer wat op te slaen,
 Met menich kloecken Held,
 Die u te schepe was besteld,
 Elck geaerd. „Als een Leeu”
 Onvervaard „Voort geschreeu
 Van het snoode Spaensche gedrocht:
 't Was een wonder soo elck vocht.

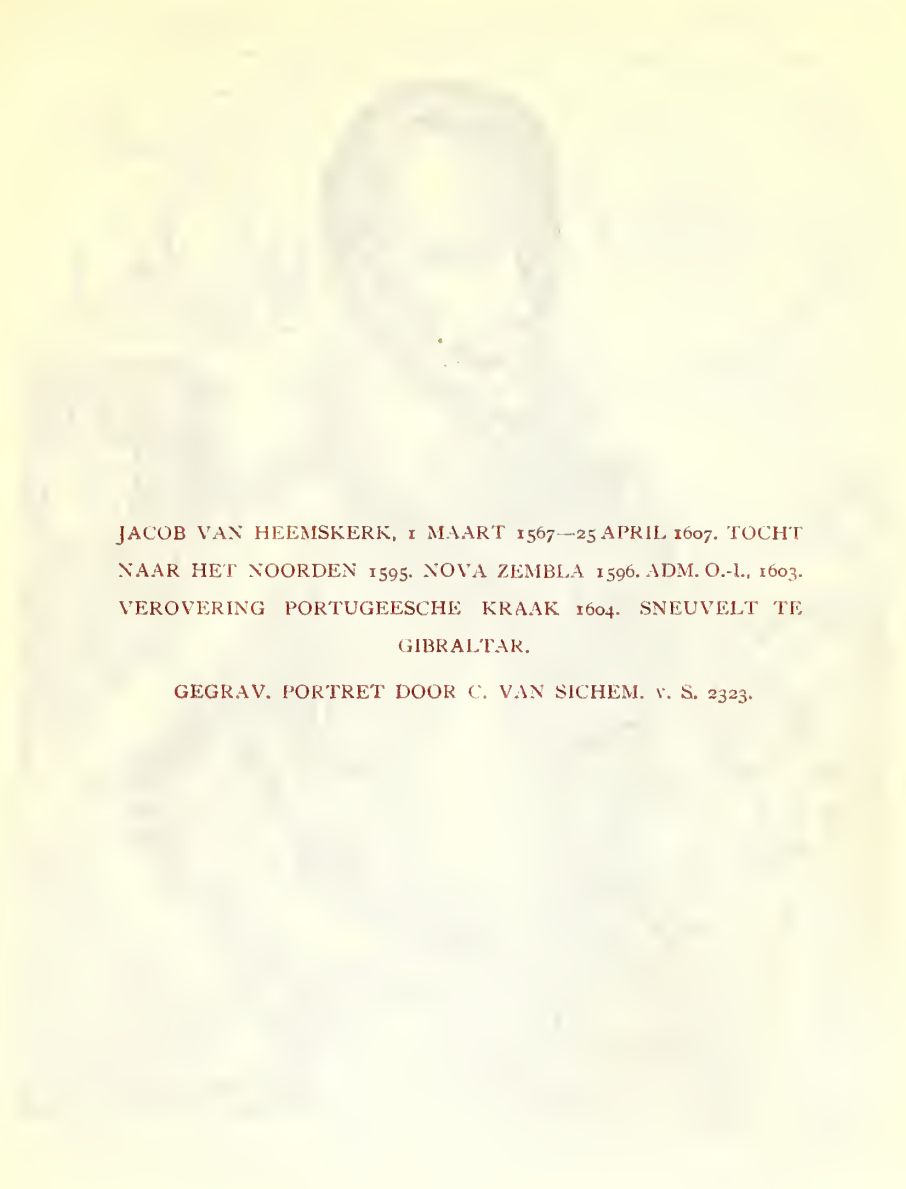
Doe g'op den blaeuwen Oceaen
 Liet waeyen Staten vaen;
 Al 't gebras „datter was
 Moste voort „Over boort
 Daer versoop „Schier meest al den hoop
 De Vlotten dreven seer
 Vol Castiljanen heen en weer,
 Groot krioel „En gewoel

Sachmen daer „Voor en naer;
 Die best konde, packt hem dra
 Op de vlucht, of tot gena.
 Daer bleef den trotsen Arragon
 Grenaden en d'Leon;
 Haren roem „Haer geweld
 Als een bloem „Lag geveld,
 Al haer macht „werd meest om gebracht.
 De lust vant Spaensch gebroet,
 Die werd so lustig daer geboet,
 Dat haer trots „Hogen moet
 Doe lag plots „Onder voet;
 Daer van d'hoogste God en Heer
 Toequam lof, en prys en eer.

XVI. 202.

Op de doot en de treffelicke victorie van de mannelicken helt Iacob Heemskerck, Admiraal, begraven binnen Amsterdam.

Hier binnen in dit graf, o Vrienden licht gesloten
 Den onbeweechden helt van Amsterdam ge-
 [sproten,
 Die vol van manlick bloet, onwinbaer onversaecht,
 Heel Spanjen op het lijf de koortsen heeft
 [gejaecht.
 Naer dat hy van te voor was door het ys
 [gebroken,
 En buyten Son en Maen een weereldt hadd'
 [ontloken,
 Daer niemant was geweest, noch Liber, noch
 [den helt
 Die aen des werelts endt twee paelen heeft gestelt.
 Al ist dat zy nu bey, by Iupiter geseten,
 Bevrijt sijn van de doot, en met de Goden eten,
 Het is nochtans bekent, dat haere kloeckste daet
 En haeren groote roem beneden dese staet.
 Die komend aen de kant van Hercules bevaeren,
 En noch naer hem genoemt, daer vele schepen
 [waeren,

JACOB VAN HEEMSKERK, 1 MAART 1567—25 APRIL 1607. TOCHT
NAAR HET NOORDEN 1595. NOVA ZEMBLA 1596. ADM. O.-L., 1603.
VEROVERING PORTUGEESCHE KRAAK 1604. SNEUVELT TE
GIBRALTAR.

GEGRAV. PORTRET DOOR C. VAN SICHEM. v. S. 2323.

Effigies Vera Nobilitate Præstantis Architâlaffi
IACOBI HEEMSKERCKII AMSTELODAMENS:
Sichem sculp.

De meester van de zee, voor d'oogen van de
 [stadt, Hy sach ons ydelheyt, en al de sotte wenschen,
 Int midden van zijn volck heeft by de kop
 Het draven en het gaen, het loopen van de
 [gevat, [menschen.
 Gevolcht, aen boort geklampt, den ancker
 Maer keerde meest zijn oog naer 't Indiaensche
 [uytgesmeten, [goet,
 Hem vast daer aen gemaect, opdat hy sou
 Dat onse deucht bevecht, en die vergeten doet.
 [vergeten Hy sach de sneeu, het ys, hy sach de witte beeren,
 Te keeren wederom, en stekend' in den brant
 Maer boven al de maets haer op het water
 Al dat int water lach, gaen branden af het
 [weeren :
 [lant. Den Spaensen Avila vol vrees en schrick : hy sach
 Gelijk de dolle Mars, de breker van de steden,
 Een klimmen op de mast, en nemen hem de vlach.
 Eer Tydei groote soon quam tegen hem gereden
 Hy sachse man voor man, uytvoeren sijn bevelen
 Stont boven op zijn koets, gewapent, en soo vast
 En in Neptunus baen staen kaetsen ende spelen
 Als eenen staelen muyr : so stont hij voor de
 Met ballen van metael, die vlogen alsoo dick
 [mast. Als hagel ende sneeu, en maecten groote
 Het sweert was in de vuyst, het lichaem was
 [schrick.
 [omgoten De donder met geweld, quam breken door de
 Van yser en metael, en rontom toegesloten,
 [baeren,
 Het hert spranck uyt het lijf, en overliep hem
 Of Iupiter selfs hadd' op 't water komen vaeren,
 [schier, Gewapent met de vlam, die Brontes moeder-
 Zijn aensicht was vol moet, zijn oogen vol
 [naeckt
 [van vier. En Steropes zijn maet, en Mulciber hem maect.
 Soo stont hy sonder vrees, en yewers op te
 De schepen spogen vier, dat even quam ge-
 [dencken, [dreven,
 Als om des vyants macht te schenden en te
 Gelijk doen Terrae volck den hemel dede beven,
 [krencken, Doen Ossa met geweld en ongehoorde kracht,
 Te volgen waer hy vloot, tot dat hem is de voet
 Wiert boven op het hoofd van Pelion gebracht.
 Genomen van het lijf. Noch stont hij met de
 Neptunus swam int bloet, men sach zijn baren
 [moet. [rollen,
 Noch brocht hy aen het volck, vermaend' haer
 En steygeren om hooch, van dooden opgeswollen.
 [te bespringen De zee was heel ontstelt, de menschen op het
 Het schip van alle kant, den brant daer in te
 [bringen, [landt
 Vergingen half van vrees, en storven half van
 Int midden van de doot noch even onbevreest,
 [schandt
 Niet voelende de pijn, en gevende de geest.
 Zy stonden als beroest van voeten en van handen,
 Die vliegend' uyt het lijf wiert dadelick ver-
 En sagen tot de gront haer eygen schepen branden
 [heven Den armen Admirael veranderde te spae,
 Int midden van de locht daer al de helden leven.
 Vuyststekende de vaen, en biddend' om genae.
 Van daer keeck hy om leech, en sach de werelt
 Een van den Spaenschen hoop, int nemen van
 [staen [de schepen,

MONUMENT VOOR JACOB VAN HEEMSKERK IN DE OUDE
KERK TE AMSTERDAM.

MONUMENT VOOR JACOB VAN HEEMSKERK IN DE OUDE
KERK TE AMSTERDAM.

HONORATI AETERNITATI

IACOBO AB HEEMSKERCK
AMSTELREDAMENSI

VIRO FORTISSIMO, ET OPTIME DE PATRIA MERITO,
QUI,

POST VARIAS IN NOTAS IGNITISSIMAS ORAS NAVIGATIONES,
IN NOVAM SEMBLAM SUB POLO ARCTICO DVAS
IN INDIAM ORIENTALEM VERSUS ANTARCTICUM TOTIDEM,
INDEQUE OPTIS SPOLYS ANN. MDCCIV REVERsus VICTOR,
TANDEM

EXPEDITIONI MARITIMAE ADVERSUS HISPANOS PRAEFECTUS,
EORUNDEVALIDAM CLASSE HERCULEO, AUSA AGGRESSUS
IN FRETO HERCULEO SUB IPSA ARCE ET URBE GIBRALTAR
VII KAL. MAI. AN. MDCCVII FUDIT AC PROFLIGAVIT.

IPSE IBIDEM

PRO PATRIA STRENUE DIMICANS GLORIOSE OCCUBUIT.
ANIMA CAELO GAUDET, CORPUS, HOC LOCO IACET.
HAVE LECTOR FAMAMQUE VIRI AMA ET VIRTUTEM,
CUTUS ERGO

AB

ILLUSTRISS. ET POTENTISS. FOEDERAT. PROVINCE BELGIC
ORDINIBUS P. P.

H. M. P.

VIXIT ANN. XLII. MENS. LIBER. XII.

*Heemkerck die d'evens door t'ys en t'zger doot'te sterven
Liet deer aen i' hand sijn w'lf door Gibraltar het seiven.*

E euwich dijn Daden vroom, sullen prijs-
 [waardigh leven:
 R oemen sal-men van dijn, Cloeckmoedigh
 [stout exploit:
 I n gheen Hystorie groot, vint-men sulcx
 [gheschreven.
 A ls Machabeus vroom, zijt g'in den strijdt
 [ghebleven,
 C loeck voor dijn Vaderlandt, der Batavieren
 [reyn,
 O m Eer en niet om schat, vrywilligh u be-
 [gheven;
 B evonden waert een Trouw', Cloeck, Vroom,
 [Wijs Capiteyn;
 V Boots-volck en Soldaets, Lieftalligh groot en
 [cleyn,
 A ch! (ligdy hier in 't graf) sullen u dick be-
 [claghen,
 N aer-dien ghy zijt door-raect, soo menigh leet
 [certeyn,
 H et briesschen vande Zee, Clippen, Stranden
 en Vlaghen.
 E del Heems-kerck, ach! hoe waert ghy soo
 [haest verslaghen.
 E n vocht noch naer dijn doot, vast metten
 [Sweerde niet,
 M et dyne Reden cloeck, benemend' het ver-
 [tsaghen;
 S oo dat Victory ons, is door GODS hulp ghe-
 [schiët.
 K roont dan met Lauwerier, Heems-kerck wel
 [waardigh siet:
 E ven zijn paden volgt, hout dees daet in
 [memori:
 R ust hy verworven heeft, naer alle sijn ver-
 [driet.
 C lagende troost u dan; looft GOD van zijn
 [Victori:
 K eert als Verwinner weer, Heems-kerck met
 Christ in Glori.

Kn. 1378.

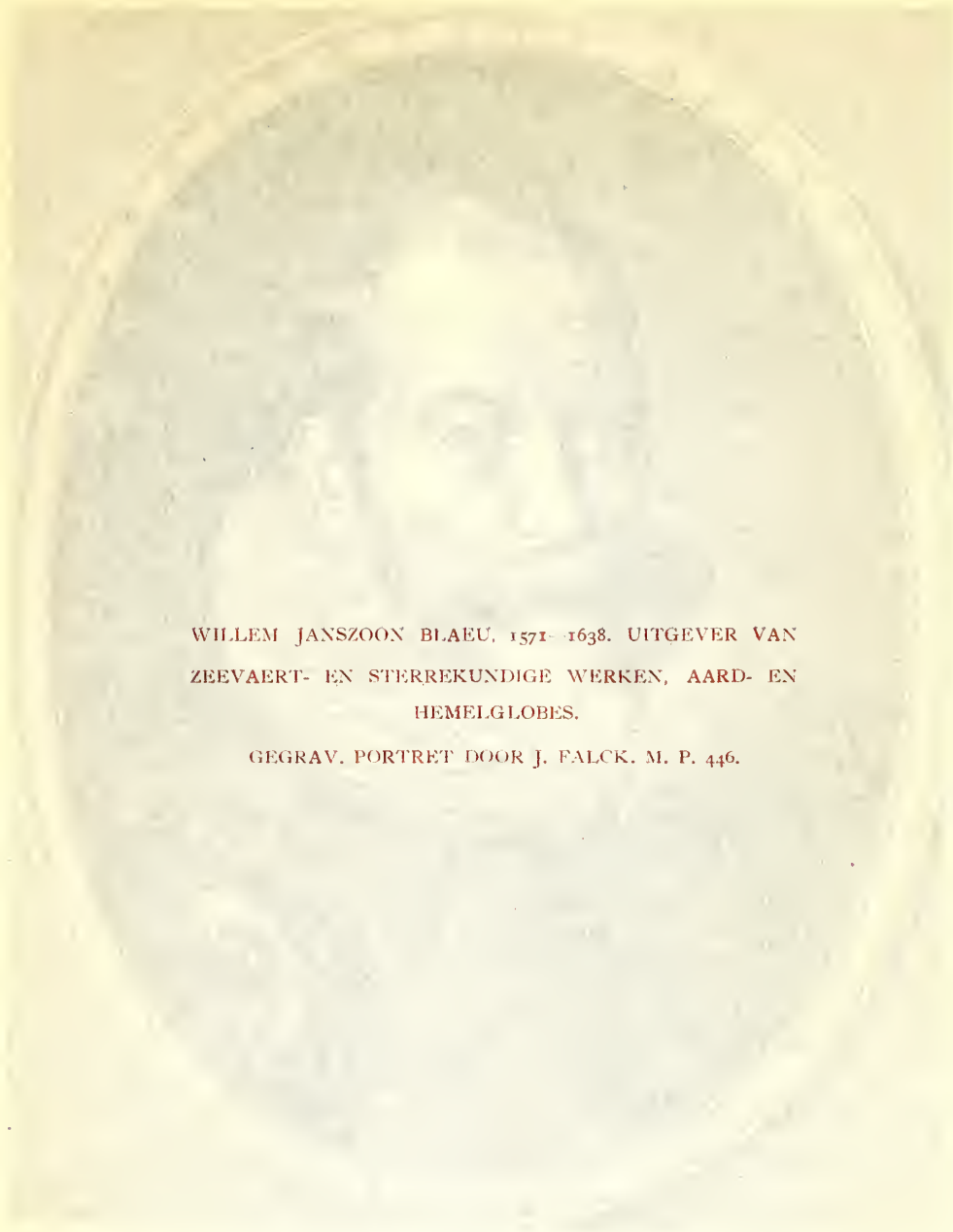
Incarnacie.

naer dat hI In zIIn LeVen tWee LofLICke
 [VICtorIen heeft VerWorVen,,WIs.
 tWIntIch en VIIften aVrIL In zIIn Wapen
 Kn. 1378. [VrooM ghestorVen,,Is.

Heems-kerck een Phoenix recht, mach men u
 [vergelijcken:
 Den Phoenix willich sterft, welriekend'hem
 [verbrant,
 Een ander Phoenix comt, weer uyt sijn asschen
 [strijcken.
 Den Phoenix stervend' leeft, so doet ooc Heems-
 [kerck: want
 Welriekende met Eer, ghestorven is vailjant:
 Sijn doot sijn leven is; sijn vrome doot ver-
 [coren,
 Een ander Heems-kerck baert, weer 't lieve
 [Vaderlant:
 Te vergeefs hem verblijt, in zijn doot sijn
 [Vyant:
 Hy en sterft nemmermeer, die stervend' wert
 [geboren.

Mausoli om zijn graf, ghesticht seer sumptueus
 Verworven heeft een naem, die hen sal erflijk,,
 [zijn:
 Heems-kerck om zijn vroomheyt, en hert
 [couragieus
 Met reden sal dijn Naem, en Faem onsterflijck,,
 Kn. 1378. [zijn

Naer zijn weerdicheyt en staat is tot Amster-
 [dam ghebracht,
 In d'oude Kerck begraven in Iuny acht.
 Kn. 1378. F. P. O. D.

WILLEM JANSZON BLAEU, 1571-1638. UITGEVER VAN
ZEEVAERT- EN STERREKUNDIGE WERKEN, AARD- EN
HEMELGLOBES.

GEGRAV. PORTRET DOOR J. FALCK. M. P. 446.

*Hipparchos antiqua suos si predicat atas,
 Sisygenem Memphis religiosa colit:
 Cantaber Alfonso, Cimber Tyclone superbit,
 Atque aliquid tanta saermata laudis habet:
 Blarius hoc omne est. Bataris quem fulgida dudum
 Urania lumen credidit esse suum,
 Et tetius istis nixus cervicibus Atlas.*

*Questaque, quam tabula jam manus una gezit
 Ecce emittit parvo mundus, quis venditor? hic est
 Hic minima locuit fideza puppe veli;
 Portari Oceanum ratibus, portusque riasque,
 Littora, et immensis disrita regna plagis:
 Navita, quid noctu gelidas inquiris in hietos?
 In puppi anto oculos Arctos iterque patent.*

Barlow.

Gedenkpenning, geslagen op het Twaalfjarig Bestand. 1609—1621. v. L. II. 55.

Gevechten tegen Zeeroovers. 1614.

De Kapiteins Jacob Janssen van Edam, Moy Lambert, Cleuter en Pellecoren.

Triumphliet over de victory vercreghen teghen de Zee Roovers.

Op de wyse:

Wilhelmus va Nassouwen

Loff cloecke Boots-ghesellen
 Die altoos met voordacht
 V gaet te weere stellen
 Teghen d' Roovers gheslacht,
 Alsmen heeft sien gheschieden
 In Yrlandt nu ter tijt,
 Die voor u ghinghen vlieden
 Verstroyt ghy door den strijt.

Al van Edam verheven
 Den Vromen Capiteyn,
 Moy Lambert daerbeneven
 En hun Bootsvolck ghemeyn,
 Die Coeghels lustich vloghen
 Door crachtelijck firtuyt,
 De Roovers zijn bedroghen,
 Den brandt quam in haer Cruyt.

D'overloop en Compaigne
 Tsaem vloghen inde locht,
 Gheen meerdere Calaigne
 Een Mensche hooren mocht,

Die hun wilden salveeren
 Met zwemmen nae het Landt
 Dees moesten sterven leeren,
 Men sloeghse doot met schant.

Die stoutharte Matroosen
 In sulcken kloeckicheyt,
 Malkandren wel verpoosen
 Alst tot het strijden leyt.
 De Zee die moetmen schuymen
 Ghelijck nu is ghedaen
 En doen die Roovers ruymen
 Jae nae hun kerckhof gaen.

Capiteyn Cleuter koene
 En Pellecoren vroom,
 Hebben in dit saysoene
 Den Nooreweeghschen Stroom
 Mee soecken te bevrijden,
 Met Schepen ghemonteert
 't Bootsvolck tot allen tijden
 Haer hebben kloeck gheweert.

Anagramma

**ofte Naem-Spreuck van den Welgheoeffenden
en dapperen Hoornschen Zee-Ridder
Willem Korneliszoon Schouten**

HOORENSE WILCOMT
SNELLIK V ZON

Kn. 2494.

J. V. VONDEL.

Op de victorie van den Admirael Schouten.

O Schouten dat u Jacht, daermee ghy hebt
[geslagen

Het Spaensche gallioen men Davids naem sach
[dragen

Quam wonder wel te pas. Want recht als Davids
[hant

Den grooten Goliath dee byten in het sant,
Soo heeft u scheepken oock een schip de vlag'

Waer by het niet en was in grootte te gelijken.
[doen strijcken

Ch. 267.

J. REVIUS.

En door een Magellaen de kromme Straet
[ontdeckte,
Waer van hy roem en lof, heeft wijt en breet
[ghehad,

Dees' volghden Brittanniens en Batavieren radt,
Die als Neptuni soons ghelijcke koerssen hielden,
En met een houten paert, rondtom de werelt

[wielden:
Maer eynd'lick sprak le Mair, ey vrienden wat
[is dat,

Den Spaengiaert tot zijn roem nu vijfde mael
[te volgen?

Com soecken w'eenen wegh door onbekende
[golgen,

Naer 't zuyd woest werelts-deel, 't geen
[g'luckelick betracht

V kloecken Palinuyr, ô Hoorn, dien Willem
[Schouten,

(Die geen ghevaer ontsach) hem willich gingh
[verstouten

Om soecken 't geen hy vond, en loffelijck heeft
[volbracht.

Vierlingh.

**Klinck-ghedicht. Op de vreemde Reyse van
Willem Cornelisz. Schouten van Hoorn.**

D'eergier'ge Portugees, hooghmoedigh, preuts
[en prat,

Zijn zeylen om en om den aerdkloot heenen
[reckte,

G'lijck Adriaen de jonghe maect
O Hóórnl! u hóórnl! zijn eere erflijck
Alzoo door Willem Schouten raect
V naem door zijne Reys onsterflijck.

Kn. 2494.

Blijft volstandich.

Vreugde zang.

*Door het vertrek der Engelsche garnizoenen, die sedert 1585 hier hadden gelegen, en in Juni 1616
door terugbetaling der verstrekte voorschotten heen gingen, werd de Republiek geheel
onafhankelijk van vreemde vorsten.*

Stem:

Pots hondert duysent slapperment.

Waer datmen sich al keer of wend,
End' waermen loopt of staet;

Waer datmen reyst of rotst, of rend,
End 'waermen henen gaet.

JACOB LE MAIRE, 1585—1616. REIS VAN 25 MEI 1615. OMZEILING
VAN KAAP HOORN.

GEGRAVEERD PORTRET. ANON. OP DE KEERZIJDEN VAN DEN
TITEL VAN ZIJN „SPIEGEL DER AUSTRALISCHE NAVIGATIE“.

Qui freta lustravit Batavis incognita Nautis,
 Et non visa prius per Gallos, atque Britannos,
 ac Lusitanos Indorum nomine claros,
 Christicolasve alios, sulcantes aequora volis,
 sic sua Jacobus Lemarij ora ferebat.

Daer vintmen, 'tsy oock op wat Ree,
d'Hollander end'de Zeeuw',
Sy loopen door de woeste Zee,
Als door het bosch de Leeuw'.

In koud' en heete Landen al,
Gelegen Zuyd'of Noord,
Of Oost, of West, op berg'en dal,
Men van haer spreekken hoord.
Sy krijgen menig Schip en Boot
Wt 't Indiaensche Ryck.
Daer zyn geen Volcken, oock hoe groot,
In veelen haers gelyck.

Het dryft haer alles op de hand.
Hoe menig Schip en Schuyt
Beseylter wel dit soete Land?
Of tyd'van hier oock uyt?
Wat vaerter menig of en an?
Wat komt haer niet al voor?
Daer met s'haer handel dryven dan
De heele Werelt door.

't Vereenigd' vry-gevochten volck
Maeckt Spanjen d'oorlog' moe,
Sulcx dat hy zynen vreden tolck

Dit Land moet senden toe.
Wie soud' oyt hebben dit gedacht,
Dat d'hoogmoet van Papou,
Dat soo een groote trotse macht
So buygsaem worden sou?

Venetiaen en Savoyard,
Met and're volck'ren veel,
Hadd' Spanjen oock al me verward,
En sat haer op de keel;
Hy meynd' hy soud' se slocken op,
Gantsch dempen en verslaen:
Maer 't Staten volck op Spanjaerts kop
Daer selfhaest heeft gegaen.

O Neerland! so ghy maer en bout
Op God den Heer altydt,
V pylen vast gebonden hout,
End' t'saem eendrachtig zyt;
So kan u Duyvel, Hel, noch Doot,
Niet krencken noch vertreen,
Al waer oock Spanjen noch so groot,
Ia 's werelts machten een.

XVI. 222.

Tweede Nederlandsche Wereldreis. 8 Augustus 1614—1 Juli 1617.

6 schepen onder Joris van Spilbergen. Naar Brazilië, Chili, Peru (waar 17 Juli 1615 een zeeslag bij Callao tegen de Spanjaarden geleverd werd) en Oost-Indië.

Eer-Dicht op de tegenwoordighe Nieuwe Navigatien.

Als Ceres 't voorschijn quamp gecroont met	D'armaed was toegerust om des Meyrs blauwe
[rijpe aren	[baren
En vruchten veelderley de schuer gaf te be-	Te gaen doorsnijden en de aerde om te varen:
[waren	O overgroot begin! O triumphante daedt
Als noch Autumnus stondt besmeurt van 't	Die so een langen wech so vroom betreden
[druyven treen	[gaat!
En met zyn lieflijck sap verheughen deed elck	Om 's weerelts hoecken al tot Godts eer te
een	[aenschouwen

Hoe wonder ist om sien d'aerdbodems schoon Maer groote macht en cond'haer baten yet
 [Landouwen? [daer aen.
 Verciert met vruchten soet ghedierten veel- Sy gaen seer blyd'lijck t'scheep het Sacrament
 [derhant [ontfangen
 Met berghen bosch en dal so ongelyck beplant Om met victori ons te slaen en op te hangen;
 Die de Natuer constrijck verscheyden doet Maer d'yd'len hoop haer dreef door eenen
 [voortcomen: [dommen sin;
 Siet d'Magalaensche straet wiens doorganck Die voor een ander graeft een put valt selfs
 is te schromen [daer in.
 Daer menich heeft ghesneeft haer bedriech- Doent nu op aerden al sich tot rust hadd' begeben
 [lijcke Rhee Wiert des nachts duysterheyt door 't geschuts
 En wech vol van ghevaer die ons oock [licht verdreven.
 [schricken dee. Midts dat den Generael Rodrigo de Mendossa
 D'altijt bytende coud'quamp onse huyt door- Den selven nacht te slaen niet wilden laten nae:
 [vinnen Daer wy den hoochmoet trotz hem deeden
 Maer door vroomheys gheduer so can ment [haest verkeren
 [al verwinnen. Door 't schieten inden grondt dry vyftich
 Barbarich Reusen wreet uyt springen quamen [Cavailleren.
 [hier T'welck ginck so grouw'lijck aen dat door
 Die hadden niet menschlijcks dan een ghe- [sulck helsch geschal
 [daente fier. De Elementen haer t'ontsetten schenen al.
 'T gheraes van wint en storm en swaertem- Geen manhaft noch hert stout ontbrack aen
 [peesten mede [beyde zyden
 In d'incompst van dees straet ons groot belet Elck ginck seer dapper om de victori strijden.
 [aan dede. Als des nachts donckerheyt door Auroors
 Om ons te rooven d'eer maer de minst met [glans verdween
 [den meest Maer woedende als oyt met huyl gecrijsch geweent
 Seer kloeck en mannelijck daer teghen is Ginck aen 't gevecht met schand'haest weecken
 gheweest: [de Spangiaerden;
 Soo dat wy haest daer door passeerden met Daer bleef haer meeste macht en rijckdom
 [Godts gratie [groot van waerden.
 Tot grooten eer en loff van ons'Neerlandtsche De Schepen diemen won de Steden plaetsen al
 [natie. Land-tochten diemen deed'ick niet verhaelen sal.
 W'inzeylden de Zuyt-Zee, daer ons den T'Casteel Acapulco ons tol en cijns betaelden.
 [Spaengaert sach Daer sy t'ghemeste Vee en vruchten rijp ons
 Die s'Conincx armaed'heeft seer haest ghe- [haelden.
 [bracht aen dach. Doen hebben wy met vreught ons zeylen toegerust
 Van ammonitie sterck van Donnen en Cornellen Den cours ghenomen lancx de Califurni cust.
 Soldaten toegerust haer piecken sachmen Godt gaf ons weer en wint dat wy niet conden
 vellen [seylen
 Om van haer custen ons te weeren en te slaen. d'Eylanden Ladronis in corte te beseylen.

Men brocht ons hier aen boort veel fruyts [waer med'terstont	Ons welcom bood' als vriendt d'Heer Gouver- [neur Reael
Ons'siecken zyn verquickt gheworden en [ghesont.	In Maleye de stadt Godt lof die ons dit mael
Aent Eylant Capul (t'welk subject is t'Spaens [geslacht)	Tot hier toe heeft bewaert die ons niet meer [vercleynde :
Verversing ten behoef ons elck inwoonder bracht.	Maer ons genadich heeft gebracht tot een [goet eynde
Voorts zyn wy gepasseert met spoet d'Manilla [straet	Met wonder vonden ons en waren seer verblyt
Ghecomen inde baey triumphlijck t'onser baet Ontfingen den tribuyt der Spaengiaerts ons [versaden	Te sien een vloot aldaer door Magalaen soo wijt. In Juli kreech den last Speilbergh den Com- [mendeur
De Joncken Champans met goed'vivres wel [geladen :	Te gaen naer Iava door Reael den Gouverneur.
Daer mede was de Vloot veel maenden het [voorsien,	Is alsoo met het Schip Zeelandt en Amsterdam Ghecomen voor Iapar, Iacatra en Bantam.
Te Mindenao wy aenquamen waer de lien De Spangaert vyandt zyn : maer van ons seer [begeerden	Hoe uyt ons' landen daer veel schepen quamen aen Met volck en rijckdom groot t'Iournael sal [doen t'vermaen.
Gunst vrientschap en faveur die wy haer oock [niet weerden	Van Zumatra, Iapan, Arabia en landen Van Indien, met winst en Schat tot s'vyants [schande
Ververssingh brochten sy van hoenders ende [fruyt ;	Voor Iacatra, Bantam dry maenden meer of min Naer dat wy laeghen stil ons lading cregen in Naer wensch ons ancker in december wy [opwonden
Als wy ontrent tweemael thien maenden [waren uyt	En setten seylen by: op dat ter goeder stonden Wy sagen t'Vaderlandt t'welck ons heeft Godt [de Heer
Gheweest zyn eyndtlijck in Ternaten naer [verlanghen.	Ghenaedelijck vergunt hem sy lof prijs en eer.
Seer blijdelijck te saem en vriendelijck ont- [fangen.	<i>CXVIII.</i> A. L. Z.

Slag bij Malakka. Dec. 1615.

Een eskader onder Adm. van der Hagen, uitgezonden door G. G. Reynst, vernielde de Spaansche galjoenen in de haven van Malakka.

Stem:

Te Mey als de Vogeltjes zingen.

Ontwaekt myn Batavieren koen,
Die strijden met Oranjen groen,
Voor 't Vaderland getrouwe,
Die wagen 't Lijf avond en noen,
Voor 't Huys al van Nassouwe.

Als men nu korteling heeft gezien,
In 't Jaer al doe men schreef zestien,
En zestien honderd mede,
Gingen wy ons vyand bespien
Voor Malakke die Stede.

Tot Bantem quam de tijding gou,
 Hoe dat de Kranen uit Makou,
 Vast voor Malacken lagen;
 Terstont ons Generael getrouw
 Nam voor haer te verjagen.

Gerrit Rugs ons Generael valjant
 Vijf schepen hy straks henen zant,
 Met nog twee kloeke Jagten,
 Met Steven Verhagen zyn Luytenant,
 Om haer te gaen bevegten.

Tot Bantem zijn wy gevaren uyt
 Matroos die vlamde vast op de Buyt,
 't Was scheiden blydelyk scheiden,
 Van Trommels Trompetten wat groot geluit
 In onze Scheeps Armye.

Wy zetten ons coers regt Noordewaert aen
 Regt door de Straet van Balanbaen,
 Langs Sumatra gingen wy gieren,
 Tot dat wy quamen met alle Man
 In de straet van Sinckepien.

Wy zettent daer in de Strate regt,
 Om te verwagten den Spaenschen knegt,
 Want men had geen zeeker maren,
 Of zy lagen voor Malacke slegt
 Ofte onderwege waren.

Onzen Admiraal zeer wys vermaert,
 Heeft doen den breeden Raet vergaert
 Om t'zaem te rezolveeren,
 Of wy daer zouden blyven wagten gepaert.
 Ofte na Malacke keeren.

Den breeden Raet die vond doen goet,
 De Ankers te winnen metter spoet
 En Zeylen te ontbinden,
 Matroos had doen zoo goede moet
 Om spek in 't nest te vinden.

Den agtsten december 's morgens vroeg,
 Doen kregen wy de Stad in 't oog,
 Niemand was doen verslagen,
 Twee Galjoens met een Kraeke hoog,
 Daer op de Reede lagen.

Het bloedig Kruys van Portugael,
 Woey op den Spaenschen Admiraal,
 De Vies-Admiraal desgelyke,
 Haer Boorden blonken van Metael,
 Nogtans moesten zy stryke.

Wy liepen 's avonds digt onder 't Land
 En namen onze Zeylen in den hand,
 Lieten ons ankers vallen,
 Zy schooten zoo dapper aen ons kant
 Al van de spaensche wallen.

Den thienden dag Decembris hoort
 Doen gaf den Admiraal het woord,
 Om den Spanjaert te bordeeren,
 Wy Matrosen stelde ons in slagooft
 Om ons lustig te verweeren.

Schipper Adriaen als een Krygs-man,
 Brogte het Jagt Nephtunus an,
 Digt onder de Spaensche Boorden:
 Hy schoot zoo vresselyk onder Spek-Jan
 Dat men ze kryten hoorden.

d'Ander zes Schepen deen ook haer best,
 Om Sinjoor te krygen uit den nest,
 Maer door loop van de stroomen,
 Den Wind failgeerden ook op 't lest
 Dat ze aen Boort niet konden komen.

Van 's Morgens tot den Avond quam
 En zag men niet dan vier en vlam
 Tusschen Hemel en Aerde,
 Wy maekten dien dag Sinjoor zo tam,
 Dat hy bystand begeerde.

MELCHIOR VAN DEN KERCKHOVEN, ADMIRAAL-BEVELHEBBER
VAN DE HULPVLOOT NAAR VENETIË 1618.

GESCHILDERD PORTRET. GEMEENTEMUSEUM DEN HAAG.

Des avonds schooten zy met los kruyt
En gaven te kennen wy scheyder uyt
't Was al genoeg gevogten.
Wel tagtig dooden met boot en Schuyt,
Dien dag aen 't Land zy brogten.

's Nagts quamen ons de schepen beter te baet,
Matten Keyers een vroom Soldaet
Setten 't by Nephtunis beneven,
Om 's morgens in den dageraet,
Wel lustig vonk te geven.

's Morgens vroeg doen 't worden dag,
Borgonjen men nog vliegen zag
Maer ten deurden niet lang met Spanjen,
's Middaegs betaelden zy 't gelag
Doen planten wy Oranjen.

De leste schoot die de Spangjaert schoot,
Bleef onzen vroomen Schipper dood
Adriaen Jansz den Held verheven,
't Welk menig goet Bootsman verdroot,
God geeft hem 't eeuwige Leven.

Doen de Spanjaerts vlugten met schant
Staken wy by de Galjoens in brand,
En de Kraeke bleef behouwen,
Die levendig waren vlugten aen 't Land,
Met Schuyten en met Prauwen.

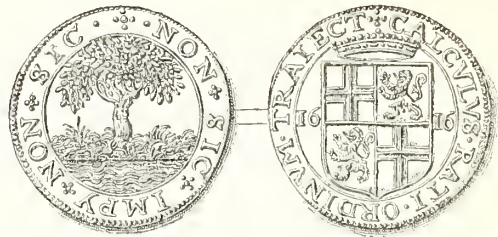
Met zeyd dry hondert Spanjaarts schier
Zijnder gezonden na 't vagevier,
Om haer te laten purgeeren,
Dat Sinte Pieter na d'ou manier.
Bij de Pauzen zal logeeren.

Wy dankten Godt van zyn genade groot
Van d'onze blevender zestien dood,
Op den Neptunus bleeffen zeven,
En zoo nog hier en daar in de Vloot
Zyn d'ander ook gebleven.

Prince Godt onze Vader goed,
Wy danken u t'zamen met ootmoet:
Voor dees Victory verheven?
En vallen u Majesteit te voet,
Dat gy ons d'ander ook wil geven.

Oorlof Malakke wy scheiden van hier
Om ook te zoeken d'ander Revier,
Die nog komen uit Makouwen:
Om ook met haer te maken goed cier,
Op Godt staet ons vertrouwen.

XVIII. 80.

Penning, geslagen op den Voorspoed der Noord-Nederlandsche provinciën 1616. v. L. II. 95.

Nieu liedt ghenaemt 't Schip der minnen.

*Proeve van dichterlijke beeldspraak
met scheepstermen. 1616.*

Op de voys:

Vant bilgh, van Geertruyden-Bergh

Ick heb een schip der minnen
Seer lustich toe ghevoudt,
Wel betimmert van binnen,
Beset met dennen houdt.
Soldaten en Crijsknechten,
Daer ick op ben vertrouwt,
Om onder my te vechten,
Int Amoreuse woudt.

Pallas is Admirale,
En Mars mijn Gouverneur.
Cupido Ghenerale:
Hoogh-bootsman is doleur

Mijn stierman is ioyjese:
 Mijn schipper is faveur.
 Mijn liefste is matresse,
 En ick self serviteur.

Rust toe hoogh-bootsman coene,
 Rust toe mijn schip met hast,
 Met een zeyl vermilioene,
 Van roode neemt de mast.
 De spriet neemt vanden groene,
 De kabels purper vast,
 Soo draecht de liefste coene,
 Die my troost alst haer past,

Drie Anckers int balance,
 Brought vry te voort met vreucht
 Het eerste noemt constance:
 Het tweede eer en deucht.
 Het derde goet en haven,
 Ghenoech tot mijn gheneught,
 Dat my de Goden gaven,
 Daer toe mijn jonghe jeught.

Drie slanghen oyt voor-onder
 Ghestelt int water-pas,
 Ghelaen met vier en donder,
 Teghen de rovers ras,
 Op dat ick mijn vyanden
 (Die met een boos opstel,
 My geern brachten te schanden)
 Mach brenghen int ghequel.

Basuynen en trompetten,
 Maeckt drie, van claer krijstal,
 Daerop speelt de sonnetten
 Die ick u segghen sal.
 Wilt hier op triumpheren,
 En singhen met gheschal,
 Dat wy niet en begeeren,
 Dan de liefst'boven al.

Een vlag end'een baniere
 Stelt op de spriet playsant,

Verdeelt in zijn quartieren
 Een Aren, en Leuw valiant
 Een Swane sonder croone
 In d'mids stelt triumphant,
 Die ick tot mijn beloone
 Creegh, uyt des Keysers hant.

Stellet oock Cupid'nis stralen
 Rontom der vlagghen rant.
 Een velt van groen doet malen,
 Tot lust mijns Vaders-lant:
 Mijn adwijs laet niet veylen,
 Op dat elck sy becant,
 Dat wy met lusten zeylen
 Al nae vrou Venus strant.

Ballast mijn schip met liefde:
 Met trouw becleedt het want,
 Op hoop oft my gheriefde
 De schoonste van het landt.
 Victaly zy patiency:
 Municy scherp verstandt,
 De loose, deligency,
 En mijn hert haer constant.

Nu wel aen, coragieus
 Los t'Anker, om ghewin
 Laet varen mijn schip amoreus
 De wilde zeewaert in,
 Om een die ick beminne
 Met hert, ghemoet en sin.
 Och wist toch mijn vrindinne
 Op wat pas dat ick bin.

Loef op om ons vertroosten,
 Loef bet de zuyder zy,
 De wint waeyt uyt den oosten,
 Hy valt ons heel perty.
 En mist van quae rapoorte,
 En nevel van veny
 Verdonckert mijn confoorte,
 En maeckt de zee onvry.

Valsheyte en jalousie,
 Die comen ons aen boort.
 Suspiti en invye
 Maken ons seyl distcoort.
 Zeylt op naer het zuydoosten,
 Soeckt daer haven of poort,
 Daer woontse, die my troosten
 Can, en mach met accoort.

Laet my eens climmen ind'mars,
 En eens noordwaerts uyt sien,
 My dunckt ick hoor al vant advars
 Hoveren, k'weet niet wien:
 Het is de Nachtegale,
 My lust te hooren dien,
 Wat voor de laetste male
 Mijn lief my sal ontbien.
LVI. 132.

Willem Ysbrandts Bontekoe begint zijn spreekwoordelijk geworden ongelukkige reis naar Oost-Indië. 28 Dec. 1618.

**Op de beschrijvinge van de Reyse van
 W. Y. Bontekoe.**

Wat voordeel geeftet aen 't Gemeen,
 Dat yemant heeft veel ramps geleên,
 Dat hy door allerley gevaer
 Heeft langh gesuckelt hier en daer,
 En wonderlijk door Godts bestier
 Gered uyt Water, Moordt en Vyer;
 De doodt ontworstelt voor een tijdt,
 En noch in rust sijn Jaren slijt:
 Soo niet de Pen, tot meerder nut,
 Noch van de Druck-konst onder-stut,
 Dit aen de Werelt bracht in 't licht;
 't Welck yder met vermaecken sticht:
 Waer uyt oock de nakomelingh
 Mach weten sulck een wonder -dingh,
 En leeren dat des Heeren Handt
 Is krachtigh boven 't aerdsch verstandt.

I. W. P.

CXII.

**SONNET. Op de wonderlijke Reyse van
 W. Y. BONTEKOE.**

Neusgierigh-volck, dat stof soeckt tot ver-
 [wonderingh,

Waer toe te rugh gesien, wat in voorleden Jaren,
 Uythemschen is gebeurt, oft vreemts is
 [weder-varen:
 Ziet hier hoe BONTEKOE beschrijft hoe
 [zonderlingh
 Dat Godt hem heeft bewaert, en in zyn hoede
 [nam,
 Toen 't scheen of 't Water haer al t'zamen
 [zoud' vernielen.
 Hoe wonderlijk, toen 't Schip met meer als
 [hondert Zielen
 Door 't vuur aen stucken sprong, hy 't on-
 [geval ontquam.
 Hoe dat hy met de Boot geberght wordt. Hoe
 [sy swerven
 Alleen op Godts genaë, en 's levens nootdruft
 [derven.
 Hoe Godts Almogentheydt de Visschen uyt
 [de Zee

Doet springen in de Boot; en Vogels in haer
 [handen

Doet vliegen. Hoe dat sy by Moordenaren Landen
 En hoe na veel gevaer, hy komt op Hoorens-Ree.

A. B.

CXII.

Bijschrift.

Dits 't beelt van Bonte-koe dien Godt, op
 [sijne vaert
 Tot elckx verwonderingh, heeft wonderlijk
 [bewaert;
 Mits hij de Doodt ontgingh, self midden in
 [de Doodt;
 In 't water, vuer, in Moordt, in Dorst en
 [Hongersnoodt.
 M.P. 544. J. J. D.(eutel?)

Grafschrift.

Hier leid die Willem, Zoon van Ysbrand
 [Bontekoe,
 Die met zijn Schip eens sprong tot d'eerste
 [Hemel toe:
 Nu leid het lijf in 't graf: zijn ziel vloog
 [van der Aard
 Ten derden Hemel, door een tweede Hemel-
 [vaart.
 LXXXII. 130.

Overwinning door kapitein Cornelis Daniels, gezegd Brackman, bij Rochebernard en Nantes. 31 Mei 1619.

De Fransche zeeroover la Chenay verloor zijn eigen schip en zijn buit, bestaande uit twee schepen, een Vlissingsch en een Lubecksch.

Ghedicht op de Victorie.

Zeeusche Leeuwen uyt haer cust
 Maken Neptun nu ongherust,
 't Wijde woeste water wilt
 Nimmermeer en wort ghestilt,
 't Roerend rollend stroomich velt
 Dat nu desen Zeeuschen Helt,
 Capiteijn Brackman verstaet,
 Met sijn Schip en Schippers Maet
 Wel versien met mannen clouck
 Zeijlt hier uyt den Veerschen houck:
 Derden Mey t'jaer neghentien
 't Monsteren men heeft ghesien,
 En vertrock doe metter spoet,
 Goeden wint en vollen vloet,
 Is ghecomen bij 't Conquet,
 't Ancker is daer uijt gheset
 Scheyden van hier na Rochel,
 Hoorde daer van't Rooversspel,
 In Bretaignien laghen stil,
 Doende daer groote moetwil,
 Een Revier Villaine daer
 Brackman brochtse in ghevaer,

't Schieten van sijn groff gheschut
 Heeft dees Roovers hier ghestut,
 Maeckten hier soo groot ghetier,
 En Musquetten klinckten hier,
 De Trompetten overluyt,
 Vochten om een goede buyt,
 Slaen de Roovers op de vlucht,
 't Schieten maeckte groot gherucht:
 Twee mael sij haer Cabel tou
 Aff ghesneden tot berou
 En vloten al metter haest
 Alle gader seer verbaest,
 Capiteijn is La Chenai
 Van dees Roovers allebey,
 Die het lant daer overal
 Brochten in groot ongheval
 Met ghenomen schepen twee,
 Hoorde men daer op de ree
 Van den Franschen Timmer-man
 Die daer quam gheroeyt an,
 En rappoort daarvan ghehoort
 Want men hielt hem binnen boort,
 Noch hadden dees Roovers hier

WILLEM YSBRANDSZ. BONTEKOE, 1587 - NA 1647. BEROEMD
DOOR ZIJNE REIZEN, VOORAL DOOR ZIJN SPREEKWOORDELIJK
GEWORDEN ONGELUKKIGEN TOCHT VAN 1618.

GEGRAY. PORTRET ANON. M. P. 544 A.

*Dits 't heelt van Bonte-koe dien Godt, op sijne vaert
Tot elckx verwonderingh, heeft wonderlyk bewaert;
Mits hij de Doodt ontgingh, self midden inde Doodt;
In't water, Vuer in Moordt in Dorst en Hongersnoodt.*
J.G.d

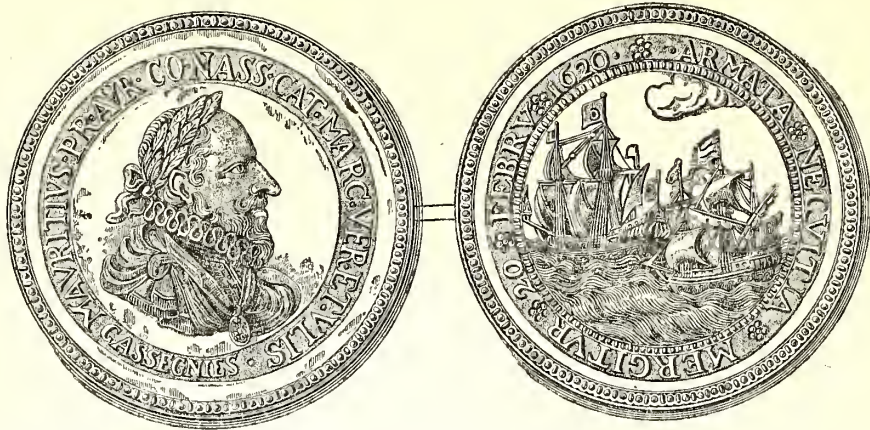
Een Carvel in de Revier
 Was ghenomen in der zee,
 Bleef hier oock al bij de twee,
 Aen de kant van 't water claer
 Sachmen daer al comen naer
 Groot en cleyn, te voet, te paert,
 Vrouwen, Kinders, mee vergaert,
 Riepen, Courais bon Flaman,
 Het Schip-volck ginck lustich an,
 Honderd tachtich schoten ras
 Schoot Brackman al op dit pas,
 Oock de Roovers schoten dicht,
 Maer de Coghels waren licht,
 Schade daer niet aff ontstont,
 Brackmans volck bleeff al ghesont,
 Dese Roovers zijn ghestrant,
 T'Rosebernart gelant,
 Met haer sloep aen lant gheroeyt,
 Seer ghequetst en heel vermoeyt.
 Hondert dertich int ghetal
 Sachmen daer comen ten val,
 Brackman nam dees prijsen bey,
 Ging doen t'zeyl van dees Contrey:
 De Carvelle die daer lach,
 Wert verbrant ghelyck men sach:
 Dees victory heel vermaert
 Aldoor Bretaignien verclaert
 Van dees Capiteijn Brackman,
 Van Nantes doen quamen dan
 Veel personen groot van staet,
 Danckbaerheijt en bly ghelaet
 Lieten blycken metter stont
 De Gouden Keten swaer en ront,
 Schoncken Brackman metter daet
 Grooten loff daer doen ter baet,
 En Bretaignien was verblijt

Dat de Roovers breet en wijt
 Verstroyt waren als het stoff,
 Gaven Zeelant grooten loff.
 Dus nam onsen Capiteijn
 Sijnen prijs uyt 't Fransche pleijn
 En vertrock na 't rijck Zeelant
 Trompetten, schieten abundant.
 Voor den stroom al van der Veer,
 Triumphe deed' hij noch te meer,
 En syn Vlagghen stonden op,
 't Prince-wapen in den top,
 Met slepend' Vlagghen achter uyt,
 Van de schepen, van dien buijt.
 Loff ghy Zeelant nu ter tijdt,
 Loff Zee-Leeuwen zijt verblijdt,
 Loff ghij vrome Bataviers,
 Door de zee maeckt veel ghetiers
 Met dijn Schepen sterck en stijff,
 Met u macht en rijck bedrijff
 Met dijn cloucke Helden stout,
 Dat het U vyanden rout.
 Nu geeft Gode loff en prijs
 En de eere tot bewijs
 Dat hij met sijn stercke hant
 Toch bewaer ons Vader-lant.

M. 1406.

Versje, opgeschreven omstreeks 1620.

Ons leven is een schip,
 d'Weerelt is de zee,
 d'Bybel 't peylcompas,
 Maer 't Hemelrijk de Ree.

Gedenkpenning op de tuchtiging der Algerijsche zeeroovers door Mooy Lambrecht, 20 Febr. 1620, v. L. II. 127.

Hervatting van den oorlog met Spanje na het 12-jarig bestand, 1621.

Krijgslied.

Stem :
Courante Serbande.

Ghy heerscher van het Spaensche bloedig Ryck,
Ghy zyt terecht den Achab gantsch gelyck,
Ghy die niet als met loosheyd omme gaet,
End pleegt, als hy, met valsche luyden raet;
Hy nam onwettig'oorlog aen,
Het welck hem niet is wel vergaen;
End hoe ghy varen sult op 't lest,
Dat sult ghy selfs gevoelen best.

Hoe moogt ghy noch so boos syn en verkeert,
Ghy sult toch noyt verkrygen u begeert,
Ghy kont de vroom', ô snoode Goddeloos!
Niet dempen toch, al waert ghy noch so boos,

De Heer is haer een stalen muer,
Die haer oock niet verlaet een uer;
Dies zy niet eens versuft en staen,
Maer tegen u de trommel slaen.

Ons vryheyd hier, die God de Heer ons geeft,
Elck voorstaen sal so lang hy adem heeft;
Wy sullen voor ons vrou en kind'ren staen
So lang wy op ons beenen konnen gaen;
So lange dat, die daer so dorst
Naer onse bloet, door d'Opper-Vorst
Selfs omme kom, en henen vaer
Daer hy ons wenschet alle gaer.
XVI. 238.

Oprichting der West Indische Compagnie, 1621.

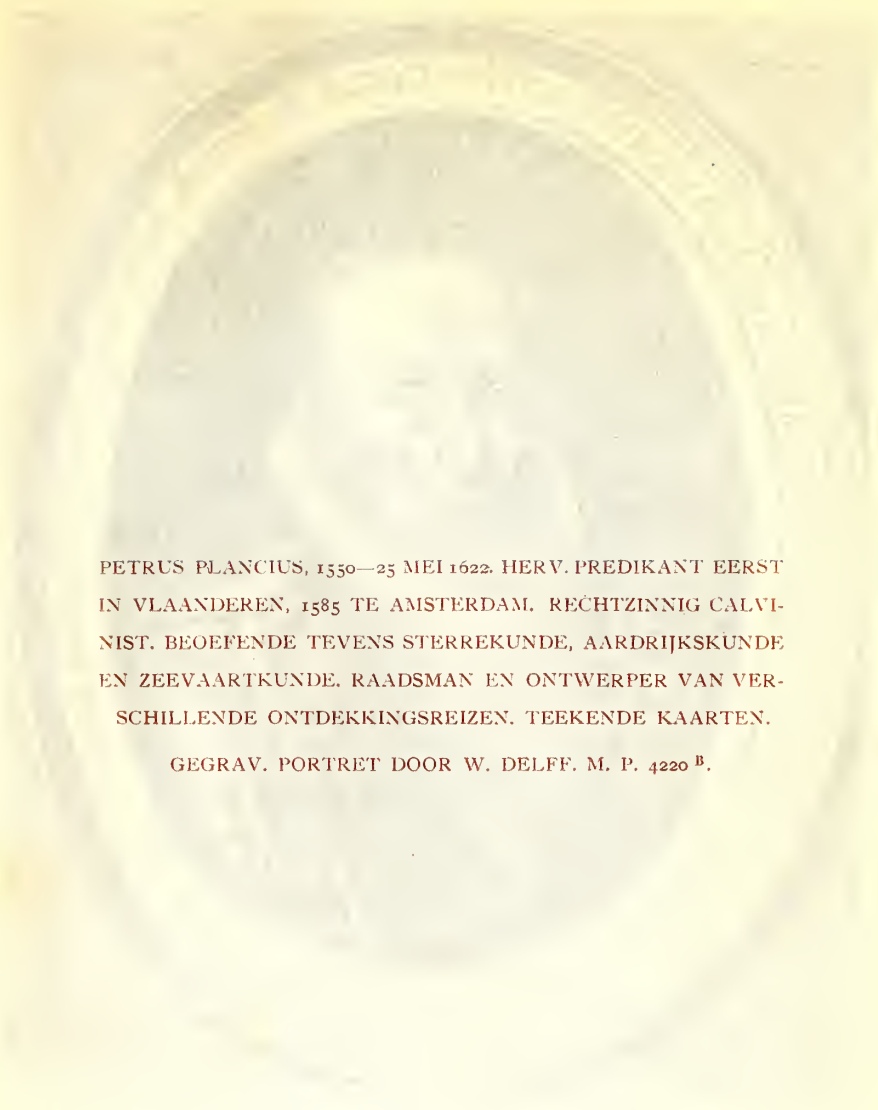
Sedert 1606 was hierop o. a. door Usselinck aangedrongen. Het duurde twee jaren eer het vereischte kapitaal van 7.000.000 gld. bijeen was.

Stem
Courante Signor.

Opwekking ten strijde.

Wanneer een heerschend man,
Syn herte trecket van Sijn volc,

En word haer een tyran;
So mach men hem wel wederstaen,
End lustig oock om d'ooren slaen.

PETRUS PLANCIUS, 1550—25 MEI 1622. HERV. PREDIKANT EERST
IN VLAANDEREN, 1585 TE AMSTERDAM. RECHTZINNIG CALVI-
NIST. BEOEFENDE TEVENS STERREKUNDE, AARDRIJKSKUNDE
EN ZEEVAARTKUNDE. RAADSMAN EN ONTWERPER VAN VER-
SCHILLENDE ONTDEKKINGSREIZEN. TEEKENDE KAARTEN.

GEGRAV. PORTRET DOOR W. DELFF. M. P. 4220 ^B.

*Te maris et teræ scripserem, PLANCE, vagique
 Aeris, admirans, ora Batava eridet.
 Coelestisque eras, doctorem vocæ, p̄i, que
 Exemplis, summâ cum ratione probat.
 Ondis et terreis, coeloque, Batavia, faelicæ
 Mons, Prætas, à te, si scit, inire erias.*

*Genecâ ad Petrum Plancium vicum mittebat
 Antonius Fayus, Ecclesie Genecensis Pastor
 et S.S. Theologiae ibidem Professor*

Batavia, ghy doet,
 Seer wel dat ghy den bloet
 Van Spanjen niet en wyckt een voet,
 End naer gaet int West-Indisch oord,
 'tWelck wraeck roept van zyn helsche moord.

Gaet wel gerust en bly,
 End stut de Spaensche tiranny,
 Doch krygt ghy flocx geen goeden spoet,
 Geeft daerom niet eens op de moet.

XVI. 250.

En twyffelter niet aen,
 Of God sal noch Maraen
 Doen ruymen daer eer lang de baen:
 Want die gerechtigheyt bemint,
 Het boos volck t'syner tydt wel vint.

Die voor de waerheyd stryd,
 Schoon of hy vele lyd,
 Sal boven leggen t'syner tyd,
 Al waert oock noch so ongesien,
 'Ten kan niet laten te geschien.

Vry Nederlanders, vry,

Op Petrus Plancius 1550—1622.

Dit is des Hemels, Aerds en Zees beschryver
 [daar
 Het Nederland door vlieght van 't eene Ryck
 [in t'aar;
 De wijser vande wegh des Hemels soo door leer,
 Als leven, daer van geeft hem alleman de Eer.
 Int Hemels, Aards, ter Zee, wel luckich
 [Nederlant
 Indien het volgde maer dat Plantius inplant.

MP. 429.

Byschrift op het Roode Paert.

*Met zijn metaele kanon, uit den overwonnen Duinkerker in de locht vliegende, in Hopman Volkaert
 Kanonijx oorloghschip overgesprongen, in den jaer 1622 den 22 van Wijnmaent.*

Het Roode Paert spreekt:

Aan de edele mogende Zeeraeden t'Enckhuisen.

Ik help op zee Duinkerken oorelogen:
 Maer Volkaert leerde ons Hollantsch schut-
 [muzijk.
 Mijn meester quam ten hemel opgevlogen.
 Toen koos ik 't schip des vyants tot een wijk,
 Laet Grieken met Pegazen elk verguizen:
 Het Roode Paert, dat heldendichters teelt,
 Verwekt een bron in 't wijdtbfaemde
 [Enkhuisen:

Daer bloeit Parnas: out Grieken zit misdeelt.
 LIII. II. 385.

Wat heeft de stoffery der ouden ons vervaert
 Met Perseus, en Pegaes, die, over zee gevlogen,
 De weerelt sloegh voor 't hooft met een gedichte
 [logen,
 Een logen, in 't gestarnt gesteigert hemelwaert!
 Het brave Enckhuizen draeft, vol moedts, op
 ['t Roode Paert,
 Met zijnen kopren mont, dat gloënde blixems
 [braekte.
 Een donderklooten, daer Noortzee en lucht af
 [kraekte,

J. v. VONDEL.

Een Paert, op 't Princenhof in eeuwigheit
 [bewaert.
 Het quam, toen Volkaert dien Duinkercker
 [had gedrongen

Uit 's meesters zeekasteel, in 't Hollantsch slot Wy drincken op Parnas noch Helikon niet langer,
 [gesprongen. Dit is ons paerdebron. Hier is geen droom
 De zeehelt greep het by den zeetoom zonder [aen vast.
 [last. *LIII. 1. 307.*
 Het opent met zijn hoef een Bronâer voor den J. V. VONDEL.
 [zanger.

Bededag, uitgeschreven door de Staten-Generaal, tot boetedoening voor zonden. Febr. 1623.

Boete-lied.

Een stierman, die daer seyld na wyd'gelegen Op dat hy schip en volck te beter mochte vueren,
 [Landen, End' door Gods hulp in een behouden haven
 Neemt altydt oogen-merck op caap, en klip, [stueren.
 [en stranden, O mensch! saegt g'ooock soo toe voor uwe diere
 En bakens van de locht, neemt mede boog en [siel.
 [kaert, Sulcks dat sy toch door sond tot schip-breuck
 Compas, en wat hem al mocht dienen op de [niet verviel!
 [vaert. *XVI. 253.*

Groote voordeelen door scheepvaart op Oost-Indië behaald. 1623.

Danklied.

Als Christi Bruyd was in den nood,
 End'als benout werd totter dood,
 't Welc menig hert bedroefde seer,
 So heeft zy noch op God de Heer
 Gestelt al haer vertrouwen neer,
 End' hy heeft haer geholpen weer;
 Syn goetheyt en genaed,
 Haer altyt open staet.
 Wanneer wy zyn in druk en pyn
 God is alleen ons Medecyn,
 Hy helpet seker en gewis,
 Als tyd en stond gekomen is,
 Hy doet het boos volck haest ter schand

End' kort'lyck ruymen 't gantsche Land,
 Als hy maer spreekt een woord,
 Soo moet ons Vyand voort.

Och! of (gelyck de Key op 't strand
 Geeft van de Son een weder-brand)
 De Sonne van Gods goedigheyd,
 In ons verweckt' een weder-steyt
 Van danckbaerheyd en ware deucht,
 Wat soud't ons Ziele syn een vreucht!
 En wat soud' ons de Heer
 Al goet doen meer en meer!
XVI. 258.

Stem:
Pavane d'Espagne.

JOCHEM HENDRICKX SWARTENHONDT, 1566—1627. BLOKKADE
DUINKERKEN 1588. HUWDE 1596 MET LYSBET BAS (DOOR REM-
BRANDT GESCHILDERD). DUINKERKEN 1598. TOCHT V. D. DOES
1599. VICE-ADMIRAAL 1603. TOCHT P. VAN CAERDEN. MIDDEL-
LANDSCHE ZEE 1620. LUIT.-ADM. 1621. GIBRALTAR 1622.
OVERLEDEN 1627.

GESCHILDERD PORTRET. ANON. RIJKSMUSEUM.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637
TEL: 773-936-3700
WWW.CHICAGO.EDU

Gedenkpenning geslagen op de overwinningen behaald op de kusten van Peru en Brazilië, 1624, v. L. II. 109.

Vertrek eener vloot der West-Indische Compagnie naar Brazilië, Jan. 1624.

Adm. Willekens, Vice-Adm. Piet Hein, 26 schepen, 300 kanonnen, 3300 koppen. In Mei werd S. Salvador in de Allerheiligenbaai veroverd.

Geluckwenschinge aan de West-Indische Vloete, afgehevaren uyt Nederlandt inde Maent Ianuario des laers 1624.

Gheluck Neptunus volck, die midden in de
 baren,
 End' Tethys ruyme schoot versleten hebt uw'
 jaren,
 Die liever in de Zee, end' Æolus gedruys
 Vw stouten adem trect dan dat ghy sijt by huys.
 Gheluck Maatrosen kloeck, knaphandigh, knap
 [van voeten,
 Verfoeyers van het Land, voor wien de Spaen-
 [gaarts moeten
 Beswijcken inde strijd, bekenders van den
 grond,
 Afpeylers van de Son, Maarsklimmers op een
 [stond.
 Seylstrijckers, Anckeraars, belegghers, die de
 [schoten,
 Dan viert, dan weder trect, Seylspanners
 [onverdroten,

Kou-lijders onversaaght, end' hit verachters stout,
 Steeds Borghers van de Zee, bewoonders van het
 [sout,
 Bestieters van het roer, ghesworen grutten-eters,
 Bepeylers van de strand, end' Noorde Sterren
 [meters,
 Ick segh u met dit dicht geluck uyt Nederland,
 End' leyd u met mijn hert daar na u 't herte brand.
 Siet Æolus ontsluit de winden die u kunnen
 Door 't groote blauwe diep een snelle bane gonnen,
 De blasers rijsen op van daar de Son op rijst,
 End' Eurus naar het VWest u goede streken wijst.
 De Vloot is van het Land, de waterdriftigh'
 [huysen
 Sijn inde Zee geraackt, ick hoor de stevens
 [pruysen,
 Dezelfen staan ghebuyct, de schooten hangen uyt,
 T' beginsel is gheluct, gheluckigh sy 't besluit.

Wy hebben langh ghenoech te lande nu ghe- [streden,
 End' 'sviands machtigh heyr nu hier, nu daar [gheleden.
 VVy hebben door Gods hand ghebroken sijn [bestaan,
 VVy hebben sijnen roem end' dreyghen doen [vergaan.
 'Tis beter eens versocht in 'sviands verre Landen
 VVat dat de Leeuvv vermagh verlost van [Trevesbanden,
 'Tis beter datmen brengt sijn Legher in het veld
 Op 'sviands bodem veer, dan hier te zijn ghequelt.
 De landen dicht beset met domme blinde keere,
 In 's Duyvels dienst verdwelmt, versteken van [Gods eere,
 Vercrijghen nu het licht, end' Christi ware vvoord,
 In Indien voortaan sal Gods stem sijn ghehoort.
 Dit moet het eerste wit, end' rechte ooghermerck [wesen
 Van dese nieuwe tocht, end' reyse wijd ghepresen,
 Op dat soo menigh ziel versmoort in duysternis
 Magh eenmaal worden wijs wat God in Christo is.
 Sy dwalen sonder God, versteken van sijn weggen,
 Berooft van zielen troost, tot 't Heydendom [gheneghen,
 Sy legghen in haar buyck den mensch als in een [Kist,
 Der menschen hongher word met Menschen- [vlees gheslist.
 Voor dit arm domme volck sal dan de Ster op [rijssen
 Van Iacob tot haar heyl, om haar den wegh te [wijssen,
 VVaer door sy konnen gaan van 't leeghe [aardsche dal
 Tot boven daar ons God sal wesen al in al.
 Het tweede dat ons moet tot dese reys beweghen,
 Moet medelijden sijn met Landen, die ghelegghen
 In svvare slavernij nu buyghen haren hals
 Al onder 't Spaansche jock, end' heerschappijje [valsch.
 Ghedenckt de Moorden vvreed, de strenh', end' [felle handen
 Des Spaangaarts doe hy quam te vvinnen dese [Landen,
 Geen Scepters sagh hy aan, geen Kroonen, noch [geen Bloed,
 Veel Coninghen (eylaas!) die vielen hem te voet.
 Noeyt Nero heeft ghepleeght de vvreedheyd [binnen Roomen,
 Noeyt heeft de Phalaris de vvreedheyd konnen [droomen,
 Die hier het arme volck ghesmaackt heeft van [Pisard
 Die eerst dees Landen heeft ghebracht in druck [end' smart.
 Der Indianen bloed van Kinders, ende Vrouwen
 Noch steeds om vvrake roept, vvat tonghe kan [ontfouwen
 De onghehoorde pijn van Sulpher, Vier, end' [Svveerd
 VVaer voor soo menigh Heer end' Coningh vvas [verveert!
 Sy brachten haren schat, haar goud' end' silvre [vaten,
 Haar Steden gaven sy, haar Muyren, ende Straten,
 End' noch soo kond dit al dat boos Maraansche [bloed
 Niet breken haren toorn, niet stillen haar gemoed.
 Verlost dit arme volck die naar u komste hopen,
 O Nederlandsche Vloot, op dat u eer magh loopen
 Oock in dit nieuwe rijck end' dat dees weereld wijd
 Haar vryheyd eens magh sien, end' Arragon sijn [quijt.

De derde nuttigheyd die wy van u verwachtten
 Is vrede voor ons Land, Castilien moet haar
 [krachten
 Nu spitten hier, end' daar, end' bieden tegen-
 [stand
 In beyde Indiens soo verre van ons Land,
 Te minder sal hy ons op onse palen quellen,
 Soo wy in Indien de VVet hem kunnen stellen,
 De kamers van sijn schat berusten in dat perck,
 Het Indiaansche goud dat maackt hem stout,
 [end' sterck.
 Dat geele kostlijck slijck gedolven uyt der
 [eerden
 Dat wapent al sijn volck, dat scherpt sijn stale
 [sweerden,
 Ontneemt hem maar dit slijck, de oorlogh is
 [gedaan,
 Sijn hooghmoed leyt ter neer, sijn krachten sijn
 [vergaan,
 Door 't Indiaansche goud, end' Peruaansche
 Mijnen
 Heeft hy sijn rijk vergroot, end' naam seer
 [wijd doen schijnen,
 Dit is sijn Samsons hayr, hier in soo leyd sijn
 [kracht,
 Snijd af dees goude lock, soo leyd hy gansch
 [veracht.
 Dit goud heeft ons soo lang doen sitteren, end,
 [beven,
 Dit goud heeft menigh Land, end' Coninckrijck
 [doen sneven,
 Milanen, Napels sterck, hetPortugaalsche rijk,
 Het dal van Veltolijn moet buygen voor dat
 slijck.
 VVat heeft nu onlanvx noch in Duydsland doen
 [vervallen
 Der Beëmen vrije Kroon? wat brack de stercke
 [VVallen
 Van Manheyminden Pals? 't was alleen het goud
 [Ocean
 VVaar door het Spaansche heyr was willigh,
 [ende stout.

Van dese vreese nu, soo kond ghy ons bevrijden,
 End' maken door dees tocht dat rontsom haar
 [verblijden
 De landen, die door macht, end' 't Oostenrijckx
 geweld
 Steeds suchten in ellend, end' slavernij gestelt.
 Gaat dan voorspoedigh voort, vergadert u dan
 [schatten
 Die noch ons eygen Land, noch Kisten kunnen
 [vatten,
 Verwint end' stier, end' draack, end' haalt het
 [gulde Vlies,
 End' u end' 't Land tot winst, end' Spaangen tot
 [verlies.
 'T hanght al alleen aan God, hier is uw heyl
 [ghelegghen,
 Bereyd de paden Gods, verbreyd hem sijne wegghen,
 Verlost dit arme volck, brengt ruste voor ons Land,
 T'is seker al u doen sal wel slaan van uw hand.
 My dunckt ick hoor alree der Heydenen Afgoden
 Vervallen uyt haer plaats, de volckeren u nooden
 Met armen uytgestreckt, waar Christi leere komt
 Moet wijcken 's Duyvels dienst, end' 't Pausdons
 [leer vermomt.
 De schrick is in het land, de Castilianen vluchten
 Voor 't hooren van u komst, de Faam met haar
 [geruchten
 Heeft Peru gansch verbaast, siet Mexico nu beeft,
 Cuzco de groote Stad in groote vreese leeft.
 Avana soeckt already haar havens te besetten,
 End' Cartagena moet nu op haar Vloote letten,
 Panama seer vermaart, end' Porto Belo sterck
 Nu haest vernemen sal dit aangevangen werck.
 God die de vvinden kan bedvvingen, end'
 [bestieren,
 God die de baren kan met eenen wenk manieren,
 God die de Landen gheeft, end' weder nemen kan,
 Gheleyd' u ginsch, end' weer den Noortschen
 [Ocean
 Hy gheve u het Land selfs sonder krijgh te
 [winnen.

Hy gheve dat ghy mueght insijnen naam be-	Des Spaangaarts kracht alhier verdwijne gansch,
[ginnen,	[end' gaar
Hy gheve dat sijn woord door 't middel van uw	Op 't VVesten staet sijn roem, sijn kracht, sijn
[hand	[strijd, sijn leven,
Magh schijnen in het VVest, magh lichten in	Van 't westen koomt sijn Vloot, die ons alhier
[dat land	[doet beven,
Vaart wel vermaarde Vloot, verschrickinge van	Set uwen voet int VVest ghelijck in 't Oost
[Spaangien,	[gheschied,
Der Nederlanden kracht, end' luyster van	Soo leyt haast neer ghevelt het trotsche Spaansch
[Orangien,	[ghebied.
Vaart wel, end' draaght u soo dat door u doen	A. H.
aldaar	K. 3538.

*De Kapiteins Cornelis Danielsz. Brackman en Wale tegen de Duinkerkers
gesneuveld. 1624.*

Klaaglied.

Laet blasen 't Faems trompet; laat alle tongen
[melden
Het stout en vroom gevecht van onse kloecke
[helden,
Druckt haren naem int stael; en haerder noyt
[vergeet,
Die 't Land doen so veel goet, ons vyand so
[veel leet.
O wel gelukkig Land! dat voort brengt sulcke
[vromen,
En ongelukkig weer! Wanneer s'ons zyn ont-
nomen.
Een teecken van de straf die ons hangt over
'thoof.
Doet boet' in tyds, o mensch! in Christi woord
[geloof.

XVI. 285.

Klaaglied.

T'is een groot en heerlyc goet,
Dat ons God den Heer al doet,

Stem:
Almande Monsieur.

En als 't volck een tyt beleeft
Dattet goe Regenten heeft,
Die daer met een goet beleyt
Oeff'nen rechts gerechtigheid,
't Volck in deuchden voren gaen,
End' 's Lands vyand tegen staen.
Maer wanneer ons God de Heer
't Vroome volck ontrectet weer,
Dat is onser sond en schult,
Daer het Land af is vervult,
En dan komen ons daer af
Slagen, plagen, groote straf:
Want als God wil plagen 't Land
Neemt hy d'Heeren haer verstand.

Mensche wacht u van de sond
Bid den Heere t'aller stond,
Dat van allerley gevaer
Hy ons lieve Land bewaer;
End' ons sulcke Helden geef
Dat heel Spanjen daer van beef,
T'r eeren van Gods Majesteyt,
En tot onser saligheyd.

XVI. 286.

Op het vergaen vant Spaensche Schip genaemt den Heyligen Geest. 1624.

Het domme by-geloof geeft schepen en ga- [leyen	Den name voeren dorst van God den Heyl'gen [Geest?
Den name van de goo'n die haer in see geleyen. Soo droech wel eer het schip daer Paulus inne [voer	Hoverdiger bestaen is, dunckt my, noyt geweest. Geen wonder isset oock dat God, die sulcke sonde Niet lijden can, hun heeft doen sincken inden [gronde
Na Rome toe, den naem van Castor en sijn broer. Den Spanjaert speeltet na sijn lastige caraken, Sijn grove gallioens, en al wat hy laet maken Den tijtel hebben moet van een gewijde sant Op dattet veylichlijck mach comen aen het lant.	Met takels en geschut, met menschen ende vracht, Dat yemant die het hoort met recht daeromme [lacht, En segt: de Heyl'ge Geest wel eer opt water [sweefde
Het eene wordt gedoopt Maria Godes moeder, Het anderen Nicolas der schipperen behoeder, Het derde vormtmen met den name van Clement Die alle sonden weet, en alle diepten kent.	Doe God de werelt schiep en maecte al wat [leefde. Maer onder 't water duyckt der Spanjaerts [Heyl'ge Geest.
Wast niet een raserny dat in de west-armade Den onder-admirael die gout en silver laedde	Soo isset dan voorwaar den rechten niet geweest. CII. 449. J. REVIUS.

*Een derde vloot naar West Indië gezonden. 1625.***Vermaanlied.**Stem:
Chi guerregiar desia, &c

Wat heeft God wond're daden
Tot aller tyd gedaen?
Wat heeft de mensch genaden
Steets vanden Heer ontfaen?
Wat doet hy voor ons land,
Al goeds aen allen kant,
Door syne stercke hand?
Hy geeft ons inder yl
Oock victori,
Tot sijn glori,
Selfs op de kust Brasyl.

De schepen quamen varen
Door 't grondeloose veld
Der blaauwe water-baren,

Van storm en wind gequeld;
Maer hebben ongeschend
Haer swaren loop geend,
En flocx de Bay berend,
Daer nae te Salvador
In geloopen,
't Stont al open.
Danckt God den Heer hier voor.

Wat hebt ghy in genomen,
Een Wel gelegen plaats,
En wat een schat bekomen,
O Nederlantsche maets?
Siet onse God en Heer
Smyt Spanjen voor ons neer,

Geeft hem alleen de eer,
En dient hem oock altyd
Met u handel

Ende wandel;
Op dat ghy seker zyt,
XVI. 274.

Mooi Lambert. Omstr. 1550—17 Maart 1625 Vice Admiraal. Nam den Duinkerkschen admiraal gevangen. 1605. Gibraltar, 1607. Algerijnsche Zeeroovers 1614, 1618. Calais 1622.

**Den Eed. Heer Lambert Hendriksz. anders
Mooi Lambert, L.-Amiraal der water-
vlooten van haar Hoog. Mog.**

**Opschrift van de grafzerk van Mooy Lambert
in het koor der Groote Kerk te Rotterdam.**

Dus ziet men Lambert, die getergt tot oorlogs-
[daaden,
Zyn vyanden besprong, in 't aanzien van de
[Moordt.
Wie heldenroem bemint heeft zucht tot lauwer-
[bladen.
Hy klampt den Taag en Turk in 't west en oost
[aan boordt,
In spyt van 't dondrendt schut en blixemende
[klingen.
De dapperheidt ontziet noch vuur, noch staal,
noch loodt.
Wie dat om zeege vecht is moedigh in 't be-
[springen.
Hij vindt zich meenigmaal in 't heetst van
's vyandts vloot:
Maar hy verwon 't Geweldt, of deedt de zeepest
[wyken.
De scheepskroon is voor 't Hooft van die de vlag
[doet stryken.

XIV 119.

JAN VOS.

Hier leid in 't graft, een held manhaft.
Moy Lambert Henrikszoon
Die in zijn tijdt, tot Spanjaers spijt
Haer trots heeft 't hooft geboon.
Zijn deftigheyd was ook verbreyd
Onder de Turken nacy.
Die hij dikmael met sijn metael,
Verwon in korten spacy
Naer vriend van Mars en Neptunus bars,
Een kaatsteen van den donder:
Kanary tuygt, Sint Thomas buight
Gebraets Dunkerkers wonder.
Peylder der Son, die niemand won,
Maer altoos heeft verwonnen;
Door schoot nogh stoot maer d'alder dood,
Heeft hem op 't lett verslonnen.
t' Gebied der Zee, was hij na mee,
Vice-admiraal kloeckhertig,
Heeft trouw het lant, gedient Constant.
De jaaren Ses en dertig,
Doch doen hij heeft, alhier geleeft,
't Seventig en vijf jaren
Naer Goode faem, is uyt lichaem
De Ziel bij Godt gevaren.
Maert Seventien, in 't jaer Sestien
Hondert en twintig vijf,
Gerust eerbaer, ende daernaer
Int graf gelegd het lijf.

Dood van Prins Maurits. 23 April 1625.

In 1585 Admiraal van Holland en Zeeland, 1588 Adm.-Gen. der Vereenigde Nederlanden, 1597 Voorzitter en Hoofd van de 5 Adm. Coll. Daardoor de band tusschen deze geheel zelfstandige lichamen.

Nam een werkzaam deel in het beramen van ontdekkingsreizen.

Scheeps-praet, ten overlijden van Prinz Mauritz.

Mouring, die de vrije schepen
Van de Seven-landsche buert
Veertigh jaren, onbegrepen,
Onbeknepen heeft gestuert,
Mouring, diese door de baren
Van soo menigh tegen-tij
Voor den wind heeft leeren varen
All en was 't maer wind op zij.

Mouring, Schipper zonder weergae,
Die sijn' onverwinlickheit
Waer de Sonn op, waer sij neer gae
T'aller ooren heeft gespreit,
Mouring, die de Zee te naw hiel
Voor sijn' zeilen en sijn wand,
Die de voghelen te gau viel
All bezeilden hij maer 't sand.

Mouring was te koy ekropen,
En den endeloose slaep
Hadd sijn wakker oogh beslopen
En hem leew gemaekt tot schaep,
Reeërs en Matroosen riepen,
Och! de groote Schipper och,
Wat sou 't schaen of wij all sliepen,
Waeckte Schipper Mouring noch!

Schipper Mouring, maer je leghter
Maer je leghter platt evelt,
Stout verweerer, trotz bevechter
Beij te Zeeword en te veld,
Kijck de takels en de touwen
En de vlaggen en het schutt
Staen en pruylen inden rouw, en
Altemalen inden dutt.

Dutten? sprack moy Heintie, dutten?
Stille maets, een toontje min,
Dutten? wacht, dat most ick schutten,
Bin ick anders dien ick bin,
Khebb te langh om Noord en Suijen
Bijden baes te roer estaen,
'Khebb te veul genorr van buyen
Over deuse mutz sien gaen.

Kselt him lichtelick soo klaren
Dat ick vlaggen, schutt en touw
En de maets die met me varen
Vrijen sel van dutt en rouw.
Reeërs, (jouwerliefde mien ick
Die van vers op 't kusse vicht)
Wiljer an? kedaer you dien ick,
You allienich by dit licht.

Weeran, riepen de matroosen,
'Tis een man oft Mouring waer,
En de Reeërs die him kosen
Weeran, 'tis de jonge vaer.
Heintgie peurde strack an 'tstuer, en
Haelde 't ancker uyt de grond,
'Tscheepje gingh deur 't zee sop schuren
Offer Mouring noch an stond.

Maer hij stond so dra 't stuer niet,
'Tscheepje vlootte niet so dra,
Off de doot die altyd suer siet
Treften him mit nieuwe scha.
Goeije Ian die all syn heul was,
Die hem nergens en begaff
Die sijn weinich en sijn veul was
Viel van voor sijn voet in 't graff.

Tquam hem wonder ongelegen
 Ian te delven in een kerck
 Iuyst in 't dichtste vande regen
 Van sijn ongeweune werck,
 Ian kon schrijven, Ian kon lesen,
 Ian kon rekenen mit krijt,
 Ian was minnelick van wesen,
 Voll van trouw en sonder spijt:

Goeje Jan was alle dingen,
 En now was hy nimmendall;
 All die Heintjes haert begingen
 Treurden over 't ongevall.
 Heintje self uyt sijn beleeftheit
 Voor sijn leste en beste loon
 Tuygde dat hij vroom eleeft heit,
 Met een traentgien op sijn kroon.

C. HUYGENS.

Kapitein Cleuter verovert een Duinkerker. Mei 1625.

Op de victorie van Cleuter tegen t'schip genaamd het Cleyn duyvelken.

Comt duyvel gaet met ons en segt u cameraden
 Eer dat ghy van haar scheyt dat zy haer het
 [beraden
 En senden beter hulp haer vrienden die met pijn
 Int Scheurken of in Duyns alsoch besloten
 [zijn.

Segt dat de Bataviers u hebben aengegrepen
 En indien ban gedaen, segt datse op haer schepen
 Wy-water hebben van soo sonderlinge cracht
 Dat een cleyn duyvelken by haer niet is geacht.

CII. 268.

J. REVIUS.

Philips van Dorp. Als Vice-Admiraal in 1621 naar de Middellandsche Zee.

Gevecht tegen Duinkerkers, 31 Maart 1625. Beleg la Rochelle, 1625. Lt. Adm. 1627. Uit's lands dienst 1637, na eenige jaren te voren, beschuldigd van lafheid, tijdelijk ontslagen te zijn geweest.

Onderschrift van het portret door Rembrandt van 1634.

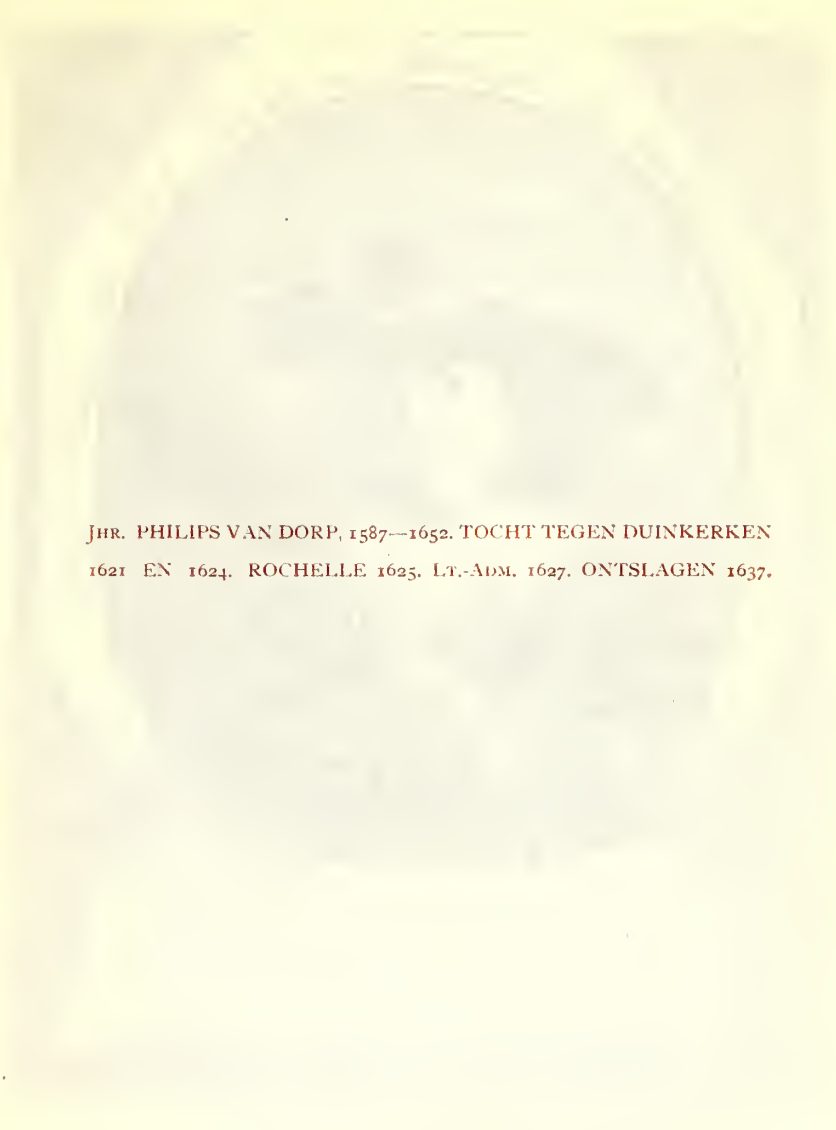
Hy die van al de wer'lt onschuldigh wort ge-
 haedt
 En lydent lyden can sijns Haters laster-
 looghen,

Die wordt van 't Heyligh Recht gevoerd tot
 hooger staedt,
 Syn vyandt tot een spydt en blixem in haar
 ooghen.

M. 1358.

Legpenning, geslagen op de tegenspoeden in 1625. v. L. II. 164.

JHR. PHILIPS VAN DORP, 1587—1652. TOCHT TEGEN DUINKERKEN
1621 EN 1624. ROCHELLE 1625. LT.-ADM. 1627. ONTSLAGEN 1637.

Jonck: Philips van Dorne Ridder etc. v. Admirael van Hollandt ende Westvrieslandt.

Ny die van al de werelt onschuldigh wort ghehaect:
En lydent lyden can syns. Haters laster looghen.
Die wort van t'Heyligh Recht gevoerd tot hoger Staedt.
Syn Vandt tot een syydt en blixem in Haer ooghen.
A.º 1634.

J. Savry del.

Kemo van Ryn

*Willem Graaf van Nassau la Leck, Luit.;Admiraal van Holland, Natuurlijke
zoon van Prins Maurits. Sneuvelde 18 Aug. 1627 voor Grol.*

Lyckdicht.

Hoe meugt gy (Hollands hart!) u hart met rou
[doorploegen,
En treuren om mijn Doodt die u soo dapper
[raakt?
Hoe wel ick hebb' geleydt een leven vol
[genoegen,
Nu proev' ick yets dat my noch al veel soeter
[smaect.
Mijn afkomst vol van glimp, deed' dat mijn
[jeugdigh leven,
Van Princen was geacht, van Koningen
[gestreelt,
Door dien in 's Vaders kroost soo aerdigh was
[gedreven
Die deughdelijcke swier van 't Princelijcke
[Beelt.
Die treffelijcke haev' uyt vromer handt genoten,
Ter deughden aengeleydt van mijne milde
[handt.
Gaf my een levensloop met lusten overgoten,
Die 't eël gemoedt vermoght te nutten sonder
[schandt.
De woeste wijde zee my tot mijn deel gegeven,
Voor mijn manhaftigh hart te smal haer open
[doet:
Ick werd' op hooger trap te lande noch ver-
[heven,
En sagh met soete hoop yets grooters te
[gemoet.
Maer boven all' soo was mijn Min met Min
[bejegend
Van eene die mijn hart ter wereldt best beviel,

De schoonste die' er ooyt den Hemel had gezegent
Met lichaems gaven en met gaven van de ziel.
Ghy wist mijn deughden nae verdiensten te
[waerdeeren,
Ey Lief! beheerst den rouw' die u soo dapper
[smacht,
Denkt dat ik eeuwich leve, en toont tot mijn'er
[eeren,
Dat ghy yets meer in my als 't lichaam hebt
[geacht.
Stam, Rijckdom, Eer en Deught, maer boven al
[het Minnen,
Dat ons gemoedt ontstack met onderlingen
[brandt,
Gaf een volkomen vreught in mijn vernoeghde
[sinnen:
Maer soeter was de doodt voor 't waerde
[Vaderlandt,
Gy die u daer voor waeght, dees les moet ick
[u geven,
Die niemandt wert ontdeckt als in den laetsten
[noodt,
Om dat men niet soo licht zou walgen van het
[leven,
Dat niet soo saligh is, als mijns gelijcke doodt.

Graf-Schrift.

Dewijl Zee tegen Landt,, Om Nassou is gekant,
Komt haer den Hemel scheiden,, En gunt hem
[geen van beiden,

VI. 302.

L. REAEL.

*Gevecht tegen Duinkerkers. Oct. 1627.***Eer-Dicht,**

**Op de vrome Scharmutsinge
Van den Manhaften See-Capiteyn
GERRIT VAN SWOL**

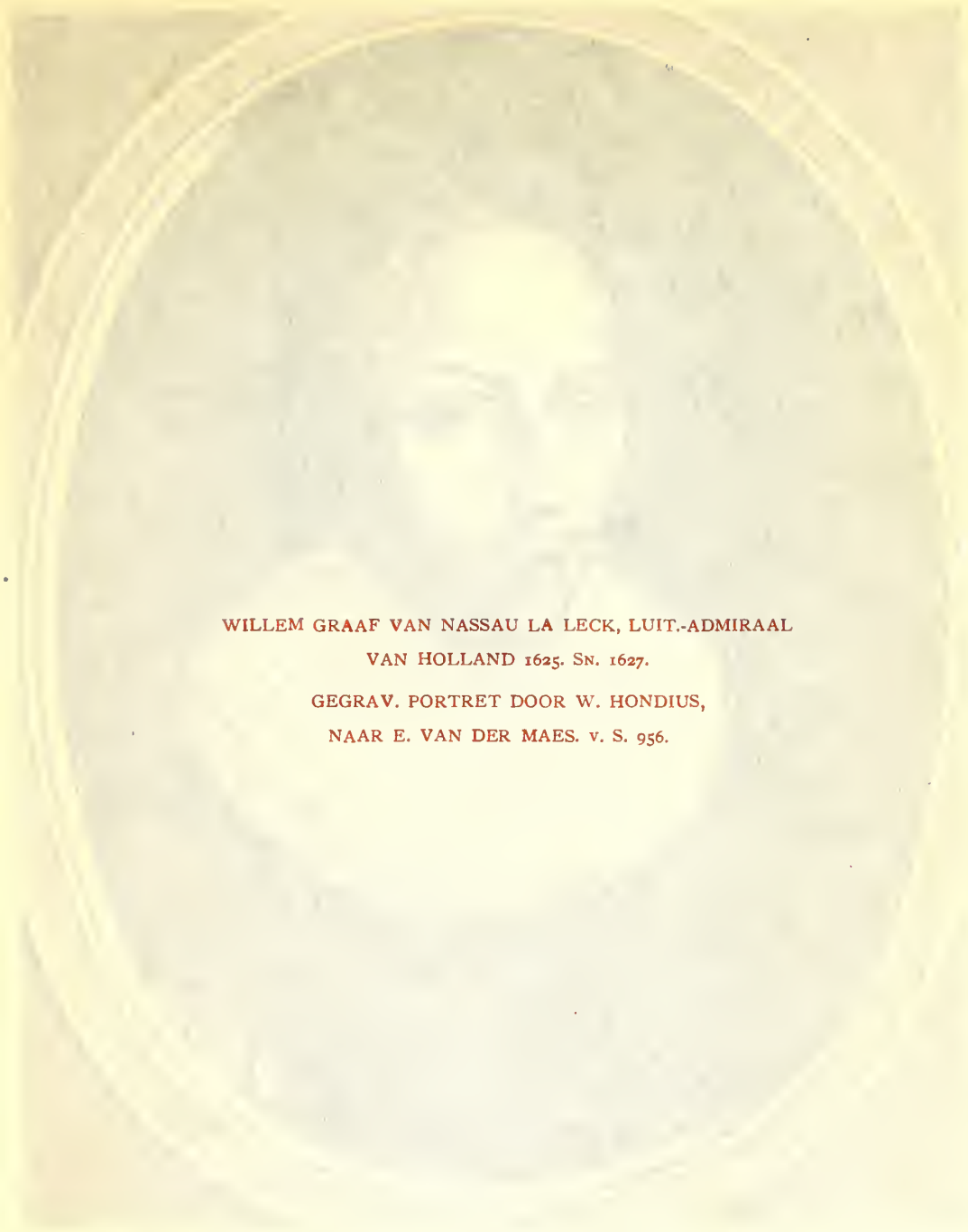
**Tegens twee Duyn-Kerckers. Geschied nae
by der Schellinge, Anno 1627, in October
Nae de maete van 't Sapphicum,**

—	v	—	—	—	v v	—	v	—	—
—	v	—	—	—	v v	—	v	—	v
—	v	—	—	—	v v	—	v	—	—
				—	v v				

Sange-Goddintjes, nemet u Papieren,
Dichtet en speelt op Bataviersche Lieren,
Stemt met u tongh daer mede lieflik onder,
Van 't vroome Wonder,
Datter heeft onlanx in u oor ghebrullet,
Datter heeft van Zee al u oogh ghevullet,
Want ghy hoeft hier niet nae hoore-segghen,
't Werck te beleggen:
Volget u selven, wat y hebt bevonden:
Hoe den Held Swol van Geschrick ongebonden,
Ongejaeght, struyfd' hem tege' twee Vyanden
By dese Stranden,
Ist dan alsoo? dat noch is aerd behouwen,
Van 't edel Bloed, daer men hem op betrouwen
Plaghte wel voortijds? Ic had al ghe-achtet,
Datse becrachtet
Van de dood, voor-langs lagen al begraven,
Welcke beschermden 't Water en de Haeven,
Welcke in nood voor 't leven eere koosen,
Trouwe Matroosen!
Nu heb ic niet, vrom Capiteyn, te seggen;
Nu men aldus gaet lof om in te leggen,
(Clio van Swols Feyt over al de Duynen,
Blaest de Basuynen)
V geluyd was schrickelik aen te hooren,
Als een storm-wind schiëlick te vooren
Breeckt, ja g'lijck d'raen comt craken harde
Donder

Van boven onder:

Soo dat uyt schricken de ghewelfde Mijnen,
Beefden en leefden, met al hun conijnen,
Datse schier mistrouweden haere Kuylen,
Omme te schuylen.
Voor de Vloot is soo vromelik ghevochten:
Schoon de Duynkerckers in hun herte dochten:
Hercules selff laet 't wel al haeste glijden,
Twee te bestrijden:
Maer ghy en liet niet d'rom het herte vaeren,
Met de moed', achtend' de Vyandsche Paeren
Gantschelick niet. Want even als de straete,
Gaet nae de maete
Een edel Jacht-Hond stadelijck betreeden:
Schoon hem aen-commen boven en beneeden,
Ende vertoonen, vele Paeren Hondjes,
Bitsige mondjes:
Hy behoudt sijnen tred, al on-ge-achtet
Haer kif en kef: niet te min, als he wachtet,
Dat-se wel laeten moghen hem gheworden,
Gaende in orden:
En se bestaen 't noch grover, en te bont te
Maecken, hy spert op dan e'n helsche stonde,
Geeft enen grauw, soo dat he past te raecken,
Omme te maecken
Ruyme-straet: siet daer mede heb-je 't hincken
Droef gecrijt op den wege hoor-je klincken,
Soo was het doemaels met u ook geschaepen,
Vlaemische Knapen,
Musa voortaan slaept wel en onbersorget
's Nachtes; en voort 's daegs, wat y hebt geborget
Aen de Luyt, wilt dat wederom nae halen,
Laet-se betalen,
Wat sy heeft soo lange gehouden onder,
Zijnde bevreest voor 't na-ge-aep' de Donder;
Datse soo doof en carigh heeft gehangen,
Van de Gesangen.
Den Vyand in Duyn wederom te Kercken
Loopt, hy en comt niet weder uwe wercken

WILLEM GRAAF VAN NASSAU LA LECK, LUIT.-ADMIRAAL
VAN HOLLAND 1625. SN. 1627.

GEGRAV. PORTRET DOOR W. HONDIUS,
NAAR E. VAN DER MAES. v. S. 956.

WILHELMUS NASSOVIVS, DOMINVS LECKÆ ETC.
HOLLANDIÆ ATQ; OCCIDENTALIS FRISIÆ RERVM MARITIMARVM
PRÆFECTVS VICARIVS, COHORTIS PEDITVM, IN EXERCITU CONFÆDERATI
BELGII, DUX ETC.

Everard. vander Maes pinxit, Wilh. Hondius calcavit, Cum privi. Illud. DD. Ord. Gen. foud. Belg. Hagæ-Comit. 1620. 94. exc.

Krencken, ooc geensins de geringste vesel.
 Een groven Esel
 Is wel ooc soo wijs, hy en heeft behaegen,

Daer hy ontfingh een val of harde slaegen,
 Daer te zijn, of daer wederom te keeren,
 Hem te bezeeren.

Schipbreuk der Batavia. 4 Juni 1628.

Het verblijf der schipbreukelingen op twee kleine eilanden kenmerkte zich door afschuwelijhe moorden.

Een droevich jammerlijk liedeken, van de deerelijcke moorderij, die bedreven is in Oost-Indien.

Voyse:

Hoort toe nae dit verstant.

Aenhoort dit droevich Liedt,
 Watmen u sal ghewaghen:
 Groot jammer is gheschiet
 Tis wel om te beklaghen,
 Wie heeft met onvertsagen
 Van sulcken strijdt ghehoort:
 Wie las oyt van syn daghen
 Van sulcken grooten Moort.
 Ghelijck met onghena
 Seer schricklijck is bedreven,
 Op het Schip Batavia
 So u hier wort beschreven,
 Veel Matroosen zijn om 't leven
 Vermoort en omgebracht
 Vrouwen Kinderkens beneven
 Och hoort eens nae dees' klacht.

Door groote Jalousy
 Is desen Moort gheresen,
 En met verradery
 Sochten daer veel mits desen
 Het Schip meester te wesen
 Maer door Gods stercke handt
 Is Batavia met vresen
 Den vierden Juny ghestrant.

Als sy waren ghestrant
 En jammerlijck ghebleven,
 Elck een pooghde na 't Landt
 Om te berghen haer leven,

Achtenveertich zielen even
 Hebben haer door Gods ghen
 Met Sloep en Boot begheven
 Nae de Ree Batavia.

Noch twee hondert bekant
 Die van het Schip oock quamen,
 En dat op een Eylandt
 Als Vrienden altesamen,
 En swoeren daer by namen
 Malcanderen by te staen,
 En middelen te ramen
 Om te komen daer van daen.

Wy maeckten daer seer bly
 Een schuytje t' saem mitsdesen
 Maer door verradery
 Is daer weer haet gheresen
 Door ons Coopman mispresen
 Die heeft er veel toeghekocht,
 Tot desen Moort met vresen
 Hoort hoe het is volbrocht.

Als 't Schuytje was ghemaekt
 Den Koopman met der ylen,
 Heeft bloedtdorstich ghehaeckt
 Met syn ghekochte fielen
 Liet boven vyftich zielen
 Aen 't Robben Eylant verstoort
 Die heeft men gaen vernielen
 En seer tyrannich vermoort.

Doch vyf Matrosen goedt
 Hebben de vlucht ghenomen,
 En zyn met alder spoet
 Op 't hoogh Eylandt ghekomen,
 Daer vonden sy met schromen
 Noch veertich Maets beducht,
 Dat waren van de Vromen
 Die mee waren ghevlucht.

Sy klaeghden daer malkaer
 Hoe sy waren bedroghen
 En vielen oock te gaer
 Op hare knien gheboghen
 Tot den Hemel haer ooghen
 Baden ghelijckerhandt
 Dat Godt door syn vermoghen
 Haer wilde doen bystant.

Dees Moordenaers Godloos
 Om haer moetwil te wreken
 Kleene Kinderkens seer broos
 Hebben sy oock doorsteken,
 Swangbaer Vrouwen t'is gebleken
 De Borsten afghesneen,
 Tis qualijck om te spreken,
 Wat grouwel sy al deen.

Sy waren noch veertich Man
 Die quamen ons bestrijden
 En vielen seer dapper an
 Maer wy om te bevryden,
 Weerden ons sonder mijden
 Soo op 't hooghe Eylant
 De Moorders tot gheen tijden
 Kosten komen aen strandt.

Terwijl wij dus beswaert
 Te samen vochten bloedich,
 Pieter Lambersz vermaert
 Toonde sijn vroomheijt goedich,

Quam overvaren spoedich
 Al met de Schuijt verblijt,
 En die hulp ons wel moedich
 Dat was voor haer een spijt.

Hoe wel de derde mael
 Sij ons bestrijden quamen,
 En swoeren sonder fael
 Te vermoorden al te samen
 Wij hebben t'haer blamen
 Vijf Moorders selfs verrast,
 Den Coopman oock by namen,
 En bonden hem seer vast.

Den lesten aenval snoot
 Die sy op ons bedreven,
 Bleeffer van ons een doot
 Drie ghequetsten daer beneven,
 Doe saghen wy komen streven
 De Zeylen triumphant,
 Van de Commandeur verheven
 Die quam om 't hooghe Landt.

De Moorders zijn seer swaer
 Gheboeyt ende ghevanghen,
 Den Coopman is daer naer
 Men noch ses opgehanghen,
 De reste met verstranghen
 Sitten swaerlijck ghevaen
 Hoe 't daer me is verganghen
 Salmen wel haest verstaen.

Oorlof ghy vroome Lien
 Dit Liedt doet u verklaren,
 Van 't gheen men sach gheschien
 In Oost-Indien met beswaren.
 Die met Batavia sijn ghevaren
 Hoe 't met haer is vergaen,
 Men sach noyt vreemder maren
 Inde Cronijcken staen.

Gevechten nabij Cuba 1628.

Jan Pieters, Zeeuwſch Kapitein in de West-Indiſche vloot onder Ita, sneuvelde nabij Cuba tegen de Spanjaarden.

Ter eere en gedachteniſſe van Capit. Jan Pietersz. uitgevaren na de Westindien, onder 't beleid van den Kloekmoedigen Pieter Adriaenſen, en geſtorven den 1 Auguſt. des jaars 1628.

Gy die hier gaat voorby, om dit of dat t'aan-	Jan Pieters was die man, die na voorgaande beden
[ſchouwen,	Zes uren achter een kloekmoedig heeft
Wilt by dit droevig Graf uw' treden weder-	[geſtreden,
[houwen.	En tegen meer dan tien; die, van de Spaanſche
En met een ſtil geſwyg, verwondert wat hy	[magt
[doet.	Rondom en vaſt bezet, niet dan om God en dacht:
Die 't hert draegt in zyn lyf en God in zyn	Die niet en had geleert te konnen zyn verwonnen,
[gemoet.	Maar herde tot de dood, in 't geen hy had
Jan Pieters was de man, die dit heeft konnen	[begonnen.
[eeren:	Zet Spanjaards uit den zin het gantsche
En tonen metter daad dat hy ook was een Held,	[wereldſryk;
Die voor Maraens gedreig, noch wreedheid	Al is Jan Pieters dood, daar leeft noch zyns gelyk.
[was ontſteld.	CXXVI. 199.

Piet Hein verovert de Spaanſche Zilvervloot in de Baai van Matanzas, een buit ter waarde van ongeveer 15 millioen gulden. 8 Sept. 1628.

Triumph-Lied. Op de wiſſe:
van den LXVIII. Psalm.

Geluck! geluck! o Heyn, en Lonk!
Voor wie de magt van Spanjen ſonk,
Als gy die Vloot van ſchepen,
Die met dien ſchat was vol gepropt,
Die Spanjen hadde ingeropt,
Hebt by het hoofd gegrepen.
Verblijd u Holland voor den Heer,
Geeft God hier van de hoogſte eer,
Stookt vreugden-vueren-vonken,
En maekt een dankbaer ſpeel-geluyd,

Juycht om den roof der Spaenſche Bruyd,
Die God ons heeft geſchonken.
CXXXII. 24.

SAMUEL AMPZING.

Op de veroveringe van de Silver-vloot.

Iaſon het gulden vlies, verworf edoch! niet ſonder,
Groot p'rijckel en gevaer, doch dat is meerder
[wonder,
Dat onſen Admirael, Piet Heyn de Silver vloot,
Verkreegh ſonder gevaer, en ſonder ſlagh of ſtoot.
CL. 229.

JAN VAN NYENBORGH.

Gedenkpenning op Piet Hein wegens het veroveren der Spaansche Zilvervloot. 1628. v. L. II. 173.

Een nieuwe Liedeken, ter Eeren van den Generael Pieter Pietersz. Heyn, over den grooten schadht die hy op de Zee bekomen heeft.

Op de Stemme:
Wilhelmus van Nassouwen.

Alsmen schreef seshien hondert,
En acht en twintigh jaer,
Was menigh mens verwondert,
Als men sach openbaer
Sulcken Armade scheepen
West-Indisch Compagny,
Elck heeft een moet ghegrepen,
Men was vrolyck en bly.

De reys heeft aenghenomen,
Den Generael Piet-Heyn,
Met sijn Capiteyns vol vromen,
En Officieren reyn,
Zijn uit Tessel ghevaren,
Mey den twintighsten dagh,
Godt, die wil haer bewaren,
Voor jammer en gheklagh.

Met voorspoet en verblyden,
Langs Engelant ghelaveert
Kregghen de Barrels bezyden,
Madera ghepasseert,

Sint Vincent onser vromen,
Quamen wy vrolyck aen.
Daer water inghenomen,
Zeylden daer weer vandaen.

Quamen na ons behagen,
Aen Plie blance doen,
Gingen daer Bocken jaghen,
Al op de Bergen groen
Zoo veel na ons begheeren,
Brochten wy daer van daen,
't Was om te lammenteren,
Een Jongen bleef daer staen.

Doen wy nu ververst waren,
Zeylden wy weder voort,
Quamen hoort mijn verklaren,
De Spangjaerden aen boort,
Langhs de Kuste wy voeren
Van Kuba na West-ent,
Trompetten en Tamboeren,
Hoorde men excellent.

Daer vonden wy twee schepen,
 Van onse Company,
 Wy hebben moet ghegrepen,
 Matroos was lustich bly.
 Elck wenschte met verlanghen,
 Al nae de Zilveré vloot.
 Wij namen onse gangen,
 Na kaap Antony bloot.

Daer hebben wy ghehouden,
 Op de Kust van Cuba,
 Op Godt was ons vertrouwen,
 Allen tijdt voor en na,
 Twee Visschers daer ghekrepen,
 Vraeghden na de Vloot haer,
 Die hebben ons verslegen,
 Dat zy niet in en waar.

Den Generael onverdrooten
 Als een Heldt delicaet,
 Heeft eenen schoot gheschoten,
 Al om den breeden raet,
 Om eenen Raet te sluyten,
 Tot dienst vant Vaderlandt,
 Om maecken goede buyten
 Al uyt der Spangjaers hand.

Daer nae al sonder feylen
 Zeylden wy metter spoet
 Wy sagen weer ses seylen,
 Men hadde goede moet,
 Ons docht hier sullense komen,
 Verblyden al te mael,
 Maar het was sonder schromen,
 Onsen Vijs-Admirael.

Oock het Schip van Enckhuysen,
 De Groeninghers bekennt,
 Die quamen daer aen bruysen,
 Wy hebben weer ghewent,
 Des nachts hoort mijn verklaren,
 Voor den morghen-stont root,
 Doen quamen wy ghevaren,
 Recht inde Zilveré vloot.

Jan Cornelissen moedigh,
 Ons vromen Capiteyn,
 Sprack zijn matroosen goedich,
 Goe-moet aen groot en kleyn,
 Hier mee sprack hy ghepresen,
 Sijn wy al tsamen Ryck,
 Wy riepen sonder vreesen,
 Couragie alle ghelyck.

Rept handen ende voeten,
 't Was overal te doen,
 Den buyt sal het versoeten
 Elck als een Campioen,
 Eer den middach was ghekomen,
 Laghen daer acht int Sout,
 Wy trachten 't onser vromen,
 Nae haar Zilver en Gout.

Ses Gaillioens daer waren
 Te loever van ons plat
 Wenden sonder beswaren
 Terstont al na haer gat,
 Zy zijn daar heen gheloopen,
 Al nae de Bay montant,
 Meenden te zijn ontsloopen,
 Wy hebbent by haer gheplant.

Den Generael kloeckmoedich
 Heeft haer terstont beknelt,
 Want zy vluchten spoedich,
 En vreesden ons ghewelt,
 Lieten den Buyt in handen
 Van den Ed'len Generael,
 Fy u wat groote schanden,
 Ghy Specken allemael.

Wie heeft oyt sulcks bedreven,
 Sirre van Hankes niet,
 Noch draeght ghy moet verheven
 Lord Commerland daer siet,
 Sijn Vijs-Admirael aerdich,
 Moest blijven metter daat
 Lof onse Generael waerdigh,
 Soo langh de wereld staet.

Die matroosen ghemeene,
Op 't enteren ghesteldt,
De Schepen groot en kleene,
Quamen in ons gheweldt,
Den Generael verheven,
Die sach den schoonen buyt,
De Schepen daar beneven,
Haelden het goet daeruit.

Gout, Silver ging men laden,
't Was eenen lust om sien,
Daer wy soo langh om baden
Dat sachmen daer gheschien,
Concenillie seer schoone
En Indigo heel goet,
Wy waren 't onghewoone
't Gaf de Matroosen moet.

Hoe soumen konnen swijgen
Die groote kostelyckheydt,
Dat men daer uyt sagh krijgen
Vant Zilver daer gheleyt,
Seer groote Zyde balen,
Seer groote Zijde Rollen schoon,
Ick moet het u verhalen,
Met eenen Koninghs Croon.

De slechtste waer ghepresen,
Dat was Campechyhout,
En Huyden uytghelesen,
Soo gingen wy int Wout,
Orientaelsche steenen
Werden gevonden mee,
Den Kooningh mach wel weenen,
Sijn herte doet hem wee.

Soo langh des weerelts gronden
De gulde Son omkruyt,
Soo is tot geen en stonde,
Ghekrege sulcken buyt,
Als daer nu heeft ghekrege
Den Generaal Piet-Heyn,
En niet daer voor gheslegen
Looft Godt vry alghemeyn.

Ghy Neptuna seer vlugge
Verblijdt u 'teene mael,
Ghy draeght op uwen Rugg
Den Ed'len Generael,
Eenen Zee-Heldt verkooren
Die gheen ghelijck en heeft,
Van die oyt is gheboren,
Of teghenwoordig leeft.

Bidt nu doch allegader
Voor den Generael bemint,
Die ons als een vader
Doet voor sijn eyghen Kindt,
Dat Godt hem lanck wil sparen,
Met ghesondheydt heerlijk,
Ende hierna vergaren,
Al in het eeuwich Rijk.

Wy zijn nae huys ghevaren,
September seventhien,
Ick hoop Godt sal bewaren,
Ons Scheepen alghemeen,
Vyf gaillioens mee ghenomen,
Den Plat-luys in den brandt,
d'Ander zijn sonder schromen,
Al in den gront gheplant.

In Januari verheven
Den thienden dagh voorwaer
Sagh men Piet-Heyn ghepresen
Tot Rotterdam seer klaer,
Aenkomen met zjn Scheepen,
En den Admiraal Loncq,
'T gheschut wiert aenghesteken,
Men gaf daer lustigh vonck.

Zo haest in 's Graven-Haghe
De tijdingh was verstaen,
Dat den Generael brave
Daer was ghekomen aen,
Den Prins (wilt hier op letten),
Heeft zjn Garnade gheree,
Terstont met haer Musquetten,
Daer Salvo schieten dee.

Prijst Godt den Heer ghestadich,
 Oudt, jonck, groot ende kleen
 Die ons tot noch ghenadich
 Bewaert heeft alghemeen
 Wilt hem Lof-Zanghen zinghen,
 Wt dieper herten gront,
 Nu hy ons heeft gaen bringen,
 In rust op deser stont.
CXLIV. III. 127.

**Ziegh-Zangh, over de veroveringhe, van de
 Silvere Vlote des Coninghs van Spangien;
 door, en onder 't beleydt, van den Manhaften
 Generael Pieter Pietersz. Heyn, van Delffs-
 Haven, Anno 1628.**

Wat donder! Heyn is t' zee. De spoore-loose
 [southeyt
 Van Mar del Nort en Zud verschrickt voor sijne
 [stoutheyt;
 Maer knickt hem even toe, als of sy seyde, Ia!
 Wy zijnder mé te vré, set toe, klamp an en sla!
 Dies Cuba schudd en beeft: Jucatan is ver-
 [wondert
 Wat drommel datter dreunt, wat donder datter
 [dondert;
 Maer neen, daer 's niet te doen: de Stucken
 [leggen stil,
 De lonten die zijn doodt, want Pieter heeft sijn
 [wil.
 Hoe dus? het is gedaan. Stil, Stil, het lijf
 [behouwen,
 Sijn leven goedts enough: en goet voor onse
 [Vrouwen
 En kleyne kinderen. Maer siet, het tegen-vocht
 Dat dringht tot tranen uyt, en biggelt inde locht.
 Dan, 't is te laet geschreyt, die kans is al
 [verkeken,
 Daer baet te dreygen niet, te bidden noch te
 [smeken,

Marraen, ey lieve swijght, of kapt en deekt
 [de sot,
 Of smoort u t' eene-mael in eygen nock en snot;
 Want foy, het is te kindts. Maer hola, sonder
 [gecken
 Daer is te veel aen vast: de binnen-heden
 strecken
 Te krachtigh tot het goedt: te meerder, daer
 [het is
 Verlooren en gebreck, gerekent en juyst mis.
 Dit prévelt vast Seignoor, dus staet hy vast en
 [mijmelt,
 Maer of hy 't vaentje strijckt, de Bruydt is al
 [verfijmelt,
 De Beuyt is al gebeuyt. Neptun' en weet niet
 [wat;
 Maer Phoebus brengt de kaers en glinstert door
 de Schat.
 Daer ist: de Goden bey die lacchen datse gapen
 In spijt van al den hoop der uyt-gevluchter Papen
 En Papen-Biechtenaers: in spijt van al die geen
 Die liever zijn aen landt, dan t' eynden a'em
 [gestre'en:
 Die liever sien haer goedt dan bloedt in zee
 [verdroncken,
 En liever al haer eer, dan leven wech gesoncken.
 In spijt van Spangien selff' dat geenens beter raet
 En weet, dan dat het nu voor silver koper slaet.
 De Zee dan, en de Son, die hebben een behagen,
 Dat hem Seignjoor soo licht de proye laat ont-
 [jagen,
 Sy lacchen, ja met ons, om dat de Pieter-Man
 Het Zee-Paerdts heeft getreft, soo dat het niet
 [en kan
 Meer springen op de Meer en jonge veulens
 [maken,
 Die's Vaders swier en sweem soo hengstelijcken
 [raken
 Als hy wel heeft gedaen: Hoe dus? want zeen'
 [en aer'
 En alle musculen die staen in groot gevaer:

De steeck is te vernijnt, de wond' is aen het
[swellen, te schiften ;
't Gevoelen kranckt en manckt, daer is geen
[gelt te tellen, Dat vuyl is al voor off, dat Cooren al gekrenst
De stoff is sonder kracht, de kracht is sonder
[bloedt, De schimmer is getuygh, 'tis 't eygen dat men
En wat hy Neyt en Springt, de kunst en valt
[niet goedt, 't Is 't eygen dat de Geus soo langh al heeft
[bewoogen
Hola Seignjoor! dat's mis, soo moet het altijdt
[treffen, Te kruysen Zee en Ree, te wagen en te doogen
Soo sal dat op dat neer, dat neer wat op ver-
[heffen, Al wat Matroos begon: en (ongevynst geseyt)
En op die P'rusche salff oock eens een
[Leeuvvtjen staen, Daer 's West-aen Reedend' volck op hebben
[toe-geleyt.
Die al te dég'lijck is om Houven aff te slaen.
En Slagh te leveren. Noch zijnder met dien last
Het weet wel beter wegh: de kloucke Schepe-
[timmers, En Schepen in de zee, en zeylen aende mast.
De Kennip-kabel-luy', de vlugge-vlagh'-be-
[klimmers, Noch isser voet-gejeuck, om met u in Matançen
[dansen,
(Als uwen denningh berst) die willen noch
[al gelt, Want s'is te wonder schoon, te bijster hubs en fijn
Die geeft mennoch al loon, op dat u 'tuwe quelt.
Voor sulcken geepzen Volck gelijk de Span-
[jaerts zijn.
De gieters van 't geschutt, die laet men noch
[al gieten, 't Is haer te pijn-waert een Speel-man voor
[te huyren,
't Is waer; maer siet, men sal voortaan u nu
[beschieten, Want kindert-se wat haest, de suycker en de
[luyren:
Men loot uyt uwen vorm, en met u Munnicks-
[kruyt, Die brengtse voor haer mé, dat 's werckjen al
[gedaen,
U eygen kamer in, u eygen koker uyt.
En wat haer tael belangt die salmen wel verstaan:
Hola! soo 't God bevalt, wy willen oock wel
[vrede; Wy weten al-sulck volck naer onse spraeck te
[breken,
Behoudelijck met u aen Landt en op de Reede,
Al-waer het inde munt daer s'al goet Hollandts
[spreken,
Daer ghy 't al noemt: al u, maer dat gewis
Die swaricheyt is kleyn: Maer, alle gecken off,
U te verliesen staet, alsoo 't gewonnen is.
De reden vordert ons tot heerelijcker stoff.
Off, soo ghy hebt gedaen, dat niemant lijff
[noch leven, Daer eyst een danckbaer hert. Ey lieve Neder-
[landers ;
Noch goedt, noch bloedt en laet? wy zijnder
[mé te vre'en; Leer dan (het is u goet) te zijn geen Alexanders,
Dat silver is ons lieff, en liever als 't u scheen.
Maer stijft u Christenheyt: ghy hebt nu stoff:
Daer eyst geen puuren meer, geen dreck uyt
[Ick Raedt,
[gout te siften, Comt met u overschot de suchtende te baet.

En hoort niet meer verhart de naeckten sitten
 [steen en,
 En d'arme soo sy zijn verkommert leggen
 [weenen.

Maer mooght ghy 't niet alleen? spant met een
 [ander t'saem,
 En geeft een swanger wijff, de suycker tot-'er
 [kraem.

Kn. 3862.

Gedenkpenning op Piet Hein, wegens het veroveren der Spaansche Zilvervloot, 1628. v. L. II. 173.

Triumph-Lied op de Scheeps-Victorie der West-Indische Compagnie.

Op de wijze:
 van den LXVIII. Psalm.

Hoe lang is Christus Bruyd geplaegd!
 Hoe lang Gods volk verstroijd, verjaegd!
 Hoe lang so hard geslagen!
 Hoe lang ook salmen al dien druck,
 Hoe lang dat quaed, dat ongeluck,
 Met tranen noch beklagen!
 Wanneer sal God die scherpe roe,
 De plage van zijn kind'ren moe,
 Wanneer die roe verbranden
 Wanneer sijn lieve Kerk behoen,
 En sijnen kind'ren 't goede doen,
 In alle Christen-Landen?

Sal dan het Roomsche Satans wicht,
 Die dese moord dat bloed-bad sticht
 So langen tijd van jaeren,
 Sal dan de Keyser, sal Maraen,

Die onder 't hoofd van Rom en staen,
 Staeg voor den wind so varen?
 Hoe lang blijft naer Gods raed-besluit
 Des Antichrists verderf noch uyt?
 Wanneer toch sal hy vallen?
 Och brak des Heren heyl eens aen!
 Och wilde God dien drijver slaen!
 Dien drijver van ons allen!

Is Spanjen niet de trouste boel
 Der groote Hoer, der Roomsche stoel,
 Door haeren wijn betoverd?
 Is Spanjen niet de stijl, en stut,
 Is Spanjen niet de scherm, en schut
 Des Roomschen Reus, en groverd?
 Waer Spanjen dan ter neer geveld,
 'tTwaer ook met Room en Oom besteld,

So kond't niet langer duren ;
 So sou Gods Kerk zijn wrevel-moed
 Met haerer kind'ren goed, en bloed,
 Ook langer niet besturen,
 Bestaet de Spaensche trotz en pracht
 Niet in het geld, niet in de magt
 Die sy met kragt van Schepen,
 Van 't rijke westgewest, en kant,
 Uyt Indien 't goud-dragend land,
 In 't Spaensche nest gaen slepen?
 Het geld heeft ons de roe geknoot,
 Het geld heeft ons het vel gestroopt,
 De moeder der ellenden:
 Dus stort Maraen het Christen-bloed,
 Dus heeft Maraen den krijg gevoed,
 Die nimmer so kan enden.
 Hoe wijslijk ist hoe kloek bedacht!
 Hoe wacker ist in 't werk gebragt!
 Voor rijpen raed van Staeten,
 Dat daer na werde meest getracht,
 Het Spaensch geweld, die hooge magt,
 Die goude aer te laten,
 Ook na dat land en goud te slaen:
 Want, lieve toch, hoe is Maraen
 Aan Indien gekomen?
 Hy heeft dat land met kragt, en moord,
 Het land dat hem niet toebehoord,
 Met roven ingenomen.
 Wie kan den handel met de lien
 Naer rechten ons met recht verbien,
 Staet ons de See niet open,
 De toegang en de deur van 't Land
 En ons en hun de vrije hand
 Om kopen, en verkopen?
 Dit is een wet die niet en slijt,
 Die even oud is als de tijd,
 Geboren met de jaeren,
 So Spanjen sich daer tegens set,
 Hy doe sijn best dat hy 't belet,
 Wy denken daer te varen.

En denkt hy ons met sijn geweld,
 En met sijn goed, en met sijn geld
 Te dwingen, en te plagen:
 Wy sijn den Spanjaerd wel getroost,
 En vragen na sijn silver-oogst,
 Om hem daer af te jagen.
 Die weg die is de kortste spoed,
 De beste raed om hem den voet
 (Met God) wel haest te lichten,
 Het eenig middel om Maraen
 So tusschen hals en neck te slaen,
 Dat hy wel haest sal swichten.
 So heeft Heyn hem een steek gebragt,
 So heeft Heyn hem na 't hert getracht,
 Dat hy begint te sijgen:
 Krijgt hy te met noch sulken tast,
 En komt Matroos so meer te gast,
 Hy sal sijn loon wel krijgen.
 O Heyn! dij komt een lauren-kroon
 Voor dese daed, tot eenen loon,
 Die nimmer en sal sterven:
 En dit is ook een eren-vonk,
 Een eren-tack voor dij, o Lonk!
 Dien gy met recht sult erven.
 Gy toogt ter See met uwe vloot,
 En swomt daer in haer blaeuwen schoot
 Na 't Indisch Fort Havanen,
 Tot dat de silv're buyt en roof
 Voor dijne magt als stof verstoof,
 Met hun geweld, en vanen.
 Io triumph! io! Maraen
 Ontsiet sich met Matroos te slaen,
 En geeft sich aen hem over:
 So word gy dan ook weer geroofd,
 Als God dat in sijn woord beloofd,
 O groote Spaensche Rover.
 Denkt vrij des Heren wraek is rijp,
 Dat hy dij by de krage grijp,
 Om dijnen stock te breken.
 Wat hebt gy daer een bloed gestort!

Dat deur brant soo is aen 't smoken,
 Datm'er sou een Ey in koken,
 Datm'er sou een Worst in braan,
 Met een Callekoenschen Haan,
 Met een paar douzijn Sausysen;
 Met een koppeltje Patrysen,
 Met een pan vol Fricadil
 't Lust my niet, hy proef die wil.
 Hoort hoe vloect den straten proncker,
 Den saffraan-oogh, varkens Joncker,
 In zyn uytterste verdriet,
 Kryt hy dus, schier anders niet,
O Flamingos Lutrianos
Trahidors des Castilianos,
Pedro Heyn Catsiorro Can
 Dat den Speck wordt hees daer van.
 Meester Pieter neemt in 't goede
 't Klagen van Cabre Carnoude,
 Och den armen horen beest
 Is soo dor gelijk een geest,
 Want zyn schyven zyn vervlogen,
 En zyn veeren uytgetogen,
 En zyn hart berooft van moet,
 Raat wat rest hem van zyn goet?
 Raat wat heeft hy noch behouwen:
 Wat Juwelen vande Vrouwen.
 Maar 't zyn schatten (dat ghy 't weet)
 Diemen Spaansche pocken heet:
 Zoo hy die wel wil bewaren

Tot in 't ende van zyn Jaren,
 Heeft den geel-huyt, den Tiran,
 Alle tydt het smeer daar van.
 Doch ick gun hem dese suyvel,
 Meester Heyn die noemt hy Duyvel,
 En hy seyt seer wel daaran,
 Want zyn droes is Heyntjeman.
 Nu Marane ick wil swygen,
 Om geen Vijgh van u te krygen,
 Die ghy fray te koken weet,
 Voor die u doet eenigh leet
 Peys dan sonder te krakelen
 'k Wil Lucifer bevelen,
 Die soo graaghjes op u past,
 Die Duc d'Alba heeft te gast,
 Die van aansicht en van wesen,
 Schijnt u Vader wel te wesen,
 Want u huyt is als een Zeelt,
 Even als het helsche Beelt;
 Ghy en hy die weet te vleyen,
 Om een yeder te verleyen
 Die oyt in u stricken viel
 Kosten 't leven ofte ziel.
 Dies, om u verraet t'ontvlieden,
 Kom ick u de vreed' aanbieden,
 Doet ghy 't niet, soo roep ick staack
 Schoorsteen-veeger, Bulleback.

STUERT RECHT. J. V. VEEN.

II. 15.

Gedenkpenning ter herinnering aan Piet Hein, v. L. II. 1629. 186.

Protest ofte Scherp Dreyghement, 't VVelck den Coninck van Spagnen is doende d'Heeren Staten Generael, den Prince van Oragnen, als Admirael vande Zee, d'Heeren Bewinthebbers vande Oost ende West-Indische Compagnien: als oock mede alle Capiteynen, Reeders, ende Participanten Vande Vrye-vaert. Ter occasie van 't veroveren vande Silver-Vlote.

Met de antvvoorde op het selve Protest Als oock Een Liedt daer op passende.

Wy, Don Phillippus stock, als Coninck van	Nu noch oock nimmermeer te laten inden noodt
[Hispagnen;	Mijn schepen met den schat, ja selfs niet inden
Belasten op den ban, de Staten, en Oragnen,	[doodt,
Int vrye Neder-landt: en dan noch boven dien	Maer sout haer blijven by, en loopt nu wech
Die Bewint-hebbers zijn van bey de Com-	[als hinnen,
[pagnien;	Al eer ghy wort ghejaecht, en laet mijn sche-
Als oock de Capiteyns, mitsgaders al de	[pen winnen,
[Reeders	Met samen al den schat, van Silver ende Gout,
Die vande vrije-vaert zijn Hoofden en Be-	Ia sonder slach of stoot: had' ick u dat betrouwt?
[leeders,	Mijn groote Gallioens, mijn Schepen als Casteelen
Ia altemael die geen die eenich part of deel	Die worden wech gevoert, met alle mijn Iuweelen,
Genieten: aen het goet daer van nu is crakeel,	En in des vyants landt triumphelijck ghebracht
Het goet (seg ick nog eens) het welck my	Daer den ghemeynen man met mijn verlies noch
[en de mijne	[lacht,
Doet suchten menichmael met weedom ende	En roepen over luyt, siet daer de spaensche
[pijne,	[Matten,
Het goet dat in mijn zee, al van 't Iaer twin-	Siet daer een part en deel van onses vyants
[tich een	[schatten,
Van u is aengehaelt en makte als' ghemeen;	Sy hebben 't Silver oock onthaelt ghelijck een
Dat wil ick dat ghy sult, stracx sonder lange	[bruyt,
[dralen	Daer over bly gheviert, gebeyaert, en gheluyt,
My senden wederom; soo niet, ick sal 't doen	Het grof geschut gelost, en al om s'vreuchts
[halen,	[bedryven;
Met eenen het verloop; dus past op dit Protest	Voorwaer ick ben beducht ten salder niet by
Dat aen u wort gedaen, ick radet u voor 't best	[blyven,
Hoe? sal soo een Monarch 't Hoofd vande	Maer comen wederom, en halen al de rest
[Castillanen	Wat helpt dan mijnen Ban, wat helpt dan mijn
Dien hem schrijft Joel Rey, van dese Luthera-	[Protest?
[nen,	Sy sijn daer door gestijft om schepen toe te rusten,
Dat mijn Rebellen zijn, hem laten dwinghen? dat	Iae sullen metter tijt my drijven uyt mijn custen,
Sy mijne rijcke Vloot, met 't samen al den	Soud'ick u bloodicheyt dan laten ongestraft?
[schat,	O neen: ick heb u recht in Spagnen al beschaft;
Nu keer ick my tot u ghy Donnen en	Ghy Gheestelijcke oock, hebt u niet wel
[Singnoren,	[ghequeten
Die op het Sacrament, ten heyl'ghen hebt	Die wonder hebt int hoofd, was doen u ampt
[ghesworen,	[vergeten?

Dit maeckt het volck soo stout om alles te
 [beginnen. Hem draecht als een Monarch, hoochmoedich
 [met ghewelt)
 En dan light haer int hooft, de vryheit, van
 [outs heir Dat sijn bevel en last, by ons hier niet en gelt;
 Die mijn Groot-vader heeft besneden met sijn
 [mannieren,
 [scheir, Wy achtental voor nul, en doen als goe Scholieren,
 Op dat hy mocht alleen Monarche sijn en
 [blyven, Ghy hebbet ons gheleert, ghy sijt ons voorgegaen,
 Maer dat punct heeft ghecost veel Millioenen
 [schyven, Int Iaer van twintich twee, de maent ghenaeamt
 [October,
 Ia 't heele Neder-landt dat staet ons wel
 [soo dier Doen gaeft ghy een gebodt; 't was vry voor
 [ons wat sober,
 Alst Oost en Westen doet, en noch en ben
 d'Inwoonders van ons landt die stelde ghy tot
 [buyt,
 Half Meester van het landt, want alle de Zee-
 [stranden Haer leven en haer goet, haer huys, hof, schip
 [en schuyt,
 Daer sijn sy Heer en voocht, en dwingen noch
 Te water en te land', waert elck een cons' be-
 [comen,
 Alsoo 't nu heden blijktt, dat sy den Occeaen
 Het was al vryen buyt, alst op ons was ghenomen,
 Door ploegen met geweld, om my daer uyt
 Maer ghy vercocht de huyt aeler den Beir int net
 [te slaen; Of oock gevangen was, hy is u noch ontset:
 Sints dat voor Gibraltar, Heems-kerck ons
 [quam bespringen Wat was de redenen doch? 't was alleen u
 [believen,
 Sint hebben wy ter Zee a lube moeten singhen,
 Om dat wy boven 't schaep den wolf niet en
 [verhieven,
 Hoevvel haer Coopvaerdy een weynich is
 [gecort, U tyrannie is daer een oorsake van,
 En dat veel volcx en goet doort mijn, genomen
 Dat wy sijn altemael gedaen in uwen Ban,
 [wort
 Mijn groote Zilver-vloot die moetet al betalen,
 Maer wy en hebben noyt die lesse gantsch
 [vergeten,
 Mischien waer ick de schaed' eens weder sal
 Met sulcken maete als ghy meet sal elck u meten:
 [verhalen, Waerom is lijf en goet, meer als het u verbeurt,
 Men seght: hy heeft soo veel die na als voren
 Sijn wy niet een vry volck, en vry by u ghekeurt?
 [lacht
 Houdt daerom dit Protest, van my, in u
 Ontkent ghy 't Christenrijck dat sal 't u over-
 [strijen;
 [ghedacht. Sijn wy dan een vry volck, hoe cont ghy ons
 [ontvrijen?

Kn. 3861.

Antwoorde op het voorgaende protest.

De Staten Generael der vrye Nederlanden,
 Ontbieden Coninck Philips (die in sijn Spaen-
 [sche stranden

Soo langhe als ghy dan gheeft lijf en goet tot roof,
 Soo langhe sullen wy (hebt vrylijk dit gheloof)
 Het uwe (waermen can) voor vryen buyt aen-
 [tasten,
 En ons Inwoonders oock dat allesins belasten,

Het spaensche groot Arrest, 't Jaer 't neghen-
 [tich en een [de bie,
 Is ons noch wel bekend, wy achtent vry niet
 [cleen; [swichten niet,
 d'Een smetmen in een gat en d'andre op
 [Galleyen
 Schip en goet was verbeurt, dat vele noch
 [beschreyen;
 Maer al u tyranny, en al u woeden straf,
 En heeft ons niet gedempt, want Godt uyt-
 [comste gaf,
 d'Oost-Indien creech de vaert, ghy moest
 [schampado spelen,
 Uyt veel Eylanden goet, die niet zijn om
 [verelen, [spraeck;
 Wy hebben onsen stoel van d'oorloogh daer
 [gheplant,
 Coophandel en traffijc, den Spangnaert tot een
 [schant, [can lesen;
 Wy planten daer Gods kerck, en 't suyver
 [woort des Heeren
 Om al d'Inwoonders blint, haer salicheyt te
 [leeren;
 En voor de jonge jeught, zijn scholen boven
 [dien,
 Met vrome Mannen en School-meesters wel
 [voorsien,
 Dien handel maeckt ons Lant van neeringh
 [overvloedich,
 Door 't wijs en cloeck beleyt der Bewint-
 [hebbers goedich,
 Die als de Vaders zijn, en hoofden van 't beleyt,
 En gheven yder een zijn deel met goet bescheyt,
 Sy brengen groot ghewin, d'oorloogh' te helpen
 [voeren,
 Tot teghenstant van dic den staet des Landts
 [beroeren,
 En dit al door de gunst en segen Godts bemint,
 Want sonder hem ist niet al watmen oock
 [begint:
 Nu, op dien selven voet, is dese Compagnie
 Die op West-Indien vaert, oock neerstich als
 [de bie,
 Tot voorstant van het Landt, sy sal oock
 [swichten niet,
 Maer varen altijt voort, tot dattet Godt verbiet;
 De eene op Giuné en d'andre op d'Amasonis,
 Som op de Virginis, al daer elck een ghewoon is;
 De vierde op Brasil, de vijfde op Cabo-veerd,
 En halen daer goet sout, oock veel ducaten
 [weerd:
 Nu heeft de Compagni het Nova Spagnen vonden,
 Daer een seer groote Vloot sal worden heen
 [ghesonden,
 Sy weten nu den wech, veel connen oock de
 [spraeck;
 Dit alles segh ick dient tot eene weder-wraeck,
 Van al het groot ghewelt en moetwil hier bewesen,
 Waer van men dierghelijck in gheen Cronijck
 [can lesen;
 Nu comt den grooten Godt en gheeft u 't
 [selve sop,
 Daer van ghy ons gheschoncken hebt, uyt
 [Babels cop,
 U Silver ende Gout de Heer gheeft inde grabbel,
 Aen ons, die ghy berooft hebt door het roomsch
 [gebabbel,
 Men schenckt u weder in, soo ghy ons hebt
 [ghedaen,
 Maer 't grontsop en den droes die volgt noch
 [achter aen,
 Want Godt begint zijn straf wel aan zijn huys
 [te voren,
 Maer zijn vyanden plaecht hy met seer grooten
 [thoren;
 Doch 't is langh voorseyt; aen Keyser Carel is
 Een Boeck ghededicteert; want het ghetuyghenis
 Van uwen Bisschop comt, die met zijn eyghen
 [ooghen,
 De wreetheyt heeft ghesien; om Carolus te
 [tooghen,
 Ick hoop Philippus sal het eynde daer van sien,

Den spaenschen val die naect, het mocht wel
 [haest geschien,
 Want Godt de Heere wijst den wech daer toe
 [te comen;
 Den wech is al gebaent, ghy mochter wel voor
 [schromen,
 Wel hem, die EDOM sal verghelden al het quaet,
 Dat hy des Heeren erf ghedaen heeft t'zijner
 [smaet:
 Wel op dan Bataviers, wel op dan cloecke
 [Helden,
 Wel op ghy Zeeuwen vroom, die u eerstmalen
 [stelden,
 Om het spaens wreede jock te worpen vanden
 [hals,
 En hebt dat boos ghespuys, met d'Inquisyti
 [vals,
 Manlijcken uyt u stadt met yver groot ghe-
 [smeten,
 Die daet; die cloecke daet, sal nimmer zijn
 [vergheten;
 Volcht nu den Generael den cloecken Capiteyn
 Den tweeden Gedeon, d'Heer Pieter Pieters
 [Heyn,
 Hendrick Cornelis Lonck, en Bancker vander
 [Vere,
 Die als Vic-Admiraal, wel weerdich is die eere,
 Hy heeft den Admiraal der spaenjaerts aen-
 [gherant,
 En overwonnen oock, sy; den Maraen tot schant
 Maer God (voor al) sy lof, die 't hert door
 [schrick vertsaechde
 Dat sy meest liepen voort, al eer datmen haer
 [jaechde,
 Ia voor een ruyschend' bladt, sijn sy geloopen
 [heen
 Den opgeblasen moet die lach seer haest beneen,
 Lof sy u grooten Godt! lof Heere der heir-
 [scharen,
 Lof sy u Iesu Christ, die ons wel wil bewaren:
 Lof goeden wijsen geest, heyl'ge Dry-eenicheyt,

Een onderscheyden Godt, voor alle eeuwichheit:
 Die waert, die syt, die blijft, den scherm-heer
 [uwer Kercken,
 In haeren meesten noot laet meest u hulpe
 [mercken;
 Dies seggen wy u danck ô Godt die voor ons
 [surght
 Segt Amen, 't sy alsoo dewijl Godt is mijn Burght.
Kn. 3861.

Chronologicon.

SeptemBers aChtste dag Was eVen aengebroken,
 Wanneer de Heer sICH heeft aen Spaniens prael
 [geWroken,
 Wanneer die RIJke Vloot, die Spaniens sILVer
 [bragt,
 De IndIaensChe brVYd, door HoLLand Is
 [Verkragt.
CXXXII. 19. SAMUEL AMPZING.

**Op de Goude Krone, van die van Mexico uyt
 Nieu-Spanjen aenden Spaenschen Koning
 Philippus IV. Gesonden, ende van de
 Hollanders, onder 't beleyd van Pieter
 Heyn den Spanjaerden benomen,
 ende in Holland gebragt.**

Nieu-Spanjen heeft een Kroon aen Koning
 [Phlips gesonden,
 Heyn heeft die Spaensche KROON, en al dien
 [schat geschonden:
 Die KROON en al dien roof, dien Spanjen had
 [verwacht,
 Heeft Heyn voor goede buyt in Holland aen-
 [gebragt.
 Die saek beduyd ons wat, en daer is aen gelegen:
 Hoe na om dat Maraen dit land door quaede wegen,
 Door swaerd, en door geweld, en roven heeft
 [verkragt,

En daer so meenig mensch moorddadelijk
 [geslacht:
 Wil God dien roof, die moord, op Spanjen
 [gaen verhalen,
 En dat onschuldig bloed hun op den kop
 [betalen,
 God die der stouten arm rechtvaerdig stukken
 [breekt,

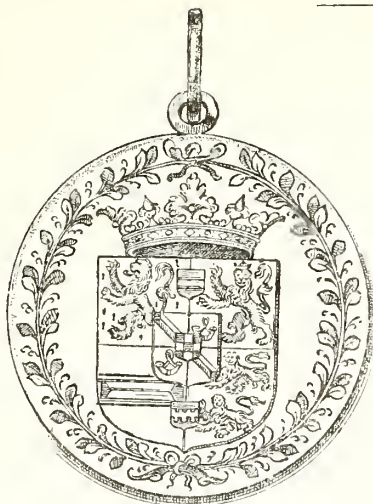
En sich aen bloed, aen moord, aen tyrannije
 [wreekt?

CXXXII. 34.

SAMUEL AMPZING.

Opschrift van eenen Gedenkpenning.

Noch silver, gout, noch staet
 De deugt te boven gaet.
 v. L. II. 173. 4.

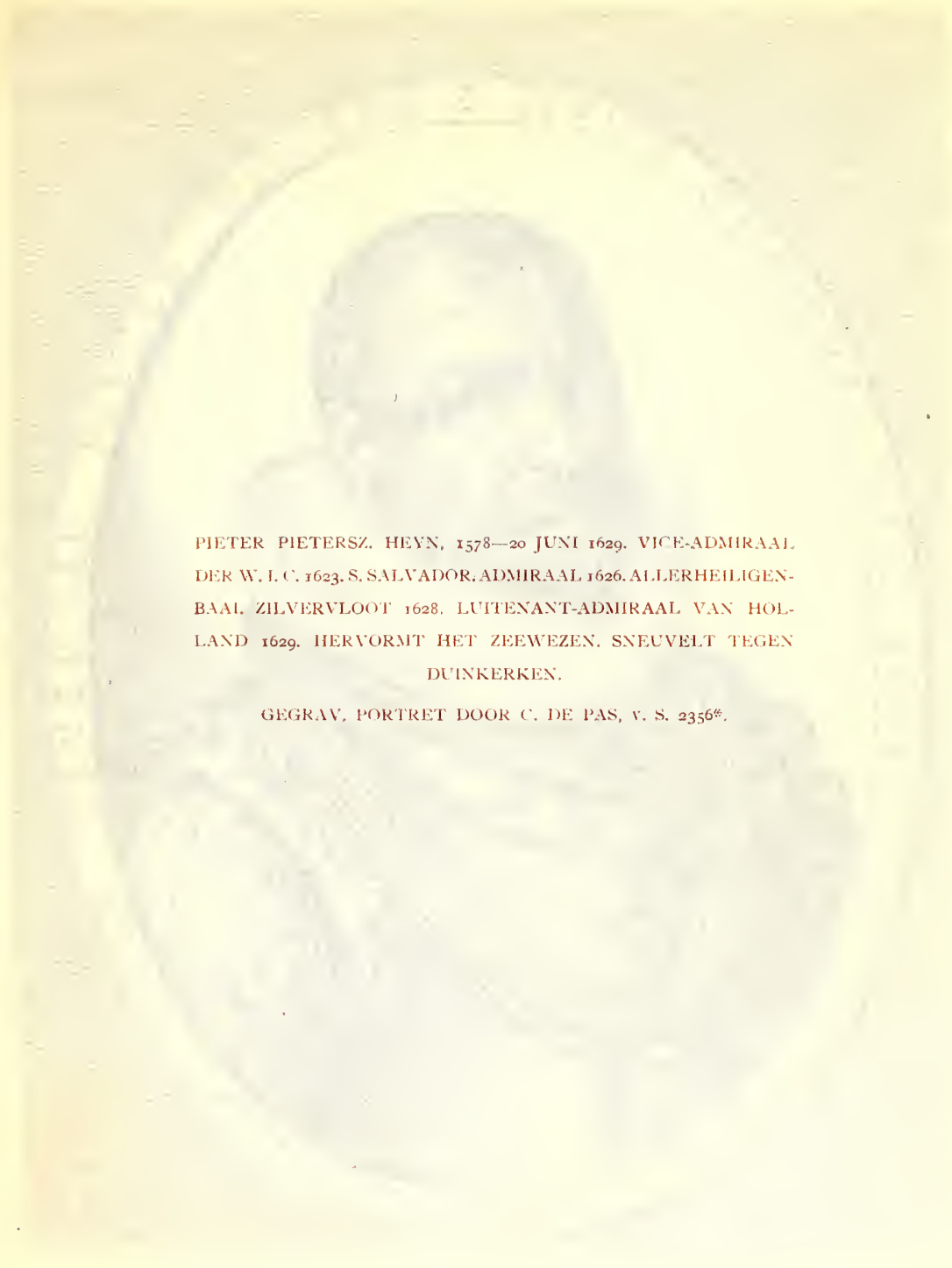
Gouden penning door Frederik Hendrik aan Piet Hein vereerd.

Op Piet Hein.

Gy siet alhier dien Held dien Batavier sijn wesen,
 Van Spanjen seer gevreesd, van Holland meer
 [gepresen,
 Wiens ogen en gesicht de Spanjaerd niet ver-
 [draegt,
 Die met sijn naem en roem de Spaensche magt
 [verjaegt.
 Heyn, dwinger van 't geweld der Spaensche
 [Dwingelanden,
 De Baya buygt den neck, Havana vould de
 [handen,
 En duyken onder dij, en onder dijne vaen,
 En vallen dij te voet, en sijn dij onderdaen.
 De schepen van Maraen, de schepen van dien
 [Rover,
 Vol Mexicaenschen schat, die gevensich dij over,

En schudden al dien roof van Spanjen voor dij uyt,
 En geven dij sijn Kroon ten loon, en tot een buyt.
 Gewis dat heeft wat in! De Kroon voor weynig
 [dagen,
 Van 't hoofd van Pharoos Beeld door storm
 [ter neer geslagen,
 Die Godes Kerk so lang geplaegd heeft om
 [t geloof,
 Die word den Bataviens gegeven tot een roof.
 Heyn, gaet dan dapper voord, vreest geen
 [geweld der Hellen,
 Daer moet gy 't Spanjen doen, daer moet gy
 [Spanjen quellen,
 Gy geeft de Spaensche magt de doodelijke snee,
 So gy dij meester maekt van d'Indiaensche See.
 CXXXII. 31.

SAMUEL AMPZING.

PIETER PIETERSZ. HEYN, 1578—20 JUNI 1629. VICE-ADMIRAAL
DER W. I. C. 1623. S. SALVADOR, ADMIRAAL 1626. ALLERHEILIGEN-
BAAL. ZILVERVLOOT 1628. LUTENANT-ADMIRAAL VAN HOL-
LAND 1629. HERVORMT HET ZEEWEZEN. SNEUVELT TEGEN
DUINKERKEN.

GEGRAV, PORTRET DOOR C. DE PAS, v. S. 2356⁶.

**Wel-comst aan den gemelten Generael, op sijne inne-comen in 's Graven-hage,
den veerthienden Januarij, Anno 1629.**

Welcom, welcom kloecken Heyn,
Met u zeylen groot en kleyn.
Welcom welcom Vromen Helt
Met u Schatten, en u Gelt.
Welcom welcom edel bloedt
Met u groot-gewonnen goedt.
Welcom, welcom, welcom Heer,
Soo begonnen, soo noch meer.
Siet! hoe lacht die soete Meyt
Dat sy u (soo langh geseyt)
Dat sy u (soo langh verwacht)
Want van dat sy heeft gehoort
Fama doen van u Rappoort,
En door sekerheyt gelooft
Dat de Spanjaert was berooft,
En de soone van de Maes
Hem, en sijner Schatten Baes;
Siet, soo heeft sy staegh geweest
En vervrolijckt, en bedeest.
Vrolijk, dat sy hadd' verstaen
Wat ghy hadd'. en hadd' gedaen.
En bedeest, om dat de plas
Van u reys, u Vyandt was.
Want Vulcanus lichte Wijff,
(Spanjens al-gemeen gerijff)
Heeft de Zee-God op-gereydt
Tot een groote grimmicheydt,
Tot een fellen water-smack
Die (door 't bersten van de sack
Daer AEolus t'huys is was)
Schip en Roer ontsey de pas,
Zeyl en mast ter neder streeck
Dat een Schip geen Schip geleeck,
Tot een wreecken na sijn macht.
Als sy voortijds heeft bedacht,
Doen AEneas niet en kon:
En Ulyssis over-won:
En gewonnen, we'er verloor

Dat hy hadde van te voor.
Dat de schalcke stoute Grieck
Was gelijk gesondt en sieck;
Als hem windt noch we'er en wou
Dienen, soo sy dienen sou.
Maer al gints en weder smeed
En met een geduyrich leet,
Dan verloor, en weder greep,
Dan ontfloogh, en weder neep
Tot dat Phoebus thien-mael quam
Door de Stooters vanden Ram.
Even, even vromer Helt
Heeft Neptun' sich oock ontstelt
Als hy voelde dat u kiel
Hadd' gemangelt ziel om ziel,
En haer hollicheyd vervult
Met betalingh voor de Schult
Die Seignjoor op thien per Cent
Ribbe-sackt om leen en rent.
Maer daer van nu gants berooft
Thien-mael wel doet klouwen 't hooft,
Thien-mael wel, en in een uyr,
Wenscht u voor-hooft sonder breyn,
En Batava sonder Heyn.
„Maar by 't wenschen van een Snel.
„Viel noyt Caleff uytet Vel.
Thien-mael wel u dreyght en vlouckt
Als ghy we'er sijn silver souckt,
Als ghy weer sijn Galleoen
Schande doet off nopt te doen;
„Dreygen doch daer beefje veur
„Even als een loode Deur,
Even als een klipp in zee
En als Taurus voor de snee.
Dreygen wil hy even-wel,
Daerom dreyght hy vyer en Hel.
Om dat Pluto sijnen vriendt
Waer hy kan en mach hem dient.

Maer der armen Duyvel (ach!)
 Wil al meerder als hy mach.
 Mocht hy met een vlouck en swets
 (Slibber-suchten sijns gebedts)
 Nu betalen, dat hy sou
 Hadd' hy dat hy hebben wou;
 'k Wedd' dat Jupiters gezach
 Inden aff-grondt nederlach.
 En dat d'Hell'ge Grootte-Moe'r
 Ia dat Romen was een Hoer.
 Off, dat die van hebben sprack,
 Datelijck den halse brack:
 't Lest geloof ick alder-best,
 Maer ick laet hem al de rest.
 Maer hoe seer Neptunus spoogh,
 En u boven over vloogh,
 En u gints en weder toogh,
 Dan om laegh, en dan om hoogh;
 De Fatalen stonden vast
 En die waren sijnen last.
 En die stemden dat hy most
 Lijden, dat hy niet en kost.
 't Grootte-Britten, d'eerste kust,
 Biedt u welcom, geeft u rust,
 Gont u dat u ancker kleeft,
 En u af-geleefde leeft.
 Noorde-wester zeyl-geswel,
 Spitse Gravesander Stel
 Danck hebb, dat ghy Heyn so dient
 En een blijde Baeck verliet;
 Danck hebb dat sijn Vader-landt
 Hooren mach hoe dat hy brandt;
 Seggen mach, dat hy alleen
 (Niemant anders, anders geen)
 Doet, dat yemant wel begon
 Maer noyt niemant doen en kon.
 Heught Gibraltar van de Slagh
 Die sy wel geheugen magh;
 Cuba sal, en sonder endt,
 Soo langh als sy Spanjaert kent,
 Schricken, als men Heyn haer noemt,

Sterven, als maer Heyn we'er koemt.
 't Is (God loff) 't is ons geluckt
 (Al seyt Momus, ja; besuckt)
 't Is geluckt en t'huis gebracht
 Daer so langh is na gewacht,
 Dat geluckt, noch weeck en maendt
 Was getwijffelt en gewaendt.
 Twijffelaers, zijt nu gewis
 Dat het uyt-getwijffelt is.
 Drijvers, dwerssers, scheel gespuys,
 Die, dat Heyn sou komen t'huys
 Maer verachte voor de stont,
 Speel nu vingers op de mondt.
 Nijders, die 't geschiet, geschock,
 (Wt een nieuwen-ouden-wrock)
 Op het lieve Vader-landt,
 En haer goedt en quaden stant,
 Niet en hebt gelaten noch;
 Laet u nu verstommen doch.
 Com, en met het Nieuwe-Iaer
 Innerlijck, en met gebaer,
 Hael met ons in eenen sin
 Heyn met vreuchd'en-reyen in:
 En door sijn verworven stoff
 Singht met my tot sijnen loff;
 Als ick songh en singe we'er
 Tot en Gods en sijner eer.
 Al en hebb' ick niet een deuyt
 Te verwachten van de Beuyt;
 Even-wel, en niet-te-min
 Songh en singh ick mijn gewin.
 Welcom, welcom kloecken Heyn,
 Met u zeylen groot en kleyn.
 Welcom welcom Vromen Helt
 Met u Schatten, en u Gelt.
 Welcom welcom edel bloedt
 Met u groot-gewonnen goedt.
 Welcom, welcom, welcom Heer,
 Soo begonnen, soo noch meer.
 Soo gewonnen, soo noch we'er.

O! dat is stoff om loff van blijfchap uyt te 't Is niet met u genoegh, Peeck-tobbens, en
 [schreeuwen, [Mortieren,
 Een stoff, daer ons, door Heyn is stoff toe Klock, Orgel, Veel, en Luyt, off datm'in u
 [t'huys gebracht. [beswijmt.
 Want d'een baert d'ander stoff: en teelt van O neen, daer's meer te doen: betracht het
 [eeuw tot eeuwen, [Batavieren,
 We'er stoff uyt stoff tot stoff, daer van God Te seggen, wat ick meen, is noodigh, onge-
 [loff verwacht. [rijmt.

Kn. 3862.

Moelijkheden, veroorzaakt door de vaststelling van de buitgelden, aan de bemanning toekomend. Soldaten moesten optreden om het baldadig wordend zeevolk te beteugelen. Maart 1629.

Op het ontzet van Piet Heins Buit.

Het Westinjes-Huis spreekt.

Ik stak noch in een gekx-Kaproen
 Doe 'k zay, waer toe dit Garnizoen?
 Maer doen de moetwil opgeruit
 Begon om sinte Pieters buit
 Een kangs te wagen driest en dom,
 Mit vliegert vaendel, slaende trom:
 Doen quam my 't krijgsvolk wel te pas,
 De steenen vlogen door het glas.
 Ik docht, dees Geuzen bennen Spaens,
 Of is Sint Pieter Harmiaens?
 Giert almanshoer die stong mit mart
 En gleurde by de verkens smart
 Mit al de lange varkens dijk,

Op 't oopengaen van 't hemelrijk.
 Men ley een stik geschuts aenboort,
 Om rammen sinte Pieters poort:
 Die riep sinte Angdries aen om hulp:
 Sint Japek kruip nou uit jou schulp.
 O sinte Klaes, kreet Sijmen vaer,
 Trek an jy bent gien Moordenaer.
 De sankten trokken op byget,
 En hier deur was de bruit ontzet:
 En zoo bleef sinte Pieter baes:
 Godt loont sinte Japek en sinte Klaes.
 MDCLXXIX. J. v. VONDEL.

LIII. II. 179.

PIET HEYN 1629.

GESCHILDERD PORTRET. ANON.

VADERL. FONDS TOT AANMOEDIGING VAN 'S LANDS
ZEEDIENST. AMSTERDAM.

AÑO 1629.

*Expeditie tegen Duinkerken. Mei 1629.**Piet Heyn, benoemd tot Lt. Admiraal, voerde het bevel.*

Clare ende naeckte Afbeeldinghe hoe het Schip Hollandia en het Jacht de Posthoorn van den E. Manhaften Generael Pieter Pieterssz Heijn afgedwaelt, hoe zij teghen de Duijkerckers zijn slaeghs gheweest ende hoe het voorsz jacht van het schip Utrecht ontset is.

Mitsgaders de Afbeeldinghe van de Stadt Duijkercken ende hoe de Hooghm:

H. Staten Schepen daer voor legghen etc.

Gelyc de Zee nu Ebt en dan weder vloeyt	Haer achterhalen can, want wint en wert niet
Gaet op en neer 'tgheluck en tydelijk voor-	[moede.
[spoet,	Die op Capo de Griep hadden haer kruysschen
Fortuna doet nu dees, dan die weer trium-	[Vaert
[pheeren	't Scheen of die oock door vrees van haer
Als d'eene declineert moet d'ander domineeren.	[waren benaert:
Duyunkercken heeft voor dees soo 't scheen	Dus ginght vast niet te wel 't maeckten Weduw
[t geluck gehad,	[en Wees'
En heeft Hollandt geschaed een onwaerdeer-	Coophandel, Haringh-vangst 't stont altijd in de
[lyck schadt	[vrees
Duyunkercken heeft een tijt door haer bequame	Den Spaenjaert was verblijt, hy meenden 't was
[Haven	[gewonne
Op Zee gedomineert sloegh doot en maeckten	Zijn volck in Zee was Baes, de Geusjens niet
[slaven	[meer conne
Duyunkercken 'twelck ghy hier siet leggen	Hij dacht niet dat de Geus voorheen so menich
[afgemaelt	[werven
Heeft dickwils op de ons prijs ende eer behaelt	Soo kloeckelyck ter Zee hem 't zijn had gaen
Hoewel datmen daervoor der Heeren Staten	[ont-erven
[Schepen	En dat daer Water was wel Water weder comt:
Siet legghen of daer door de Haven waer	Als wert het goet beleyt eens sieck en heel
[benepen	[vermoimt
Nochtans wachtende op haer goede Tij en Wint	Ten is daerom niet doot, maer als het weer
Loopen sy 't Schuertje door besiet dit en versint	[gheneest
Langhs hare custen heen, daer ghy haer Schans	Soo ist dick meer in cracht, alst voren is geweest.
[siet leggen	Waervan wy nu ter tijt een proeve siet geschieden
Tot haer bescherminghe. En als sy 't ruyme	Door ons Manhaften Helt, Maetroosen of
[hebben	[Bootslieden.
Met volle seyl en treyl drijft haer de Wint	Ons Generael ter Zee, Pieter Pietersz Heyn
[so snel	Seer naest ons Heer en Godt ghepresen int
Dat geen so kloecken Schip al seyldent noch	[ghemeijn
[so wel	Doen den tijt was vervult van Israels bedroeven
Twelck achter is en niet ghereet en op zijn hoede	Verweecten Godt seer haest tot Israels behoeven

Die door de cracht des Cruyts ter eeren van
 [Oraengien
 Vloogh liever in de Locht, met u verworven
 [Buijt
 Dan dat ghij levend geeft den Vyandt Schip
 [of Schuijt
 Doch Godt loont u die deught hy schickt tot
 [u ontsetten
 't Schip Utrecht dat du Vrijdt en helpt uyt
 ['s Vyants netten.
 En zijt ghearriveert behouwen inde Maes
 Tot des Vyandts verdriet, maer ons vreught
 [en solaes,
 Godt sal oock geven dat de rest comt in dees
 [landen
 Daer meed' men weer op nieuw den Vijant
 [sal aenranden
 Ons Generael die sal sijn Heyn en Tuyn gaen
 [slaen
 In Indien jagen den Vyant daervan daen,
 Heeft onsen Tuijn als dorr' in langh niet willen
 [wassen
 Den Heijningh sal sich wijt en zijd uyt spre'en
 [en passen

Op niemant wie hy zy, alleen Oraengien spruijt
 Voeden in zijnen Tuyn, al 't ander wieden uijt.
 Dus vreest en beeft nu vry al Spaengiens
 [Coninckrijcken
 Ons Heyn sal uwe Hey en Wout komen bekijken
 Dus vreest Byona, Sint Sebastian, Bilbao
 Kibadeo, Carunna, Compostella, Ponto,
 Vedra, Tuy, Viana, Ville de Conde
 Metelin, Port a port, Lisbona, Zizembre
 En alle ghij ghespuys sult raken int verseeren
 't Heeft langh ghenoegh gheduert u Tyrannisch
 [verheeren,
 Den tijt comt dat ghij sult u loon na werck
 [ontfaen
 Tis recht dat u gheschiedt so gh'ander hebt
 [ghedaen,
 Die voorder weten wil des Spaenjaerts naeckend
 [quaet
 Die lees het tweede deel des Nederlantschen raet
 Twelck nu is uytgegaen tot heyl van dese
 [Landen
 Tot Spaengiens onderdruck en eeuwelijcke
 [schanden.

M. 1587.

Piet Heyn sneuvelt in een gevecht met de Duinkerkers. 16 Juni 1629.

Matroosjes clachte.

De schockers die na Urck en Emeloort haer
 [kagen
 (Pontane) met veel moeyt en weynich voordeel
 [jagen
 En die haer neering'doen op 't Harderwijcker
 [veer
 Die singen altemet wel by een helder weer
 [versachte ;
 Wat ruychjes en wat grof:
 En wat ick daer van cost onthouden heb ick hier
 Maer dees voorleden dagen
 Om u te laten sien gesettet op 't papier
 Hoord'ick de droeve doot van Pieter Heyn
 Op dat den naem van Heyn by u en alle vrome
 [beclagen
 In het vergetel boeck doch nimmermeer en come.

TYS.

Dry susters die den draet van onse leven
 [spinnen
 Die hebben uwen draet o Heyn gesneden af:
 Nu comen drymael dry deuchdlievende
 [godinnen
 Om u in spijt van haer te redden uit het graf.

TEUN.

't Liep al voor Pieter Heyn, wie cander tegen
 [spreken?
 Ja oock de bleecke nijt voor sijn gesichte vloot:
 De doot wou houden stant maer sy is oock
 [geweken
 Want hy beginnet eerst te leven na zijn doot.

TYS.

Hoe mach den hemel doch soo blijde sich
 [vertogen
 Daer 'thele Nederlant soo deerlijk sitt'en
 [karmt?
 U doot o Pieter Heyn wy moeten het gedogen
 Den hemel heeft verrijckt de aerde heeft
 [verarmt.

TEUN.

De lauwer was wel-eer gants veylich voor den
 [donder
 Den blixem had daer aen dat meynde ick geen
 [cans;
 Den donder vant geschut (dit dunckt my alte
 [wonder)
 O Heyn heeft niet geschrcomt te raken uwen
 [crans.

TYS.

De lauwer is versoort haer wortel is gesenget
 Men vraecht niet waerse is maer tonet waerse
 [was:
 O Phoebe, soo dit stof met tranen ghy vermenget
 De lauwers sullen weer opschieten uit sijn as.

TEUN.

Najaden, maeckt u riet tot pijpkins al te gader
 Om Pieter Heyn daer op te spelen haestet u:
 Hy was het die ghy hebt geheten voocht en vader
 Hy was het die u bracht de schatten van Peru.

TYS.

De eere vande zee van wien de faem sal spreken
 Soo dickwils alsse wil van vroomheyt doen gewach
 Is laes! in corter tijt ontloken en besweken:
 Soo rijst de schoone son en valt op eenen dach.

TEUN.

Gelijck wanneer de son in Tethys schoot gaet dalen
 De sterren door sijn licht verlichten lant en zee
 Soo sullen na u doot ontsteken van u stralen
 Veel cloecke wapentuers o Heyn staen aen u stee.

TYS.

Van Jaspis laet een vat voor Pieter Heyn oprechten
 Het rijcke see-coral doet groeyen om sijn graf
 Wiens twijgen sich door een gelijck een wijngaert
 [vlechten
 Daer peerlen in de plaets van druyven hangen af.

TEUN.

Verbeeldt daer aen den loop sijns wonderlijcken
 [levens
 De liefde tot het Lant de haet van den Maraen
 En cronet het ront-om met kielen en met stevens
 Kenteyckens van den trots die hy hem heeft
 [gedaen.

TYS.

Het graf van Pieter Heyn gestadich van hem
 [spreyde
 Soo sonderlingen locht soo ongewonen cracht
 Dat wie het eens aensiet ten oorloch hem bereyde
 Al had hy om den strijt sijn leven noyt
 [gedacht.

PIET HEYN.

GRAFMONUMENT IN DE OUDE KERK TE DELFT.

GRABMONTMENT IN DR. OF DE KERR. IN DRETT.
EIST HEN.

De moet heeft hem niet besweken
Toont hem als een Romeyn.

Wy stelden ons te weer
Om ons vyandt te krencken,
De doodt van onsen Heer
Dat sal haer wel gedencken:
Wy hebben haer gaen schenken
Van het Wy-water goet,
Daer sullen zy van moeten drincken
Om te wreken den doodt.

Wy hebben met der spoet
Kloeckmoedigh sonder falen,
Ons Admirael sijn bloedt
Op haer weer gaen verhalen,
Dus moesten zy 't weer betalen
Al te samen kleyn en groot,
't Schip van haer Admiralen.
Sloegen wy meest al doot.

Den Vijs-Admirael versaeght,
Meenden het te ontkomen,
Maer hy worde nagejaeght
Kloekmoedigh sonder schromen,
Ons Capiteyn den vromen
Vinck, haestigh by haer quam
En gevangen genomen,
En hem gebraght tot Amsterdam.

De ander twee schepen mee,
Brocht hy sonder beswaren,
Tot Rotterdam in stee,
Denckt dat sy liever waren
t'Ostende allegaer,
Dan langer in Hollant,
Men salle leeren varen
Ten haringh sonder want.

Dees Victory gemeen
Heeft Godt ons noch gegeven,
Ons Admirael Piet-Heyn
Moest daer laten sijn leven,

Nochtans moet sijn beschreven
Sijn vrome daden groot,
Die hy noch heeft bedreven
In 't eynde van sijn doodt.

Sijn Eer sal sijn vertelt
Lange Jaren na desen,
Wie sou om desen Helt
Met recht niet droevigh wesen,
Ons Prins hoogh gepresen
Was sijn rouwe niet kleyn,
Wanneer hy heeft gelesen
't Verlies van Pieter Heyn.

Godt kan ons metter spoet
Geven tot dese tijden
Ende een kloeck gemoet
Help om trouwelijk te strijden,
Wilt hem aen allen zijden
Bidden met goet verstant,
Dat hy doch wil bevrijden
Ons Vereenighde Lant.

cxxxiii. 44.

LIICK-KLACHT.

De Wereld stond verbaest van vreemde donder-
[slaghen,
Door 't vlieghende gherucht aen s'wereldts eynd
[ghedraghen
En klonck met schrick ind' oor den vyand van
[ons staet.
Een Roem, een Helden stuck, een *Bataviersche*
[daedt.
Gheen een, maer soo veel meer tot Spanjens
[ongelucken,
Als hy met wreetheydt plag den Indiaen te
[drucken,
Wiens self gheroofde schat met kloekheydt
[werd gehaeld.
En sijn vergoten bloed soo op sijn kop betaeld.

JAN PIETERSZOOM COEN, 8 JAN. 1587—20 SEPT. 1629. IN DIENST
DER O. I. COMPAGNIE 1607. OPPERKOOPMAN 1612. RAAD VAN
INDIË 1613. GOUV. GENERAAL 1617. SLAG STRAAT SUNDA 1619.
STICHT BATAVIA. WEDER GOUV. GENERAAL 1626.
SCHILDERIJ. ANON. INDISCH GENOOTSCHAP, 'S-GRAVENHAGE.

SCHEDE BATAVIA, WPL & SOUV. GEN. 1813
INDIË 1813. GOUV. GÉNÉRAL. 1813. DAG 17 JANUARI 1813
DER O. I. COMPAGNIE VAN OORLOG. COPMAN. 1813. VAN
JAN PIETRSOON COEN. 1813. 1813. 1813.

In s'Duyvels sware jock, dus wilt ghy sijn
 [ontlast,
 U Vrienden altijd spaert, u Vyant maer aentast.
 Hout altijd goede vred' onder u Bootsghesellen,
 En wilt haer Godes woort, doch dagelicx
 [voorstellen.
 Leest haer, doch dagelicx, Gods salichmakend'
 [woort,
 Engaet u Scheepsvolck oock, met goet exempel
 [voort.
 Is twiste in u Schip, soeckt met ghesoute
 [woorden,
 En met beleefde re'en, de selfde te doorboorden.
 Weest Vaders van schips rust, maer soo de noot
 [u dringt
 Tis reden, dat ghy den Matroos tot vrede
 [dwingt.
 Ghy clouck beteerde volck, met groff verheelde
 [handen,
 En laet doch nimmermeer u Capiteyn in
 [schanden.
 Ghy die zijt gau ghenoech, te clevren als een
 [kat:
 Als ghy Maraen aendoet, thoont u dan
 [even rad'.
 Thoont dat onder het cleet, bevlect met Tar' en
 [swartheyt,
 U ionge swacke le'en, Wel meugen thegens
 [hartheyt,
 En dat ghy Spaengens trots, oock nimmermeer
 [ontsiet,
 Maer hem, als t'daer by leght, in alles het hoof
 [biet.
 En, boven al, soo hoort altijd naer d'Officieren;
 Weest onderdanich haer, int wijselijck
 [regieren.
 U Capiteyns woort, moet u eyghen wille sijn:
 Wat dat u Baes belieft, treckt oock de selfde
 [lijn.
 Terwijl ghy swerft op Zee, dient altijd naer
 [vermogen,

U Godt en weerde Heer, hebt hem altijd voor
 [ooghen.
 Want, sonder twijffel, sal, soo ghy hem valt te
 [voet,
 Godt u wel seghenen, en geven goet op goet.
 Van 't ghene dat ghy hebt veroverd en vercregen,
 Laet daer den Armen van, dat bid'ick, niet
 [verlegen.
 Maer vant veroverd goet, streckt uyt u milde
 [handt;
 Doet den nootdruftighen, met aller hert, bystandt.
 Soo sal het gelt u sijn, van Gode, tot een seghen:
 Maer soo ghy het misbruyckt, soo sult ghy
 [daer-en-tegen
 Ghevoelen, dat Gods hant, haar straffe op u went,
 Dus leeft doch Goddelijck, en wacht u voor ellendt.
 Als ghy een Prinse hebt, veroverd, en ghenomen,
 Wilt ongheooreloft niet tot de goeden comen,
 Die uwen Capiteyn, vrywillich u vertrout,
 Altijt u handen van verboden dinghen hout.
 Want soo ghy anders doet, zijt Dieven in u daden;
 Men sal u, over al, weersienich oock versmaden.
 Dus, soo ghy dese Vaert, wilt bruycken welengoet,
 Dat u verboden is, dat laet, u last maer doet.
 Soo sult ghy, van u Godt, een rijcken zeghen
 [wachten:
 Een yeder sal, naer u bevorderinge trachten.
 Dus houdt u handen reyn, in alles u wel draecht:
 Dat uwen Capiteyn, daer over niet en claecht.
 Ghy Coopluy, die u gelt, in dees Vaert gaet
 [besteden,
 En, op de avontuer, laet menich Schip uyt-reeden,
 Al ist dat ghy, een tijdt, gheen Prinsen in en
 [crijcht,
 Maeckt. dat daarom de moet, niet in de
 [schoenen sijcht.
 Benijdt oock nimmermeer den zegen vaneen ander,
 Zijt gunstich uwen Buer, en vredich met malcander
 Al hebt ghy tegenspoet, denckt dat het Godt
 [soo wilt,
 Dus maticht u in als, en uwe quelling' stilt.

Al had ghy u niet, tot dees Reedery, gaen
 [wenden: Die voet sijn dermen, van Matroos sijn sweet en
 [bloet.
 De goede Godt cond' u, een ander straffe,
 [senden. Hier worden van my oock, de capiteyns begrepen,
 Die op den slijp-steen zijn, van dievery, gheslepen,
 Want als Godt straffen wil, met sijne slaende
 hant, (De goede meyn ick niet) maer die, met alle list,
 Zoo stelen, voor hun Godt, daer rekening 'van
 Hem en ontbreeckt geen straff, door water,
 [vyer of brant Soo wel als van het gheen, by hun, meer is
 [bedreven.
 Ghy Reeders, die niet condt, u Godt ten vollen
 [roemen, Dies bid' ick u ghelijck, ghy Reere en Capiteyn,
 Die u, van cleyne staet, tot groote, heeft doen
 [coemen: Dat ghy u handen houdt, in dese saecke, reyn.
 Die u soorijckelijck, en mild', geseghent heeft,
 En naerdemael ick ben van sin, mijn Dicht te
 [enden,
 Niet u gheluck, maer Godt daer van de
 Wilt doch, om het berisp, den Dichter nimmer
 [schenden.
 Ghedenckt u voorste staet, en wilt u niët
 verheffen, Wie dat niet vuylen is, of sulcx noyt heeft
 [ghedaen:
 Op dat de slaende hant, van Godt, u niet com
 [treffen. Die segge, t' Dicht is goet, en treck' het hem
 [niet aen.
 Ghelijck ghy mildelijck, van Godt ghesegent
 [zijt. Loff sy u Prins, die ons Commissi hebt ghegeven,
 De goede Godt, geef u, een lanck en zalich leven:
 Soo, door u milde handt, den Armen oock
 [verblijt. Dat, onder u beleyt, ons lieve Vaderlandt,
 Ghevoel' de sorge, van u yver en de handt.
 Maer, boven al, maeckt dat Matroos van u
 [niet claghe, Loff sy v Capiteyns, en vrome Bootsghesellen;
 Die nimmermeer en vreest, in prijckel, te gaen
 Door al te veel, ghy haer, zoudt steelwijs gaen
 [ontdragen. [stellen.
 Denckt dat Matroos, sijn lijff, soo wel als ghy u
 [gelt, U hard' en stercke le'en; ghy lievers van ons staet,
 Godt geve, dattet u, dock over al, wel gaet.
 In hasardy, jae meer, in groot perijckel stelt.
 Ghy Reeders, die soo mild', u gelt en goet dorst
 [wagen,
 Want, t'dagelicx gebeurt, indienmen vry mach
 [spreken, Godt gun' u goede rust, nu, en in al u daghen.
 En dat ghy, van u gelt, goed' Rente trecken
 [meucht,
 Dat, vant verover't goet, te vele wort versteken.
 Op dat ghy, in dees Vaert, u blijdelijck verheucht
 Daer varen nu, aen landt, veel Reeders op
 [de Caep, Iuicht Vlissing' niet alleen, om vele u Traffijcquen,
 En stelen, als Matroos light, in een diepe slaep.
 Maer om 't proffijt, dat ghy, van dese Vaert, gaet
 Hoe tast ghy dus vry toe? meent ghy Matroos
 [sijn leven, [strijcken.
 Alleene voor u, heeft in priculen ghegeven.
 En thoont een danckbaer hert, aen onsen groote
 [Godt,
 Ick segghe, die dus steelt, der Bootsghesellen
 Dat ghy den Stapel hebt, des Caepvaerts tot een
 [lodt.
 [goet, [lodt.

Doch, eer ick eynd' mijn Dicht, al heb ick straff
 [geschreven,
 Wilt doch den Dichter hier, een weynichken
 [toegeven.
 Straft hy u wat te hart, wilt dit alleen vermoen,
 Dat hy niet anders wist, wat hy op Zee zou doen.
 En soo dit Dicht wat loopt' vant eene op het
 [ander,
 Denckt dat zijn sinnen, niet en waren by
 [malcander.
 Dit Dicht is niet gemaekt, tot yemants schand'
 [of smaet
 Maer totten spijt, van die de vrije Caepvaert
 [haet.
 Hier mede wil ick u, de goede Godt bevelen;
 Ick bid' hem, dat dees Vaert, mach langs soo
 [meer voorttelen
 Vaert wel, en blijft ghesont, hier mede scheyd'
 [ick uyt;
 Elck vare waer hy wil, ick vare te Vrybuyt.
Kn. 3925. Composit, I. M.

(Sy sweghen alle stille)
 Doen sprack hy overluyd,
 De Caepvaert of Vrybuyt,
 Is wel en naer mijn wille.
 Och sprack de Crijchs-Godt Mars,
 En sach heel over dwars,
 Dees Vaert maect dat mijn Wapen,
 (Dat voortijts was verroest)
 Nu beter wort ghetoeft,
 Vande beteerde Knapen.
 By mijnder trou, sprack doen,
 Neptunis, Godt der Vloen,
 Die te Vrybuyt-vaert varen,
 Sijn meest in mijne macht
 Ick wil dat Zeeusch gheslacht,
 Als Zee-Godt wel bewaren.
 Uyt had' de Godt Neptuyn:
 En Phebus stack sijn kruyn
 Doen op, als Godt der eerden:
 Ick Sonne-Godt, sprack hy,
 Acht de Vrybuyt-vaert vry,
 Ia grootelicx van weerden.

Lof-Dicht, ter eeren des vrye vaerts.

Iuichet nu altermael,
 Comt, vrolijck, in de Zael
 Van Iupiter ghetreden,
 Want hy heeft, op zijn Throon,
 Ghestelt nu voort ten thoon,
 Des Caepvaerts vryicheden.

Als hy nu laetst beneen,
 De Caep-vaert sach vertreen,
 Van vele slechte looren.
 Heeft hy de Goden al,
 Gheroepen int ghetal.
 Om haer advijs te hooren.

Com seyde' de Godt Iupijn,
 Ghy Goden en hoort mijn.

Stracx quam de Post der Goon.
 Mercurius, ten thoon,
 En sprack met luyder stemmen:
 De Caepvaert is van nood',
 Om met een harde stoot,
 Der Spaenjaerts trots te temmen.

Men siet dees Vrije-vaert
 Den Spaenjaert vaeck beswaert,
 Den Spaenjaert, wiens Offranden,
 Ons Goden doen te cort;
 Ick prijse, datmen stort
 Haer bloet, met radde handen.

Elck volcht sijn eyghen wet.
 En hebben ingheset
 (Naer menschelijk believen)

HENDRIK CORNELISZ LONCQ, 1568—16.. LT. ADM. ALGIERS 1624.

ZILVERVLOOT 1628. OLINDA EN PHERNAMBUCO 1630.

GEGRAVEERD PORTRET DOOR W. HONDIUS NAAR J. MIJTENS.

M. P. 3276 A.

GEGRATTEERT TOEGEF. DOOR H. HONDIUS N. VAN J. WILHELM.
M. N. 4850 J.
NIEVERMOEDT DE GROND VAN HET ZAKEN O. 1850.
HENRIK CORZEL N. N. O. 1851. J. J. VAN ALGERES 1851.

MAGNANIMUS VIR, D. HENRICUS CORNELIUS LONGKIUS,
 ROSENDALIENSIS BRABANTUS, SOCIETATIS INDIAE OCCIDENTALIS,
 PERMISSAE A PROVINCIIS CONFOEDERATIS, PRAEFECTUS CLASSIS STRENUISSIMUS.

*Isaac Wytens pinxit Wilhelmus Hondius sculpsit Haga-Comit. Cum gratia Illustr. DD. Ord. Generalis. fecit. Batav.
 1630*

Een Wet, soo t'haer behaecht:
Niet naer ons, maer men vraecht
Alleen naer des Paus brieven.

Laet ons doch den Maraen,
Met de Vrybuyt-vaert slaen;
Of des Paus valsche Bullen,
Met Spaengens trots, en meer,
Ons Goddelicke eer,
Te quetsen soucken sullen.

Ledt eens, o Godt Iupijn,
Op 't duyvelsche fenijn,
Den Paus heeft inghedrongen.
Doen sweech de Godt Mercuer:
En op de selve uyr,
De Goden aldus songhen.

Juychet nu alghemeyn,
Ghy Goden, groot en cleyn,
Den middel is ghevonden;
Waer door het Spaensch' gebroet,
Sal vallen onder voet,
En ligghen als ghebonden.

Nu is het eynde, van
Den Paus, die met sijn ban
Derft, Goddeloos, de lieden
(door beelden valsch ghedicht).
Het Goddelooze licht,
T'aenbidden trots verbieden.

Vaert wel op dese Vaert,
Neptunus u bewaert.
Wilt nimmermeer doch stil sijn,
Doet Maraen met sijn pracht,
Afbreucke dach en nacht:
Het sal der Goden wil sijn.

Soeckt oock, u Princen last
Altijt te houden vast:
Soo sal u Iupijns seghen.
Neptuni woeste Zee.
Voorts alle prickel me
Oock nimmermeer zijn teghen.

Kn. 3925.

Cecinit.

Idem.

**Op de afbeeldinge van den strydbaeren en
kloekmoedigen held Heynrick Kornelisz. Lonk.**

Dit is het beeld van Lonk, ten oorlog wel bedreven,
Een dapper Batavier, niet minder vroom van leven,
Voor wien Matanca sweem, als hy de silver-vloot
Des Spanjaerds meester werd, en die geen weer
[en bood;
Dien Holland heeft gesien met vreugde weder
[keren,
Dien Holland heeft gesien hier over triumpheren:
Gy Hollands saed en bloed roemt dit manhaftig
[feyt,

En tracht dit voorschrift na dat voor dijn ogen leyt.

CXXXII. 32.

SAMUEL AMPZING.

Olinda genomen, 16 Febr. 1630.

De West Indische Compagnie had in 1629 naar Brazilië eene vloot uitgerust onder bevel van Loncq, groot 52 schepen en 13 sloepen, met 7280 koppen.

Een Nieu Liedeken, van het innemen van Farnambuco.

Op de wijze:

Te mey als al de voghelen singen.

Looft Godt den Heer diet alle geeft
 Waer voor Hemel en Aerde beeft,
 Ten spijt van ons vyanden,
 Die Triumphe gegeven heeft
 Dees trou vereende Landen.

O kloecke Batavieren klaer
 Die minder als een loopent Jaer
 Vernielt het Ryck van Spangien,
 Dat wy nu singhen openbaer
 Vive le Prins d'Orangien.

De Mogend'Staten Generael
 Jae steden, leden principael,
 Door ons veldt-heer vol trouwen,
 Toe rusten Scheepen al te mael,
 Tot lof vant Huys Nassouwen.

De E. Generael Hendrik Loncq
 Wt liefde dese reys aenvonck,
 Om zijn vyandt te krencken,
 De eer die hy hier in begonck
 Men langhe sal ghedencken.

De Collonel van Waerdenburgh
 Heeft hem ghequeten sonder surgh,
 Als een Heldt boven maten,
 Hy wan victory daer deur,
 Met al zijn Soldaten.

Lof zy d'Overste Luytenant
 Eltzen Steyncalefels valjant
 Met Heur Major in vreden,
 Die om dat lieve vaderlandt
 Manhaft hebben ghestreden.

Lof zy Crygs-helden overal,
 En kloeck Matrosen int ghetal,
 Die op 't strant moesten waecken
 Int natte koud' en ongheval,
 Eer men de stadt kon naecken.

Door Rio dolce een Revier,
 Passeerden sy met groot dangier,
 Tot haer middel by desen,
 Doen vonden sy aen elck quartier
 De Stadt beset te wezen.

Aen alle oorden van de Stadt
 Speck-Jan hem wel betrencheert hadt
 En versien met Soldaten,
 Maer doen de Batavier aen trat,
 Mosten sijt haest verlaten.

Ons helden vielen dapper aan,
 Met schieten houwen ende slaen,
 En oock Canons gheruchten,
 So dat zy mosten wijcken gaen
 By de Boschagie vluchten.

Casteelen, Forten allegaer
 In min als veerthien daegh daer naer
 Met ackoort overghingen,
 Dus machmen wel int openbaer
 Een victoryLiedt singhen.

Olinda maeckt ons herten vro,
 De Hoof-stadt van Farnambuco,
 Veroveret met kleyn schaden,
 De Batavieren vechten soo
 Alleen door Gods ghenaden.

Dit al gheschiet door Godes wil
 Dat wy het lichaam van Brasil
 Vast soecken in te booren
 Daer Speck-Jan triumpheerde stil,
 Komen wy hem verstooren.

Soeckt nu Afaet ghy Spaens gekroont
 Die noch inde Havana woont,
 Wilt u by tyds verneeren
 Wie komt te laat wordt niet verschoont,
 Pater sal 't absolveeren.

Don Fredrick mocht wenschen maer,
 Dat hy ghesont in Spangien waer:
 Met Galioens en Galiassen,
 Want onse helden allegaer,
 Ghestadigh daer op passen.

Nu kruystmen door de ruyme zee,
 Pater sal vinden een goe Ree,
 In Farnambuco stercke,
 Myn heer Loncq en Waerdenburgh mee
 Die wercken 't wel-vaers wercke.

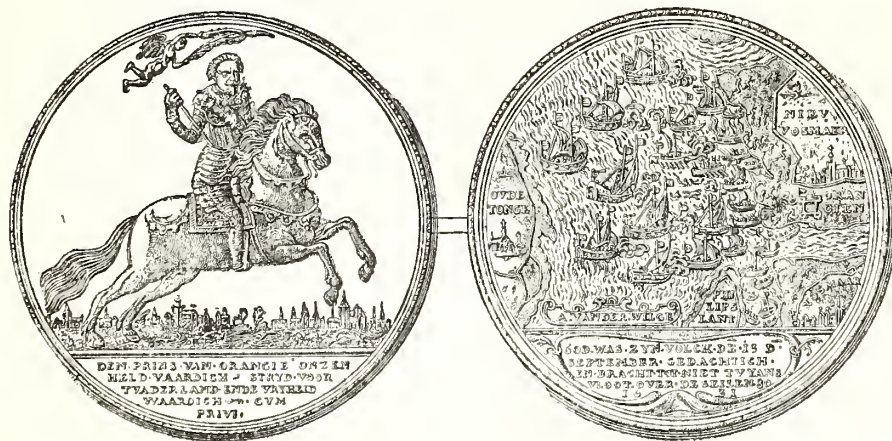
Dees victory is meerder waert
 Als veele schatten op der Aert,
 Elck een kan 't niet bedencken
 De plunderingh gaet zijnder vaert
 Maer Spangien sal 't meest krencken.

Soldaten houdet goede moet,
 Krygs-heldts te Paerde en te voet,
 U Veldt-heer blijft ghetrouwe,
 Vernieticht het Maraens ghebroet,
 Tot lof vant Huys Nassouwe.

d'Hoog Mogende Heeren Staten wijs
 Vive Orangie seer propijs,
 Barons en Colonellen,
 Leytse o Heer nae u Advijs,
 Om 't Landt in rust te stellen.

Geotroyeerde Heeren vry
 Der West-Indische Compagny
 Gheluck komt u toe wenden,
 U Helden maect nu herten bly
 Secours wiltse haest senden.

CLXV. 148.

Gedenkenning op den Slag op het Slaak, 13 Sept. 1631. v. L. II 197.

Slag op het Slaak. 13 Sept. 1631.

*De Spanjaarden trachtten uit Antwerpen met een vloot naar de Noordelijke Nederlanden te trekken.
De Nederlandsche scheepsmacht onder Marinus Hollaré behaalde eene luisterrijke overwinning
op het Slaak en een rijke buit.*

Triomftorts over de Neêrslaeg der Koninglyke Vlote op het Slaak.

Gewapent Schelt ging t'zeil, met dit geschreeu :	Verdooft van al 't gejammer en 't gekarm,
Dat gelt, dat gelt den Leeu	Erbarm, erbarm, erbarm.
Zijn hartebloet, zijn ziel, te vet gemest ;	Als Xerxes, zonder hart, uit Grieken vloot,
Doorschiet hem in zijn nest.	Zoo viel Graef Jan in 't boot,
Het wacker dier, hoe vreesselijk men riep,	Met Barbançon. 't Was roei, eer alles blijf.
Zich veinsde, als of het sliep.	Marye, bergh ons lijf.
De vloot, hier door gemoedight, nader quam.	Die roof bleef ons van schepen, volck en schut.
Haer draken spogen vlam,	Al d'arbeit was onnut.
En zwavelvier, granaten, loot, en stael ;	Leer, stoffer, leer, hoe snel een oogenblick
Dies Hollants Amirael	Veel jaren smoot in 't slick.
Hem noopte, dat hy rees, getergt tot wraeck,	En ghy, die hier te landt 't gewisse plet,
En sloegh zijn' klaeu in 't Slaack.	En doemt u eyge wet,
De maen bezweem, besprengkelt van het nat,	En nijpt, en grijpt: zie toe, zie toe, zie toe:
Van brein en bloet bespat,	Rechtvaerdich is Godts roê.

LIII. 1. 48.

J. v. VONDEL.

Gedenkpenning op den Slag op het Slaak, 13 Sept. 1631. v. L. II. 197.

**Nieu Liedeken hoe Singjoor heeft Mosselen gaen vangen, ende Berghse Worst
proeven, die hun seer qualijck is becomen.**

Op de wyse:

Schoon Jonck Heertjen, etc.

Nu Singjoor hoe staet het leven,
Och mijn dunckt ghy wort heel flou,
Waer is nu u macht ghebleven,

Die ghy maeckten voor Nassou,
Seght wat had ghy in het hoofd,
Dat ghy Pater hebt ghelooft.

Die u bracht, inder nacht, tot by Vos-Meer,
Daer ons Prins u heeft verwacht.

Zeeuse Mossels wout ghy eten
Zeeuse Crabben socht ghy hier
Maer sy hebben u ghebeten,
Is dit Vissen wel plasier,
Daermen het al Geusen leert
Wat ghy hebt gepractiseert
Wel drie jaer, hebt ghy daer, om versleten
Maer de reys valt u te swaer.

Ghy zijt door het Schel gecomen,
En ghy seylden vast te post,
Hondert stucken me genomen,
Hebt ghy en ses weken kost,
Ghy brocht in u sloepen hier
Voor ons volck wijn en bier,
Gelt en goet, overvloet, lust om hooren,
Het maeckt ons Soldaten moet.

Elck een ginck hem verblijen,
Als sy sagen op den buyt,
Elck was bereyt te strijen,
Vijfthien Hondert trock daer uyt
Ick wed dat Singjaar wel docht,
Dat hy met de duyvel vocht
Want hy kreet, en hy beet, op zijn tanden,
Och hoe kom ick aen dit leet.

Onse schepen hun besloten,
Ghelijck als een halve maen,
Die daer dapperlijck op schoten,
't Schip de Duyvel quam voor aen
't Schieten duerden tot den dach.
Doen verlooren sy den slach,
Helpt hem voort, buyten boort, killem, killem,
Riep den Engels-man verstoort.

Om 't quartier hoordemen roepen,
Doen sy waren inde noot
Wy kregen wel tachtich sloepen,
Hondert schoone stucken groot

Noch kregen wy met ghewelt
Derthien tonnekens met gelt,
En Graef Jan, quam daer van, maer wy kregen
Vijf te half duysent man.

So u dese Mossels smaken
So komt wederom te gast,
Maer my dunckt wel dat zy craken,
'k Wed ghy liever had ghevast
Comt en vangt geen krabben meer,
Want sy byten u te seer,
Kruyt en loot, was u broot, tot u mossels
So sout ghy u eten doot.

Vive la Prince van Nassouwen,
Ridder vanden Kousebant,
Wilt den toom in handen houwen
Helpt de Papen aen een cant
Want sy spraken vuer en vlam,
Doen de tijdingh over quam,
Geeft den Heer, Loff en eer, voor zijn glori,
Want hy helpt ons uyt verseer.

R. V. C.

OLYPODRIGO

ofte

**Menghelmoes over de Victorie van den Edelen
Prince van Orangien, ende van het beroemen
des Paeps, die haer beloofde te wapenen van
den hoofde tot de voeten, ende door het water
te leyden, het welcker veel seer qualijck is
becomen.**

By gansch hondert duysent Specken
Waer is nu den geck der gecken?
Die u wapen had beloofd
Van de knien tot het hoofd,
Die u sou onzichtbaer maken
Dat wy u niet soude raken,
Die u onder 't Water braght
Maer ghy zijt daer in versmacht,

Noch ginck desen Paep u sweeren
 Dat hy selfs wou setten Heeren
 Aen de Mueren van de Stadt
 Sonder raken droogh oft nadt,
 Ick kan noch meer ander rancken
 Daer ghy my af sult bedancken,
 Ick wil tot der Geusen spijt

't Water maken engh en wijt,
 Noch ginght ghy 't u Santen vraghen
 Die niet hooren noch en saghen,
 Die u gaven geen verlof
 Want sy wisten nieuwers of,
 Nochtans zijt ghy uyt gheloopen
 Gelt gheweerd hadt ghy met hopen,
 Maer by Berghen op den Zoom

Hieten sy u welle-coom,
 Doen begost het al te flouwen
 Selfs den Paep was int benouwen,
 D'een die schreeuwden, d'ander kreet
 D'erde in zijn bocksen scheidt,
 Sy meenden het Landt te dwingen
 Maer sy mosten anders singen:
 Van Antwerpen riep daer een

Stapjen breeckt hem hals en been,
 Had den Paep den hals ghebroken
 'k Wed hy had niet meer ghesproken,
 Van dees loose Rovery
 Van zijn slimme Toverij,
 Het is maer een Duyvel-Jagher
 Doctoer Faustus of zijn Swagher,
 Ick hebt het wel langh ghedocht

Maer men sulckx niet segghen moght:
 Laet den Paep te Brussel komen
 'k Wed sy senden hem na Romen,
 Dat hy hem verdiffendeert,
 'k Wed hy liever Geusen leert?
 Doen de Fury nu was over
 Sinjoor was gheworden pover,

't Princen volck kreegh den buyt
 En Paep Jan wat op zijn huylt,

D'ander zijn aen een ghebonden
 En na Berghen toe ghesonden,
 Daer men haer te degen leert
 Hoe men vreemde Vissers keert:
 D'onse sitten op haer Sloepen
 Die men hoort Victory roepen,
 Die de Spanjaerts trocken uyt
 Deylen vast den grooten buyt,

Sinjoor wilt ghy Mossels halen
 Ghy moetse te duer betalen,
 Dus Vischt in u eyghen Lant
 Soo en komt ghy niet in schant.

Th. 1707.

R. V. C. Yders vreught.

VYER-WERCK

op de onwaerdeerlijcke verkregene Over- winninghe op 't Slaeck.

Weer de dierte inde tonnen!
 't Vyer op nieus weer in het peck!
 Wel bedacht en wel begonnen,
 Tot het staertje toe moy speck

Riep Lant-liever: want hy hoorde
 Dat een ouwe taye Queen,
 Opghehitst door Raeds-luy, spoorde
 Nae yets meerders als gemeen.

't Scheld, belommert door de Seylen,
 Was en droevich, en verblijt:
 Droevich door het stadich peylen;
 Vreugdich, 't wierd' syn Ballast quyt.

't Slaeck dat was' er om verlegen;
 't Slaeck dat wenschte nae een Voet
 Die sijn gronden soud' ter tegen
 Treden, als men 't pot-aerd doet.

MARINUS HOLLARE, VICE-ADM. GIBRALTAR 1607. SLAG OP HET
SLAAK 1631. DUINKERKERS 1637.
GETEEKEND PORTRET. ANON. GEMEENTE ARCHIEF
DORDRECHT.

Marinus Houtman.
Vice-Admiral de Zelande.

Beyd' haer wenschen gingen t'samen.
 't Wacker Ooge van een Heer
 Liet haer keeren, liet haer ramen,
 En verbood' groot Tegen-weer.

Jacob, Aecht, Vincent, Cæcieltje,
 Ursel, Claertje en Jeroen,
 Roques, Trijntje en Michieltje
 Souden 't, soo 't scheen, alles doen.

Ou ba ja! Dat's een Victorij!
 Dat's Triomfe, ba dat luyt!
 Dat is voor ons Lant een Glorij
 Riep den Braber overluyt.

Ba! Soo salmen Geuskens leeren:
 Dat's voor Wesel, voor den Bos.
 Ba! Nu heet het spel Verkeeren;
 Nu sijn all' haer boxens los.

Ba toch! Siet eens wat se kunnen;
 Want sy sonder slach of stoot
 Moeten vrijen Pas vergunnen
 Aen ons' exquisite Vloot.

Heer-oom, met hovaerd' behangen,
 Maeckte Cop en Covel schoon,
 Om in sijn Laudamus-sangen,
 Net en reyn, te staen ten toon:

En hy leerden 't les van buyten,
 Dat, door langen ongewoont,
 Hem, in 't singen dede stuyten;
 Doch dat hoort te zijn verschoont.

Want soo lang der Hoog-geboren
 Helden Helt, Fredrick Nassou
 Tot ons Velt-heer is gekoren,
 Mocht dat Liet niet uyt de mouw'.

Lieve Heer-oom spaert uw' sinnen,
 Veeght geen noppen van u Rock;
 't Is te laet, ghy sult niet winnen:
 Hoor, daer luyt een ander Clock.

Her uyt Paep, stuck inde modder
 Roept Soldaat en gauw' Matroos.
 Wel, Signoor soo haest een brodder?
 Spanjen soo haest moedeloos?

Schroom je schoenen, schroom je kleeren,
 't Is te weeck en diep: wel hoe?
 'k Weet, je wilt klay-treden leeren:
 Goet, je voeten staender toe.

Sante Croce laet u wijsen,
 Gaet naer huys toe, wort geen uyl;
 Want de Gilde-vaers misprijsen
 U, en schouwen 't Proef-stuck vuyl.

d'Indiaensche Olifanten
 Dragen seshien maenden, maer
 Daerenboven, dese Quanten
 Baren Vrucht van seven Jaer.

d'Heyl'ge Vinder en de Vader
 Van dit Kint woud' selfs niet mee'
 By de baring' wesen nader,
 Sont een ander in sijn stee'.

FREDRICK woud' wel Vroedvrouw' wesen,
 FREDRICK had het meer bestaen.
 't Ongediert, vol schrick en vreesen,
 Heeft sijn lichaem opgedaen.

d'Eerste vrucht was Bloet en Dooden;
 Daer nae quam ontelbaer tal
 Dat haer lieve Moer ontvlode
 FREDERICK ontfinck haer al.

Ponten, Pleyten, Sloupen, Schuyten,
 Vyer-Werck, Stucken, Papen-vont,
 Bruggen, Hayen en Affuyten,
 Gelt en Cogels, Kruyt en Lont,

En noch duysent diergelijcke;
 Watter in was moester uyt:
 Naulijcx kond 't Graef Jan ontwijken,
 En door druypen met een schuyt.

Al de Vrucht was nau ontfangen
d'Aenslach 't Ongediert was doot;
Brabant liet de hoofden hangen;
Zeelant was verlost van noot.

Dies komt dierte in de tonnen,
Dies ist vyer weer in het peck;

Brant vry louter, lost Canonnen,
't Is doch reusel van den Speck.

Loff zy u O Godt der Goden,
Die door onser Princen hant
's Vyants macht hebt willen dooden,
En behouden 't Vaderlant.

Muller 2447.

I. BEETS.

Spotliederen op Jan Graf van Nassau, bevelhebber der troepen aan boord der Spaansche vloot, die op het Slaak verslagen werd. 13 September 1631.

Hij was een der weinige officieren, die wisten te vluchten.

POSTILLON.

**In aller haest uitghesonden, om te zoeken den verlooren Graef van Nassou,
den 13 September 1631.**

Op de wijze:

Van den verlooren Palatijn.

Ick moet rijden ick moet jagen
Om na Grave Jan te vragen
Die of levendich of doot
Wert ghemisset uyt zijn Vloot
Hoort doch hoort ghy goede luyden
Con ghy het my niet beduyden?
Hebdy niet vernomen van
Den verloren Graef Iohan?

Is hy niet ghesien te velde?
Of verhout hij 't op de Schelde?
Soekt doch met een boots-mans-haeck
Of hy niet leyt 'in het Slaeck.
Loopt matrosen vijf of sesse
En bevraecht te Stavenesse:
Hebdy niet vernomen van
Den verloren Graef Iohan?

Ghy lant-lieden van Ter Tolen
Sou hy niet by u gaen dolen?
Heeft hy oock ghenomen stant
Erghens aen sint Annen lant?

Segt ghy boeren van ter Heenen
Vint ghy hem oock inde Venen?
Hebdy niet vernomen van
Den verloren Graef Iohan?

Ghy inwoners van West-wesel
Hebdy hem ghesaelt een esel?
Gravers vande Blaeuwe-sluyts
Is hy niet tot uwent t' huys?
Saftingers ick sal u lonen
Condy my den Grave tonen.
Hebdy niet vernomen van
Den verloren Graef Iohan?

Ick en weet niet wat ick gisse!
Is hij niet te Valckenisse?
Isser yemant binnen Brecht
Die my doen can goet berecht?
Is hy oock den Doel ghenaket?
Of in Mollegat gheraket?
Hebdy niet vernomen van
Den verloren Graef Iohan?

Spanjaerts en Italianen
 Vande nieu-gherichte Vanen
 Die noch swemmet binnen-dijcx
 Met de knevelen vol slijcx
 En vast roepet miserere
 Weety niet van uwen Heere?
 Hebdy niet vernomen van
 Den verloren Graef Iohan?

Wat ick renne wat ick drave
 Ick verneem niet vanden Grave.
 Is hy niet te Rosendael?
 Is hy niet te Rommers-wael?
 Of by Hoger-werf gebleven?
 Of te Crom-vliet aen-gedreven?
 Hebdy niet vernomen van
 Den verloren Graef Iohan?

Is hy wech 't is om te claghen!
 Wie sal dan de boeren plagen?
 Of den armen onderdaen
 Dwinghen nade mis te gaen?
 Is hy wech wat duysent schanden!
 Wie sal dan de Velu branden?
 Hebdy niet vernomen van
 Den verloren Graef Iohan?

Barbançon en Santa-Croce
 't Is een onbeleefde bootse
 Dat ghy ons segt goeden dach
 En Graef Jan laet voor gelach.
 Wat sal segghen Isabelle
 Sose mist u met-geselle?
 Hebdy niet vernomen van
 Den verloren Graef Iohan?

Wandelt hy oock onder 't water
 Met den constelijcken Pater?
 Is hy oock ghereyst van hier
 Met een sloep na t'vegevier?
 Sou den bloet wel lopen dwalen
 On nieu vierwerck daer te halen?

Hebdy niet vernomen van
 Den verloren Graef Iohan?

Menschen-visscher die te Romen
 Duyr vercopet uwe dromen
 Comt eens hier en spant u net
 Of ghy hem daerin besett'
 Hier zijn over al te soecken
 Visschen met fluwele broecken.
 Hebdy niet vernomen van
 Den verloren Graef Iohan?

Hoort Philips en Ferdinande
 Sent niet meer in desen Lande
 Een soo snoden Mammeluck
 Of u naectt meer ongheluck.
 Godt is met de Neder-landen
 Godt brengt Oostenrijck tot schanden.
 Hebdy niet vernomen van
 Den verloren Graef Iohan?

Ch. 323.

J. REVIUS.

Graaf Jan van Nassouws Water-sucht.

Ja Schipper Jan 't is waar: dat die in 't Water
 [smoren,
 En zijn in 't minste niet tot Galgh of Radt
 [geboren:
 Dat bleek wel an de Maats die ghy ter zee-
 [waart brocht,
 Die smachten van de drooght, of stikten in de
 [vocht.
 En ghy (alsoo men meent) zijt desen dans
 [ontvlooden;
 Neen Schipper Jan, o neen: Ghy zijt een van
 [de dooden;
 Ghy zijt een levend' Lijck, want heete bange
 [lucht
 Gaf u een strenge loop, en bracke Water-zucht,
 Een strenge loop; dat is de vlucht

De tranen: bracke water-zucht,
De vlucht maackt oock wel achterlast,
Daar 't bracke water wel by past.

Doe de Bergen swanger waren,
Schrickte yeder voor het baren,
Want een Monster (zoo-men riep)
Is de vrucht, die ons sal terghen,
Raat, wat baarden doch de Berghen?
Een kleyn Muysjen, dat sey piep.

Schipper Jan den wreden wreker,
Donder maker, glasen breker,
Wou de Geus met hair en huyt
(Soo het scheen) de kop of bijten.
Na dit pochen, beiren, krijten,
Quam het op een Mossel uyt.

Neen (wat seg ick) 't was soo veel niet,
Neen, soo veel en was u deel niet,
Lieve Jan met al u hulp,
Met u Specken, Walen, Moffen,
Met u rasen, blasen, poffen,
Won ghy niet een Mossel-schulp.

Meent ghy zoo de Bot te gallen?
't Is te mal om of te kallen.
Dit is slimmer noch als slim,
Slordiger als schyte-broeckje,
Schaemt u in een duyster hoeckje,
Wegh, ghy stinckt Jan Isegrim.

Waart ghy niet van de eer gewecken,
Schaemte soude u 't herte breecken
Door de schand' die u ontmoet;
Doch de eere kunt ghy wyden,
Daarom hebt ghy lust te stryden,
Tegen u gemoet en bloet.

Dus wat baat het dat de Seeuwen
U een schip vol spot na schreeuwen,
En dat Ne'er-landt u verwijt

Een gehele zee vol schanden,
Dat het klinck door alle Landen,
Nu ghij zijt de schaamte quijt.

En of Borgers, Visschers, Boeren
Over al den Beck soo roeren
Datter aard' en lucht of waacht.
Dat de vrouwen daar van singen,
Dat de kind'ren daar van springen
Als ghy nergens na en vraaght.

En of al de Bootsgesellen
U wat met de zee-vaert quellen,
Ende roepen Schipper Jan,
Schrale Veerman van Ter-Tolen,
Heeft zyn eygen eer bestolen,
Dat en treckt ghy u niet an.

Dat Matroos u komt bespotten,
Van u vreemde vloot en vloten,
Van u ongemeen bedryf;
Van u pleyten, pramen, schuyten
Dat zy lachen, jouwen, fluyten,
Dat en raakt u niet aen 't lyf.

't Schaad' niet dat een lichte zanger,
Zinght van Jan de Mossel-vanger,
Die omtrent Sint-Annen landt,
Met een vloot vol Mossel-chepen,
Bleef omcingelt en benepen,
Dat en acht ghy voor geen schand.

Wil-men ook ten quaetsten duyden,
Dat veel duysent Mossel-luyden.
Quamen door u tot den val,
Doe ghy leegh weer-om most varen,
Dat u krevelden de hairen,
Dat is oock al niet met al.

Of ghy schoon soo schandigh vluchten,
En gaaft duysent water-zuchten,
Doe 't zoo branden achter 't gat,

Doe 't u was soo na gebrouwen,
Dat u docht de ziel te spouwen,
Tut, tut, tut, wel wat is dat?

Wil den Jager u begecken,
Toont hem eens zijn oude vleckten,
Wijst hem na de Veluw weer,
Doch daar dorf ghy niet op seggen.
Want daar liet ghy 't lelijck leggen,
Dan wat geeft ghy omde eer.

Of u Vedder, uwe Roede,
U noemt schant-vleck van den bloede,
En u broeder hoogh befaamt
Scheld 't op u verbastert wesen,
O dat sal wel dra genesen,
Want in u is eer noch schaam.

Onbeschaamde prikkel stoter,
O u onheyl wert veel groter
Soo ghy blyft den ouden Jan;
Jan en weet van geen geruchten,
Jan is besich met het vluchten,
Nu goe reys Jan Mossel-man.

Graaf Jan is op de vlucht.
En kryght weer spoet en heyl,
De winden die hy zucht,
Die vliegen in het zeyl.

II. 48.

Leersame Scheepsspreucken.

Die sijn tijtjen weet te gissen,
En sijn toutjen weet te splissen,
En sijn glas te roere staen,
Mach wel voor een boots-man gaen.

Sanden verlanden
Landen versanden.

Een groot zeyl op een kleyn schip
Moet in de gront, of op een klip.

't Gety gaet sijnen keer,
Ten wacht nae Prins of Heer.

Die zeylt met een laege spriet,
Kleyne wint en deert hem niet.

't Slimste dat men vint,
Is stil, en inde wint.

Niet veel te seggen,
Maar houwen en beleggen.

Duer te zijn is onverstant,
Dure schipper blijf aen lant.

De zee
Maeckt dwee.

't Zijn netten van een eng beslach
Daer geen ael door de maes en mach.

't Mach vloeyen, 't mach ebben,
Die niet en waegt en sal niet hebben.

Het mach vloeyen, het mach ebben,
't Groot schip wil groot water hebben.

Dit leerd' ick lest van onse gasten,
Op een schip geen twee groote masten.

Als kock en bottelier lest eens te samen keven
Doen hoord' ick onder wien de boter was gebleven.

In voorspoet
Is toe-sien goet.

Rept handen en voeten,
God sal 't versoeten.

d'Onbesochte
d'Onbedochte.

Wie soeckt die vint,
Wie waegt die wint.

Rocxken uyt, rocxken an,
Maeckt een sterck man.

Een die zijn zeyl te hooge stelt
Wert licht'lick van den wint gevelt.

Bochtig yser kan men rechten,
Maer geen harde wint bevechten.

't Zy waer wy zeylen, of laveren,
Is Godt met ons, wie kan ons deeren?

Vryheyt
Blyheyt.

CXLVI. 21.

JACOB CATS.

*Gevecht van kapitein Cornelis Jansz. de Haan tegen twee Duinkerkers.
19 April 1633.*

Van de Zee-slag van 't Schip de Haan.

Stem:

Ontwaakt gy Batavieren koen.

Hoord toe gy Helden overzaegt
Die 't Lijf al voor Oranje waegt
Den dienst van de Koop-lieden
U eer die moet zijn gewaegt;
Men heeft het zien geschieden.

Den derden April voeren wy uit
Van Amsterdam om eer en Buyt
In de Noord-zee met streven
Daer quamen ons twee Duynkerkers aan boort
Maar d'een is daer gebleven

Den Capitein van de Witte Haen
Cornelis Jansz. was zijnen Naem
Dien vroomen Held verheven
Die voerden ons zoo lustig aen
Dat deed den Vyand sneven,

Jan de Nassou al van Nieuwpoort
Die klampten ons aldereerst aen Boord
Maar hy moest het besuren
Wy hebben hem in de grond geboord
En doen zag menze treuren.

Ons Capitein als een vroom Held
Heeft zijn Canon zoo braef gesteld
Op de Duynkerkers boorden
Hij schoot vreeselyk met gewelt
Dat men het schreeuwen hoorden

Van 's morgens t'agten tot de Noen
Sag men elk een zyn beste doen
Maer spyt Duynkerk en Spanjen:
Spek Jan most onder wiel bevroen
Doen planten wy Oranjen,

Den Haen was alzoo zeer verstoort
Dat hem twee gelyk quamen aan boord
Hy beet en met spooren
En sloeg zijn vleugels aen alle oort
Den vyand gaf het verlooren.

Den een had agtien stukken te boord
En gaven vier zoo dat behoord
Den andere desgelyke
Drie mannen tegen een aen Boord
Nog wou den Haen niet wyken.

Ons Capitein als een Batavier
Stond op de Campanje als een Meur
En hielt zeer goe slag-oorden
Hy bad Godt aen zonder getreur
Zyn vyand te geworden.

Ons Luytenant ook niet bezweek
Hy dikwils uit de poorten keek
Zyn Vyand zonder flouwen
Hy riep Matrozen houd goede moet
Wij zullen 't Veld behouwen.

CORN. JANSZON DE HAAN, GEN. HET HAANTJE. GEBOREN TE
AMSTERDAM. SNEUVELDE IN 1633 TEGEN DUINKERKER KAPERS.

GRAFMONUMENT IN DE OUDE KERK TE AMSTERDAM.

GRATI MONTEMI IN DE OULI KERN TE VASTBERDAI
AANSTEDERDAMSNICHTER DEINTE TEGEN DE BAKKERKAPERS
CORN. JANSZON DE HETZIGEN BUSTIAW. 111. GEBÖRENTE

VIRTUTI AC FAMA
 Fortissimi Ducis
CORNELII IOHANNIS
 Amstelodamensis cognomento GALLI
 MONUMENTVM HOC POSVERVNT
 DIRECTORES ET VINDICES OCEANI
 SEPTENTRIONALIS.

Adspice spectator nostræ miracula gentis,
 Gellaque victrici bella stupenda manu.
 Hic jacet Doum qui duxit vela per orbem,
 Atque Arabum Hesperio sanguine tinxit aquas
 Quem modo prædatrix potuit Dvynkerka timere,
 Cum Morinum captæ succubere rates.
 Vna triumphatum toties se torfit in hostem,
 Puppis et adversos exiit una duces.
 Vt vincatui Iber, Batavo non classibus ultra,
 Est opus una ratis, dux fatis unus erit.
 Qui dum se patriæ mediis bellator in undis,
 Devovet illustri funere victor obiit.
 Iam Decios jactare mihi cessate Quirites,
 Hæc etiam Decii marmora corpus habent.

Hier in de kerk van St. Janskerk te Amsterdam
 rust de overblijfselen van den
 beroemden, grooten vlootvoerster
 en gael voor 't laet op twee soe dapper vint
 die 't een vlood en 't ander by hem jonck

Een nood-lot dat den vyand schoot
Bragt onzen Capitein ter dood
Dien braven Held verheven:
Het welk ons alle zeer verdroot
God geeft hem 't eeuw'ig leven.

Onzen Hoog-Boots-Man onverflout
En ons Quartier-meester zeer stout
Die riepen al zonder sneven
't Za lustig Maets houd goede moet:
Want hy moest ons begeven

Nieupoorters en Duynkerkers mee
Komt weer met u Schepen in Zee
Op de Hollandsche Kusten;
Hollandsche kaes hebben wy ree
Of u daer meer af lusten.

Hebt gy den Haen zijn Kam gescheurt
Van 't Vleys hebt gij niet versmeurt:
Zijn sporen zijn behouwen:
Zijn Vleugens en Staert staen even trots
Hy kraeit nog zonder flouwen.

Oorlof Duynkerkers wie gy zyt
Wy gaen ons bereiden tot den strijd
Dies varen wy Texel binnen
Soo u meer lust zoo komt Zubyt:
Wy zullen weer beginnen.

xviii, 38.

**See-gevecht van kapiteyn Cornelis Jansz. de
Haen, tegens twee Duynkerckers.**

Stemme:

O Heyligh! zalig Betlehem.

Heeft reden plaets by u? O Godlijck zaet!
Die op de wacht in Jovis heyr-baen gaet
Zoo staet wat op, en maect de paden veyligh,
Ter Helden woonst, voor onser Helden heyligh.

Vraeght niet, wie ist, ist Jovis oogenblick,
't Is Mavors vyer, der Vlaemsche leeuwen

[schrick:

Dien fieren Haen, die met sijn stemme dondert,
Dat Nereus van sijn krayen was verwondert:

Die Zee-Haen daer de Heeren van 't bewint
(Van de oppersorgh! voor 't weerloos Scheeps
[gesind

Ter noot vereisch) den roover mee betrapten,
En soo met hem van seegh tot seege stapten

Die Zee-held ist, en eyschtghe meer bescheydt?
Die seven mael voor 's handts heeft neer geleydt
Den fieren moedt sijns vijandt, en dat meer is
Diens yeder seeg besegelt t'sijner eer is.

Met Schepen winst, voor 't vrye Nederlant:
De Kiel en Schip tot lodt der Zee-vaert mant,
Het is de Ziel van dese, die ten lesten
Zijn leven voor sijn eere gaf ten besten.

Daer hy alleen, benepen tusschen twee
Meer met sijn moedt, dan met sijn krachten dee,
Zijn herte maect sijn meerder-vyandt slapper,
Dit moedight hem te vyand even dapper.

Het blixem-vier dat oyt in Lemnos gloet
Van Steropes en Brontes was gevoet
Dat Mulciber besloot tot 's Hemels wonder,
Heeft hy gespilt gelijk Jupijn den donder:

Tot dat Eool met Nereus en Vulkaen
Haer alle deen besonder wegen gaen.
Het blixem-vier dat Lemnos had gevonden
Vast voor en na veel zielig bloed verslonden,

Des docht Vulkaen te proeven op sen vlam,
Of oock dit vyer uyt Jovis koker quam.
Dus komt hy eerst in een der roovers ploffen,
En heeft van daer den fieren Haen getroffen,

Hier vindt hy proef, de grootsche ziele vlood.
En 't Lichaem storf een braver Helden doot,
Maer niemandt kreukt, schoon dat de braefste
[vielen,

Het yser snort', als hagel! door de kielen.

Tot Nereus op (van uyt de diepten) keeck,
En siende dat Borgonjens moedt besweeck,
Soo spalckte hy op sijn groene wijde kaecken,
En kapten tot dat Kiel en Masten kraeckten,

Den eenen, die hy slockte in sijn bast.
Met komt Eool, en set diens maet in last
Die nu alleen sich alle hoop ontseyden,
Den dans t'ontgaen, en aemt daer tussen
[beyden;

Deur gaet hy strack, en laet dien zeeghbaer heldt
Met eeuwigh eer van Nereus Oorloghs veldt
Ten Hemel op te klimmen, om de helden
Aen Jovis disch sijn groot bedrijf te melden.

Dees is die komt, derhalven haest u voort
En brengt sijn ziel ter plaetsen daerse hoort.
Maer ghy die op sijn wit begint te doelen,
Doet ons van uw dat wy van hem gevoelen,

Ghy sult niet min als hy van stap tot stap
Met uwen Naem betreen dien eeren trap
Ghy sult niet min op Famaes zetel klav'ren
En met uw roem't Metalen huys doen dav'ren.

Al schift u ziel, wat eyscht ge meerder lof?
Dan dat ge laet u doen ter dicht'ren stof,
Uw lijf het graf, om soo goeden saecke,
Uw ziele met de Engelen haer vermaken.

CXXIII. 72.

**Graf-schrift van Kornelis Jansen, toegenaemt
het Haantjen.**

Hier rust dien Heldt die van sijn Vyands Scheepen
In seven mael quam seven Vlaggen sleepen,
En gaf voor 't laetst op twee zoo dapper vonck,
Dat 't eene vloodt en 't ander by hem sonck.

VI. 192.

L. REAEL.

**Grafschrift op den Manhaftigen Waterhopman
de Haan.**

Hier leit die Zeehaan, die zich staåg by Mars liet
[hooren.
Duinkerken wierdt gewondt door sijn meetaale
[spooen.

Hy veiligde de zee, tot hy sijn oogen sloot.
Verwonde Doodt sijn vlees? Zijn roem verwint

XIV. 724.

[de Doodt.

JAN VOS.

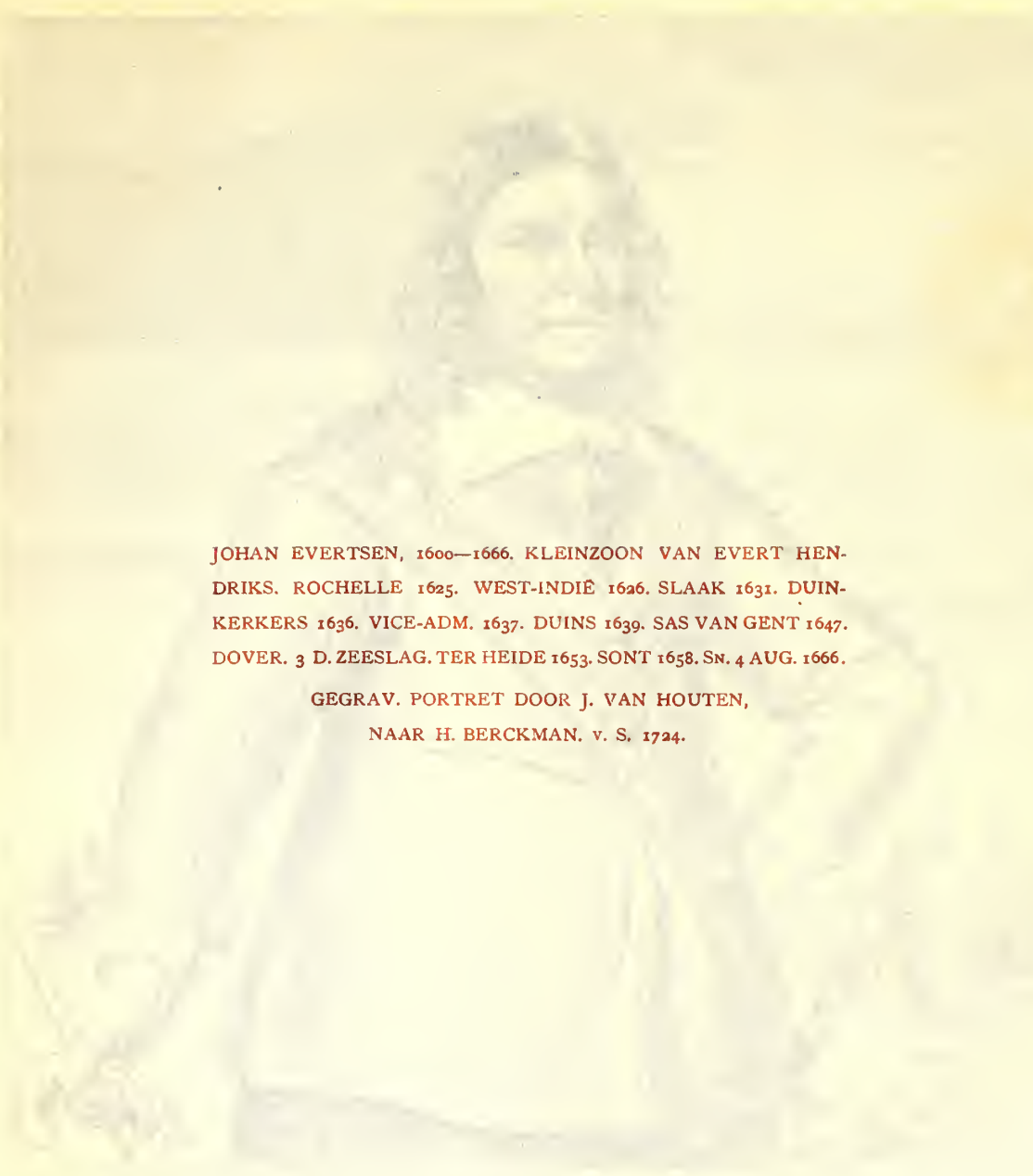
Overwintering in de Poolstreek. 1633.

Mislukte proefneming of het mogelijk was in het hooge Noorden te overwinteren.

Ghedicht aen alle zee-vaerende luyden.

Ghy, die het dulle nadt, en vreesselijcke Baeren
Der onghetemde Zee, hebt menichmaal
[bevaeren,
En door u swaere Reys gebracht hebt aen
[den dach
Waer door men 's Werelds eynd' met d'oogh
[beseylen mach,
Ontfanght dit slechte Werck, u van ons toe-
[geschreven,

Om uwen 't wil ghemaect, en aen den dagh
[ghegeven:
Neemt tot ghedachteniss' dit laetste Testament,
Dat u van dese Maets, het koude Groen-Landt
[sendt,
Hoe dwaelt den armen Mensch' eer dat syn
[droeve dagen
Ten eynde sijn ghegaen? Waer werdt hy niet
[gedragen

JOHAN EVERTSEN, 1600—1666. KLEINZON VAN EVERT HEN-
DRIKS. ROCHELLE 1625. WEST-INDIË 1626. SLAAK 1631. DUIN-
KERKERS 1636. VICE-ADM. 1637. DUINS 1639. SAS VAN GENT 1647.
DOVER. 3 D. ZEESLAG. TER HEIDE 1653. SONT 1658. SN. 4 AUG. 1666.

GEGRAV. PORTRET DOOR J. VAN HOUTEN,
NAAR H. BERCKMAN. v. S. 1724.

JOHAN EVERISSEN 1600-1666. KLEINZON VAN BARRT BEN-
DRICK ROCHHELLE 1662. WEST-INDIE 1666. SLAAN 1681. DUIN-
KERKERS 1666. VICE-ADM. 1687. DUNN 1699. SAS VAN GENT 1697.
DOVER. 3 D. VERSLAG TER HRIDE 1687. SONI 1688. RIJ. 4 AUG 1666.
GREGA. V. PORTRET DOOR J. VAN HOUTEN,
NAAR M. ERCKMANN. N. S. 1724.

DEN E. MANHAFTEN ZEE-HELD JAN EVERTSZ. RIDDER, VICE ADMIRAL VAN ZEELANDT. &

Wiens roemen in dit beelt u lezer straalt in d' oogen,
 In Seelands Waterloeuw, en blixem van de Zee.
 Diens dapp're Degen ook de Britten heeft bezogen
 En 't prat Castilien, tot een oneindighe Vree.

Hendrik Berthelme Koster
 Teunus van Kesteren, fetsjter

Waar salmen deffen held zyn daden mee verciereu!
 En dat hy door zyn hulp ons dus verr heeft gebrocht
 Met eeuw'ge danchaarheit, en kraansen van Laurioren
 En Salants out gestricht, is aan zyn deucht geknocht.

J. K. van der
 Kesteren

Gedrukte in Amsterdam, by Frederick de Witte, voor aan in de Calverstraat, by den Dam. In de Wiltz Dof-Caart.

Door 't drijven van het Lot? wat lijdt hy al
 [verdriet,
 Eer hy 't ghewendste endt van synen arbeydt
 [siet?
 Exempel is dit Volck: dees' Hollandtsche
 [Ghesellen,
 Wiens wercken, nae haer doot, vry u voor
 [oogen stellen,
 Maer, laet VENETIEN de Haenen van de Zee
 Besien, waer 't Hollandts volck verkiest haer
 [Winter-Ree,
 En sien, wat holle Zee, wat schrickelijcke
 [vlagen,
 Wat vreesselijcke koud', een Hollandts hert kan
 dragen.
 Ten is gheen Cubaes Strandt, noch Europeesche
 [Kust,
 Noch FERNABUCI Bôôm daer op dreef' Vlote
 [rust:
 Maer 't is een eensaem Landt; een Landt, daer
 [woeste Beeren
 En 't koude Noords gheblaes, met Ys en
 [Sneeu regeeren:

Een Landt, daer 't weynich daeght, en daer de
 [droeve nacht
 Gheduerich sich verthoont, en stadich houdt de
 [wacht.
 Voorts, alles wat ons Dicht u niet en kan verhaelen:
 Dat sal haer eyghe Werck ghenoeghsaem u
 [vertaelen:
 Door leest dat al-te-mael, Beminders van de Zee,
 En neemt ons Dicht in danck, en haere Wercken
Kn. 4345 [mee.
 W. C.

**Trou-hertige Aenspraeck Aen den Oost-ende
 West-Indië Vaerders.**

Wilt ghy verre Reysen varen
 Na Oost- oft West-Indiën Land,
 Daer de Sonne vyerigh brandt,
 Wilt de vreemde Vrouwen sparen,
 Neemt oock op u drincken acht,
 En verschoont u kleedren sacht;
 Syuver zijn verlenght u Jaren.

Overwinning op de Duinkerkers, 20 Febr. 1636.

De Admiraal Colaert door Jan Evertsz en Mangelaar overwonnen en gevangen genomen.

Klinck-Dicht.

Soo heeft de vlieghe soo langh gevloogen om
 [de kaers,
 Dat hy daer eens in vloogh, en 't vaentje heeft
 Maer sijn' verwinners daedt quam anders hem
 [gestreecken,
 Soo bleef de griffioen eens in de peeckel
 Die tornden 't kluwen hem wel beter uyt de
 [steecken,
 En voer, als 't meest' gedrocht van die ge-
 Jan Evertsoon de Jongh, en Mangelaer, twee
 [weldenaers,
 Hy vingh ellendigh bot, in 't vlammen op
 Die vielen hem op 't lijf, bevochten hem, als
 [den baers,
 [leuwen,

COLAERT.

Jae ick ben d'Admirael Colaert.

MATROOS.

'K docht wel datjet by mijn sool waert
Dus ghekleet soo moy deurgaens,
Hoet en Lubben op sijn Spaens,
Nauwe Broeck en wijde Mouwen,
De Kasack met luttel vouwen
Sulcke Roosen op je Schoen,
Heerschop 't salt hem soo wel doen.
Daer 's een print van jou nae 't leven,
Van jou maecksel uytghegheven.
Dat elck een seydt die 't bekijckt,
Datje wonder wel ghelijckt.
Maer sy spreeuwen aller-weghen,
Opje Poock en opje Deghen,
Datse hanghen beyd' verkeert.

COLAERT.

Teycken dat ick ben verheert.

MATROOS.

Wat wat halve Spaensche Vlamingh
Dat is seyer een beschamingh,
Datie soo quaemt in 't ghedrangh
Om te leeren Zeeuwen-Sangh.

COLAERT.

Wel wat kond' ick meer aenrechten,
't Was verlooren slaen en vechten,
Want mijn blode Schout by nacht,
Glipte heen met al sijn vracht,
'k Mach wel sulcke gasten derven
Die haer Spriet en Masten kerven,
'k Heb met sulcke niet te doen,
Die noch Eer noch Eedt bevroen,
Die den Bast door sulcke feylen,
Niet ontvuren noch ontseylen,
Gheen van allen stont my by,

Daerom bleef ick inde ly,
Rondt beset met vlamme-stoockers,
Die uyt ijser-Koghel-Koockers
My vast schooten nae mijn gat,
Kruyt en Lonten wierden nat,
En mijn Schip begost te sincken.

MATROOS.

Nae ick hoor soo mostje drincken
Al het water van de Zeef
Of most selfs versuypen mee.
Maer wat selme metje maecken,
Selje noch in 't Haeghje raecken,
Of wat sal men met u doen?

COLAERT.

Stellen op een goedt Rantsoen
Soo men doet de Lien met eeren.

MATROOS.

Siet hoe licht de kans kan keeren,
Die 't eerst al wou randen an,
Is nu een ghevanghen Man
Tot gheluck van onse Vissers,
En meer arme Neeringh missers,
Die veel in u Haven-Stadt,
Sitten in een stinckendt gat,
Nae verlossingh vast en haecken.

COLAERT.

d'Ov'richeydt sal dat wel maecken,
Bidt voor my in u besluit,
Dat ick oock haest kom hier uyt.

MATROOS.

Jae: ick sal d'Alghever bidden,
Dat sijn Geest strael in het midden,
Van ons Hooghe Overheydt,
Op dat door haer wijs beleydt.
Wy ons andermael verheughen,

En meer buyts bekomen meughen
Van ons al-ghemeen Vyandt
Tot welvaren van ons Landt.

M. 1754.

't Was hy, die Spanjen op zijn' eigen bodem tarte.
Vaer heen, gelauwert hoofd, gelukkig door zee,
En breng voor 't Vaderlant ontelbre kranssen meê.

LIII. 1. 552.

J. v. VONDEL.

**Op Laurens Reael, Ridder, out Generael van
de Oost Indien.**

Geschildert door Thomas de Keizer.

Zoo maelde een Keizers hant den wakkeren
[Reael,
Den Ridder, den Gezant, den grooten
[Generael,
Voorzien met brein in 't hoofd, met oorloghs-
[moedt in harte.

Grafschrift.

Hier rust Reaal, de schrik der Indiaansche
schaaren.
Een Feebus op de lier; een Tyfus op de baaren.
Wat graf verdient hy die zijn steevenkroon
bevocht?
Van 't flonkerendt gesteent dat hy uit Oosten
XIV. 723.
brocht.
JAN VOS.

*Aanmoediging tot het beoorlogen der Spanjaarden in West-Indië,
waar rijke bezittingen groot voordeel aanbrachten. 1639.*

Datmen den Coninck van Spaengjen in syn West-Indiën behoort te beoorlogen.

Wat moocht ghy op een Mom, dyn wack're
[crachten breken,
En op een weer-party, dien ghy niet doot cont
[steken?
Hier is sijn schaduw maer, waer tegen dat
[ghy strijt,
Doch hy vergaert de schats sijns werelts breet
[en wijt,
Hy sendt syn pylon hier, hy send sijn scharpe
[tanden,
Uyt syne rijke schuyr, van sijne goude landen,
De spietse die u treft, waer door ghy valt,
[en daelt,
Die wort soo wyd gezocht, en van soo ver
[ghehaelt.

Die wech dan, Batavier, dient Spaengjen af-
[ghesneden,
Op dat ghy met dien slach, dyn vyand meucht
[vertreden,
Voert ghy met ernst den krijgh, en waep'nen
[daer met hem,
Soo krijcht ghy hem met een, alhier oock inden
[clem.
Indien ghy hem aldaer, sult by de keele
[grypen,
Soo sult ghy hem met een, alhier oock doot'lijck
[nypen,
Indien ghy hem aldaer cont dwingen, ende slaen,
Soo ist met hem alhier, in Neerlandt oock
[ghedaen.

Kn. 4626.

LAURENS REAEL, 22 OCT. 1583—10 OCT. 1637. ALS COMMIES MET
4 SCHEPEN NAAR DE MOLUKKEN 1611. GOUVERNEUR-GENERAAL
1616—18. JACATRA. VICE-ADMIRAAL 1624. GEZANT NAAR LONDEN.
DENEMARKEN. BETROKKEN BIJ GALILEI'S POGINGEN TOT HET
VINDEN VAN EEN MIDDEL OM DE LENGTE TER ZEE TE BE-
PALEN. EEN DER GROOTSTE VERNUFTEN VAN ZIJN TIJD.

GESCHILDERD PORTRET DOOR TH. DE KEIJZER.

GEHILDEBD PORTRRET DOOR H. DE RIJCKER.
BATEM. HET. TER. GROOTSTE. VERPLEYEN. VAN. HEN. IJDE.
VINDEN. VAN. HEN. ANDER. OM. DE. BRIGTE. TER. ZEE. IN. BE-
PREZEMANSEN. IN. TROSKEN. BIJ. GALT. HES. ROEGINGEN. TOT. HET.
TOE. 18. JAC. TRAL. UCP. ADZURAVI. HES. O. VAN. IN. A. R. LONZEN.
SCHIEPEN. NAAR. DE. NOTURKE. HET. GOLT. EN. H. R. G. N. BRAAL.
1800. 28. RADE. 22. OCT. 17. 2. 10. OCT. 18. 17. 2. 10. OCT. 18. 17. 2.

*Klacht over het leveren van oorlogsbehoefte aan Spanje door Nederlanders 1639.***Des trouwen Stier-mans Les.**

Soo langh hier Dieven zijn te Land,
 En dat geen trouwen Stier-mans handt
 Het Schip mach houden naer die Kust
 Waerom 't quansuys wert toe-gerust,
 En dat men dickwils onder weegh
 Het Scheepjen keert als met een veegh,
 Om soo den Vyant hulp te bien',
 Soo wert' er niet wel toe-gesien,
 Soo werden wy als uyt-gemergt,
 En staegh tot flaeuwer moedt gevergt;
 Want als de saken soo toe gaen
 Soo baet geen vechten, noch geen slaen,
 Soo baet geen kloecken Oorlogs-Helt,
 Soo baet geen Schijven op-getelt,
 Soo baet'et schier als niet-met-al,
 Soo glijt de platingh van de Wal.

Doch, daer en is geen twijffel aen,
 De saken sullen beter gaen
 Indiender wel wert op gelet
 Waer 't vet sich aen de ribben set,
 En waer men haest door rijckdoms-kracht,
 Bethoont veel hulps aen Spaensche Macht.

Wel aen dan, trouwen Batavier,
 Gedenck, de Vryheyt staet u daer;
 Door-siet wel watter omme-gaet,
 Bezenuwt beter uwen Staet,
 En stelt vry handen aen de ploegh.
 Soo wert het Landt noch rijck genoegh.
 En maeck dat Themis niet en klaegt,
 Soo wert den Spanjaert uyt-gejaegt.
Kn. 4627. Principiis obsta.

Slag bij Duinkerken. 18 Febr. 1639.

M. H. Tromp met 11 schepen verslaat de Duinkerkers, ten getale van 23 schepen.

Zee-slag, geschied tusschen den Admiraal van Holland, en den Admiraal van Duynkerken, op den 18 February 1639.

Op een aangename Voys.

Batavieren komt dra
 Wilt zingen vroeg en spa
 Den Heere Jehova;
 Lof Prijs en Eer
 Die uw nu weer gedenkt
 Zulken Victory schenkt
 En uwen Vyand krenkt
 Steeds meer en meer
 Die uw zo moedig kwam vallen an
 Vol hooge lusten
 Op zijne kusten
 Zo menig Man

February Agtien
 Zestien-hondert mitsdien
 Dertig Negen men zien
 Ging eenen Slag;
 Voor Duynkerk op de Rhee
 Van Admiralen Twee
 d'Hollandz' en Duynkerkz' mee
 Den zelven Dag
 Even dat Coolaar over drie Jaar
 In 't Zeeuwsche groeten
 Vand geen verzoeten
 Maar droefhyd zwaar.

Dit lag haar nog in den zin
 Des zy dagten het gewin
 Te halen weder in
 Met Kruid en Scherp
 Op een Vrydag ten Agt
 Uren zy met haar Magt
 Kwamen maar hun verwagt
 Heeft eene Herp
 Die wat kwam spelen met snaren swart.
 Om haar te danken
 Maar dog het banken
 Viel haar te hart.

Wel Admiraal Michiel
 Van Doornik hoe geviel
 Uw dit Bataafs gekrielt?
 Dat gy Adieu
 Gingt zeggen voor de leus
 Van eenen blauwen Neus
 En liet zo aan de Geus
 Twee Schepen Nieuw
 En uw Vies-Admiraal door den nood
 Geheel Verbranden
 Of gingt gy Landen
 In Charons-boot.

Lof Herper Admiraal
 En Bankers die voor 't Staal
 Uw Vyand menigmaal
 Ter neder veld;
 Lof Capiteynen t' zaam
 My onbekend van Naam
 Uw Eer zal door de Faam
 Werden verteld
 Zo lang als Phebus op d'Aarde straald
 Matroos Soldaten
 Zal zijn door 't Praaten
 Uw Lof verhaald.

Prinsse ô Heer! den Lof
 Komt uw voor al hier of
 Want wy zijn dog maar stof
 En onze Magt
 Schrijven wij met dit werk
 Toe aan uw die zeer sterk
 Voor ons zijt een Bolwerk
 Dag ende Nagt
 Tegen ons listigen Vyands pak
 Dies uw 't zingen
 Wy de Eer toe brengen
 Want 't Vleesch is zwak.
 XLI 8.

Penning aan M. H. Tromp vereerd na den slag bij Duinkerken, 18 Februari 1639. v. L. II. 248.

Onderschrift eener afbeelding van den slag bij Duinkerken, 18 Febr. 1639.

Ist niet een groot bedrijf? ist niet een cloeck	Hoe die slach hun bequam, dat mogen sij
[bestaen	[onthouwen
T'geen ghij hier boven siet door Tromp dien	En senden het journael in Spangien aen den
[Helt begaen?	[Coningh
Met scheepen twee mael ses: tegens twintich	Dat men hun hier betaelt met diergelijcken
[en twee	[Honingh.
Die op hem quamen aen, daer hij lagh op	Maer geeft ons Godt de Eer, die dees helt
[hun ree	[gaf Victory
En Trots en Hooge moet, was daer doch	Soo krijgen wij noch meer en Tromp blijft
[voor haer val	[in Memory.
Een Hoop hij binnendreef en nege aende wal	
Twee van die vloot hij nam 't hun spijt in	Harde slagen doen wel leeren.
[haar aenschouwen	M. 1797 A.

Slag bij Duins 1639.

De Spaansche vloot, 67 schepen, 1700 kanonnen, 24000 koppen, onder D'Oquendo, stiet 15 Sept. bij Bevesier op Tromp. Deze, ofschoon slechts 13, later 18, daarna 30 schepen sterk, viel aan en dwong de Spanjaarden zich op de reede van Duins terug te trekken. Hier sloot hij hen op en wachtte versterkingen af. Zijn vloot groeide aan tot 96 schepen en 11 branders. Ondanks Engeland's vijandige houding had de aanval op 21 Oct. plaats. Slechts 18 Spaansche schepen ontkwamen. Zij verloren 7000 man. Tromp bracht 14 bodems op. Zijne bevelhebbers waren Jan Evertsen, Catz, Denijs, Houteben en de With. De zege was niet minder belangrijk dan de ondergang der Onoverwinlijke Vloot.

Ghesangh op dees Victory.

Op de wijze:

Ach treurt met my bedruete schapen.

Wat zeghen-teyckens of Lourieren	Zyn felle Trompen,, baerden sulcken vrucht
Zyn nu ghenoech te cieren 't stoute hooft	Zoodat sy krompen,, en met groot ghesucht
Den Zee-heldt van de Batavieren,	Haer gaven op de vlucht.
Die den Monarch syn schepen heeft berooft	Den Admirael besluyt haer kielen
Een deel gheplondert,, d'ander voort verbrant	In Duyns, en wort versterkt van dagh tot
Weest niet verwondert,, van ons eendragtsbant,	[dagh
Tis Godes stercke hant.	Den Heldt neemt voor haer te vernielen
Zoo haest de Spaensche macht van schepen	Zelfs daer den vyandt in sijn voordeel lagh,
Den Admirael bequam in syn ghesicht,	Met syne Helden,, tast hy moedigh aen
Heeft hy die moedich aenghegrepen	Al haer ghewelden,, die zy bloedigh slaen,
Met twalif schepen haren trots gheswicht,	En doen te gronde gaen.

Waer is u Trots en Macht ghebleven,
Zeght Spangien, Napels en ook Poortegael,
Daermee ghy 't Christen-Ryck deed beven?
Gherooft, geplondert is hy t'eenemaal
Door stoute handen,, van Bataefs gheslacht
Tot uwer schanden,, is dijn trotse macht
Gheheel tot niet gebracht.

O wonderlycke grootse daden
Voort vaderlandt soo moedich uitghevoert,
Zingt Gode danck voor syn ghenaden,
Die onse Heldenharten heeft ontroert,
En doen bezwijcken,, al het Spaens gheweldt,
Laet Trouheyt blijcken,, met den stouten heldt
Voor ons op Zee gestelt.

Arbeyt om rust.

CXLV. 170.

Gedenkpenning aan den Slag bij Duins, 21 October 1639. v. L. II. 252.

Op 't Mistich Weder in Duyns.

Indien de Penne kost Cartoueschote geven,
En dat een yder rijm gaf donderent gerucht
Zoo mocht de Poezy afschilderen nae 't leven,
't Verdelgh der Spaensche vloot, en eervergeten
[vlucht.

't Miste niet,

Men seyt het miste doe de vloten sich ge-
[naeckte
Hoe kan dat mogelick of waerlijk sijn ge-
[schie?
Want onsen Admirael die trefte dat het
[kraeckte

Met heele lagen schuts, doe mistent immer niet?
't Scheen of den Afront barste en baerde
[solpherbergen,
En dat den helsen draeck syn mijnen springen
[liet

Het gunt den Spanjaert dee de hayren staen te
[bergen

En sengen vanden kop, doe mistent immer niet?

't Verdoonde in 't gesicht of zee en baren
[brande

En streden mette roock doort vreesselic ge-
[schie

Hy beeft : En smeekt den Teems om Herberg
 [in sijn Kolck ;
 Die set hem by van all's : Doch wijst dit geele
 [Volck
 We'er van der handt. Hy barst en knarst van
 [spijt en toren.
 Maer fluxx vat 't Rotterdams Briareus, (sijn
 [Plaegh)
 Met hondert Handen, hem soo fellijck by de
 [Kraegh,
 Dat hy geeft Macht en Schat en Lijf en Al
VI. 195. [verloren,
 G. J.

Duinkerken in swijm.

Hoe nocht dees zeehond, sonder tanden,
 Die kerken, in het barre duin,
 Met visschen aan de geusestranden,
 De schaaren van den God Neptuin,
 Prop vol pleegh, van den roof, te maaken?
 Hoe schon de vree syn bloende kaaken?
 Nooit gingh dit zeedrocht te waater,
 Of al de zee keek anghstigh uit:
 Of keerde bly, met vingeklaater,
 Met muil, en klaauwen, vet van buit,
 Van ryk gelaade koopmans scheepen,
 Met groot, of klein geweld gegreepen.
 Wanneer pas twaallef galeoenen,
 Het restjen van Okquendoos vloot,
 Met aantetrokke loopers schoenen,
 In 't scheurtjen, schuilden, uit den nood,
 Toen sach ik solders, kelders, haaven
 Te klein, om 't roofaas te begraaven
 Nu sie ik niet dan leege schuuren,
 Te licht verslampamt, en versmeert.
 Blyft deese flauwte langer duuren,
 Dat Mars dien roofkaak niet vereert,
 Met ysre tanden, koopre kieser,
 Zoo zal hy voorts den geest verliesen.
 Dus wensch ik deese week te Londen,

Dat ons zoo valsch heeft aangerandt,
 Te sien haar grooter waaterhonden
 Zieltoogende, op 't verraadersch strand.
 Zoo zal ik welkom, in ons paalen,
 De Beurs wat nieuws, en liefs verhaalen.
CIII. 566. J. SIX.

Op de treffelijcke Victorie van den Manhaftigen Tromp.

Don Speck was in het ruim met Spangien
 [afgekomen,
 En hadd' het woeste velt van Nereus ingenomen.
 Hy stont al op het lant het was met ons
 [gedaen :
 Wie soud' hem tegen sijn? wie kond' hem
 [tegen staen?
 De zee was Don te kleyn? ons mannen waren
 [dwerghen,
 De schepen min als niet, zyn Gallioenen,
 [berghen.
 Den blixem van de zee, bewust van wint en
 [vloet,
 De mannelicken Tromp, heeft hem aldaer
 [ontmoet,
 Met ingeboren Dons, rap-handighe gesellen,
 Die altijt op de zee de pijpen aerdig stellen.
 Don Keerte-koe, Don Iaep, Don Houte-been
 [was daer,
 Don Bancker en Don Vijgh, met Don de
 [Mangelaer,
 Schoe-maker met Don Heynst, gewoon op
 [zee te danssen :
 Don Lapper, met Don Hoen, Don Lam, Don
 [Gillis Ianssen :
 Don Water-drincker selfs, die als een dapper helt
 Heeft sijnen naem veel Dons in 't vechten by
 [gesteld.
 Don Speck was haest bedacht, en is voor
 [eerst gaen strijcken

Daer men zeit twaelf jaren Aen is toe gerust
 Eer zy is gevaren
 Van de Spaensche Kust
 In de zestig Schepen
 Kloek en sterk bemant
 Hebben zy gaen slepen Naer het Vaderland
 Daer der twaelf opwagten Om te wederstaen
 Waer zy zeer om lagten
 Als zy 't zagen aen
 Is dit al de sterkheid
 Sey den Admirael
 Die de Geus in 't werk heid Zulk een hoopje kael
 Weet ik t'overwinnen Met myn Schip alleen
 En te zenden binnen
 Onze Roomsche-steen
 Maer wanneer ons Helden
 Met den Harpenaer
 Ridders snaren stelden Wiert men haest gewaer
 Hoe zy konde speelden Met de Geuze Tromp
 Dat zy met haer beelden
 Hazeleerden plomp
 Door langdurig Schieten
 Raekt ons kruyd om veer
 Dog tot ons genieten Kregen wy haest meer
 Van ons Fransche vriende Die ons gou en rap
 Kloek en willig dienden
 Dat wy bleven schrap.
 Van ons Heeren Staten
 Schepen quamen sterk
 Ons nog vyf te baten En wy kluifden spek
 Dat elk was verwondert Dat het Geus geblas
 Tot Madrit gedondert
 Heeft in 's Konings kas.
 't Was doen al eylacy!
 Heeroms Engels-maet
 Doet ons nu de gracy En den Geus verslaet
 Want 't boos Nassauwen Plaegt ons tot 'er dood
 Weest ons nu getrouwen
 En een vriend in noot
 Hy verhoord' haer bleyen
 Dezen vriendschaps-man

Leid' hem tussen bayen Maer hy moest daer van
 Met een brandschip laye Haer den Geus weer sloeg
 Dat dees Papegaeyen
 Uit Brittanjen joeg.
 Dese Papen-vogels
 Syn op 't lest vertzaegt
 Door ons trompen Kogels Heel verstroyt gejaegt
 d'Een die raekt aen 't stranden D'ander zonk
 [in zee

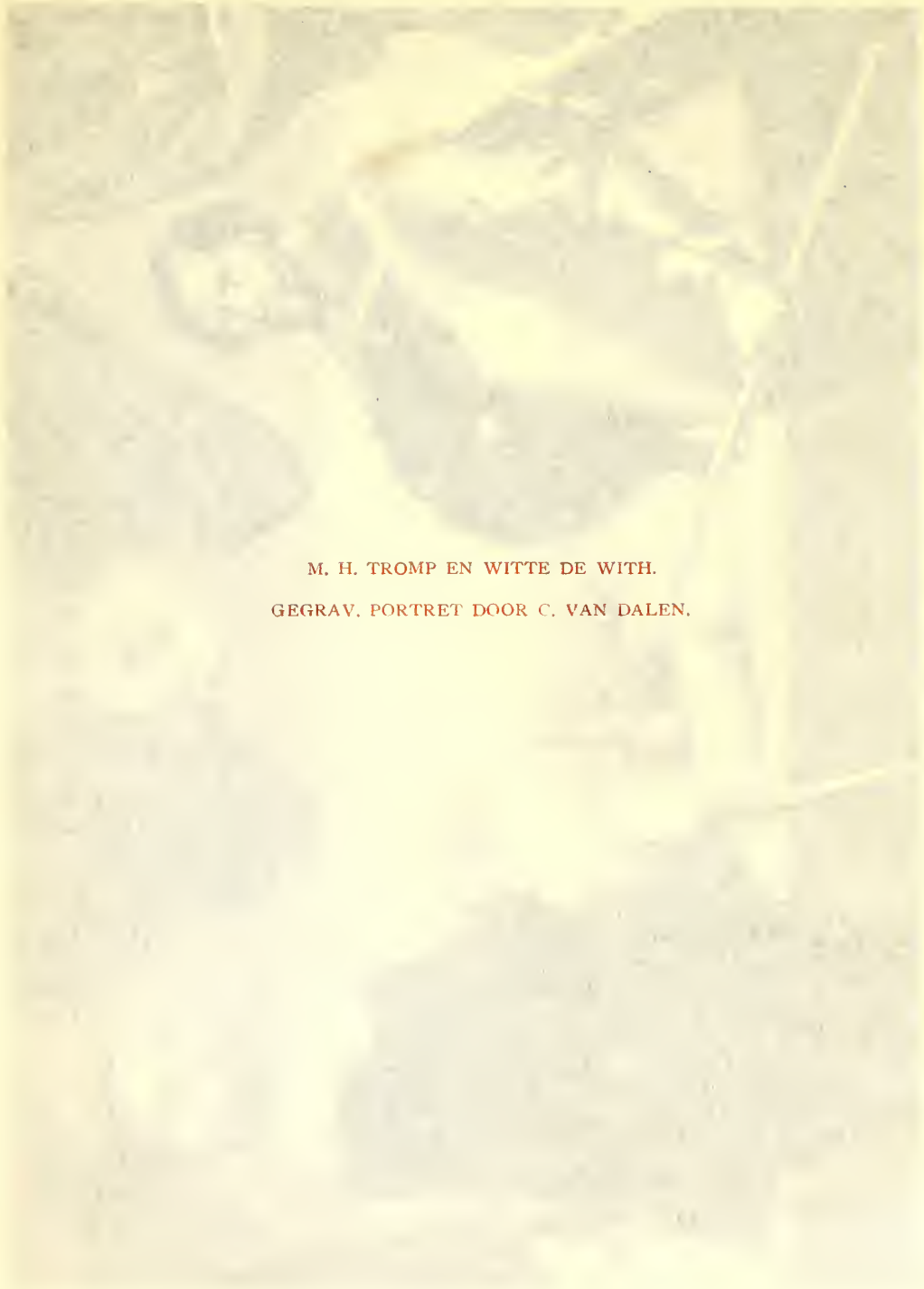
Sommige verbranden
 En de rest moest mee.
 Door den reuk der Geuzen
 Gingen heel t'onvreen
 Wel tien-duizent neuzen Sonder biegten heen
 Maer ons volk verslaptten Weynig voor de vuyst
 Soo dat wy daer knaptten
 Vyf-en twintig juyst.
 Vroome Batavieren
 Looft den Heer met vreugt
 Laet zijn geest u stieren Op den weg der deugt
 Wilt de vryheid zoeken Als een Christen knegt
 Dat gy met verkloeken
 Altyd eer bevegt
 Prins inwoonders rustig
 Bromt op dezen Stryt
 En Victory lustig Of 't de Papen spyt:
 Doet de Klokken klinken Steekt de fakfels uit
 Laet de Winpels blinken
 Voor d'Hollandsche Bruid.

Weest voorzigtig.

XVIII. 108.

**Nederlandschen Donder-slag Gevallen onder
 de Spaansche Vloot, op den 16. Sept. en
 21. Octob. van 't Jaer 1639.**

Gelijk het grof-gespiert gebroed,
 In d'eersten tijd,
 Dom-sinnig heeft gedult, gewoedt,
 Ten Goden-strijd:

M. H. TROMP EN WITTE DE WITH.
GEGRAV. PORTRET DOOR C. VAN DALEN.

M. H. TROMP EN WITTE DE WILDE.
GERAFL. PORTRAIT DOOR G. VAN DALLEN.

MARTEN HARBERTS TROMP Lieutenant-adjutant van HOLLAND en WESTER- WITTE CORNELIZ DE WIT Vice-Admiraal van HOLLAND en WESTER-

Hier siet ghy vroliche beeld des Sacheld Marten Tromp,
 Die met sijn staten hert maakt Spangiens klingten stomp.
 Alom: aanslag, eer, moeth, roef, Tromp inde vroliche sontheit,
 Duidek: schant, broek, ontroof, met ongemene stauhoit

Hier teken was van eer en waar oprechticheit
 ons witte staatt nae beyd, met moed en kloek beleid,
 By heide het vaderland drift vyand yst r' heit
 Daerom der helden wit te recht het dubbelwit.

C. Doukerts exc.

En hóópte berg op berg; op hóóp
Van selfs de Goon
Te stooten, door een over-loop,
Wt haren Throon:

En niet bedachte, dat Iupijn,
In sulken standt,
Sou vaardig met sijnn Donder zijn,
En Blixem-brandt:
Tot dat het, doch te laat, de kracht
Van 't Goden-vier
Gevoelde; en 't gebergt een gracht
Voor allen wier.

Soo quam het grove Spangjen aan,
Met Portugall;
Verselt met Duynderks stoute vaan,
En Napels tal.
Het scheen den Hemel lé gevaar.
Neptuyn, verflout,
Wist nauw of hy in 't water waar,
Of in een woudt:

Soo krield'allom 't beschaaft geboomt;
Dat, voor hun blad,
Nu grooter tal (die 't denkt, die schroomt)
Van menschen hadd.
Maar Tromp, wien 't groote romp-getall
Noyt vreesen dé,
Stack aan 't Tromppet, en stelden all
Sijn tromppen rée.

Hy donderd reys op reyse los,
En blixemt, dat
De Kraken kraken, en het bos
De vlamme vatt.
Don Lopes, schoon hy moedig vocht,
Met sijn gedrocht,
En 't schieten op hem niet vermocht,
Most in de locht,

Want wat den donder niet en scheurt,
Den blixem schendt;

En 't geen door 't schieten niet gebeurt,
Een brand'schip end't
Daar vloog de locht vol vleesch en vlam;
En, soo het scheen,
De Zee nauw all de lijcken nam,
Noch 't oor 't geweene.

Hier onder klonk, door 't golven-reck,
Allarm, Allarm.
Wat was den weer-klank van den Speck?
Erbarm, Erbarm.
Leer, moedig Spangjen, dat 't getal
Geen Zegen baart:
Maar dat de deugd geeft dat 't Geval
De Krijgers spaart.

Gaat, geeff den Golven-geesselaar
Nu vry de handt:
En stelt ons Nederlandse Schaar
By 't Griecken-landt.

Kn. 4631.

DAN. IONCTYS. Med. D.

**Pugna navalis qua Hispanos vicēre Belgæ
Fœderati in Duins Angliæ anno MDCCCXXXIX**

T'is in de wint gedorst, op s'menschen macht
[te bouwen,
Veel Scheepen inde Zee, veel Krijgsluy inden
[strijdt,
Veel menschen overhoop verrechten niet een
[mijdt;
Indien de Opper-voocht haer doen wil onder-
[houwen.

T'bewijs van dese saeck, onnodigh door de
[Boecken;
Onnodigh opgehaelt, de vloot van tachtigh acht
Gunt slechts het oogh alleen, dees overtrotsche
[macht,
Die Spanie send om t'Hoff, het droeve Gasthuys
[soecke.

Oquendo met gevolgh van ses en sestich
 [Schepen
 Vol roem, vol trots, vol pracht, bejegt int
 [Canael
 Met schepen t'weemaal ses, der Staeten
 [Admirael,
 Geen konst voor hem soo t'scheen haer vlaggen
 [te doen slepen.
 Doch d'Opper-Held geeft Tromp een kloecken
 [moet en segen,
 Den Spaniaert hij verbaest, en wert in Duyns
 [gejaeght,
 Van waer dat Hollant vreught en Spanien
 [droefheydt draeght,
 In t'Iaer van duysent enseshondert dertich
 [negen.
M. 1810.

**Spore der danckbaerheydt, op de vernielinghe
 der machtighe Spaensche Vloot, met hulpe
 des Almoghenden, ghedaen door den E.E.
 Zee-helt Marten H. Tromp, Lt.-Admirael van
 Hollandt ende West-Vrieslandt, Alle Godt-
 vrugtighe Nederlanders voorghestelt.**

Op vry vereende volck, heft hart en oogh en
 [handen
 Nu danckaerlijc om hoog, en wilt een offer
 [branden
 Op't Autaer uwsgemoets, gestooct door 't reyn
 [geloof
 Dat Godt behaeglijc is; wy die als tot een roof
 By Spangien zijn gestelt voor Pooe en Moort-
 [geweren,
 Sijn nu alleen verlost door hem die 't al kan
 [keren,
 En stutten nae sijn wil, dat is dien grooten
 [Heldt
 Die Hemel, Aerd, en Zee, heeft onder sijn
 [ghewelt,
 Hy die den Isralijt uyt Pharos dienstbaerheden,
 Heeft door sijn Handt gheleyt, en staegh voor
 [haer ghestreden,
 Met sijn Metalen Arm en onweerstuytb're
 [kraght,
 En eindelijck haer soo in 't Canaan ghebracht:
 Door water en door vuyr, een saeck een
 [heylich wonder,
 En boven het begrijp, dan dat met ons bysonder
 Gherechtich evenaert, vermits wy mede vry
 Zijn wonderbaer herstelt uyt Spaengiens slaverny
 En gruwelijcke dwangh, alleen door het ver-
 [mogen
 Van hem die voor ons waeckt met sijn alsierende
 [ooghen,
 Wanneer den tweeden Phlip uyt opgheswollen
 [haet,
 In 't Iaer van tachtigh acht, de gantsche Zee
 [beslaet
 Met kielen sonder tal, waer mée hy had
 [ghesworen
 Te boeten sijne lust en langh ghevoede thoren,
 Tot ons bedroef bederf, hoe vreemt en won-
 [derbaer
 Slaet Godt dees groote Macht en vrijd ons
 [van ghevaer
 En duysent wond'ren meer, onmooghlijck uyt
 [te spreken
 Door eenigh menschen tongh, sijn goetheyt
 [heeft ghebleken
 Soo meenighmael aen ons, dat met ghebogen
 [knien,
 Wy yeder oogenblick zijn schuldich danck te
 [bien
 Sijn vaderlijcke sorgh en het geduerigh waecken
 Voor dit ons landt en staet, vermits hy onse
 [saecken
 Gheduerighlijcken redt, als nu in desen tijdt,
 Wie heeft ons doch als Godt voor 's vyandts
 [swaert bevrijt?
 Wat was gantsch Hollandts macht by 't groot
 [getal der schepen,

Als je de'e doen al den bras
 Noch in Duyns besloten was?
 'k Meen van ja: nu machje lollen
 Met de half-geschoren bollen,
 Broer: ghy houdt doch veel van Mis,
 'k Loof dat dit de rechte is
 Mis, broer op een nieuwe mode
 Voor u op-gepronckte Gode,
 Vry al op een andre voet
 Als die uwe Heer-oom doet.
 Hier voor mooght ghy al u leven
 Tante Marten offer geven,
 Dese heeft door groote macht
 Dit alleen te weegh ghebracht.
 Seper 'k sou schier durven sweeren
 Dat hem Philip hier voor sal eeren
 Als hy Heyn de'e doe die quam
 En sijn groote Rijckdom nam,
 Nu moet Hollant aen het singen
 Van dees wonderlijcke dingen,
 Dingen vreemt en soo gestelt
 Dat die niemant recht vertelt.
 Dit sal in ghedachte blyven
 Alsoo langh daer Pen kan schryven,
 Sante Marten men voor al
 By de Geusen vyeren sal.
 Dese moetmen eer bewysen
 En tot aen den Hemel prysen,
 Meer als yemandt wert gedaen,
 Die in d'Almenacken staen:
 Als de Paus dit komt te weten,
 Hy sal Marten heyligh heeten,
 En Canoniseren voort
 Hem as hy sijn Daden hoort,
 Want daer Philip langh op gingh loeren
 Dat komt Marten nu volvoeren,
 Hy neemt na sijn eygen sin
 Hollandt nu met Spangiaerts in,
 Waer mee sult ghy hem beloonen,
 Die u sulcke dienst komt toonen?
 Schenckt hem vry het tiende lit

Van al dat ghy hier besit,
 Waer ghy langh hebt om gebeden,
 Daer me'e sijn gepropt ons Steden:
 't Is: God lof: nu soo geschiet
 Dat men 't Lant vol Spaengiaerts siet.
P. 2063.

Geuse-Bril, op Paepse Neusen.

*Stemme:
Doense, etc.*

Swijght Geusjes swijght, den Speck die krijght
 Nu al u braefste Steden, braefste Steden,
 't Is best dat ghy voor Heer-Oom nijght
 En offert daer Gebeden.

Valt vry op u knien, hoorje, hoorje?
 Valt vry op uw knien om eer te bien.

O Heer! Wat raet? 't is schier te laet
 Het Lant is ingenomen, inghenomen,
 Ick bidje hoor, de trommel slaet
 Haes-op de Spaenjaerts komen.
 Valt vry op uw' knien, etc.

Met Spa en Poock komt dit gespoock
 Om u den beck te vegem, beck te vegem:
 Dan by de beenen in de roock,
 Of aen het Spit gheregen
 Valt vry op u knien, etc.

Soo quaet en kroes ghelijck de Droes
 Is haer het hoofd geschoren, hoofd geschoren:
 Sy kappen u soo kleyn as moes
 Ghy zijt al 't saem verloren,
 Valt vry op u knien, etc.

Dan voor het lest is dit het best
 Dat ghy een kruys gaet koopen, kruys gaet
 [koopen:
 Om voor goe Christen dese Pest
 Al t' samen te ontloopen:
 Valt vry op u knien, etc.

Wie dat niet doet gewis die moet
 Gelijk een Ketter sterven, Ketter sterven :
 Bekeert u geusjes ; biecht tot boet
 Wilt ghy ghena verwerven ?
 Valt vry op uw' knien : hoorje, hoorje,
 Valt vry op uw' knien om eer te bien.

P. 2063.

JAN SOET.

**Spaensche Ackermenten op den Hollandtsche
 groot. Gehdaen door den onvertsaegden ende
 Strijtbaren Zee-helt Marten Harpers Tromp.**

Totos Diabolos: alweer, alweer wat wonders:
 Houw mannen! houw wat stal, ick sie hier schuylt
 [yet sonders,
 Den Speck die vloectt en tiert: ick loof Pick-Heyn
 [sijn gees;
 Is onder het ghespuys te rammelen gheweest.

Wonder, wonder, driemael wonder,
 Wonder boven, wonder onder,
 Wonder is het al den bras.
 Wat 'er komt en wat 'er was.
 Ey! siet Jan Oom nu eens sluypen
 En schier in sijn klompen kruypen,
 Siet den slecht-hoofd nu eens treên
 Met sijn kruysjes en gebeên:
 'k Hoor hy vloectt de Spaensche Donnen,
 Al de Papen al de Nonnen,
 Al het Roomsche Poppe-goet,
 Dat het geen Mirakel doet.
 't Lijckt hy heeft al mee vernomen
 Wat voor tijngjes datter komen,
 't Schijnt hy heeft mee in de neus
 't Dofje van den slimmen Geus.
 Marten: seyt hy: is een Duyvel,
 't Is een strooper van het suyvel.
 't Is een Bul-back voor Speck-Jan
 Alsoo slim als Heyntje man:
 'k Loof al quamen al de Droesen
 Met Metale Schepen roesen.
 Dat het vuyr scheen over al

Hy hield wel alleenigh stal.
 Hy souw al de Nickers tarten,
 't Is een drommel van een Marten,
 't Isser een die uyt de vlam
 En het vuyr te voorschijn quam,
 'k Loof de Droes die souw gaen sacken
 En sijn staert van angst bekacken,
 Dat hem soo een Vloot eens trof,
 En hy staet je als een Mof:
 Hy sal niet een voet verwijcken
 En de vlagh voor niemant strijcken,
 Thien voor een! dat 's niet een beet,
 'k Loof schier dat hy kunsjes weet,
 Meer: by gort: als t' sestigh schepen!
 Die soo door de Mostert slepen,
 Die van twaelf soo door-boort.
 Phlip die swijmt als hy dit hoort,
 Hy sal als de Drommel vloecten
 En schier na sijn sinnen soecken,
 'k Wed hy trampt dat heel Madril
 Van de schrick raectt op den tril.
 Priesters, Papen, Cardinalen
 Moghen dan wel Edick halen,
 Want dit schielijcke gerucht
 Brenght daer wel een bange lucht.
 't Is te byster tegen gissen!
 Al den aenslagh soo te missen:
 Al de kosten soo om niet,
 Seper 't is een groot verdriet.
 Dese Vloot souw Hollandt stropen
 En ten eersten af gaen loopen,
 Hier meê dwongh men wat men wouw,
 Niemant dat beletten souw:
 Hendrix wiecken souw men scheeren,
 En hem soo eens krygen leeren,
 Dat hy met ghebogen knien
 Spanjen rechte eer souw bien.
 Al de Kettters sou men koocken,
 Of als maertse bocking roocken,
 Stieren die in't voor-jaer, vroegh
 Voor wat raers na Nobis kroegh,

Of de huyl haer of gaen trecken
 En die over ketels recken
 Spelen daer op dobbe dop
 Geus-neef wegh ghy moet haesop,
 Worghen, sieden, braden, speten
 Ja haer raeuw voor haringh eten,
 Of als zypel tot wat broot
 Dat 'er niemant overschoot,
 Ferdinand: als Prins geboren
 Met sijn half ghewasschen moren,
 Sou als Meester vande vlagh
 Voeren 't opperste ghesagh,
 Doch sijn hoop is nu ghebroken,
 't Minst: het best daer af ghesproken,
 't Had wel lichtelijck so gegaen
 Had het Marten niet gedaen.
 'k Hoor de Spaniaerts ackermente
 Mits sy tegen haer gewente
 Sijn op Hollants soo ghegroet
 Dat het haer kost vlees en bloet,
 Donnen, Alfos en Sinjoren
 Sijn daer so de kruyn geschoren
 Dat haer glimment pick swart haer
 Niet weer wast in hondert jaer.
 Hel en Hemel scheen te beven
 Zoo heeft Tromp geluyt ghegeven.
 Al de zee was vlam en smoock
 Door het Hollants vreemt gespoock,
 Huylen, schreeuwen, krijten, karmen,
 Koppen, benen, handen, armen,
 Seylen, stengen, mars, en mast,
 Al de werelt lee daer last
 't Scheen Sinjoor die had begeren
 Om het Hollants oock te leeren.
 Maer raeckt Marten haer aen boort
 Soo raeckt licht het resje voort.

P. 2064

JAN SOET.

**Zege-Sangh, ter Eeren den kloeck-moedigen
 en onvertsægden Zee-Heldt Marten Harbtz
 Tromp, Lt.-Admiraal van Hollandt ende West-
 Vrieslandt op de ver-overingh der Machtighe
 Spaensche Vloot, Gheschiet in den Jare 1639,
 op den 21 October.**

SO oit een schrandre pen sijn lust socht te
 [versaden
 Op welgemate trant, in roem van Helde daden
 Waer vintmen meerder stof als dat de zilte stroom
 In volle weeld nu torst op Hollants blye boom?
 Self Romen hier voor duyckt, de ver-gevreesde
 [Grieken
 Die swichten duysent tal van hare onzichtbre
 [wiecken,
 En strijcken hier den vlagh, en sien geheel verbaest
 Hoe onsen water-Godt in 's Vyants schepen graest.
 O Heldt! o! grooten Heldt: die midden inde
 [voncken
 Op punt noch koegel past, als in het stael
 [bekloncken
 En scheut-vry voor de doot, vermits uw'
 [manne-moet
 Op Spangiens groote macht, de eerste stormen
 [doet,
 By na noch weereeloos en sonder Schut of Wapen,
 Ten aensien van de Vloot tot ons bederf ge-
 [schapen:
 Wiens Daggen dat op moort en gruwelijcke scha
 Alleenigh zijn gewedt door 's Conings ongena:
 Hier deed ghy so een proef dat Spangiens
 [vlaggen streken
 Die voort na Carels strant tot hun behouding
 [weken,
 Daer houwt ghy haer beset, tot dat het groot
 [gebodt
 Hun Ancker-kabels kerft en maeckt de kielen vlot
 Te soecken ruyme Zee: wanneer het uchtend
 [blosen
 Met nevel was bedampt, dees toeval sy
 [verkosen

Tot redding van haer nood : waer door u moedt
 [so wast
 Dat ghy : op 't onversienst, in hare lendnen tast,
 Door Hollandts Leeuwen-klau, wiens overwisse
 [grepen
 Verleckert op dees proy : soo vat in hare schepen
 Dat Phlip hier door beswijmt, den trotsen
 [Castiliaen
 Moet onder het ontsagh der vrye Steden gaen,
 Galissen is verheert en Napels overwonnen,
 't Geen staegh van zege-stof by haer gewijde
 [Nonnen
 En heyligh Tempel Choor van hoofden kael
 [en wit
 Door wyse ouderdom. Hier buyght het
 [opper-lit
 Voor 't kleynst-geachte groot, en siet sijn voor-
 [neem slopen
 Om geen vervloecte poock in kinder bloet te
 [doopen.
 O zegen! voor dees Saet die op de selfde klip
 Gantsch Spangien siet verseylt, als toen den
 [tweeden Phlip
 Een halve Eeuw verleên, Had hoogh en dier
 [gesworen
 Der zuygelingen doot, en moort het ongeboren ;
 't Geen Godes handt belet ; dees wonderlijke
 [daet
 Ghy in een Stael-geheugh op 't nieu be-
 [schryven gaet,
 Beroemde grooten Tromp wiens klanck gelijk
 [een Donder
 In yders ooren klinckt, soo wel tot schrick als
 [wonder,
 Tot schrick van het gedrocht, wiens God-
 [vergeten hart
 In ons bedroeft bederf het meest gekittelt wart,
 En wonder voor die geen die met gesonde
 [reden
 Uw' Daân, uw' trotse daân na haer behoor
 [ontleden.

Men siet al de omneslach met wyse oogen door,
 En roemen uwe naem op 't alderhoogst daer voor.
 De Vorstelijcke Saal sal trotz en weeldrigh brallen
 Met vlaggen tot uw' Eer : ten buyt ons toe-
 [gevallen
 Alleen, o Helt! door u wiens wijs en kloeck beleyt
 Drie kroonen buygen doet voor Hollants moe-
 [digheyt.

Incarnatie ofte Tal-Dicht.

't Geen Meer aLs VIIftIgh Iaer begraVen Is
 [Voor Doot,
 Her-rIist nV op een nIeV In een gebroken VLoot.
P. 2061. J. SOET.

Lover aenden volmaakten Lauwer-Crans van- den Ed. Admiraal Marten Harperssen Tromp.

O Lichten onzer Eeuw! wanneer ghy hebt
 [bevlochten,
 Bepeirelt en geciert het Hooft des waerden Mans,
 Die op syn Gideons den Spangiaart heeft
 [bevochten,
 Gejaeght en aengerandt met ongesiense Cans.
 Soo wilt alsdan van my dit Loverken ontvangen,
 En hechtent hier of daer aen Tromps verheven
 [Crans,
 'T is my genoegh indient maar onder an
 [mach hangen,
 't Sal flick'ren min of meer by klare Sonneglans.

Letter Verset op den Naem vanden Ed. Zee-Heldt.

MARTEN HARPERSSEN TROMP.
 MARTHEN ERNST OPPER MARS.
P. 2062. STUER REGHT.

Admiraal Tromp.

Koomt, in den jongsten eeuw, eens 't Spaen-
 [sche oogh te mikken
 Op 't stralen van dit beelt (al stond 't ons
 [voor wat vreems)
 't Bevat, op nieuw, de schrik, die 't kon met
 ['t hert verschrikken,
 Toen 't levend' hen bestraelde, in 't aensien
 v. S. 5633. [van den Teems.
 SCHIPPER IAN.

Onderschrift van een prent.

Tromp die trompte, door zyn Trompe,
 En door 't swangere metaal:
 Dat men Breyn en Bloet sagh Pompe,
 Wt des Vyands Admiraal,
 Onsen God sy hoogh ghepresen
 Die dees Tromp victory gaf.
 Tromps naem sal in Heughnis wesen:
 Schoon Tromp ley, een Eeuw in 't Graf.
 v. St. 2209. A. WAESBERGE.

Onderschrift van een Spotprent.
Capitan Spaviento, Segnor hidalgo
hopman windbreker.

Ick ben de schrick van hemel en van aerdt
 De hel is voor mijn vies gesicht vervaert

De donder is maer een van mijn pistolen
 En Mars comt alle daeg by my ter schoolen
 Ben ick geen Godt het can niet veel verscheelen
 Een Godt eet niet en ick en eet niet veele
 D'orange valt te wrang vor mynne maeg
 Dus eet ick maer twe cipels alle daeg.
 M. 1819 A.

Tot 's Gravesand in de Herberg van ouds
genaamt de Spaanse Vloot.

Ziet hier de Spaanse Vloot, die door des
 [Heeren zeegen,
 Van twaelf Schepen wierd bevogten, en gejaagt
 In Duyns, en daar vernielt, daar eeuwig roem
 [af draagt
 Ons Hollands Admiraal, door 't heil aldaar
 LXXXIII. II. 69. [verkreegen.

Uithangbord.

In Tromp, die Spanjaerts vloot in Duins versloeg
 [met lof;
 Dan keerde hij verheugt weer naar het Hol-
 [lants hof.
 Daer wiert hij van de Prins met groote vreugd
 [ontvangen,
 In d'IJzerwinkel van die Tromp verkoopt men
 [hengersels, schoppen en tangen.
 CXV. I. 230.

*Admiraal Houtebeen. Streed dapper tegen de Duinkerkers, in West-Indië en
 was een der bevelhebbers voor Duins.*

Bijschrift.

Dit is hy die de zee zal baanen naar de Mooren, Dat rust niet op zyn been: maar op zyn moedig-
 Heeft hy een been van hout? hy heeft een [heeden,
 [yzre handt, Wie zich vol moedts betoont ontbreekt het aan
 Het klotsen van zyn stelt dreunt Aragon in XIV. 164. [geen leeden.
 [d'ooren JAN VOS.
 Gelyk een donderslagh het lichaam van ons
 [Landt

Een Nieuw Matroos-Liedeken.

Stemme:
Van de Mossel-kreeckse Pape.

Hoort toe Matroosen al te saem,
 Die varen by der Zee,
 Zijt ghy met storm of noot bevaen
 Godt help u op een Ree,
 Want menigh Boots-gesel,
 Haer leven moeten wagen,
 Al op de Zee rebel
 By nachten en by dagen.

De Zee door Gods geheugenis
 Verteert zoo menig man,
 Die al te samen van de Vis
 Verslonden worden dan
 Maer laes! wat leyt daer an,
 Waer onse Lichaems varen,
 Als Godt de Ziele dan
 Eeuwiglijk wil bewaren.

Wat lijdt den Zeeman al verdriet,
 Bij nachten en by dagh,
 Als hy de doot voor oogen siet,
 En niet ontvluchten magh,
 Door storm en groot onweer,
 En geweld van de baren,
 Dat brengt ons dies te meer
 In angst en groot bezwaren.

Oock groot geweld en tegenspoet,
 Lijdt den Zee-man viljant,
 Van Turck en Roovers seer verwoet,
 Worden sy aen-gerant,
 En veel Vyanden meer,
 Die haer soecken te krencken,
 Die varen by der Zee
 Mogen hier wel op dencken.

Als sy oock op een leeger wal,
 Door stormen dryven voort
 Seer haestig sy de Masten al

Dan kerven over-boort,
 Dan sien sy weer de doot
 Voor oogen met vertsagen:
 Somma, de sorgh is groot
 Die den Zeeman moet dragen.

Godt helpt haer dan wel uyt den noodt,
 Die hem aenroepen seer,
 Hy wil niet den Sondaer sijn dootd,
 Maer dat hy hem bekeer,
 Want door sijn stercke handt
 Gaat hy den Mensch weer laven,
 En brengt hem weer te landt
 In een gewenschte Haven.

Als sy komen te lande sijn,
 Soo is haer eerste werck,
 Te drincken Toback en Brandewijn;
 Gaen weynigh in de Kerck,
 't Is haer vergeten dra,
 Dat haer den Heer gepresen,
 Trouw hielp door sijn gena,
 Uyt angst en groote vreesen.

Als sy krijgen haer Geldt in d'handt,
 Soo is het haest verteert,
 Sy koopen daerom landt noch zandt,
 De Weerdin en de Weert,
 't Is of hy 't ergens vindt,
 Soo gaet hy domineren,
 Dat men soo suerlijcke windt,
 Siet men soo licht verteren.

Met Vrouwtjes van den lichten aert,
 Raken sy op het wilt,
 Sy moeten weder op de Vaert
 Als 't Gelt al is verspilt,
 't Is haer geen groote eer,
 Noch minder voor de Vrouwe
 Want sy na Godes Leer,
 Haer sedigh moeten houwen.

Maer waer magh ick doch praten van,
 Wat siet men wel gepronck,
 Dagelijckx langhs de straten gaen,
 Van Dochters out en Jonck,
 In Hollandt over al,
 Siet men haer gaen brageren,
 Het komt door ongeval,
 't Zijn geen dochters met eeren.

De Zeeusche Meysjes, wat een praet,
 Die weten oock seer wel,
 By nacht te danssen langhs de straet,
 Al met een Boots-gesel,
 En maken groot geraes.
 Met de jongmans (wilt weten)
 't Zijn dochters van deus aes,
 Of het is my vergeten.

Maer is het niet een mal gelaet,
 Van dese Dochters koor
 By nacht te dansen over straet
 Den Speel-man die gaet voor,
 't Is haer geen groote eer,
 Sy komen 't licht'lick dragen,
 Want in Oost-Indien veer,
 Hoort men daer van gewagen.

De Jonghmans achten 't voor geen quaet;
 Sy seggen 't is playsier,
 Te danssen somtijdts langhs de straet,
 Al met een Venus dier:
 Maer soo de Schrift vermelt:
 Soo is het haer geen eere,
 Dat sy haer schoone gelt
 Soo roeckeloos verteren.

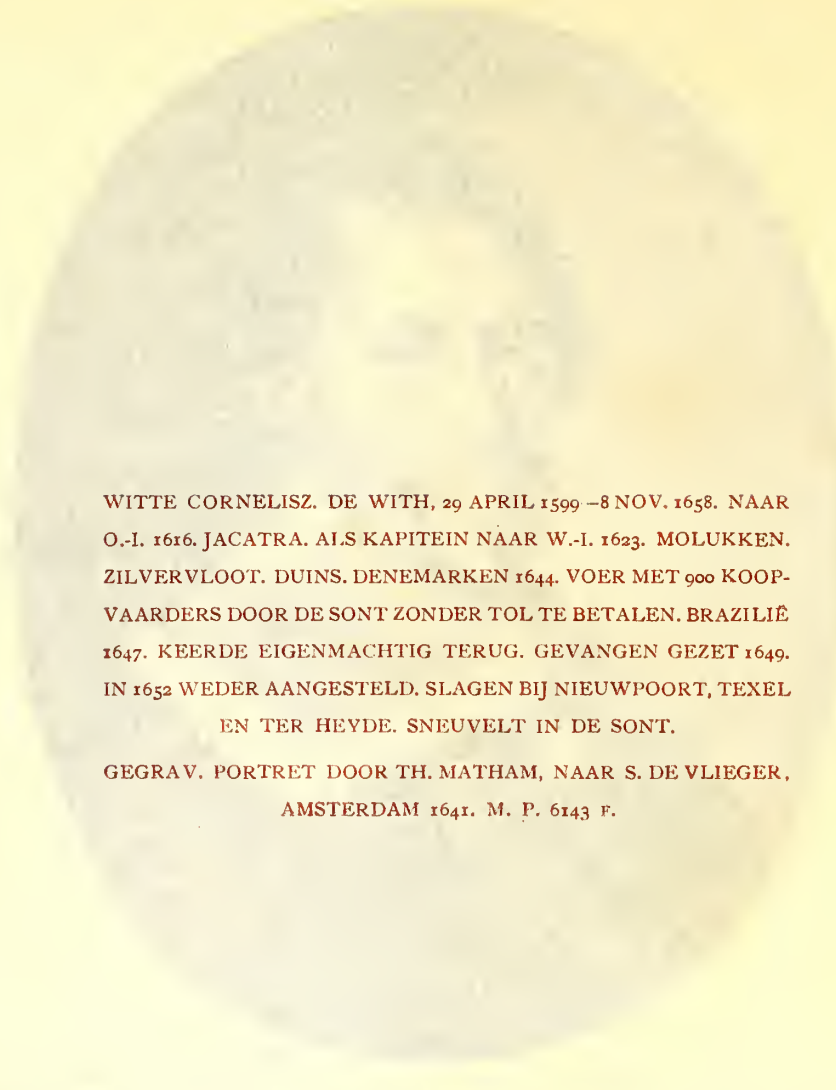
De Jongmans en Dochters fraey,
 Die syn seer wel bekendt,
 Sy wonen by de Turf-kaey,
 Of ergens daer omtrent,
 Om dat sy eerlijck zijn,
 Soo wil ick se hier niet laken:
 Want is den draet noch fyn,
 Men sou se grover maken.

Ghy Jongmans hoort niet goet bescheyt
 Hout doch in 't drincken maet,
 Want dronckenschap is, soo men seydt,
 De Moeder van het quaet:
 Leeft vry na Godes Leer,
 Wilt quaet geselschap haten,
 Soo sal u Godt den Heer,
 In vrede varen laten.

Oorlof Matroos, hoort mijn vermaen,
 Als ghy zijt in den noot,
 Roept Godt den Heer van herten aen,
 Bekendt u sonden groot,
 Want die van herten seer,
 Berouw heeft van sijn sonden,
 Die wort van Godt den Heer
 Genesen al sijn wonden.

Doe men dit Nieuw Liedt eerstmael vant,
 Voeren wy over Zee,
 Van Oost-Indiën na 't Vaderlandt,
 Na Middelburgh de Stee,
 Met 't Schip Prins Hendrick ree,
 In 't Jaer van dertigh negen,
 En seshien-hondert me,
 Den tiende Maert geschreven.

WITTE CORNELISZ. DE WITH

WITTE CORNELISZ. DE WITH, 29 APRIL 1599 - 8 NOV. 1658. NAAR
O.-I. 1616. JACATRA. ALS KAPITEIN NAAR W.-I. 1623. MOLUKKEN.
ZILVERVLOOT. DUINS. DENEMARKEN 1644. VOER MET 900 KOOP-
VAARDERS DOOR DE SONT ZONDER TOL TE BETALEN. BRAZILIË
1647. KEERDE EIGENMACHTIG TERUG. GEVANGEN GEZET 1649.
IN 1652 WEDER AANGESTELD. SLAGEN BIJ NIEUWPOORT, TEXEL
EN TER HEYDE. SNEUVELT IN DE SONT.
GEGRAV. PORTRET DOOR TH. MATHAM, NAAR S. DE VLIAGER,
AMSTERDAM 1641. M. P. 6143 F.

WITTE CORNELISZ. DE WITH,
Vice-Admirael van Hollandt en west-frieslandt.

*Hoe seer de bitter Nydt haer felle pylen schiet;
noch schreumt dees brave borst haer laster-buyen niet,
maer toont voor t'Vaderlandt syn yver meer, en meer,
na aller helden aart, strydt dees alleen om d'Eer.*

H. Sorch pinxit.

The. Matham Sculp: C. Dankertz excud.

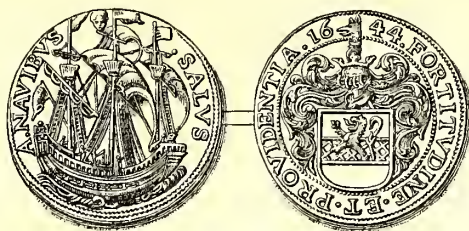
Witte Cornelisz. de With verslaat de Duinkerkers en neemt den Adm. Matthys Rombouts gevangen. Juni 1640.

Wit, teken was van Eer en waar' oprechticheyt.	Int West vondt hij 't geheym van Spangien
Ons' Witte staat na beid' met moed en kloek	[silver vloot,
[beleid.	Hij was het scherm en schut, der visschers cleyn
Hy hoedt het Vaderland, dryft vyand uit	[en groot,
[t' besit.	
Daarom der helden wit te recht hiet dubbelt	De Spaensche vloot gevoelde, hoe wacker dat
[Witt.	[dees borst
Het wit van Witte streckt, tot eer van dese	Tegen twee Admiraels, zijn cloeckheyt toonen
[staet!	[dorst
Het Zuijd daer van getuygd, en daer de Zon	Hij had in Duijns de zorg, maer inde ruyme Zee
[opgaet,	Twee schepen hij verwon, en brogtze in Goeree.
	<i>M.P. 6143f.</i>

Slag in het Listerdiep. 23 Oct. 1644.

Bij den oorlog tusschen Zweden en Denemarken werd in Holland een hulpvloot aangenomen van 30 schepen, onder bevel van Thyssen (later Anckerhjem genaamd). Deze hielp de Denen in het Listerdiep verslaan.

Siet hier twee Vloten van twee nagebuerde	De Sweeden waren sterck wel en drie en der-
[kroonen.	[tich Seijlen
Een streven door de Zee en klampen sij	Vier Branders, Twee Galljots en t'Volck oock
[an sij	[wel gemoet,
Sij blasen vier en vlam, haer krachten sij ver-	Een ijder was gesindt te slaen, hoe kan dat
[toonen	[seijlen
Om brengen met geweld elck ander in de Lij.	Daer 't minste Lidt, soo wel als 't Hooft, sijn
	[beste doet
De Deensche Vloot bestaet in tien en seven	
[scheepen	Den Sweetschen Generael was Carel Gustaef
Dees pasten op den Sweedt int keeren door	[Wrangel
[de Belt	En sijnen Admirael den Nederlandtschen Heldt
Maer werden soo gegroet en van den Sweedt	Een Anckerhelm, die den Deen stack met sijn
[geneepen	[Angel
Dat nau een overschoot die 't nae en heeft	Als hy de Sondt ontsloot en open heeft gestelt.
[vertelt.	<i>M. 1893.</i>

Legpenning der Duinkerksche Admiraliteit, v. L. II. 276.

Kapitein Veldmuys verslaat de Duinkerkers, 13 Dec. 1644.

Met zijn schip de Engel overwon hij 4 Duinkerkers voor het Vlie.

Van de Zee-slag van Kapityn Veltmuys.

Stem:

Wilhelmus van Nassouwen.

Wel op gy vroomen Leeuwen:
Grypt nu een frissen moet
Hollanders ende Zeeuwen;
Die staeg dijn beste doet
Om Spanjen te doen beven
Tot roem van onzen staet:
Waer voor dat gy dijn leven
Als kloeke Helden laet.

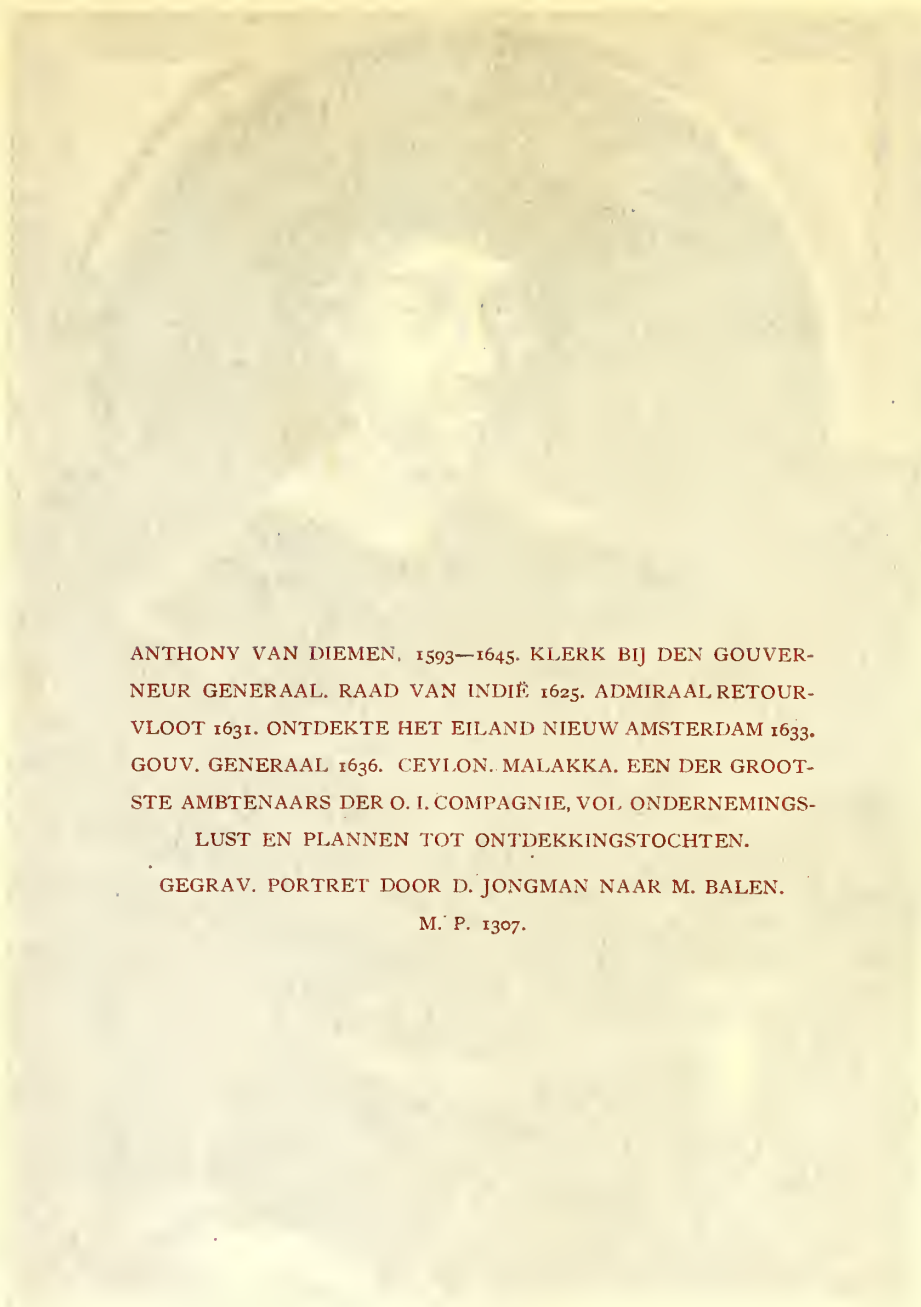
Den Veltmuys dorst het wagen
Om tegen Vier te staen:
Waer hebt gy al u dagen
Dog zulk een daed gedaen?
Hoe kon u wel ontkomen:
Maer 't hert was hem te groot;
Des heeft hy zonder schromen
Die zelfs te gast genoot.

Wilt nu dijn mond vry snoeren
Duynkerken en Oostend:
Schoon gy de vlag wilt voeren;
't Is al te wel bekend
Hoe gy genae moet zingen
Wanneer men u bevegt:
Als een man vier kan dwingen
Dan loopt de kans te slegt.

Hy liet zyn zeilen gyen
En wagt u moedig in:
Toen dagt gy met verblyen
Dat gaat naar onze zin:
Die kans dient niet verkeken
Dat Schip is al verheert:
Maer d'Engel onbezweken
Dy nog eens vegten leert.

Dit 's onlangs wel gebleken
O Snorken zonder daet!
Gy hebt geen eer van spreken;
't Is tijd gij 't pochen laet.
Als gy naer lust moogt grazen
In een weerlooze Vloot
Dan zyt gy kloeke bazen:
Maer anders zyt gy dood.

Gy klampt hem met u allen
Gelijkerhand aen boort
Hy liet de moet niet vallen:
Maer mande als 't behoort
Matrozen en Soldaten
Heel Ridderlyk ter weer
En vogt zelf boven maten
Gelyk een Leeuw om eer.

ANTHONY VAN DIEMEN, 1593—1645. KLERK BIJ DEN GOUVER-
NEUR GENERAAL. RAAD VAN INDIE 1625. ADMIRAAL RETOUR-
VLOOT 1631. ONTDEKTE HET EILAND NIEUW AMSTERDAM 1633.
GOUV. GENERAAL 1636. CEYLON. MALAKKA. EEN DER GROOT-
STE AMBTENAARS DER O. I. COMPAGNIE, VOL. ONDERNEMINGS-

LUST EN PLANNEN TOT ONTDEKKINGSTOCHTEN.

GEGRAV. PORTRET DOOR D. JONGMAN NAAR M. BALEN.

M. P. 1307.

Het donderen der Cartouwen
Maekt straks een groot geluyt
Het kerven steeken houwen
Men veylde daer de buit
Het klinken der Trompetten
Maekt moed en dapperheit
Soo dat de boeve netten
Met dooden zijn bespreyt.

De Duynkerkers besprongen
Met kragt ons Boven Schip
Maer hoe wy haer ontfongen
Zy waren in de knip
Want Armen ende Beenen
Die stoven in de Lugt:
Dus namen zy met weenen
Geheel beschaemt de vlugt.

Hun Admiraal beschonken
Wy zo met Kruyt en Loot
Dat hy straks is gezonken
Des d'ander drie door noot
Ons dadelyk mee verlieten
Het Hagje was te vet
Het zeylen en het Schieten
Was hun het meest belet.

Zy namen heel verslagen
Hun koers weer Zee-waert in
Wy hielend nog wat dragen:
Verheugt in onze zin
Ons Schip had agtien schoten
Beneden water wis
Dies wyl 't niet wel kon vloten
In 't Vlie geboucheert is.

Daer moesten wy 't begeven
Het zonk in 't Robbe-gat:
Maer 't Volk behielt het leven
Een ieder bergde wat
Wij hadden zeven dooden
En veertien Mans gewont
Lof zy u Godt der Goden
Al d'andere zyn gezond.

O Jonge Veltmuys moedig
Houd u dog zoo voort aen;
Maekt vry u Sabel bloedig
In 't hart van de Maraen
Duynkerken zal dy vrezen
En eeren met ontzag
Gy zult het Haentje wezen
Van de Oranje-Vlag.
xviii. 87.

Inneming van Duinkerken 10 Oct. 1646.

Van de landzijde door de Franschen, ter zee door de vloot van M. H. Tromp.

Spotprent op de Spanjaarden.

„*Afscheit van don de Calabassa naer Spagnien*”. Al ben ick schoon veracht nu ick op myn
De oude lier jnde handt, de kruck al op de sy [esel sit
In Plaets van degen, om niet van myn oude En dat het ongeluck my met vrees kompt
[daet te wijcke [bespringe
Myn Staetich Stuers gesicht smijt t' voorschick En d'oorloch huijden daechs, met bars en
[inde ly [knars gebit
En t'hoochdravent gemoet, zal nimmermeer Myn Adelyck gemoet soeckt onder d'ard te
[beswycken. [dringen.

Danc sy u krysch godt mars in mijn bedroefde
 [Staet
 Dat gij my (brave helt) het leven laet be-
 [houwen
 Want armen kreupelen bloet een ijeder mij
 [verlaet
 Soo dat ick nauwelijcx selffs, mijn Esel derff
 [vertrouwen.

„*Het droevighe Afscheyt van Don de Calabassa,
 uyt Vlaenderen na Spangien*”.

Don de Calabassa spreekt:

O Santo Jago secorra me, O nuestra Sa del
 Rosario ainda me, O Madre de Dios, ten lasti-
 made mi, O Padre Santo memento mio, O
 Santos anxlis ora por mi, O San Pedro ora por
 mi, O San Francisco, San Vincento, Santo
 Domingo, San Ignacio, San Bartolomeo, O
 Todos los Santos, ora por mi tanbien Todos
 Deablos porque es Fuerca, que todo Vaperdido,
 por mi Io no puedo mas: O Perros Lutheranos,
 herechis Enfamis, me Trattevs desta, manera,
 valgame Dios, ai me ai me. . .

De Franschman.

Wat zeyt Sinjoor toch al, Hollander 'k kan
 [geen Spaans,
 Maer nadat ik bemerk, daar is al vry wat gaans,
 Want hy zught, zught op zught, schijnt zo
 [met druk beladen.
 Dat men wel Ayren in zijn Vygen-zaal zou
 [braden.

Matroos.

Wel hoe, Monsieur, verstaat gy deze man
 [niet wel,
 Die nu zo droevig ziet en eertijds zag zo fel?
 Alzo ik over lang op Spanje heb gevaren,
 Zo zal ik, wat hy zegt, u grondelijk verklaren.
 Hy roept, Sint Iacob helpt, ey helpt my lieve
 [Vrou

Van 't Pater-noster, ach! hebt mely met
 [mijn rou,
 Mijn eenig toeverlaat, ach! ach Pauselijke
 [Vader,
 O heylige Engelen, ey helpt my alle gader.
 Ey! Sinte Peter bid, bid Sint Vincentius.
 Bid Sint Sint Franciscus, bid, bid Sint Ignasius,
 Bid Sint Dominicus, Sint Bartolomeus mede,
 Dat my toch hulp geschiè. Der Heyligen
 [gebeden
 Heb ik van node, bid, bid neffens my, O bloet
 Van Spangie, die het raakt in 't diepste van 't
 [gemoet.
 Ey roep meê help met my, ik roepe dat ik
 [hyge
 Na mijnen aëm, op dat ik toch wat hulp zou
 [krijgen,
 Het komt' er nu op aan, mits 't al verloren
 [gaat.
 Voor my, ik kan niet meer, 'k ben in te soob're
 [staat.
 O vinnige Francois, en gy Hollandze Geuzen,
 Moest gy zo jammerlijk ons vrome Spanjaerts
 [neuzen,
 En op zo vreemd' een wijs onthalen, God
 [behoet
 My liever, die zo edel is, daer by van 't bloet
 Des Konings, Jezus, ach! wat een afront,
 [mijn beenen
 Gebroken, en mijn hoofd gequetst, mijn kracht
 [verdweenen
 Door ongezontheyt, mits de buyk vol water zy.
 Misery, O geweld! de Iongens, Kinders my
 Bespotten, elk zijn best, her uyt gy boef
 [der boeven,
 Is dat my de Francois, en ook de Geus gebiet,
 Dat ik in armoe, vaets gekleet, vertrek, daar
 [k niet
 Een duyt heb in de beurs, en qualijk wat te eeten
 Dat 's een stuk Spek, en kruyk met Water.
 Mocht men 't weten

Hoe zeer 't my doet ; en dus marcheer ik
[voort, alleen

Met eene knecht, en zing op wegh, nu gaan
[wy heen.

O Vlaend'ren, Vlaend'ren, och ! ik moet U nu
[begeven.

Ik zie u nimmer weer, adieu voor al mijn leven.
Antwerpen, schoone Stadt, O over-sterck

[Kasteel,
Mijn ziel ik u, en u de Moeder Gods beveel,
Dat 's u van de Francois, en van de Geus
[beware,
Ay, ach 'k bezwijk, en kan niet meer, of weer
[bedaren.

Don de Calabassa zijn Knecht

Jan de Vlaming.

Ba Fransman, Bootsman, en gy Lekkertjes,
[bespot

Nu mijn Sinjoor zo niet, gy rechte boeverot.
Weet gay wel dat hay is van onze Konings

[bloede,
En zo getrou zijn Heer geweest, en in het woede
Des Krijghs, zijn beenen bay verloren heeft,

[om dat
Hy Brabant, Vlaend'ren wou behouden met 'er

[Schat.
Kik blijf ook mijn Sinjoor getrouw, en ga hem

[leyen
Door d'Alfos na Madril ; wie zou'er niet om

[schreyen ?
Kik arme bloet ben ook daar qualijk aan, 'k

[heb geen
Paer schoenen aan mijn voett', om dat ik hard

[kon treen.
Zo stoten ons de Franskens, Geuskens, uyt den

[Lande,
Dat haar de Drommel haal, of ganslijk breng

[te schande.
'k Moet om mijn Heers vermaak, terwijl ik met

[hem ga ;

Want alles heeft zijn tijdt, eens speelen, fa, la, la.

Ofte het oude Liedeken,

Ik moet te Land uyt rijden, Sprak d'Oude
[Hillebrant.

De Jonghen van de Hollantze Matroos, spreekt
de Jongen van de Fransman aan.

Hoor hier Monsieur Garson ; dees arme
[Vlamings Ian,

Klaagt als zijn Meester doet, zo zeer hy
[klagen kan.

Bi gut maat, 't moet'er sleght gestelt in
[Vlaend'ren wezen.

Zijn al de Spanjaers en de Vlamingen als dezen,
Zo zijn het by men ziel wel arme Duyvels, en
Ik weet niet dat ik ooit zo armen kon of ken.

De Jongen van de Fransman, geeft aen de
Ionge van de Matroos antwoord.

Hollander hebt gy niet verstaen, hoe dat Sinjoor
Het gat is afgesneën, zo kortling, waar hy door

Na Spanjen kruypen moest ; Duynkerken is
[verlooren,

Zy hadden aërs de wegh te Scheep veel eër
[verkooren,

Ik meen Sinjoor met Ian de Vlaming ! arme slorf ;
Zijn Ezels Zaal en Toom, is van een Vijgekorf.

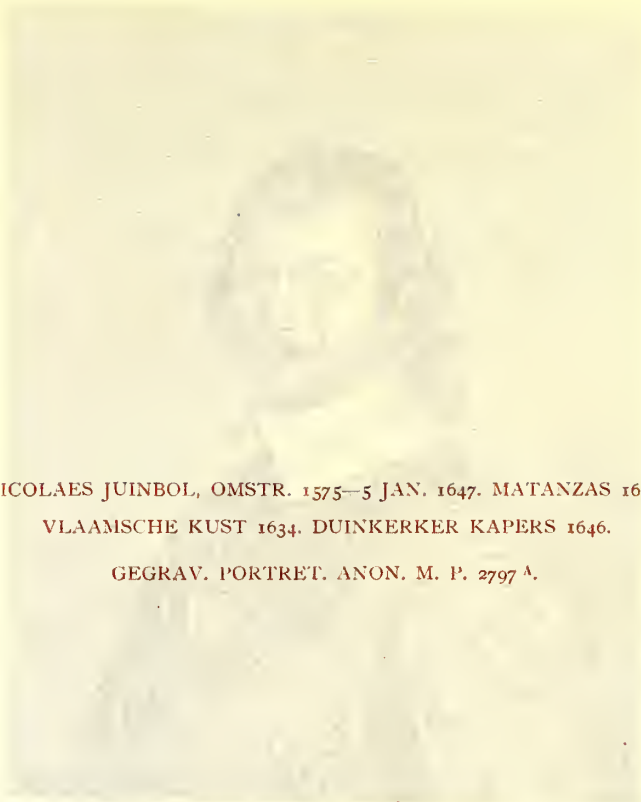
v. St 1919.

Lofdicht van den vromen ende manhaften Capitain Joos van Trappen geseit Banckert Vice Admirael over 30 schepen van wegen de geoctroieerde Westind^e. Comp^e. der Verenichde vrije Nederlanden.

Ha Banckert die ghewent, van jongs af is te slapen,
Op 't rustichst met syn sweert in strydbaer

[oorloochswapen.
Te water opghequeeckt, Maraen die heeft

[gheprouft,

NICOLAES JUIJBOL, OMSTR. 1575—5 JAN. 1647. MATANZAS 1628.

VLAAMSCH KUST 1634. DUINKERKER KAPERS 1646.

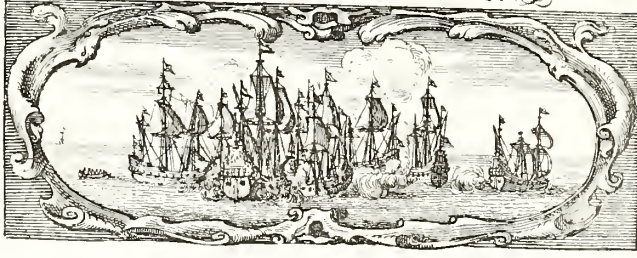
GEGRAV. PORTRET. ANON. M. P. 2797 A.

GEORGE GORDON
LAWSON
LAWSON

Capt NICOLAES IUINBOL.

En heeft dit lof ghemaeyt, een dwingher van
 [Maraen,
 Dies sal hy gelauriert, in 't huys der Helden
 [staen.
M. P. 204.
 Berch: composuit.

**Den Heer Ios Bancker Commandeur
 van Zee-landt.**

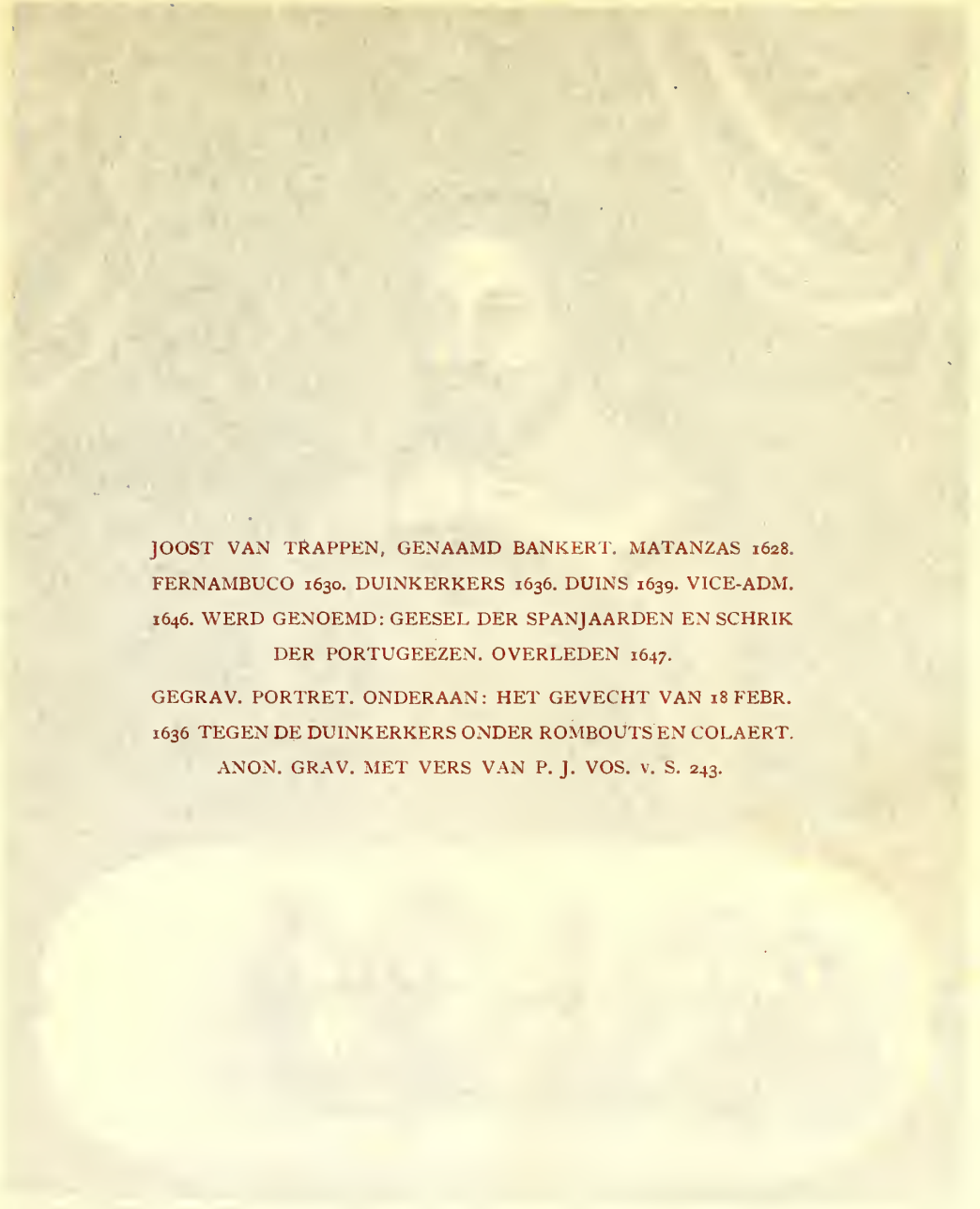
Siet hier afgebeelt naer 't leven,
 Zeelandts zee-machts commandoor,
 Spagniens vrees, Duynkercks beven,
 Die in 't vechten, cloeck gaet voor.
 Bancker is 't, die met schuts donder
 Tast syn vyandt moedigh an,
 Duynkercks vlote brocht hy t'onder,
 Soo Mardyck getuygen can.
v. S. 243.

P. I. VOS.

**Lyck-Dicht op de doot van den Edelen seer
 Manhaften Zeehelt Joost van Trappen gezecht
 Banckerts. In zijn leven Commandeur van
 Zeelant en Lieutenant Admiraal in Brasii.
 Overleden den 12 September 1647.**

Soo is dan Banckerts ook, dien grooten Oor-
 [loogshelt
 Dien Blixem van de zee, die Zee-Mars neër-
 [gevelt:
 Soo is dan tegen doot en noot-lots macht geen
 [wapen,
 De doot quam hem ter zijd en op zijn bed
 [betrapen,
 Dien hy soo menighmael en onder duysent
 [doôn,
 Vol levens, vol van vier en hert had 't hooft
 [geboôn.
 Dat sal dit groote Al, ja Vyant selfs getuygen,
 Den Vyant die voor hem soo dickwils 't hooft
 [moest buygen

De Vyant die hem noyt dan met verschricktheyt
 [sagh
 De Vyant die voor hem soo dickmaels streeck de
 [vlagh,
 Soo menschen swegen stil het waeter soude
 [spreken
 Soo meenigh-werf doorverwt van 't bloet als
 [waterbeken,
 Door sijn verwinnent sweert den Spanjaert
 [af-getapt,
 Als hy den hooghen moet hem heel hadt
 [af-gekapt.
 Matanca spreeckt voor my; Matanca sal ons
 [seggen
 Hoe hy in 't spits, voor aen, den Speck aen
 [boort gingh leggen;
 Matanca spreek hoe hy bevocht de gulde eer
 In 't slaen der Silv're-vloot spijt alle tegenweer.
 Matanca spreeckt, dat eer de Vloot daer
 [overmant was,
 Hy dien Manhaften Heyn een tweede rech-
 [terhand was,
 En dat eer dat Sinjaar wou loosen gaen zijn
 [gelt
 De krachtigste clisteer hem Banckerts hadt
 [gestelt,
 Duyns spreekte voor my daer hy drie van
 [s'Koninghs schepen
 Dwong d'overwonnen vlag zijn vlagge nae
 [te slepen,
 Ghy Colard, braefste helt, die oyt een Konincx
 [schip
 Hebt tot zijn dienst gevoert, hoewel gy in
 [de knip
 Van Banckerts zijt geraeckt, gy zout dit oock
 [bewijsen,
 Ghy zout die dapperheyt zelfs in den Vyant
 [prijsen,
 Indien u doode mont kon roepen door u graff
 Het was geen schant dat ick my overwonnen
 [gaff,

JOOST VAN TRAPPEN, GENAAMD BANKERT. MATANZAS 1628.
FERNAMBUCO 1630. DUINKERKERS 1636. DUINS 1639. VICE-ADM.
1646. WERD GENOEMD: GEESEL DER SPANJAARDEN EN SCHRIK
DER PORTUGEEZEN. OVERLEDEN 1647.

GEGRAV. PORTRET. ONDERAAN: HET GEVECHT VAN 18 FEBR.
1636 TEGEN DE DUINKERKERS ONDER ROMBOUTSEN COLAERT.
ANON. GRAV. MET VERS VAN P. J. VOS. v. S. 243.

DEN HEER IOOS BANCER COMMANDEUR VAN ZEE-LANDT

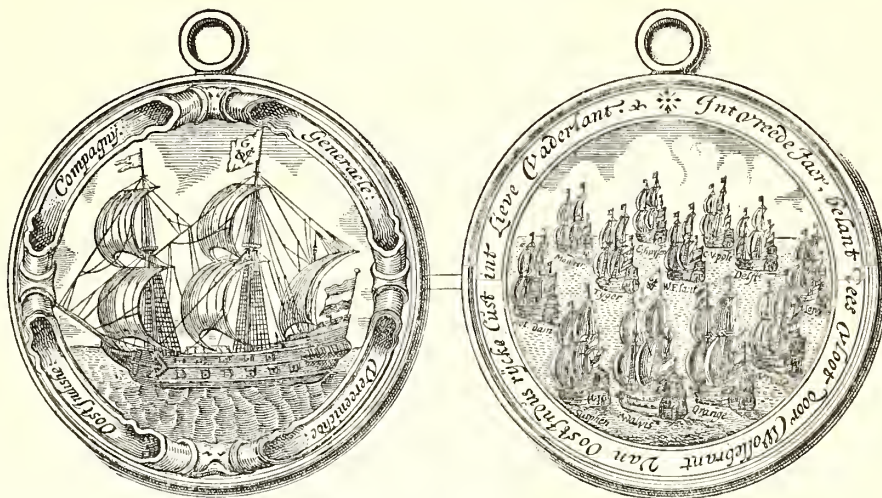
<p><i>Siet hier afgebeelt naer 't leven.</i> ZEELANDTS (Zee-machts commandoor, Spagniens Dreesse, Duynkercks beven, Die int vechten, cloeck gaet door.</p>	<p><i>BANCER is't, die met schuts donder.</i> Fast syn vyandt moedigh an, Duynkercks Vloete brocht hy tonder, Soo Marlyck getuygen can</p>
---	---

P. F. Vos.

En kroon der heerlijkheit kreeg van sijn
 [Godt en Heere,
 Doet hem sijne Naem die laest verdiende eere
 Dat gy dien helt die noch dry dubbelt leven
 [heeft,

En noch in Hemel, Soon en in sijn daden leeft
 In zee lauw'rieren, s' Vyants vlaggen uwe klachten,
 Uw tranen vloet beslyt maer noyt sluyt nyt
 XLVII. 109 [gedachten.
 H. BRUNO.

Wollebrand Geleynsz. de Jonge voert de retourvloot uit Oost-Indië huiswaarts. 1648.

Gegraveerde penning aan den Kommandeur verleend.

De vrede met Spanje te Munster gesloten. 15 Mei 1648.

Op de Vrede.

Stemme :

Schoonste Nymphje van het Woudt.

Oudt en jongh, elck is verheught,
 En vol vreught,
 In de Dorpen, in de Steden,
 In de Kercken, in het Hof
 Klinckt het lof
 Van de langh-ghevenschte Vrede.

Wy verbranden heden hier
 In dit vier
 Al de oude oorloghs-wrocken,

d'Oorlogh heeft het leven af,
 Leydt in 't Graf,
 Daerom luydt men al de kloeken.

Nu mach yeder hier en daer
 Met syn waer
 Rijden, varen sonder vresen
 Suyden, Noorden, Oost en West,
 Daer hy 't best
 En profijteliijkst waent te wesen.

Nu den Oorlogh en de twist
Is gheslist,
Tusschen ons en ons' Vyanden,
Wenschen wy Trou, Liefd' en Vree,
Voortae mee
Groeyt en bloeyt in alle Landen.

Nu ist tijdt en over tijdt
Tot een strijdt
Niet van buyten, maer van binnen,
Dat elck aen sich selfs begint
En verwint
Sijn verdorven boose sinnen.

Dat hovaerdy, dronckenschap
Quaedt gheklap
En al 't ongheregelt leven,
Staetsucht, baetsucht, haet en nijdt,
Doch met vlijt
Uyt het herte wordt verdreven.

Dat wy Godt nu gheven 't saem
Ons lichaem
Tot een heylighe Offerhande,
Dat het brandt van liefd' tot aer,
Dat's voorwaer
Beter dan Teer-tonnen branden.

Dat wy t'samen met ghebeen
Tot God treen,
Hem uyt reynder herten looven,
Sulcken aenghenaem ghesanck,
Gaet 't gheklanck
Van de klokken verd' te booven.

Gheeft, o opper-Prins en Heer,
t'Uwer eer
Dat wy na uw Christelijck strijden,
Eeuwigh by u in den Throon,
Met u Soon
En met d'Engelen ons verblijden.

CXLVIII. 55.

H. A.

Hoe je wilt.

Gedenkpenning op den Vrede van Munster. 1648

Lof der Matroozen.

1649.

Voys:

Hoort toe Matroozen al-te saem.

Matroozen ick verklaren sal
 Yets van u groote naem,
 Die ghy hebt hier, en over-al,
 Berucht door vlugge Faem,
 Want ghy altijd bezeylt
 Seer veelderley contreyen,
 Daer ghy, welck niet en feylt,
 U selven gaet vermeyen.

Seer vele Landen ghy besiet
 De wereltdt om en om,
 Komt ghy dan t'huys sonder verdriet
 Men heet u wellekom:
 Den grooten Ocean
 Ghy dickwils gaet beschouwen,
 Doch waer ghy oock meught gaen
 Wilt steeds op Godt betrouwen.

In Vranckryck ghy de Wijnen haelt,
 Wijnen seer veelderley,
 Als ghy dan t'huys komt ongefaelt
 Men leghtse op een rey,
 Waer uyt yder syn lust
 Kan kiezen met behagen,
 Soo dat uwen onrust
 U doet dees Fama dragen.

Ghy Londens Vaerders ghy zijt me
 Veel loff en eere waert,
 Want ghy ons brengt steeds hier ter ste
 Veel Lakens by de Jaert:
 Van Schotlandt ghy gewis,
 En van Yrlandt daer neven,
 Ghy ons, dit seker is,
 Veel noodruften komt geven.

Ghy brengt ons hier uyt Spangien goet
 Oranjen en Lemoen,
 Als oock veel Confituyren soet,
 Granaet-Appelen koen,

En andere Waren meer
 Die men seer hoogh moet prijzen,
 Waer van men u de eer
 Moet geven, en bewijzen.

Straets Vaerders die van Napels komt,
 Of oock van Genua
 Veel schoone waren wijt beromt
 Ghy ons me brenget. Ja
 Van Zijde en Fluweel,
 Meer andre diesgelijcken,
 Al van Itaeljen veel
 Ghy brengt in dese wijcken.

Genees Vaerders die gaet om Gout,
 En om veel Paerlen schoon,
 Om veel Juweelen menichfout,
 Waer voor ghy kryght u loon,
 Doch sonder u men sou
 Daer me soo niet floreren,
 Hierom Matroosen trou
 Zijt, en wilt onheyl weeren.

Brasilie Vaerders hout u vroom,
 Brenght Suycker, brave Maets,
 Dwinght u Vyandt als met den toom,
 Men dwinght een Paerdt ter plaets,
 Terplaetse daer ghy zijt,
 Op dat ghy meught behouwen
 't Geen ghy hebt: u verblijdt
 In u Vyandts benouwen.

West-Indye Vaerders ghy zijt oock
 Seer brave Quanten al,
 Ghy brengt ons van 't geroockte Rook:
 Matroozen hoort ick sal,
 Ick sal hier stellen by
 De Vergynisse Landen,
 En niet stellen ter zy
 Al dees zee-rijcke stranden.

Matroozen die in Poortegael
 En Lissebona vaert

Om Zout, ick wensch u al-te-mael
 Geluck op deser aerdt:
 Ick niet vergeten moet
 Oost-Indyens rijcke Kusten,
 Die ghy seer licht aen-doet,
 Aen-doet tot uwer lusten.

En als ghy weer komt daer van daen,
 Soo brengje abundant
 Veel kostelickheyt, 't magh daer op staen,
 Soo menigen Diamant,
 Saphieren meer als een,
 Carbonck'len hoogh van waerden,
 Als oock schoon Elpen-been,
 Ghy niet voor ons en spaerden.

Soo dat Matroosen ghy altijd
 In vremde landen reyst,
 Bekruyst de werelt breed en wyt
 Noyt achterwaert en deyst,
 Somma ick weet niet waer
 Of ghy gaet daer bedrijven
 Veel Koopmanschappen klaer,
 Kond ick u roem beschrijven.

In Cynna neemt ghy oock de wijk
 Waer van ghy Posteleyn
 Brenght, en uyt Perseaensche Rijck
 Specery int ghemeyn
 't Macedoonsche rijck, Ja
 En Moorenlant gepresen,
 Reyst in Malaeken dra
 De roode Zee naer desen.

By Volcken wild en woest ghy leert
 Veel wonder in 't gemeen:

By Heydens Turcken ghy verkeert.
 Waer dat ghy veel geweest
 Seer dickwils siet en hoort,
 By die steeds menschen eten
 Wordt menigh mensch vermoort.
 Doch 't werdt al weer vergeten.

In Groenlandt ghy in overvloedt
 Veel vreemde Visschen siet,
 Seer groote kouw lijd' ghy onsoet,
 Maer 't is u geen verdriet:
 Ghy die in de Noord-zee
 So vele visschen vanget,
 En daer na een goe Ree
 So hertelick verlanget.

't Zy Poolen, Pruyssen, of Danswijck,
 Waer van ghy onberout
 Eet-waren brengt in 't Neerlandts Rijck,
 Ons nutter dan het Gout:
 Den Sweed', en oock den Deen
 Ghy dickwils gaet besoecken:
 Seer treffelijcke ste'en
 Ghy siet in alle hoecken.

Somma, waer ick bedencken kan.
 Ghy hebter al geweest,
 Ghy gaet of komter altijdt van,
 Doch steeds den Heere vreest,
 't Zij Oost, West, Zuid', of Noordt,
 Godts hulpe wilt verwachten,
 En altijdt hoort en voort
 Seer ras de Deucht Betrachten.

CX. 134.

*Overwinning der Venetianen met Nederlandsche hulpschepen op
de Turken, Mei 1649.*

Op de Neêrlaegh der Turksche vlote aen Venetie.

De Leeuw van Hollant, niet gezint
Meer Kristensch bloet te storten,
Loopt met sint Markus Leeu voor wint
Den Turck zijn vleugels korten,
En geeft hem, onder Uwe vlagh,
By Smirne trots den Koningslagh.

Daer leidt d' Erfvyant anckervast,
En hobbelt op de baren,
Terwijl zijn Maen van hooghmoedt wast,
Die niemand denckt te sparen.
Alreê heeft Ottoman zijn hoofd
De Kroon van Kandie belooft.

De Tarter, stout op deze vloot,
Komt draven recht op Polen.
Hij dreight ons hier met hongersnoot,
Vermeet dat lant in kolen
Te zetten, en eerlang zijn' moedt
Te koelen aan 't Sarmatsche bloet.

Maer Godt, die d' eer van 't Kristendom
Noch hanthaeft onder 't schreien,
Sloegh zelf in 't Hollandsch hart de trom,
Om tegens hondert glaien
En galeassen wel getroost,
Een kans te wagen in het Oost,

De Batavier van outs gewoon
't Romainsch Gebiet te stercken,
Treckt weder op, en spant de kroon
Te water met zijn vlercken,
Tot afbreuck tot het Turksch gewest,
En voorstant van 't Gemeene Best.

De Bassa schimpt op 't klein getal
Op vijftien oorloghscheepen,
En stoft: wij zullen ze in de val
Des inhams zien benepen.
Zy komen echter voor den dagh,
En Riva voertze naer den slagh.

De Sultan dondert zonder nut
Met zwangere kortouwen.
De blixem van ons grof geschut
Geschoten, met betrouwen
Op een gezegende overhant,
Zet schip by schip in lichten brant.

Zy kappen d' anckers buiten hoop,
En drijven d' een op d' ander.
O dreigementen van Euroop.
Hoe blaectghe nu elckander!
Hoe druipt uw peck in d' oogen van
Den lantverslindenden Tiran!

De snelle wint komt zelf de Faem
Met vier en stof verrasschen.
Konstantinopel ziet zijn' naem
En hof en stroom met asschen
Met voncken roock en smoock bedeckt,
En dat de Maen van 't Rijk betreect.

Nu schrick niet meer voor Mahomet,
Noch Agars Vorstendomen:
Als d'Opperste den Leeuwsklaeu wet,
Is 't met hun omgekomen,
Ghy ziet hoe Faroos heir verdrenckt,
Nu d'Opperste u de zege schenckt.

LIII. 1. 61.

J. v. VONDEL.

*Schipbreuk van zes schepen van Maassluis.***Droevig lied, van 6 schepen die gebleven zijn van Maas-Sluys op den 4 en 5 Maart 1651.***Stem:*

Hoe leg ik hier in dees Ellende:

Hoord toe gy Menschen allegaare,
Die op Maas-Sluys woonagtig zijt,
Wat ik u zal in 't kort verklaare,
't Geen is geschied in onzen tijd:
Ende gebeurt in onze Dagen,
Eylaas 't is wel om te beklagen.

In het Jaar als men heeft geschreven
Zestien-honderd wilt verstaan,
En een-en vijftig daar beneven,
Zag men der menig treurig gaan:
Dat zy haar Goed en Bloed verkooren,
Eylaas in Zee hadden verlooren.

Den vijfden Maart in 't Jaar voorschreven
Isser, t'is waar hoord mijn bedien,
Een zwaaren Storm-wind op-geheven,
Dat yder een wel zag geschien,
Maar yder een niet kom vertellen,
Van Zee-varende Boots-gezellen.

Zes Schepen hoord na mijn verklaren
Zijn gebleven door dit Onweer,
En gantsch verslonden van de Baren,
En heel verbrijdzeld in het Meer,
Het Volk dat is ook hier beneven,
Al t'zamen in d'Zee gebleven.

Wel Zestig of Zeventig Zielen,
Bleven van deze Schepen daar,
De Zee die ging haar al vernielen,
En iemand van haar allegaar
En is t'ontvloden nog ontkomen,
Eylaas een yder mag wel schromen.

Een yder is bedroeft in dezen,
En zeer benauwt in zijn gemoed,
Voorwaar 't en kan niet minder wezen,
Want oorzaak yder treuren doet:

En heeft voorwaar wel dubbel reden,
Zijn klagt te doen met bitterheden

Elk een die klaagt met droeve zinnen,
Zoo bitter als hij immers kan,
Wie zal de kost nu voor ons winnen:
Nu dat wy leven zonder Man?
Voor wie kan dit nog wonder schijne?
Want yder een die mist de zijne.

Beveeld u Man in Godes hande,
Gy Weduwen die droevig schreyd,
Hy zal u Ween menigerhande
Verhooren zo hy heeft gezeyd:
Hy is en blijft u trouwen Vader,
Verblijd u hier in allegader.

Gelijk als hy gaat zorge drage,
Ja voor het alderkleynste Vee,
Zo zal hy u die zijt verslage,
Ook doen en nog veel meerder mee:
Hy zal gewis zijn Woord na komen,
Want hy draagt zorge voor de Vroomen.

Denkt dat den Heer u Man verheven
Veel liever heeft gehad als gy,
Want hy nu in een beter leven,
Gevoerd zal werden, zijt dan bly:
Beveeld u Godt en Heer de zaake,
Die zal het wel ten beste maken.

Denkt doe gy paarde met u beyde,
En u vergaarden in de Trouw,
Zo moest gy nogtans een-maal scheyde,
En wist dat het gebeuren zou:
Oorlof troost u te regt hier mede.
En leeft voortaan in rust en vrede.

XXI. 33.

't Hangt aan Gods zegen.

Van louter goud te zaam gevoegd,
 En daar meê dwong ik, wel vernoegd,
 De blinde Brit, en Yr en Schot
 Ootmoedig onder mijn gebodt.
 Naar dien my dit soo wel gelukt,
 Zoo klimt mijn moed, daar 't al voor bukt,
 Tot boven Alexanders Star;
 En vreest geen Roomsche Zeege-kar,
 Nog Hollands zwaard; noch fiere Leeuw;
 Nog vrye Vries; nog Strenge Zeeuw;
 Nog Robbert, met al zijn gebroed;
 Nog Deen; nog Noorman, kout van bloed:
 Maar tart'er er al te zaamen uit,
 En waagt, om zulk een Schat, den huidt,
 En kop, en keel, en al den bras
 Dat immermeer te waagen was.
 Want al 't geluk van Land, en Strand,
 Heb ik al reede op mijne hand.

De Gooden zijn my toe gedaan;
 Des kan de zaak niet quaalik gaan.
 Ik heb een tong, met List door weekt,
 Die Schots, en Spaans, en Neerlands spreekt,
 En daar meê hou ik Wind, en Stroom,
 Wanneer 't my goed dunkt in den toom,
 En wring Neptuin, hoe fel hy bruist
 De Drietand uit de sterkke vuist;
 Of geef hem, met mijn Staart een slag
 Dat hem 'et hoofd' gelijk een vlag
 Die nasleept, hangt en lilt, en trilt.
 Des ben ik Meester van het Gild;
 En meer dan Koningh in der daad,
 Al noem ik my een Onderzaad.
 Myn Wil verstrekt nu voor een Wet,
 Daar Raad en Staat de wijs na zet;
 En zoo die zingt, zoo pijpt'et al,
 Want al het Graauw is blind, of mal.

XXIX. 36.

J. ZOET.

Schertsgedicht,

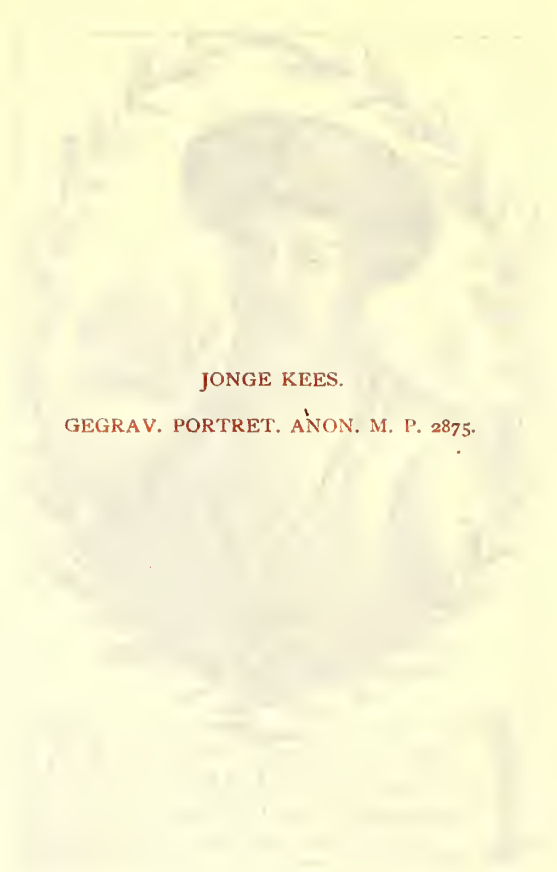
waarvan de overeenkomstige regels der twee coupletten achter elkander kunnen worden gelezen.

Wensch van een Juffrou.

Hoe is mijn wens so groot,
 Aen d'Engelantsche vloot,
 Op dat gheen storm verwerpt,
 Het Roode Cruys en Herp,
 Fortuna toont genaed',
 Aen d'Engelandtsche Staet,
 Geluck en hulp doch zendt,
 Aen 't nieuwe Parlament.

Aen al de Duytsche Schepen,
 Wens ick veel duysent nepen.
 Tromps groote Watermacht,
 Vervloeck ick dagh en nacht,
 Aen Hollandtsch Admiralen,
 Wensch ick Egyptens qualen,
 Aen al den Adeldom,
 Wensch ick de stomme stom.

VIII. 1. 93.

JONGE KEES.

GEGRAV. PORTRET. ANON. M. P. 2875.

*Met Hout. Steen. en mes
Brenghet Jonge Kees syn ryant onder
tot Roem van Hollands Dapperheyt
Staet hij hier tot een wonder*

Gevecht tusschen Tromp en Blake, 29 Mei 1652.

Vóór de oorlogsverklaring ontmoette Tromp met zijn vloot het eskader van Blake nabij Dover. Deze begon te schieten, van meening zijnde dat hem geen voldoende saluut werd gebracht. Het daaruit ontstane gevecht duurde vijf uur en eindigde met het vallen der duisternis.

Voor het aangaan van 't Zeegevecht tusschen de Vlooten der Hollanders en Engelschen onder Olivier Kromwel.

Toen Stuarts zaad den troon besloeg
 In 't brallende Eiland, en men vroeg
 En spa den trouwen onderdaan
 Op 's Vorsten wenk gereet zag staan,
 Was alles vredig en in rust;
 De groote Karel sloot met lust
 De tweedragt uit zyn ruime zaal,
 En toog het scherp gesleepe staal
 Voor zyn beklagelyke dood
 Niet uit, om zynen bontgenoot
 Geweld en afbreuk aan te doen.
 Maar toen de wrevelheid zoo koen
 In 't hert der onderdanen sloop,
 En dat een t'zaamgerotten hoop,
 Met schyn van heiligheid bekleed,
 Dien goeden Vader sterven deed',
 Zoo sloegen nieuwe Heeren raad
 Om hunnen versch gegronden staat
 Te vesten met bederf en val
 Van Neêrlands zegenrijken wal.
 O reukeloosheid dom en blind!
 O Engelsch Raathuis! gy begint

Te tergen met uw moordrapier
 Het roemryk land- en waterdier,
 Den Leeuw van 't vrygestreên gewest;
 Men ziet hem ryzen uit het nest
 Belauriert van zynen Prins;
 Hy slaat zyn blikken hier en gins;
 En schud zyn kop met nors gelaat.
 Indien de moedwil hooger gaat,
 Hy zal met muil en forssen klaauw
 't Uitzinnig vaderslagtig graauw
 Verscheuren, en geen bloed ontzien.
 Maar of de nood hem drong te vliên,
 En 't ondoorgrondelyk besluit
 Om hoog de zege had gestuit,
 Zoo zal hy by d'Oranjevlag,
 In dien verschrikkelyken slag
 Veel liever sneuvelen, dan zyn kroon
 Bezoedelt zien met schande en hoon,
 En voor zoo braaf een heldendood
 Aan yder toonen wat een groot
 Getal van zielen dat het smert
 Een' leeuw te priemen in het hert.

xxxix. 333.

F. V. H.

Jonge Kees.

Vlieland Groenlandsvaarder; veroverde met zijn vaartuig den 9den Aug. 1652 een Engelsch vaartuig in het gezicht van een Engelsch konvooier.

Lof-dicht over de victorie van den Vlieland Visscher.

Manhafte en brave Prins, een pronck der	Die door een brave daedt brengt heden aen den
[Batavieren,	[dagh.
Die stadigh leydt en tracht naer kranse van	De mannelijcke moedt die eerst in 't duyster
[Lauwrieren,	[lagh.

Ghy quaemt nog eerst in Zee, en siet een	Was min of meer gedaen, en 't ruyghste was
[Visscher visschen,	[verdweenen.
Die vraeght ghy naer de Zee, om 'smiddaghs	Soo enterde ghy voort met 't mesjen in de handt,
[op te disschen;	En wierdt verwinner stracs van Schip, van Visch
Maer siet, dees Engels-man die kon de vriendt-	[en Wandt,
[schap niet,	Ghy die u niet ontsagh, schoon dat het Britten
Maer spuwt in plaets sijn gal, en voorts U schip	[saghen,
[bespiedt	De Engelsche van 't Schip tot in het Ruym te
Waer dat het was op 't weeckst, mits rees een	[jagen,
[buy van steenen,	En spijckert d' Luycken toe, en laet de Suider-zee,
En vloogen op het Schip, door Wandt en	En brenghet het Ywaert aen voor Amstel op de Ree.
[Zeylen heenen.	De Fama blies terstont en liet de mare weten,
Doen toonde ghy u moedt; was 't: Duyvel hael	Dat Jonge Kees de Prins hem lustig had gequeten,
[de Brit,	Stracx wierdt dees brave daet, door hem ge-
En al gelijcker hand met brandt-hout d'r	[wrocht, beloont
[after sit.	Met eene goude Penningh, om d'eer aen 't Landt
Na dat dees hagelbuy van houten en van steenen	M. 2050. [betoont.

Slag bij Plymouth. 26 Aug. 1652.

De Ruyter met 30 schepen en 6 branders, gelcidende 60 koopvaarders, stiet op de vloot van Ayscue, groot 40 schepen en 5 branders, nabij Plymouth. De Engelschen kozen 's avonds de vlucht.

Loflied.

Stemme:

In het Huisjen zonder Glazen.

Doen Orangie sich met Spangie
 Had vereenight door de Vree
 Trock het moedige Brittangie
 't Oorloghs lemmer uyt de schee
 Hy stroopt verwoedt
 En den bequamen Zeeuw
 Hy stroopt verwoedt
 Des Coopmans Goedt
 En bloed van Wees en Weezen.
 En haer Hooft verslindt de bladen
 Door d'Inlandtsche krijgh en twist
 Die haer in Koningshs bloedt dorst baden
 Gaf sich een Coleurde mist
 De schepen seylen weer en werf
 Van 't leven in 't verderf.

Het Neerlandts bloed:
 Heeft lijf en goed
 En Vissers in haer Erf.
 En hier toe voert hy op zijn kusten
 Macht van Schepen by de Zee:
 Dreygt den Leeuw zijn soete lusten
 En verdoemt ons goede Vree
 Nu leest men in de Courant
 Hoe dat in Amstel-land
 Een vloot leyt ree:
 Om te gaen ter Zee
 Na Spaens of France strand,
 En ons vloot in zee gekomen
 Vint hem naeuwlijks buyten Gaets

MICHIEL ADR. DE RUYTER, 24 MAART 1607—29 APRIL 1676.

GEGRAV. PORTRET DOOR M. MOZIJN,
NAAR G. VAN DEN EECKHOUT. M. P. 4630.

VIRTUS REPULSÆ NESCIA.

DEN E MANHAFTEN ZEE-HELD MICHEL AD^s DE RUYTER Vice Admir^l van Holland &c.

*De Ruyter zach de Dood ten helle kaken in.
De Dood ontzach den Held, en hiel het voor gewin
Toen hy onwibaar strei De Nijt bezweek van spyt.
En riep 't is vruchteloos dat ik myn tanden slyt*

J. van der Cappelé delinavit. al. 1710. v. 1.

Mich. Wassen. sculpsit.

*De Nijt die Vorst en Laaf maakt eenerhande stoff
Verbaast, ziet maet noch end aan zyn verdende Lof
Met zulken Opperhoofst verzekert zich de Vloot.
Wiens Helden Dought verduurt de Nijt, de Nijt, de Dood.*

Comite van der Nijt. delinavit.

Heeft een Zeeuws Fregat vernomen
 Die ons prayde van veel quaets
 Dus sent ons Commandeur:
 Al onse Schepen veur
 Op de Zeeuwsche kust
 Hoe dat men wist
 De Staten haer keur.

d'Onse en Zeeuw met dertig Kielen
 Voor de Hoofden Kruysten doen:
 Vol gepropt met Oorlogs zielen
 Kruyt en loot sonder rantsoen:
 Ons Admirael die zwaeyt
 En is op ly gedraeyt
 Hy schiet een schoot:
 Set uyt de Boot
 De Bloed-vlag waeyt.

En na 't pisjaerden draeft de Ruyter
 Met zijn houtte Paert de Zee:
 En terstont daer op besluyster
 Waer hy goede dienst mee dee:
 Maer even so 't geviel
 Te Pleymuyen in de Kniel:
 Sien wy daer maet
 Een Cameraet
 Die op ons dragen hiel.

Wy belust met haer te koten
 Stonden Kist en Kop om leeg
 Vingen Ree en Marsseyls schoten.
 Smeeten schinckels uyt de weegh
 Wy ruckt t'ons schuyt te boort
 Terwijl men roepen hoort
 Gebedt Gebedt
 Een ieder set
 Sich neder op dat woordt.

En ons Capiteyn verheven
 Nae 't Gebedt ons vragen doet
 Of een ieder is genegen
 Om te wagen Lijf en Goed?

Men antwoordt ja: des doet
 Ons Luytenant vol moed
 Op alles acht
 De Stuerman lacht
 Matroos loopt als verwoet.

Boots en schieman roept t'sa jongen
 Brengt ons boutte en Reevants op
 Daer wort Gentilman gesongen
 Heyst u Mars-seyl in den top
 Ons Constapel terstont
 Brengt Kruythoorns en Lond
 Ons Corporael
 Brengt Loot en Stael
 En bijlen uyt het Rond.

En ons Admirael vol tooren:
 Op zijn schip vol schut Tergoes
 Groet zijn Vijand na behooren
 Brengt het op zyn Duyds avoes:
 't Was uyt geen glas of schael
 Maer donderend' Metael
 Haer een bancquet
 Wiert op-geset
 Van Pulver Vyer en Stael.

Hier op wackert fluks een koeltje
 Sy en wy die wenden net
 Dus men haer op 't Hollants stoeltje
 Noch eenmael te kacken set
 Men gaf so dapper vonck
 Een van haer Scheepen sonck
 Een brand een sprong
 Met Oud en Jong
 Gints stoot een tegen strand.

d'Avont-son verhuyst na 't Noorden
 Verlicht schaduwe en schim
 De nacht verduystert ons de boorden
 Van de zwoele Zuyder kim
 Dus hindert ons de Nacht

En daerom wierd de Wacht
 Weer uyt-geset
 En 's morgens met
 Den dag haer komst verwacht,
 Maer de Juffer nijpt zijn ooren
 Digt by 't hooft en druyppstaert heen
 Danckt den Schepper van hier boven
 Samen voor gesonde Leen
 Treed aen in u gemoed
 Valt uwen God te voet
 Singt zijnen lof

En roemt daer of
 Gelijk als David doet.
 Wel sy dan fiere Nederlanders
 Maekt vry Wapentuug en wand
 Takelt toe Schepen en Branders
 En beschermt u Vaderland
 Avoes daer op dees kleur
 Wy drincken daer eenz veur
 Tot een besluit
 Een troptje uyt
 En Spoelt de Rook eens deur.
 XXXII. 80.

Schotschriften tegen M. H. Tromp, 1652.

Het mislukken van zijn aanval op Ayscue bij Duins, de verliezen aan koopvaarders en visschervloot en andere tegenspoeden gaven Tromps tegenstanders stof voor gifftige schotschriften. Hij viel tijdelijk in ongenade.

Latet Anguis in Herba.

Gestrenge Zee-vooghd, die de gaffel van	Wanneer een schelm-stuck laet in 't lest zijn
[Neptuyn	[Heer verlegen.
Indien 't u waer belast, zoudt hebben aen-	De waerheydt van de saeck behoudt of kost u
[gegrepen;	[t hooft,
Die Blakes vloot in asch, en Londons Tour in	Men schrijft uw slapheydt toe de schaë ter Zee
[puyn	[geleden,
Tot Stuarts zoen verdelght zoudt hebben met	Dat meenigh Haringh-buys van vaer-tuygh is
[uw Schepen.	[berooft,
Hoe geeftmen aen uw eer nu sulcke geessel-	Door dien ghy niet in tijds met Blake hebt
[strepn.	[gestreden,
't Is niet genoegh uw eer gebrand-merckt, is	Dit roeptmen luydt-keels uyt in Dorpen en in
[het waer.	[Steden.
Die schaed' is niet met goudt: maer koppen	Ghy kunt niet seggen, dat de windt u tegens
[op te wegen,	[viel,
De Spaensche Vloot in Duyns weegt nergens	Toen nae het Zee-gevecht de Vloot in Duyns
[nae zo swaer:	[gelopen,
Wat baet een Lauwer-kranen voor 't Vaderlandt	Ten ancker was gezet; of wat u weder-hiel,
[verkregen,	

Om niet met volle macht de Britsche Vloot te
[sloopen, Dat's niet, wilt ghy de macht van Engelandt
[vernien?]
Of vreest Tromp voor zijn huyl, wat staet ons
Zoo vreest hy dan haer macht, off houdt het met
[dan te hoopen? [die felen?

Het Hoogh-woordt moet er uyt, of hadt ghy
[noch geen last, Noort-Hollandt heeft hy meê volkomen aen zijn
[znoer,
Of deed een Haeghsche Vrouw het Mannen hert
Des werdt het zeyl nu op, dan weder in-getoogen,
[verflaunen? Zoo doende wordt de Knecht haest Meester van
[het Roer:
Hoe! bindtmen Hercules nu aen de spin-rock
[vast, Doch Hollandt heeft (God danck) dat zop niet
[in-gezoogen,
Die met veel minder macht eerst Spaenjen
[dorst benauwen, Het kent die Vogel aen zijn staert met hondert
[oogen.
Ailaes soo scherpt de Leeu vergeefs te Land
[zijn klauwen.

Neen Junoos-vogel blies den Zee-vooghd dit in
[Raadt,
[t' oor, (Daer hy in 's Graven-Haegh als Raads-man was
[gezeten)
En weder-hield dien last gegeven by de Staten,
Wie dat hystont ten dienst, de Brit, of dese Staat:
Des gaf hy om 't ontzagh des Af-gezants
[gehoor, Verklaer u? wantmen dient dat van nu af te
[weten:
Terwijl hem Blake ontvlucht met Schepen en
[Soldaten, Geen twijffel, of hy heeft toen meê zijn plicht
[vergeten.
Die schade treft hem 't minst, 't meest Hollands
[onderzaten.

Hoe drae verliet hy Duyns, en koos de
[ruyme Zee, Dat zy zoo 't wil, de Staat heeft nu een vast
[besluyt,
Daer hy nu veyligh is, en beter op zijn hoede,
Het laet sich onder schijn van Vreê niet langer
[doecken:
Doch Heemstee hadt de smaeck en't ooghermerk
Het maect een Man van Staat niet reuck'loos tot
[een guyt,
(Zo zeydt hy): want wie durft yets quaets van
Des wil het Recht die saeck zoo stip niet onder-
[zoecken,
[hem vermoeden;
't Denckt om Tapitzerij, noch Koninglijcke
[Boecken.
Ick; valt het anders uyt, men houdt het my ten
[goede.

Die bloodaert, off wel eer vervalschte Raad
[door 't gout, Ghy die den teugel voert ter Zee van Hollandts
[Vloot,
Dorst (toen hem wierdt geverght om vier-en-
Den Oorlogh wordt de Staat nu op den hals
[gedrongen,
[twintich kielen
Des het zijn Recht aen God, en u beveelt, door
Tot vrijdingh van de Zee) wel zeggen: Hoe zoo
[stout? [noot

Geparst, de Vyandt dient met volle macht	Der Britten op de Zael in 's Graven-haegh
[besprongen,	[ontfangen,
Zoo werdt hy, die ons tracht te dwingen, self	Haer meeste macht verbrandt, verdroncken of
[gedwongen.	[gevangen.

P. * 2067.

Victrix triumphat veritas.

Geen twijffel of ick sie den Zee-vooghd haest
[te moet,

En Blakes vlagh ten toon voor yeder op-
[gehangen,

En Tromp de Lauwer-krans, besprencfelt met
[het bloet

Eertijts twee Martens de Werrelt ontroeren,
Luther de Papen, en Rossum de Boeren,
Nu komp den derden, Marten Tromp,
Blinthoekt Hollant, al is hy plomp.

Kv. 5591.

Gevechten in de Middellandsche Zee, 1652.

*De Staatsche vloot onder van Galen dwong de Engelsche onder Bodley naar Elba te vluchten. 6 Sept. 1652.
David Jansz. Bont, Scheepsbevelhebber, sneuvelde nabij Elba.*

Opschrift van zijn grafbord.

Den strijd'bren zeehelt David Bondt
Die Britt', Kastyll, en Turcken gaf
Een schrick als hy tot strijden stont
Te Port Longona leydt int graf.

Slag bij Duins tusschen Witte de With en Blake, 8 Oct. 1652.

Sommige kapiteins gedroegen zich lafhartig. Jan Jacobse van Nes, genaamd Oude Boer Jaap, die zich in 1639 bij Duins had onderscheiden, vluchtte en werd ontslagen. Hij werd in 1666 weder aangesteld en muntte weder uit. Hij sneuvelde 24 Maart 1672 in de Smyrnasche vloot.

Aan zeeker scheepskapetein, die zich eerst dapper en nu moedeloos beloonde.

Gy hebt weleer, voor moedt, een reeks van	Zoo past u nu een reeks van yzer, zwaar
[goudt gekreege:	[van stof.
Maar zoo men lafheidt straft, als loon geeft	Een landt dat loont en straft verdient een
[voor de zeege,	[dubbel lof.

XIV. 417.

JAN VOS.

Driedaagsche Zeeslag. 28 Febr. 1 en 2 Maart 1653.

Tromp, een vloot van 150 koopvaarders huiswaarts geleidend, ontmoette bij Portland een Engelsche vloot van ongeveer 70 schepen onder Blake, Deane en Monk en geraakte met hen in strijd. Den volgenden dag werd hij bij Wight, den 3n bij Bevesier hervat. De Engelschen, die het voordeel hadden, staakten den strijd juist toen de Nederlandsche vloot volslagen gebrek aan munitie kreeg. Tromp bracht de koopvaarders thuis, doch de verliezen waren zwaar. O. a. sneuvelden Joris v. d. Zaen, Joos Banckers, Balck en Regemorter. Tromp moest wijken, doch volgens een Engelsch oordeel was zijn gedrag niet minder roemrijk dan dat van zijn tegenstander Blake.

Vrije Zeevaart, onder de vlagge van den Doorluchtigen Zeeheldt Marten Harpertz. Tromp, Ridder, L. Amirael van Hollant en Zeelant.

De plaegh van inheemsch en uitheemsch,
't Gedroght, dat met zijn dollen honden,
In 't bloedigh moorthol, aen den Teems,
Den Grooten Herder had verslonden,
Zich droncken zoogh aen 's Konings strot,
En knaeghde, op 't Koninglijck geraemte,
Den romp, van hoofd en kroon geknot;
Die moortpest, zonder Godt en schaemte,
Nu vlamme op een' verschen buit
Van Fransch gewas, quam nederzacken,
En dreef voor stroom den bloetstroom uit,
Om balgh en buick met roof te packen:
Maar die den afgront palen stelt,
En ketent helsche monsterdieren,
Ontfonckte 't hart van onzen Helt,
Tot voorstant van zijn Batavieren.
Dees zag den gruwel in 't gezicht,
Die helsch met vijfmael veertien koppen
De zon bedroefde, en 't hemelsch licht,
En, om ons zee haer keel te stoppen,
Zich dwers voor Hollants kielen smeedt;
Waer op de Ridder aen quam rennen
Op zijne vleugels, vlugh en breet,
Voorzien met vijfmael veertien pennen.
Hy voerde een slaghzwaert in de vuist.
Het Monster braeckte donderklooten,
Granaten, blixems, baldert, bruischt;
Bedreef geweld met staert en pooten;
Blies roock en smoock, en vlam en vier
Uit zijne kieuw, en kopre keelen:

Maer Hollants Perseus trof het Dier,
Dat zelf noch kruit de borst zal heelen.
Drie volle dagen hiel hy 't staen.
Hoe beet het op zijn ysre tanden!
Hoe schoot het toe! gelijk d'Orkaen
Op d'Indiaensche golf en zanden;
Tot dat het endlijck, afgemat,
Gescheurt, verminckt, begon te deizen,
En liet ons rijke vloot, van schat
En rijckdom zwanger, henereizen:
Hoewel 't alree de vrucht vermant,
Verslonden had, ten roof geschoncken
Aen zijn alvratigh ingewant,
Van moort en diefstal dol en droncken.
Dus quam de Hollantsche Amirael,
Die voor geen' zeeheldt vlagh moet strijcken,
Een man, gelijk een punt van stael,
By geen Romainen te gelijcken,
Zijn' Maesstroom in, en wert begroet
Van 't Vaderlant en Zeven Staten,
Die hem verschenen te gemoet,
Ten trots van all' die vroomheit haten.
Wie vreest nu schutgevaert, of scherp,
Of zeegevaerte, en watersmetten?
O, Harpertzoon, ghy zijt ons harp!
O Tromp, men zal uw deught trompetten,
Waer 's hemels gunst ons Zeevaart bouwt.
U komt een scheepskroon toe van gout.

LIII. 1. 63.

J. V. VONDEL.

**Op de Behoude Inkomste, van den
Kloeckmoedigen Zee-Helt, Marten Harpersz.
Tromp, Ridder, L. Admiraal van Hollandt,
Zeelandt, &c.**

O Tromp, ô Batavier! Weest wellekome ô Vader!
Wy neygen 't Hart tot u: ghy sijt ons Levens
[Ader;
Ghy zijt ons Kroon van 't Hooft, gy zijt ons
[Scherm en Staf,
Wat Hart en isser niet die 't leven voor u gaf?
Wiens bloet verandert niet, als men maer gaet
[bedencken
U zegen-haftigheyt? Wie kan u Vroomheyt
[krencken?
Als Tongen van fenijn, die spuwen vier en vlam,
Maer noyt een Vroome Ziel die d'Eere van
[u nam.
Vraegt Spangien na u lof? d'Oquendo sal 't
[ghetuygen,
Hoe sijn onwinb're Vloot voor uwen Arm moet
[buygen:
Mardijck die heught het noch, hoe dat u fel
[ontsagh,
Den Spanjaert soo bedwongh, dat hij heel
[onder lagh.
Het is nu ruym een jaer, dat Blaack u Tromp
[eerst smaecten,
Wie hiel doen voor u stant, doen Blaack aen
[t vluchte raecten?
U Tromp die gaf ontsagh, het Moort-hol was
[ontstelt,
Een yder was verschrickt, en vreesden voor
[den Helt.
December laetst gheleen, gingt ghy de
[Monster-dieren
Bespringen in haer oort: Doen saghmen u
[Banieren
Op Roos- en krans gheset, doen saghmen u
[(ô Helt)!
Vast staen ghelijck een Rots, die niet kan
[sijn herstelt.

Was Cæsar oyt bekranst, August of and're
[Helden,
Van het Romeyns Geslacht, die Part of
[Griecken velden,
So sijt ghy die 't verdient, een Roos-en-krans
[op 't Hooft,
Die ghy bestreeden hebt, en noyt kan zijn berooft.
Waer saghmen felder slagh, als in Maert (laetst)
[geschieden,
Sy dachten dat dien Heldt voor hare macht
[sou vlieden:
Sy spanden al haer macht op onsen Tromp
[vast aen,
Maer hy heeft als een Leeuw haer kloeck'lijk
[wederstaen;
Sy dachte dat sijn arm was aen 't Gewas
[ghebonden,
Maer duysende van haer die hebben 't wel
[bevonden.
Ach of het was gheweest dat yder Capiteyn
Ghestreeden hadd' als 't hoort! Soo was de Zee te
[kleyn
Al voor het Hels ghespuys, dan was haer Vloot
[gheslagen:
Maer lieten Tromp in noot, van veer 't gevecht
[aen-sagen.
O snoode schelmery! wiens hart is niet ontstelt,
Die soo een Batavier verlaten sou in 't velt.
Cap'teyne op der straet, groot-spreeckers by den
[Wijnen,
Hoe derft ghy noch u hoofd by Bataviers
[verschijnen:
Men stoft, men tiert en raest, wanneer men is
[aen Landt,
Ja eermen 't Schip verliet, veel-liever stack aen
[brandt.
Noch verder moet ick gaen u vroome dade loven,
Was schaemte in u Hart, Romeyns ginght ghy te
[boven.
„t Waer beter inde Zee gestorven als een Helt,
„Als hier te Landen aen een Galgh te zijn ghestelt.

MAARTEN HARPERTSZ. TROMP, 1597—10 AUG. 1653. DE HELD
VAN DUINS EN VAN DE BEROEMDE ZEESLAGEN VAN DEN
EERSTEN ENGELSCHEN OORLOG.

GEGRAV. PORTRET DOOR J. SUYDERHOEF NAAR H. POT.

M. P. 5439^c.

Martinus Trompius H. F.
Hollandia et Occidentalis
Frisia Rerum Maritimarum
Vicepraefectus

H. Pos. Pinxit

L. Suidhof. Sculp.

Ach wat een groote schand', noch verder moet
 [ick spreekken,
 My dunckt der Helden Hart aen stucken schijnt
 [te breecken,
 Al 'vande laetste Slagh, ô snoo en vuyle feyt,
 't Geen dat mijn hart getuyghet en dient niet al
 [geseyt.
 Hoe meenigh Capiteyn heeftmen aldaer sien
 [loopen,
 Ja waren soo benaut in 't Kabel-gat schier
 [kroopen,
 Sy liepen aen een zy, en dachten Bestevaer
 Te helpen aen een kant, maer Godt die hem
 [bewaer:
 Hy die een Scherm-Heer, voor die, die 't recht
 [oock meenen,
 Soo is hy by ons Tromp als Scherm-Heer oock
 [verscheenen,
 Hoe kander nu terecht sijn weldaet zijn gheloont,
 Hy die soo menighmael sijn yver heeft betoont,
 Al voor ons Vaderlandt, Godt laet hem lange
 [leven,
 En houden tot ons Schilt, Hy sal ons niet
 [begeven;
 Hy sal een Schut-heer zijn van 't Vrye-
 [Nederlandt:
 O Tromp! weest wellekom, wy zijn aen u
 [verpandt.

P. 2727. In lijde Gedult. M. P. STAAL.

**Op de Behoude Weerom-reis van den
 Manhaften Zee-Helt Marten Harpertsz Tromp
 Luitenant Admiraal van Hollant en Zeelandt,
 Ridder, &c.**

Myn Geest ontwaakt: door vlam en rook
 [gedreven
 Ontdoit mijn Inkt, mijn Pen begint te sweven:
 Och! dat haar zwier zoo hoogh eens drijven kon,
 Dat zy beschreef een straal van Hollants Zon.

De zee-heldt Tromp, zoo dra hy roepen hoorde,
 Een zeil, borst uit in diergelijke worde:
 (Het volk droeg moet op 't grijs ontsach des Mans,
 De naarheit week voor zulken zuivren glans.)

O Mannen! ziet: de Duivelsche Tirannen,
 Maar onder schijn van Englen ingespannen,
 Belagen gins u Vryheit en uw Vree;
 Ontzeggen 't recht der algemeene Zee.

Waar toe ons Bloet gespaert, en niet vergoten
 (Indien 't alzo hier boven is besloten)
 Voor Christi Kerk? hem zelfs zo veel wel waart,
 Dat hy daar voor zijn bloet niet heeft gespaert.

Wie zouw een dagh, ja een uur willen geven
 Tot roem besteeft, voor langh wellustigh leven?
 Daar qualijk doen al 't quaat is, dat een Man
 Van eer, en ook niet anders, quetsen kan.

Hy swijgt hier op. Zij sweeren 't Lant te wreeken:
 Een godlijk vier schijnt hun de borst t'ontsteeken:
 Men mengt beleit en 't woeden onder een.
 Wat feller Slagh! voor my ik weet 'er geen.

O Tromp Triumf, Triumf; genoech bevochten;
 Zy hebben niet gevonden dat zy zochten:
 O neen! t'en zy dat slagen buit beduit,
 Of waren sy belust op loot en kruit?

Schoon onze Vloot beladen is gevonden,
 Gelijk een man met eenen arm gebonden;
 En schoon dat al hun krachten en geweld
 Op 't uiterst fel zijn in het werk gestelt.

O Parlement! en leert gy noch niet schromen?
 Noch menigh rust, die niet aan 't werk kan komen;
 Noch menigh Borst houwt hier zijn hant gereet,
 Die van geen doot, veel min van wijken weet.

Vraag Vlaand'ren dat, vraag dat de Stadt
 [Oostende:
 Men vraagh t'uw zelf; wie wil zich elders wende?

Zookent men licht de Leeuw aan zijnen klaauw,
Den Hercules aan stappen wijt of naauw.

Maargy, die 't Lant behoet hebt door uw vallen,
O Heldenschaar! gelukkigst van ons allen;
Indien men nu geen tranen stort, gedoogh:
Uw eer is hier, uw loon is hier om hoogh.

Mijn yver brant, 'k benijd u deze glorie!
En wensch, veel meer al 't Parlement victorie,
Te wagen, ja te storten al mijn bloet?
Wanneer daar uit kon spruiten zo veel goet.

O vriendlijkheit van onzen hooghsten Vader!
Die 't uw', ô Tromp! bewaart heeft in sijn ader;
Op dat gij noch den Vyant swichten doet,
Gelijk gy nu de Schepen hebt behoet.

Dies danken u veel duizenden van zielen;
Die door uw hulp, hun lijf en goed behielen:
Die elk in 't hart u Eere-poorten spant,
En Schermheer noemt van 't Vrye Vaderlant.
VI. 134. JAN SIX.

**Danck-Dicht aen Godt almachtig, over het
behouden inkomen van de Koopvaerders en
Oorlogs Scheeps Vlooten.**

Wy dancken u, ô Godt, ô eenig Hollands
[Heyland
Die onze vlooten voor der Goddeloozen Eyland,
Voor Griffioenen klaeuw genadigst hebt be-
[waert;
Soo dat sy nu van spijt omloopen na haer
[staert,
En knersen op haer tand, om dat, door uwe
[zeegen,
Sy sulcken rijcken proy niet hebben ingekregen;
Die zy door haeren hoop al hadden ingesloekt;
Maer die gy haeren balg met eygen hand
[ontrockt;

Die gy nae 't Vaderland, zo vaderlyck, geleyde.
Alwaermen niet dan tong op deesen dag, men
[zeyde;

Uw naem noyt lofs genoeg, in 't land, noch
[vlooten, is

Nu niet papiers genoeg, om tot gedachteniss
Van uw weldadicheyd het zelfde vol te schrijven!
O Vader, laet altydt uw kindren danckbaer
[blijven,

En teekenen daer van doen met het hert en mond,
Met zucht tot uwen dienst met waer berouw
[van zondt:

En wilt in welvaart, doch, ter zee, ter land
[bewaaren

Des staets gemeene schip! waer in wy alle vaeren,
VI. 137. HENRICK BRUNO.

**Op het afbeeldtsel van den Eedelen en
vermaarden Zeeheld
Marten Harpertzzen Tromp.**

Kastielje en Poortugaal, Bisschajen en Galissen,
Duinkercken en Oostend verschrikten voor 't
[ontzag

Van dien vermaarden Tromp, die Holland noô
[sou misse;

Wijl hij het leven waagt voor d'Eere van heur vlag.
Raadrijkke dapperheid is in sijn borst beslootten.

Voor water noch voor vuur ontzet sijn fiere moedt,
Al blaakkert Blaakke op hem, hij red zig, door
[zijn vlootte,

Terwijl men wederzijds, niet pompt dan breijn en
[bloedt.

v. St. 2209.

I. ZOET.

Op d'Admiraal Tromp.

Drie Maartens brogten de wereld in roeren.
d'Een bruide de Papen, en d'ander de Boeren:

Maar onze Maarten Harpertse Tromp
 Kan de Engelsche de staart af kappen; want
LXXXII. III. [zijn zwaart is niet plomp.

Aen Marten Harpertsen Tromp.

D'onsterflijkheid is 't wis, daer gy te werk op
 [gaet,
 Zijt gy 't niet, braeve borst, zoo is 't uw' naem, en
 [daed.

Anagramma ad Maeranum Trompium.

Maertinus Trompius,
 Tu promptus in mari es.
LXV. 104.

XVII. 20.

M. G. TENGNAGEL.

Foris van der Zaen.

Kapitein. Slagen 1e Engelsche oorlog. Sneuvelde 3 d. zeeslag 1653.

Opschrift op zijn grafbord te Gouda.

Doe 't engels gier vol rooc vol vier
 Deur voor de leeuw most gaen
 In 't vechten 't leven 't lijf liet hier
 Dien zeeheld Van der Saen.

Slag bij Livorno. 14 Maart 1653.

De Nederlandsche vloot onder Jan van Galen had in Sept. 1652 de Engelsche onder Bodley gedwongen naar Elba te vluchten en daar te blijven. Den 14. Maart werden de Engelschen onder Bodley en Appleton bij Livorno verslagen. Van Galen sneuvelde.

Op de jongste Slagh, en door Haar Hoog: Moogende aangeschreven en voortreffelicken Uytvaart van den Ed. en Manhaften Jan van Galen.

Livorno was getuig', en duysenden die saagen	Dreef Bodly op de vlucht, word Meester van de
Hoe Jan van Galen, door sijn wijse Zeemans	[Zee:
[laagen,	Of Hy zijn Been verloor, Hy wenschten t and're
En een Soldaaten hart, de Engelsche aan-	[meè,
[randt.	Als Hy maar dienst kon doen, voor 't Vaderlandt
Een schoot hy in de lucht, de Sampson hy	[te laten.
[verbrandt,	De waarheyd werd bekend, by d'Opper Heeren
Haar brander in de grondt; want die kreeg	[Staten,
[sulcke neepen,	Die, tot vergelding van Syn overbraave daad,
En Appelton sijn buyt, met noch twee van haar	Haar Eed'le Moogende, de Heeren van den
[Scheepen.	[Raad,

Aanschreven om dien Helt, met volle Eer naar
 [waarde
 En toestel, tot Syn lof, te helpen in der Aarde;
 Maar 't hart, en ingewant, bleef daar hy had
 [getoont
 Sijn hart, en hier werd 't Lijf met dese Eer
 [geloont.
Kn. 7512.

Op de doodt van den dapperen Zee-Held.

En zyn geen Helden, die den goude deegen
 [dragen,
 Noch proncken met de vlagh, in Zee, als
 [Amiraal;
 Maar die voor 't Vaderlant, haar lyf en leven
 [wagen,
 En schrikken noch voor vuur, noch voor 't
 [geweld van 't staal.
 Die blinken naa haar doodt, in goud of in
 metaal.

De Faam had nauwelikx 't lof des Helt vol uit
 [gezongen,
 Of d'edle ziel die stort en breekt tot door de
 [lucht.
 Dien Herkles, die onlangs den helhondt had
 [besprongen,
 En joeg 't gedrogh, met al zyn reekels, op de
 [vlucht:
 Die sterft voor 't lant, en 't lant besterft op dat
 [gerucht.

Een lieflyk luchje quam van over Zee gevlogen,
 En bragt in Nederland, wat nieuws voor blyde
 [maar
 Men zaghet volck de vreugt en blyschap uit
 [de ooggen,
 Men daght niet eens op schaa, geleden jaar
 [op jaar.
 Men vraagt maar, is den Helt ook buiten doots
 [gevaar.

Men zeit hy mist zyn been, maar heeft zyn arm
 [behouwen,
 Daar hy voor de eer van 't landt, en nut van
 [dezen staat,
 Noch mee den sabel voert, en dondert met
 [kartouwen,
 En moedigt dus zyn volk; zoo helden, wreekt
 [de smaait,
 Wie sterft voor 't Vaderlant, die sterft als een
 [soldaat.

De tweede boò verschijnt, maar brengt ons droeve
 [maare,
 Vervolgt de Zee-triomp, wel door den Helt behaalt;
 Maar komt de staat van 't landt met zyne doodt
 [bezwaare,
 Die dieper in het hert, als al de vreugde daalt.
 O zegen, veel te duur, met Helden-bloet betaalt.

Het woest gedrogh, byna door zyn geweld
 [verslonden,
 Die kruipen in 'er nest, en lacchen om die nood:
 De bloed-hond, krult zyn staart van vreugd' op
 [binnen Londen,
 En voelt niet eens 't verlies, van schier een heele
 [vloot.
 Maar Helden-moorders zyn te graag op Helden
 [doodt.

Die pesten, om voor 't volk, haar glory op te
 [pronken,
 Blanketten 't voorhoofd van den staat, met wat
 [fenyns,
 Men blaast'er staagh, triomp, uit naare moort-
 [spelonken,
 De zeegen vloeit'er staag, men geeft het recht
 [wat schyns.
 Maar ach! den Duivel speelt, den Engel door de
 [gryns.

Den grooten Hartog laat, o roem der Amiralen!
 U lof trompetten, op al d'oevers van 't Oseaan.

JAN VAN GALEN, 1604—23 MAART 1653. BEVELHEBBER DER
MIDDELLANDSCHE ZEE-VLOOT.

GEGRAV. PORTRET DOOR M. MOZIJN, NAAR J. LIEVENS.

M. P. 1761.

Dus zietmen GALEN in't gedrang der Britten woeden.
 Zoo staat de Noortsche klip in't barnen van de vlooden.
 Hy streeft door moordgeweer, als of hy door Natuur,
 Tot heil van Neederlandt, van yzer, staal, en vuur,
 In spyt der wisse Doot, onsterfelyck was gefchapen.
 Een dapper oorlogshoofd, verstreckt een zeebaar wapen.

J. Lorus Dignit.

Zyn scheepskroon vol laurier betaalde hy met bloedt.
 Toen hem zyn been ontviel, ontviel de Brit zyn moedt:
 Want hy wierdt heet op wraack, wie hart heeft mist geen leden.
 De Tucht, Beleyt, en Kracht, drie zufters, die zyn schreden
 Staagh volghden, zyn met hem beroemt in't graf gegaan.
 Het graf zal vallen, maar zyn krygsroem eeuwigh slaan.

Michiel Annyen Snylft

Cornelis Danchera Grav.

Jan D'v.

Daar zinkt dien Heldt in d'aardt, die 's vyands
 [vloot deê zinken.
 De Beurs aan d'Amstel, die hy in de Straat
 [doet blinken,
 Verliest, met hem, haar glans, men schrijf dan
 [op zijn graf:
 Hier rust het stof van die ons stof tot roemen gaf.
VI. 317.

JAN VOS.

Ter Lyckstaetsi.

Gespreck.

Vreemdeling-Amsterdammer.

V. Wien deekt dit graf? A. den Edelen van
 [Galen.
 V. Wie zag hem lest? A. het Florentijnsche
 [strant.
 V. Waer blonck zijn deught? A. op zee, in
 [bloet, en stralen.
 V. Wat trofze daer? A. het hart van Engelant.
 V. Hoe eert men hem? A. als 't licht der
 [Admiralen.
 V. Wat schroomde hy? A. geen beenbreuk,
 [maer de schant.
 V. En waerom slechts hem 't eene been
 [gelaten?
 A. Een pyler stut de Beurs van Zeven Staten.
VI. 316.

J. v. VONDEL.

Grafdichten.

Vraaght gy my wandelaar, wie hier begraven
 [leyt?
 Het is van Gaelen, die door zijne dapperhey
 In d'Oorelog met Phlip, ons Kusten soo kost
 [vryen,
 Dat hy de schrick eerst bracht in alle de
 [Harpyen,
 Ten roof op ons gehitst, waar van getuyge zy
 Ons Oost en Noorder Zee; doch boven al het Y

Dat hem heeft op-gequeekt, en aan den Staat
 [gegeven.
 En zedert heeft hij steeds, door lust tot eer
 [gedreven,
 De rugge van Neptun manhaftelijk bereên.
 Het is die Water Leeuw, die zijn gebroken been,
 In 't midden van 't gevecht, kloekmoedig af liet
 [zagen,

En staande op 't ander, heeft de Britze Vloot
 [verslagen,

Verovert en verbrant. De Middellantsche Zee
 Alzoo gezuylert, als Alcides 't Aardtrijk deê
 Met zijne zware Knods, toen hy de Monsters velde,
 En Afrika weêrom in rust en vryhey stelde.

Hier rust nu het gebeent, van die noyt heeft gerust.
 Hy storf voor 't Vaderlant, op 's Grooten Hertogs

[Kust,
 Na 't winnen van de slag; en d'eer aan 't Lant
 [gegeven.

Al is zijn Lighaam doot, zijn Naam zal Eeuwigh
 [leven.

Kn. 7512.

I. B.

Hier dekt de zerk het lijk van Galen
 Wiens dapperheit alle Amiralen
 De heirbaen van de glori toont,
 Daer 't eindt zijn brave daden kroont,
 Die gout en marmarsteen verduren.
 Hy storf, en leeft door zijn quetsuren.

LIII. II. 70.

J. v. VONDEL.

Van Galen hiel, tot roem van 't Vaderlant,
 Op eenen Been zo lang kloekmoedigh stant,
 Tot dat Hy had verkregen d'overhant
 Van vijftien Kielen;

Verjaaght, vermant, gesonken, en verbrant.
 Zijn Lijf is hier, zijn Eer aan alle kant:

Geen tijt, verduurt van Gouwt noch Diamant,
 Kan deught vernielen.

VI. 318.

JAN SIX.

GRAFTOMBE VAN J. VAN GALEN IN DE NIEUWE KERK
TE AMSTERDAM.

GRAFTOEBE VAN J. VAN GALLEN IN DE NIEUWE KERK
TE AMSTERDAM.

GRAFTOMBE VAN J. VAN GALEN. DETAIL.

GRATITUDE FOR THE GIFT

Zie hier de Marm're schets van Galens yzre
 [leeden,
 Der borst daar 't strydbaar hert van zulken
 [Held in stak,
 Die Arragon, en Brit, zeeghaftig heeft be-
 [streedden!
 En 't eer aan bloed ontbrak eer 't hem aan moed
 [ontbrak.

Zyn Helden-daaden door zyn dapperheid
 [bedreeven,
 Die zullen, spyt de nyt, nog Eeuwen overleven.
XLVI. 84.

Hier rust dien Heldt van Galen, die Oranje
 Veel diensten deed' in de Oorlogh tegen Spanje,
 Die in de Vreê, de vrede heeft gekust,
 Die in den Krijgh, sich weer in 't harnas rust
 En 't leven liet, doen hy der Britten zegen
 Tot tweemaal toe verkleent had door den degen.
VIII. II. 82. M. KEUSERS.

Hier leidt in 't Graf van Eer, de dappere van
 [Galen,
 Die eerst ging buit op buit Castilien afhaalen;
 En met een Leeuwen hart, by 't Toskaaner
 [strandt,
 De Britten heeft verjaagt, veroverst en ver-
 [brandt.

Hier leit hy, die, door zweet, door bloet, door
 [wint en baren,
 Na 't delgen van de Brit, gelijk hy voormaals
 [plag
 Den trotzen Kastiljaan t'ontrukken met een slag
 Al wat de hoop hen gaf, ten hemel is gevaren.
I. 168.

Den Engelanders brack sijn boegen op dees Rots.
 Joan van Galen stiet in de Afgrond sijnen trots,

En, danck getrouwicheyd, nooit Helden trof soo
 [fix hem,
 Als desen, op een been, die voor Livorno sturf,
 En hier de wurmen aast, en vult des oorlogs lurf,
 Dien hy weleer verstreckte een donderbus, en
 [blixem.
VIII. II. 69. J. BARA.

Die Spanjen wel eer heeft, voor 't laatst 't
 [hoogmoedigh draaven
 Der Engelsche besnoeyt, ontrent Toskaansche
 Strand,
 Veroverst en verjoegh, in grond schoot en verbrand,
 En noch een in de lucht, leydt in dit Graf
 [begraven.
Kn. 7512. G. STYLS.

Hier leit hy die den Brit, dien waterpest, deê
 [strijken:
 Maar zulk een roem kost bloed. De Krijg geeft
 [lof voor smart.
 Wie na de Scheepskroon streeft moet zwaard,
 [noch koegel wijken.
 Toen hy zijn been verloor bleef by noch op
 [zijn hart,
 Die Staat- en Beurszuil, staan, om andre hart
 [te geeven.
 Wie voor de Vryheit vecht zal 't sterven over-
 [leeven.
VI. 317. JAN VOS.

Op d' Afbeeldinge.

Dus ziet men Galen in 't gedrang der Britten
 [woeden;
 Zoo staat een Noortsche klip in 't barnen van
 [de vloeden.
 Hy streeft door moordtgeweer, als of hy door
 [natuur,
 Tot heil van Nederlandt, van yzer, staal en vuur,
 In spijt der wisse doodt, onsterflijk was geschapen.

Een dapper Oorlogshoofd verstrekt een zeeg-
 [baar wapen.
 Zijn scheepskroon vol laurier betaalde hy met
 [bloedt,
 Toen hem zijn been ontviel ontviel de Britt
 [zijn moed;
 Want hy wierd heet op wraak, wie hart heeft
 [mist geen leden.
 De tucht, beleid, en kracht, drie susters die zijn
 [schreeden
 Staag volgden, zijn met hem beroemt in 't graf
 [gegaan;
 Het graf zal vallen, maar zijn krijgsroem eeuwig
 VI. 318. [staan.

JAN VOS.

Opschrift van een Wafelbakkerij.

Dit is in den Manhaften Zeeheld Jan van Galen.
 Hier bakt men wafelen, alzo lekker alsje ze in de
 CXV. I. 229. [Slijkstraat kunt halen.

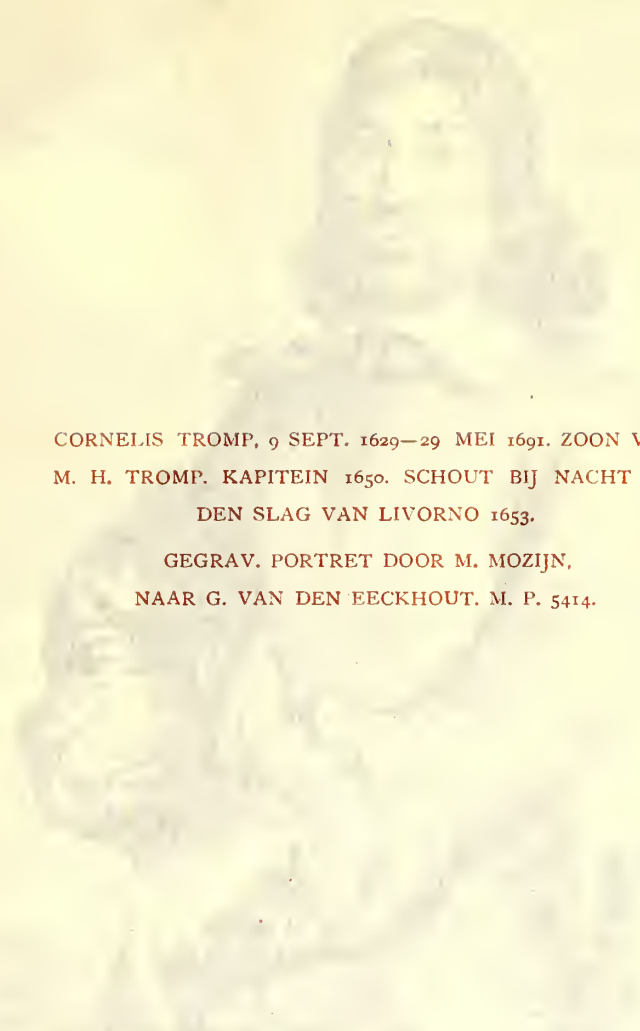
Den E. Manhaften zeeheld, Cornelis Tromp.

Hier staat van Tromp, die Don d'Ocquendo
 [sloegh,
 En voor zijn dood den Brit van Texel joegh,
 De brave Zoon; waar Holland door vernam
 Dat nimmer duif van trotsen arend quam.
 Toen in 't gezicht van 't Florentijnsche strant,
 Zijn dapperheit den vijand stak aan brand.
 Indien meer licht aan 't vaderland ontbreekt:
 Hier rijst een zon die 't hoofd eerst boven steekt.
 M. P. 5114.

Eer-Spore of Moedigende Aansprake van 't Vrye Nederland aen zijne Zeehelden.

Indien ghy streeft na Palmen en Laurieren,
 Die stael en steen verduuren ongeschend;
 Mijn' Zeeuwen op; op, op, mijn' Batavieren,

Ick toon u 't pad, waer langs men die berent.
 Indien t'u lust de zee van water-vloecken,
 Van schuymeren en rooveren t'ontslaen;
 Ghy hoeft Algier of Tunis niet te soecken,
 Mijn' Helden, op, ick weet u nader baen.
 Ja, soo 't u lust (ick wil noch hooger spreken)
 Alcides spoor te volgen onvermoeyt,
 En t'ongediert bey neck en beck te breken,
 Waer toe na Nijl of Libien gespoeyt;
 Slaet van mijn strand uw oog maer eens ten
 [Westen,
 En, Sonen, siet hoe eng een Watergracht
 Uw' Moeder scheid van die verwoede pesten,
 Die vyanden van 't menschelijck geslacht,
 Die onlangs noch hunn' Wettige Overhoofden
 Den Vader en sijn' wettelijcken Zoon
 (ô Grouwelstuck!) soo wreedelijck beroofden
 Dien van zijn Hoofd, den desen van de Kroon:
 Die onder zich soo diefsch den buyt verdeelden
 Den hooffschen boël, ja tot het minste stuck:
 Die vol en dol van ongewoone weelden,
 En droncken van hun binnenlandsch geluck
 Nu buyt en oock versnorcken en versnaeuwen
 All' wat quansuys hunn' wetten niet en hoort,
 Ja hunnen muyl en nimmer zatte klauwen
 Noch druypende, noch klam van Vader-moord,
 Soo greetig slaan in mijn' oegstrijcke Schepen,
 In mijn besweet en eerelijck gewin;
 Schoon ik my noyt aen 't hun en heb vergrepen,
 Maer oyt my droeg als Brittenlands vriendin:
 Die endelijck na zoo veel schelmeryen
 Als 't Noord-sout zant aen hunnen oever zend,
 Sich niet ontsien den naem sich toe te wyen
 Van vryen Staet, van achtbaer Parlement.
 Ha blind gebroed! onschamele Barbaren!
 Soo zulck een naem recht op uw daden staat,
 Een heylloos rot van felle Moordenaren
 Voer dan oock vry den naem van vryen Staet.
 Nu Zeeuwen, zegt, zegt eens, mijn' Batavieren,
 Wat dunckt u doch? en is dit boos gedrocht
 Niet ruim soo boos als d'Hydren, Swijnen, Stieren,

CORNELIS TROMP, 9 SEPT. 1629—29 MEI 1691. ZOON VAN
M. H. TROMP. KAPITEIN 1650. SCHOUT BIJ NACHT NA
DEN SLAG VAN LIVORNO 1653.

GEGR. V. PORTRET DOOR M. MOZIJN,
NAAR G. VAN DEN EECKHOUT. M. P. 5414.

FORTES CREANTUR FORTIBUS.

DEN E. MANHAFTEN ZEE-HELD, CORNELIS TROMP.

*Hier staat van Tromp, die Don d' Oegende sloegh.
En voor zyn dood den Brit van Texel sloegh
De brave Leen; waar Holland door vernam
Dat nimmer duif van troefen Irend quam.*

© 1848. Lelidat al vrom. Lelidat.

*Toen in 't gezicht van 't Florentynsche Straat.
Zyn dapperheit den wind spak aan brand.
Julien meer licht aan 't Vaderland ontbreekt.
Hier ryst een Zon die 't heeft eerst hoven suekt*

Die Herkules wel eertijds t'onderbrocht?
 En die door zucht tot waren roem ontsteken
 Sijn' pesen rekt, en inspant all' zijn' kracht,
 Om sulck gedrocht te stuiten of te breken,
 Verdient die min als Hercules geacht?

Op, Helden, dan, valt aen op die verwoede,
 Legt wacker toe op stuyten, fluyten, slaen,
 En veegt en schuimt men mannelijcken moede
 Dat schuim uit Straet, Canael en Oceaan.

Ghy denkt misschien dat schuimen en dat vegen
 Heeft vry wat in, ick ken het, en 't is waer:
 Maer noyt word Eer gemakelijck verkregen,
 Die Rooze groeit aen Doornen van gevaer,
 En wat gemack heeft doch een schandig leven?

Geen zachter Bed voor 't Eerelijck gemoed
 Als 't bed van Eer; te strijden, ja te sneven
 Voor 't Vaderland is (leert ons Flakkus) zoet.

Uw' goede zaek zal u den moed verhoogen,
 Hunn' quade zaek de schelmen maken schuw:
 Noyt is'er stael, noyt kling van leer getogen
 Voor zaek zoo goed zoo eerelijck als d'uw;
 Gaet daer op aen, en stelt u in Gods hoede;
 God is 't, 't is God, die dezen handel stiert.

En uwen arm bevolen heeft de Roede
 Ter straffe van dat bloedig ongediert.

O! Hoe zou korts hun 't bloed zijn afgevloten
 Van rug en staert op dat verstaelt Banket,
 Waer 't dat mijn Tromp de Leids-man van mijn

[Vloten

Sijn handen slechts gehad had onverlet!
 Maer (ô wat spijt) die Zee-leeuw voelt zich

[dringen

Van dubbel wee; moet voor, moet achter aen,
 Hier zijn en gins, beschermen en bespringen,
 De Kudde voor de Wolven tegenstaen.

Noch even wel weet hy zoo gaeu te waken,
 Dat hy den vloed doet strecken veler graf:
 Het ongediert bijt stout met ope kaken

Tot driemael aen, en driemael byt hy 't af.

Wat doet hy vlijts met zijne met-gezellen

Met Ruiters die zoo ruitelijck sich queet,

Op dat hy mag zijn' Schapen veilig stellen,

En hoeden voor dier dulle Wolven beet!

Maer luistert, stil, wat komt de Faem verhalen?

Wat bly geroep is 't dat mijn' ooren raekt?

Soo, dat gaet wel, zoo moedige van Galen,

Soo, beuckt' er in, zoo, lustig, dat het kraekt.

Gelijck mijn Tromp in 't Noorden met de Roede

't Fel ongediert vast rug en lenden tout,

Verft oock alzo in 't Zuiden met den Bloede

Der Tygeren het Middellandsche sout.

Livorne ziet van schrick om 't hert benepen

In vlam en roock zijn water staen en strand,

En flux daer aen de vijftien Britsche Schepen

Gevlucht, gevat, versoncken en verbrand.

't Siet mijnen Held noyt sijnen Mast verlaten;

Schoon hem 't geschut afsnijt den eenen voet,

Maer sittende bestieren zijn' Soldaten,

En schoon hy sit, noch pal staen met den moed

Waer zijnze nu, die zouden derven wanen

Dat d'oude deugd in my beswijckt en wijckt?

Ick hebbe noch Heemskercken, Heinen, Hanen,

Als aen dit stael voor al de wereld blijckt:

Ik hebbe noch rechtschape vrome Borsten,

Noch liên van raed, noch Mannen van bedrijf,

Die niet zoo zeer na goud als glorie dorsten,

Ja d'eere verr' waerdeeren boven 't lijf

En zulcke zijn 't daer ik naest God op hope;

Die zullen eens 't verdruckte Brittenland

Tot heil van my ja van geheel Europe,

Ontweldigen der wreede dieven hand.

Maer 't is genoeg: waer word ick heen gedreven?

Mijn' Helden, waer, waer of mijn' reden loopt?

Ick was verruckt, ghy moet' et my vergeven;

't Is al te lang het willig Ros genoopt.

VI. 187.

J. DE DECKER.

Die Herkules wel eertijds t'onderbrocht?
 En die door zucht tot waren roem ontsteken
 Sijn' pesen rekt, en inspant all' zijn' kracht,
 Om sulck gedrocht te stuiten of te breken,
 Verdient die min als Hercules geacht?

Op, Helden, dan, valt aen op die verwoede,
 Legt wacker toe op stuyten, fluyten, slaen,
 En veegt en schuimt men mannelijcken moede
 Dat schuim uit Straet, Canael en Oceaan.

Ghy denkt misschien dat schuimen en dat vegen
 Heeft vry wat in, ick ken het, en 't is waer:
 Maer noyt word Eer gemakelijck verkregen,
 Die Rooze groeit aen Doornen van gevaer,
 En wat gemack heeft doch een schandig leven?

Geen zachter Bed voor 't Eerelijck gemoed
 Als 't bed van Eer; te strijden, ja te sneven
 Voor 't Vaderland is (leert ons Flakkus) zoet.

Uw' goede zaek zal u den moed verhoogen,
 Hunn' quade zaek de schelmen maken schuw:
 Noyt is'er stael, noyt kling van leer getogen
 Voor zaek zoo goed zoo eerelijck als d'uw;
 Gaet daer op aen, en stelt u in Gods hoede;
 God is 't, 't is God, die dezen handel stiert.

En uwen arm bevolen heeft de Roede
 Ter straffe van dat bloedig ongediert.

O! Hoe zou korts hun 't bloed zijn afgevloten
 Van rug en staert op dat verstaelt Banket,
 Waer 't dat mijn Tromp de Leids-man van mijn

[Vloten

Sijn handen slechts gehad had onverlet!

Maer (ô wat spijt) die Zee-leeuw voelt zich

[dringen

Van dubbel wee; moet voor, moet achter aen,
 Hier zijn en gins, beschermen en bespringen,
 De Kudde voor de Wolven tegenstaen.

Noch even wel weet hy zoo gaeu te waken,
 Dat hy den vloed doet strecken veler graf:
 Het ongediert bijt stout met ope kaken

Tot driemael aen, en driemael byt hy 't af.

Wat doet hy vlijts met zijne met-gezellen

Met Ruiters die zoo ruitelijck sich queet,

Op dat hy mag zijn' Schapen veilig stellen,

En hoeden voor dier dulle Wolven beet!

Maer luistert, stil, wat komt de Faem verhalen?

Wat bly geroep is 't dat mijn' ooren raekt?

Soo, dat gaet wel, zoo moedige van Galen,

Soo, beuckt' er in, zoo, lustig, dat het kraekt.

Gelijck mijn Tromp in 't Noorden met de Roede

't Fel ongediert vast rug en lenden tout,

Verft oock alzo in 't Zuiden met den Bloede

Der Tygeren het Middellandsche sout.

Livorne ziet van schrick om 't hert benepen

In vlam en roock zijn water staen en strand,

En flux daer aen de vijftien Britsche Schepen

Gevlucht, gevat, versoncken en verbrand.

't Siet mijnen Held noyt sijnen Mast verlaten;

Schoon hem 't geschut afsnijt den eenen voet,

Maer sittende bestieren zijn' Soldaten,

En schoon hy sit, noch pal staen met den moed

Waer zijnze nu, die zouden derven wanen

Dat d'oude deugd in my beswijckt en wijckt?

Ick hebbe noch Heemskercken, Heinen, Hanen,

Als aen dit stael voor al de wereld blijktt:

Ik hebbe noch rechtschape vrome Borsten,

Noch lièn van raed, noch Mannen van bedrijf,

Die niet zoo zeer na goud als glorie dorsten,

Ja d'eere verr' waerdeeren boven 't lijf

En zulcke zijn 't daer ik naest God op hope;

Die zullen eens 't verdruckte Brittenland

Tot heil van my ja van geheel Europe,

Ontweldigen der wreede dieven hand.

Maer 't is genoeg: waer word ick heen gedreven?

Mijn' Helden, waer, waer of mijn' reden loopt?

Ick was verruckt, ghy moet' et my vergeven;

't Is al te lang het willig Ros genoopt.

VI 137.

J. DE DECKER.

Wemmer van Berchem. 1584—1653.

*Op een koopvaarder naar West-Indië 1605. — Angola 1607. — Oost-Indië 1609.
Vice-Admiraal tegen Duinkers 1628. — Ostende 1638. — Uit den dienst ontslagen.*

Op het graf van den Heere Wilhem van Berchem, Onder Amirael van Hollant en West-Friesland.

Hier rust de helt, die, trou voor 't lant,
Door twee Duinkerkers overmant,
Om als een Amirael te sneeven,
Zich tusschen 's vijants kielen in
Besloot, om met Alkides zin
Door 't vier ten starren in te streeven.
't Gelukt hem ook: zijn kruit verrast,
In vlam gezet op zijnen last,
Met eenen sprong drie vlugge kielen.

De Doot gevoelde deezen slagh
Die lucht en aerde, nacht en dagh
Vermengde en Duitsche en Spaensche zielen.
Zij vliegt den Zeehelt te gemoet,
Die haer dus uittart met een groet,
Hem schenkende een langdurigh leven,
Tot hij, der rust en onrust zat,
Zijn lichaem hier aen Drusus stadt,
Zijn geest den hemel heeft gegeven.

XCIV. 485.

A. MOONEN.

Slag bij Nieuwpoort tusschen Tromp en Monk en Deane. 15—16 Juni 1653.

De Staatsche Vloot trok terug, en de vijand kwam voor de Hollandsche Kust.

Drol'ge kuur. Uitgevoert toen de Engelsche Oorlogsvloot voor onze wallen was.

Daar mijn goet is, is mijn hart,
Zeide Engel, en hy zuchte,
Ach! wat droevige geruchten
Brouwen my zo groote smart?
Zijn de Engelsche voor 't Landt?
Wape mannen, 't zal ons gelde,
Schreeuwden Engel onder 't schelde.
Och! men ziet heur al aan 't strant;
Komen zy noch nader by,
'k Vrees zy raken wis aan 't plondre.
Hoor ik heur geschut niet dond're?
'k Loof ze binnen al in 't Y.
Hiet ik Engel, 'k bin quaat Staarts,
Want zy konnender meê steken.
't Zwiet beguntme uit te breken,
'k Word van angst schier bleek en paarts.
Och mijn goet! mijn kost'lijk goet,
Zal ik dat zo late rove?

Is dan te vergeefs mijn slove!
Kreet hy; 'k lijdt niet by gants bloet.
Mit greep hy zijn Kooper, Tin,
Ja veel Huis-raat, zelf uit 't Pakhuis,
En hy wierp het in zijn kakhuis,
Met een gants ontstelde zin.
Griete-buur riep, binje dol,
Of ontzint? wat Droes begin jy?
Kost het goet gien gelt? Wijf spin jy,
Zeide Engel, 'k bin op hol.

XLIII. 75.

D. QUESTIERS.

't Ongequest leve best.

**Gemeene mompeling en misnoegen van
Jan Rap, en sijn Maet.**

Myn haren rijsen, en mijn bloed kilt in mijn aren,
Als ik het los Gemeen soo schriklijk uyt hoor varen

Op 't hoog en mogend' Volk, dat hier sit aen
[het roer,
En (soo sy seggen) wel haest voor den Duker
[voer.
Soo men den Leeu, die onder* haer maer is
[te vinden,
Niet af en laet sijn trots gesicht soo bot te
[blinden,
En hem te stellen tot een spot, gelijk een Uyl,
Sijn nagels uyt sijn klaeu, sijn tanden uyt sijn
[muyl.
Sy praten, dat men hem niet als de tong wil
[laten
Om hem te dienen als een Reekel langs de
[straten,
Of als een Boeren Hond, met kinder-drek
[gemest,
Te blaffen van sijn werf, te knorren in sijn nest.
Sy seggen, dat men hem soekt d'aders af te
[tappen;
Maer dat sy haer veel eer laten in hutspot
[kappen
Eer men hem meer benaut, en sijn gevreesde
[poot
Siet van sijn sterkte tegen eenen Dogg'
[ontbloot;
Die aen sijns meesters bloed nu sat en dol
[gesopen
Wil (soo het schijnt) de heele Weereld af gaen
[loopen,
En dit haer moedig Dier, van Koningen ge-
[vreest,
Wil metter tijd noch schoenen op sijns Meesters
[leest.
Maer eer het hier en daer noch meer gaet op
[een nijpen,
Soo wil hier Man en Maegt 't gebott gebit gaen
[slijpen,
En den gekorten klaeu, die kroonen heeft
[benout,

Weer maken dat daer 'theele Kristen-rijk voor
[grout.
Laet men niet als 't te laet is haer de uyers
[melkken,
Die nu al over lang aen 't slappen, en aen 't
[welkken,
(Door tgierige Geboert', en mennig gulsig Swijn,
Dat in haer erm vernacht) en aen 't verdroogen
[zijn.
Maer dat de Duvel haer, en al het haer sal halen,
Soo het niet die en die noch sal soo dier betalen,
Dat hy sal braken in een uer, van 't roer gerokt,
Daer hy wel meer als twintig jaer' heeft aen
[geslokt.
Siet uyt u oogen, gy die 't oog in 't zeyl moet
[houwen.
Men laet sig hier niet meer yet in de vuysten
[douwen.
Men klaegt dat door u hant, die klagt noch traen
[beweegt,
Den Leeu met dubbelt mes de keel wert af
[geveegt.
Dat gy den dieren tijd en honger hebt in handen.
Dat gy het Land aen alle kanten wel siet branden,
En niet wilt lessen, schoon gy als de Vorssen
[pleegt,
En woont in 't water, en door 't water 't leven
[kreegt.
Sy seggen dat de Beul haest achter uyt moet
[varen,
Om dat de Lommert haer voor Dieven gaet
[bewaren,
En aen een kant geset een Dief en Bedel-balg,
Een yeder een sijn deur geworden is sijn galg.
En dat ons' Bueren vast daer mee haer tanden
[stoken,
En seggen, dat die kroon wel haest sal sijn
[gewroken
Die wy verstieten. doen een eygen-baetsen hoop
Met schijn van vryheyt het Gemeen hielp op de
[loop.

* Scilicet, VULGUS.

'k Ben dikwils aen-gemaent, om met mijn bitse	Om op de selve voet, tot schrik van 't heele Land,
[Dichten	De sweep van hemel-vloek te nemen in de hand.
Den hoogmoed van een deel vervloekt gespuys	Daer by gaet 't meeste deel u rechten sin
[te slichten,	[verdraeyen,
En haer te tarten in de nieren, in 't gebeent'	En, als de vliegen, u gesonde spijs bemaeyen.
Dat al sijn merg van het ontmergt Gemeen	D'een vat hier, d'ander daer een woordjen by de
[ontleent,	[kop,
Maer neen, ik heb mijn ongebonde Satyr-	En dist het met sijns oordeels ongesoute sop,
[sprongen	D'onwetende tot aenstoot van haer swakke zielen.
Al over lang na mijn gesetten sin gedwongen,	En dusenden gaen soo veel pen en ink vernielen
En weet dat een Poët 'tsij bijt, of lacht, of	In lamme rymery, en ongesinde sin,
[klaegt,	Dat het m'in alle Dicht een reef doet binden in,
Op sijnen hals alleen de schuld van allen draegt.	En mijne vlugge pen achter den ink-pot werpen,
Schoon hy d'er mennig kittelt dat haer wangen	En op wat anders en wat aengenamers scherpen,
[schat'ren,	En voorts te wachten met een popelende bil
En mennig eerlijk Man ook doet de tanden	Waer ons verwerde saek noch eynd'lijk henen wil.
[wat'ren,	P. 4061.

Slag bij Ter Heijde. 10 Aug. 1653.

Den 6 Aug. liep Tromp met 82 schepen uit, allereerst met het doel zich met de With's smaldeel van 27 schepen, dat te Texel lag, te vereenigen. Dit gelukte hem, nadat hij den 8en met den vijand (ongeveer 120 schepen sterk) slaags was geraakt. Den volgenden dag werd te Katwijk gestreden; 10 Aug. had de slag bij Ter Heijde plaats. M. H. Tromp sneuvelde. Hoewel de Nederlandsche vloot geene bepaalde overwinning behaalde, werden de Engelschen, die geruimen tijd de kusten hadden bedreigd, genoodzaakt naar hunne havens terug te keeren.

Victory-Lied van de slag van Zandvoort.

Stem:

Den lustelyke Mey, &c.

Doe men Schreef zestien honderd Jaer,
 Drie-en-vijftig wilt hooren,
 Doen quam den Engels-man voorwaer
 Op ons Kust met verstooren,
 Lag voor Tessel met groote magt,
 Rooven, Steelen was zyn gedagt,
 Daer toe was hy genegen,
 Als de zee-rovers plege.

Zoo haest ons Tromp kost worden ree,
 Quam hy sonder verzagen,
 Al met zyn Schepen snel in Zee,

Om haer daer van te jagen;
 Augustus agt is 't aengegaen,
 Tromp deed elk Capityn vermaen,
 Dat niemand zou bezwyken,
 D'een d'ander niet af wijken.

Maer strijd voor 't Vaderland
 Als vroomme Batavieren
 Als wy verslaen onzen vyand
 Die ons zoekt te spoljeren:
 Sprak tot zyn volk klein en groot:
 'k Zal u voorgaen tot in der dood,

Als een vader der helde,
Tegens 's vyands geweld.

Soo onzen Tromp heeft verbreit,
Quamen zy fel aen brommen,
Ons Tromp was ook tot Slaen bereid,
Den Ruyter zonder schromen:
Wy trompten daer al met accoort
Dat men te Haerlem heeft gehoord,
Tromp en zonder vertoeven,
Dan Brit moest Trompen proeven.

Witte Wittens nam doen zyn gank
Naer Tromp al met verblyden,
Al wast den Brit tegen zyn dank,
Hy heeft het moeten lyden:
Sy hebben 't daer by een gezet,
Den wind en weer heeft haer belet,
Slaen moesten zy verbeyden
Eer Tromp van haer wil scheyden.

Des Sondags thien was 't weer bedaert,
Doen heeft ons Tromp begonnen,
Den Ruyter heeft hem snel verklaert,
Met den opgang der Zonnen:
Wy Trompten doen zonder verdrag,
Het Wasser veel haer Jongsten dag,
Door Trompen zijn gezonken,
Door schooten zom verdronken.

Jan Evertsz, ons Vies-Admirael,
En wou van Tromp niet meyden:
Maer zy Trompten niet altemaal,
Veel hielden haer bezyden:
Lapper, Sommer en Schout-by-nagt,
Toonden met Trompen haer kragt,
Meer ander uitgelezen,
Als Helden wert gepreze.

Wy hebben ook als doen ter tijd
Van haer Scheepen verslagen
Wel twintig in dien grooten strijd,

Door Trompens snelle lagen:
Haer Vies-Admirael was niet vry
Sonk met een van ons sy aen zy,
Den wreeden Mars bloedgierig,
Regeerden daer zeer vierig.

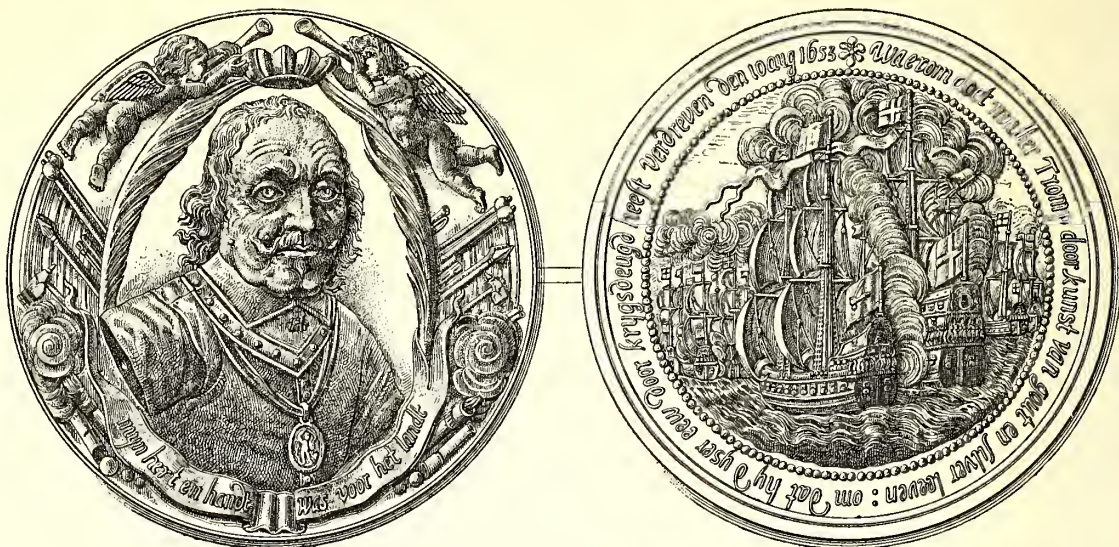
Want, laet in het Gevegt zeer fel
Is ook ons Tromp geschooten,
Dat heeft meenig fraey Boots-gezel
Beklaegt, en ook verdrooten:
Een kogel die heeft hem geraekt,
Die heeft hem van 't leven ontzaekt;
Ik hoop dat Godt zal geven,
Dien Held het eeuwig Leven.

Voor 't Vaderland heeft hy gestreen,
Spanjen eertijds doen beven!
Voor 't Huys Nassau, en voor 't gemeen,
Oranjen deed hy streven:
Voor Duyns zyn daden heeft getoont,
'k Hoop dat dien Held zal zyn bekroont,
By de Hemelsche scharen,
Daer wy zo garen waren.

Laet ons den Heer dan met ootmoet,
En met gevouwen handen
Bidden, vallen voor Godt te voet,
Voor onze vrye Landen;
Dat Godt tog zynen zegen wend,
Ons goede trouwe Herders zend,
Die 't Land in goed manieren
Mogen getrouw regeeren.

Oppersten Prins ons toeverlaet,
Wilt tog ontrouw ontroeijen,
Dat tweedragt uit ons Landen gaet,
Dat Lief' en Trouw tog bloeijen,
Dat bidde ik u tot besluit,
Sterk dog dit groen Oranje Spruyt,
Dat gy vreedzaamig blyven,
Als takken van Olyven.

XVIII. 122.

Gedenkpenning op den Slag bij Ter Heide, 10 Augustus 1653. v. L. II 376.

Lyck-Klacht.

Ah Vaderlant, ah Zee-matroosen,
 Gy zijt uw' Bestevaer nu quyt!
 Benaude borst, leert suchten loosen,
 Mijn spraek is met hem uytter tijt.
 Mijn tongh blijft aan 't verhemelt kleven,
 En geeft in 't minst geen stemme-blijck;
 En geen van mijne zinnen leven,
 Sy zijn beswemen op dit Lijck.
 Laet mijn gekerm den Hemel hooren,
 En klincken door den Oceaen;
 In aller Christen menschen ooren,
 Behalven Brittenlantsche, gaen
 Dat eerloost' volck van alle Eeuwen
 En is niet waardigh dese vreught
 Te scheppen in 't geschrey der Leeuwen,
 En in 't betreuren van de Deught.
 De Deucht vol van Manhaftigheden,
 Manhaftigheden vol beleyt,
 Beleyt, vol minnelijcke Zeden,
 Ontsachlijcke liefalligheyt;
 Het puyck van Hollandts hondert-oogen,
 Het onbesluymerd' oogh in 't zeyl;

In voor en onspoet onbewoogen,
 De voorstant van 't gemeene Heyl:
 De staele moet, en onverschrocken
 In 't midden van het Kruyd en Loodt,
 Is ons ontschooten, ons ontrocken
 Helaes! door een vervloecte schoot.
 Vervloecte schoot, dorst ghy hem raken?
 Ontsaeght ghy niet, rampsaligh vier?
 Dorst ghy dat grijse hoofd genaecken,
 't Welck rontom groen was van Laurier?
 Kon geen beleefde windt het keeren,
 Geen handt-breedt wenden aen een kant?
 Neen; 't noot-lot was niet af te weeren,
 Het wiert gestiert door hooger hant.
 Wy gingen onze Godt verstooren
 Met sondt op sondt, nu slaet sijn staf,
 Nu treft hy ons in heeten tooren,
 Met plaegh op plaegh, met straf op straf.
 Laet ons dan vallen in sijn roede,
 En moede sijn van sondt op sondt,
 Of hy misschien, van straffen moede,
 Sijn roede dan ten viere sondt.
 Laet ons dan vastelijck vertrouwen,

Dat Godt voor een verlooren man,
 Indien wy waerlijk op hem bouwen,
 Veel duysenden verstercken kan.
 Nae menschlijke manier van spreken,
 Bracht Trompen laetste levens dagh
 Ons meerder rouw, dan vreugde-teecken,
 Het winnen van de laetste slagh.
 Maer laet ons d' overtredingh dooden,
 Soo datter niet wert aen gedacht,
 Van Hem, die ons in alle nooden,
 Die ons uyt alle nooden bracht.
 Die Vader der Barmhertigheden
 Sal Josephs schaê dan oversien,
 Als wy als kind'ren, door gebeden
 Alleen, alleene tot hem vlien.
 Geen vleeschelijcken arm; de Heere,
 Sal wesen onse hulp alleen.
 Hij sal ons oude macht en eere
 Herstellen kunnen, anders geen.
 Seght Vaderlant, ja, seght, Matrosen,
 Aert-Bestevaêr, wij sijn u quyt;
 Maer hebben d'Hemels Vaêr gekoosen,
 Die noyt sal wesen uytter tijdt.

XLVII. 315.

HENRIK BRUNO.

**Op de dood van Heer M. H. Tromp,
 Zee-Admiraal van deze Landen**

Men stel voor Hollants Admiraal
 Geen Graf van Marmer, of Metaal;
 Maar ergens op een hooge klip
 Het hol van een veroverd Schip:
 De doode Tromp daar in gelegd,
 Zal onder 't eerste Zee-gevecht
 Aan Holland moed en wraaklust geven,
 En menig Engelsman doen beven.

XL. 39.

S. VAN INGEN.

Ter Gedachtenis.

Hier rust de zeeheld Tromp, de dappere
 [beschermer
 Der zeevaart en der zee, ten dienst van 't
 [vrye lant,
 Dat 's mans gedachtenis bewaert in kunstigh
 [marmer,
 Zoo levendigh gelijk hy storf voor 't Hollantsch
 [strant,
 Beluit met moortgeschrey en donder van
 [kortouwen,
 Daer groot Britanje in brant al 't water viel
 [te kleen.
 Hy heeft zich zelf in 't hart der burgren uit-
 [gehouden,
 Dat beelt verduurt de pracht van graf en
 [marmorsteen.
 J. V. VONDEL.

Uitvaart van wylen den doorluchtigen Zeeheldt.

Laet zich Europe niet verwondren,
 Al scheen de Weereldt te vergaen,
 Toen uit den Noortschen Oceaen,
 Dat oorloghsonweêr op quam dondren,
 En baldren over duin, en strant,
 Een'halven dagh, en noch een'heelen;
 Tweehondert dryvende kasteelen;
 De bare Zee in lichten brant;
 De barstende salpeterwolcken,
 En d'elementen altemaal
 Gelost van 't zwangere metael,
 Op 't vlack, daer twee vermaerste Volcken
 Te water, boort aen boort geklampt,
 Hun'wellust schepten in 't vernielen
 Van eicke ribben, mast, en kielen,
 En menschebeen, tot stof gestampt;
 Dat moortgeschrey, en yzerbraecken;
 De doên en levenden, gemengt,
 Gebraên, verdroncken, en gezengt:

Dat weerlicht, blixemen, en kraecken;
 Zoo veel gewelds heeft altemael
 Gesweet om Harperts te beschreien,
 En 't lyck en d'uitvaert te geleien
 Van Hollands Grooten Amirael;
 Die trots om hoog, op zyn kampanje,
 Zich offerde aen het kryghsaltaer,
 Daer hy den Zeegeweldenaer,
 Den Ryxtyran van Groot Britanje,
 Met zyne zabel in de vuist,
 Ter vierschaer daeghde, om al ons scheepen,
 Met zynen havicksklaeuw gegreepen,
 Van onverzoebren moort begruist.
 De Turck van 't Engelsch Barbaryen,
 Met zyn Janitsers, hoort, vol schrick,
 Van 't moortstrant af, alle oogeblick,
 Zyn opgeprest gewelt in lyen.
 Hy ziet den brant van 't mastbosch aen,
 En zyne uit stof gewasse Reuzen,
 Gereet ons beckeneel te kneuzen,
 In water, vier, en roock vergaen.
 Die Vloeck des volcks, om 't hert benepen,
 Ontveinsde al wat hy veinzen moght,

Tot dat zyn vloot de tyding broght.
 En hare lenden na quam slepen.
 Wat raet? wat middel om 't gerucht
 Met kracht op zynen mont te kloppen?
 Is dit de keel van Tessel stoppen?
 Den Leeuw verbieden zee, en lucht?
 Hij rept zyn'klaeuw by d' Indianen,
 Ontruckt den Teems die rijcken oest.
 De Beurs van Londen wort verwoest,
 Ons eilant zwemt in bloet, en tranen.
 Dus klaeghde 't uitgeputte Rijck,
 Met d' overweldighde onderzaten,
 Terwyl de Zeven Vrye Staten
 De staetsi van 't doorluchtigh lyck
 Beraenden, om den Zeebeschermer
 Te kroonen, als den braefsten Helt,
 Die 't leven voor de Zeevaart stelt,
 En meer verdient als gout, en marmer.
 Hy ruste nimmer onbeweent.
 Al heeft de Doot het lyf verslonden:
 De Faem is aen geen graf gebonden.
 De deught verduurt het kout gebeent.

LIII. II. 13.

J. V. VONDEL.

Gedenkpenning op het sneuvelen van M. H. Tromp. 1653. v. L. II 376.

Op d' afbeeldinge.

Zoo hielt de Zeevooght van de zeven vrye
 [Landen
 Het roer des Oceaens, en tarte voor ons
 [stranden
 De doot, den donderkloot, den blixem, en
 [den brant:
 Zoo nam de deugt van Tromp de Vlooten op
 [haar tanden.

Op den zelven.

Laet Titus Livius met Roomsche Helden
 [pralen:
 De Leitsche Livius braveert alle Amiralen,
 Kartage en Rome zelf, met eenen trek en zwier,
 Terwijl de Zeehelt Tromp herleeft op dit papier,
 En met zijne oogen dreight de Blaken, en de
 [Pennen,
 Die zoo veel duizenden van zeekortouwen
 [schennen
 Op zijn grootmoedigh hart, daer al hun maght
 [op stuit.
 Zoo sterft de Helt op zee, met grofgeschut
LIII. 1. 553.
 [beluit.
 J. v. VONDEL.

Onderschrift van de prent: M. H. Tromp op een Zegenwagen.

Zo klimt dien grooten Tromp, op Hollandts
 [zegewaagen:
 En voert den gaffel, als Neptunis in de
 [vuist:
 Om dat hy 't heiloos volk (met 's Koninghs-
 [bloet begruist)
 Zo voor als na zijn doot, heeft uit de zee ge-
 [slaagen,
 Dus zal dien grooten Tromp veel Eeuwen
 Triumpheeren,

En pralen op zijn graff in 't blinkend Marmer-
 [steen.
 De gladde watergoôn die zwemmen voor hem
 [heên;
 Om met haar Zeegeluit zijn grootheit te ver-
 [meeren.
 Aldus herleeft dien grooten Dolphijn van de
 Staaten;
 Die voor zijn vaderlant, als stuurman zat an
 't roer.
 Offschoon 't verraaders Loot hem door den
 [boezem voer,
 Zo zal zijn braaffheits geur de werelt nooit
 [verlaaten.
 Hy die van koninghen en prinsen wiert be-
 [schonken,
 Met gouwde lelien en Roozen op zijn schildt;
 Heeft op den Teems en Taag zijn leven zo
 [verspilt,
 Dat al haar zeegewelt leit in de zee verzonken.
M. 2081.
 H. F. WATERLOOS.

Op de Print.

Dus leeft de groote Tromp, die Taag en Teems
 [deê zwichten.
 Zijn Krijgsmoedt was een zuil van kooper, die
 [de Staat
 Voor 't vallen onderschraagt. Hij toonde dubble
 [plichten;
 Nu voerd' hy aan als hoofd, dan vocht hy als
 [soldaat:
 Twee deugden die de zee, de keel van 't landt,
 [herstelde.
 Zoo ver als 't grofgeschut de handtbus overwint,
 Zoo ver verwint hy, door zijn daaden, 't puik
 [der Helde'.
 Wie d'eedle dapperheid, roept Nederlandt,
 [bemint,

Beschrey dien watergodt: vergeefs is 't zeege-
 [praalen.
 De lauuren zijn te dier die wy met Tromp
 VI. 304. [betaalen.
 JAN VOS.

Op de Afbeelding.

Hier blinkt manhaftigheid, die alle roem ver-
 [dooft.
 Wie kent dit aenzicht niet daer Spanje en Brit
 [voor vreezen!
 Zijn moet past Herkules, aen Mars zijn deftig
 [wezen;
 Maer niemant voegt soo wel den Lauwer om
 VII. 273. [het hoeft.
 J. A. V. D. GOES.

Droeve klachte.

Stemme:
 Hoe wispelturigh is het Radt.

Draeght rouw ghy die door Batoos klingh
 Hier van sijn zaet zijt uyt-gesprooten
 Draeggt rou al die in d' omme-ring
 Van Rhyn en Wael in Zee beslooten
 U woon-plaets hout
 Tromp goet en stout
 Haelt Godt van u by sijn genooten.

De doodt van den Manhaften Tromp
 Hoort elck van groot en kleyn beklagen
 By oud' en jongh hoe wijs hoe plomp
 Sy alle 't pack van droefheynt dragen
 Want tot sijn doodt
 Socht hy ons' noot
 En droeve stant te onder-schragen.

Doch Vrienden niet te seer bedroeft.
 Sijn Ziel schoon 't vleesch hier leyt begraven
 Geniet vol op wat sy behoeft
 Daer alle vroomen steeds nae draven;

Want op de Zee
 Gingh hy te Ree
 By Godt in een gewenschte Haven.
 O groot en wijt-beroemde Tromp
 Hoe zit ghy nu in 't al te brallen?
 Al trof u hier een Looden klomp
 Noch is het saligh uyt-gevallen:
 Want tot u loon
 Hebt ghy de kroon
 Daer wy noch stryden voor de Wallen.
 En ghy mijn lieve Burgery
 Keert u tot Godt hy zal 't wel maken
 Al leydt het Scheepjen onder ly
 Hy zit aan 't roer voor ons te waken;
 Al komt de Vloet
 Ons te gemoet
 Noch sullen wy aen 't Landt wel raken.

Kond' nu op 't Graf van desen Helt
 Met groote Letters syn geschreven
 Hoe in hem was sijn ziel gestelt
 Wanneer hy die aan Godt soud' geven
 Dan sachem klaer
 Wie dat hy waer
 Die strijdend' is voor ons gebleven.
 XIII. 57. F. G. DRIEDUYM.

Zuchten van het vrye Nederland.

Als laatst de Britsche pest kwam langs mijn
 [kusten zweven,
 Opdat ze mij 't gebruik afstopte van den vloed,
 Vloed, dien ik als de lucht gantsch vrij be-
 [houden moet,
 Heeft mijn manhafte Tromp, door zucht tot mij
 [gedreven,
 Fluks op die waterplaag zoo wakker vuur ge-
 [geven,
 En haar met laag op laag zoo ridderlijk begroet,

Geblixemt heeft, van Hollands strand.
 Men stel daar booven goude kroonen.
 Hoe kan men min dat lyk beloonen?
 't Is maager loon, van goud, voor bloed,
 De dood te kroonen, met een hoed.

Heemelrouwe.

't Vereenight oneens Neederland,
 Vol straamen bloeds, aan alle kant,
 Met Heemelgarde, op gard, geslaagen,
 Jaar uit, jaar in, noch alle daagen,
 Met dieper neepen, in het hart,
 Mismoediger, om zoo veel smart,
 Mort, dat den Heemel, sonder sonnen,
 Staagh dondert, en met reegentonnen,
 Geput, met oosen, uit de zee,
 't Land dreight, met 's eersten werrelts wee.
 O! aavrechts vattende verstanden,
 Schoon of de locht dees sondge landen
 Te straffen, sich rechtvaardigh riedt,
 Nochtans is 't nu haar oogmerk niet.
 Haar klaar gesicht, met oovertreksel
 Van wolken, is swart laaken deksel,
 Haar donder krochen, en gesteen,
 Haar reegen traanende geween,
 Om dat, in Isrel, is gevallen
 De vroomste Batavier van allen.
 Het lyk van Harperts, booven aard,
 Is aan den Heemel meerder waard,
 Dan rouw van sesentwintigh daagen,
 Sints hem dat helloot heeft verslaagen.
 Al is het aardryk nu verdeelt,
 Zoo veel, als Loevensteyn verscheelt,
 Van 't eedel Prinsdom van Nassouwe,
 Om deesen Held, haar lid, in rouwe,
 Waarom party inwendigh lacht,
 En veinst of weigert swarten draght,
 Hoe kan dat lyk meer eers gebeuren.
 Dan dat de Heemlen 't, laas, betreuren?

CIII. 454.

J. SIX.

Graf-schrift.

Hier rust het helden-lijck van Hollands-
 [Admirael.
 Van Tromp, die blixems schoot uyt trompen
 [van metael:
 Een, die te dondren plagh op Vlaems' en
 [Spaense kielen
 En deedse gaen te grond met duysenden van
 [zielen.
 Hy roeme, dien het lust, op adel en geslacht;
 Syn eygen dapperheyd heeft hem ter eer
 [gebracht.
 Spreek, Mardijck, hoe 't bequaem dyn afge-
 [sonde schepen
 Doe gy van uwe kust hem binnen dacht te
 [sleeper.
 Oquendo sy getuygh hoe dat hy met zijn Vloot
 Sich bergen most in Duyns voor 't yser dat
 [men schoot:
 Daer hy, weer aengetast, zagh nemen of
 [verbranden
 Wat niet ontkoomen kost met vluchten of met
 [stranden:
 Blaeck, Zee-hoofd van den Staet, daer Karel is
 [ontkroont
 En daer men Koningen van 't hackmes niet
 [verschoont,
 Belyde (so hy wil) hoe hy had moeten sincken
 't En waer hy was gespaert, en 't zoute waeter
 [drincken
 Indien van hooger hand het hadde vry gestaen
 Doe mael den Engelsen ten uystersten te slaen.
 Heel Holland was in last door Parlementse
 [vlooten,
 Die nu het Tessels gat en thans de Maese
 [slooten:
 Hy grypt haer schepen aen, de Zee en Hemel
 [kraeck
 Door wederzyds geschut, dat moord en wonden
 [braeck,

Op het deerlijk Sneuvelen.

Dat noch de wilde zee, noch d'opgeswollen
 [baren,
 Noch lant, noch sant, noch klip, noch al dat
 [wort bevaren,
 Noch d'hollen Æöl met zijn winden dard be-
 [staan,
 Heeft een klein Engels loot den grooten Tromp
 [gedaan.
 Een klein bloetdorstich loot, dat doorsnijt
 [d'ingewanden
 Niet alleen van den Helt, maar van de Vrije
 [Landen,
 En 't schoonste Waterlandt, dat eertijts den
 [Maraen
 De coorts en popelsy wel conde jagen aen
 Maer pocht niet Engelandt: al hebt ghy hem
 [gegeven
 Dees doodelijcke klinck, ghy sult hem weer
 sien leven,
 En beven voor zijn scim, als Kill him het ge-
 [schreeuw.
 En Kill him 't woort sal zijn van onzen Water-
 [leeuw.

Siet hier, siet hoe de Doot van 't leven ons
 [berooft;
 De Steert heeft hier in Tromp te neer ge-
 [velt het Hooft.

Grafschrift.

Dit bloedich Graf van Tromp, dat Hollandt
 [met zijn traenen
 Noch rooder maect, huysvest den scrik van
 [de Maraenen,
 Den blixem van de zee, den wachter voor
 [Neptuyn
 En lijf-schut voor den Leeuw, die waecken
 [voor den Tuyn.

Die door zijn bloetvlagh dé de zegewimpels
 [waien,
 En dond'ren van 't geschut den Kop van
 [Triton draien:
 Een dobbel staelen hert verbroken door het loot,
 Een noyt verwonnen Helt verwonnen door
 [de doot.

Als Engelandt ons Tromp door 't loot benam
 [het leven;
 Danck Engelandt, sey d' Helt; g'hebt Enge-
 [landt gegeven.
 Uyt 't ruym gepekelt sop'komt menich op de ree;
 Nemaer de groote Tromp vint d'haven in de zee.
P. 2750.

Lijk-Zucht.

Treed tragen trant, toetst treur, en teutertoonen
 Ontrent Tromps tomb'; en knelt de smart te hard,
 Om tranen, na den eisch des drux, te toonen,
 Licht leit'er wel een lijkzucht boven 't hart.
 [O smee! o smart!
 O smee, die dringt door 's Lands gescheurde
 wallen!
 O smart, die snijd de welgezinde ziel!
 O smee, die rooft de zuil in 't dreigend vallen!
 O smart, voor die 's Lands welvaart ooit beviel!
 [O wankel wiel!
 Die 't hooge hart van Lucifer dee schrikken,
 Wanneer hij uit zijn radde trompen schoot
 Meer vuurs dan zelfs de bare hel zou slikken,
 Die leit ons nu, laas! door 't nijdig noodlot dood.
 [(O dood! o nood!)
 Dood? Neen. Hoewel de nijd met witte tanden,
 En scheven lach uw bloedig lijk bespied,
 En bracht haar gal uit bitter ingewanden;
 Z' en houd u uit den Heldenhemel niet,
 [Hoe dwars zij ziet.
 Rust, leelik spook; en knaagt geen doode
 [schonken;

M. H. TROMP. GRAFTOMBE IN DE OUDE KERK TE DELFT.

M. H. TROMP. GRAFTOMBE IN DE OUDE KERK TE DELFT.

Die voortijds beet uw tanden op hem stomp.
Rust, leelik spook; gij moogt nu veilig ronken:
Gij ziet uw wensch; gij hebt den dooden romp,

[Van trouwe Tromp:

Trouw voor het Land; een schrik voor zijn
[Vianden;

Wel minzaam, maar van onverschrokken
[moed;

Kloek in beleid; en dapper in de handen.
O Held, gij waart ons snoode eeuw te goed!

[O duurbaar bloed!

Zuip, Bloedhond, zuip; die, dronken aan de
[a'aren

Van Stuarts strot, ook 't bloed van onzen
[Held

Bejookte! om dat hij in de vrije baren
Niet lijden kon uw wrevelig geweld,

[Tgeen 'ijder quelt.

Is 't nu, Buik vol? of moet de laatste lende
Van Stuart noch zijn na uw zin geknott',

Eer dat gij kont uw schelmsche Bloeddorst
[enden,

Zoo fijn beglanst met ijver tot uw God,
[Daar gij me'e spot?

Neen, neen: al dat en kan geen hebzucht
[stutten,

Gij slingert ons, gelijkje Karel de'e.
Eerst moet gij 't goed, en bloed van Holland

[putten:

Dan is de stond geboren tot de vre'e,
[O wee, wee, wee!

Neen, moorders, neen: de wraak zie 'k op uw
[hielen:

'K zie Koningen ten scherm van onze borst:
'K zie Stuarts staf ten straf van kromme

[sielen:

Zijn Neef (wiens val dien Bloed-raad ijlig Dorst)
[Tot onzen Vorst.

F. 424.

D. JONKTIJS.

**Treur- ende Graf-dicht, over de ontijdighe doot van den Vromen, Godvruchtigen en Ede-
len Zee-Held, Ridder, Lieutenant-Admiraal,
Maerten Harpersz. Tromp. Gheschoten den
10. Augusti 1653. Inde Bloedige Zeeslach, tus-
schen de Nederlandtsche ende Engelsche Vloot.
Begraven tot Delff den Vijfden September.**

't Is droefheyt waermen went alomme inden
[Lande

Ja even inde Zee en op de dorre Strande,
Daer men in weynig tijd gezien heeft en gehoord,

Het Donderent Kanon, de Schepen Boort aen
[Boort,

En Branden niet te min en soncken inde gronde,
En onder dit gewoel, veel duysende verslonde,

Ja pompten Christen Bloet als water inde Zee,
Dat men 't vermengde nat sagh stroomen op

[de Ree,

't Is waer den Neerlagh is, aen 's Vyant sy
[gebleve,

Maer laes ons Opper-hoofd den Zee-helt is
om 't leven,

Door een vervloekte Schoot en trof hem in
[de Borst,

En tscheyde laes de Ziel van [soo een grooten
[Vorst.

Die Spanje was een schrick en Vlaenderen
[de beve,

En Engelandt een plaegh, en Neerlandt dede leve
Die noyt sijn Vyandt weeck, en nimmer was

[verschrickt,

Is om ons Sonden schult nu in sijn Bloet
[verstickt.

Ach al te groote Slagh, o laes hij is gevalle,
Het stutsel in de Zee, en steunsel voor de Walle

Van 't lieve Vaderlandt, ach laes hy is niet meer,
Sijn Lichaem is gerust, sijn Ziele by den Heer.

Hy den beminste Man, die oyt de Werelt
[baerde,

Den Vader van Matroos by al in groote waerde
Heeft laes om onsen 'twil, sijn Leven afgeslooft,

Soo dat wy nu te Landt, en Zee sijn sonder
 [Hooft.
 De Wonde is noch vers, dat Frederick van
 [Nassouwe,
 En Willem naderhant gedragen sijn in Rouwe.
 En dat d'Oranje Stam, geheel ter neder lagh,
 Doch men in korten tijt een teeder Spruytjen
 [sagh;

Oranje was niet meer, Oranje was gevalle,
 Oranje kruypt weer voort en klautert op de
 walle;
 Hoe wel sijn teere Jeught, noch niet bestaen
 [en kan,
 Hij wachte naderhandt noch hulpe vande Man:
 Oock Tromp den vroomen Helt, is laes al me
 [gebleve,
 Daer is een Jonge Tromp, nu weder in het leve,
 Die licht na kort verloop en mannelijcke daet,
 En om sijn 's Vaders deught, oock komen sal
 [tot staet:

Waer uyt men mercken kan, al schijnen Godes
 [plagen
 Geresen bovent Hoofst, en niet en sijn om
 [dragen,
 Dat echter niet-te-min een overblijfsel is,
 Van segen over ons en tot behoudenis.
 Van dit ons Vaderlandt, al lijst het veele slagen,
 Al treurt het met gesucht in dese droeve dagen
 Dan van een groot verlies, van Schepen op
 [de Zee,
 Van Mannen kloeck ten strijt, te slachten als
 [het Vee;
 En duysent plagen meer, Godt sal't niet langer
 [lijde,
 En sal in korten tijdt ophouden van kastyde:
 Soo wij maer boete doen, en komen met berou,
 En dienen hem met ernst en blijven hem getrou,
 Hy sal ons Helden weer, hy sal ons Schepen
 [geven,
 Hy sal ons treurigh Landt met vreuchde doen
 [beleve:

Hy sal den Vyandt slaen en jagen van de Kust,
 Hy sal in korten tijdt ons stellen weer gerust.
 Hij sal ons hoeder sijn, hy sal ons oock bewaren,
 Hy sal voor verder leet en ongeval ons spare.
 Hy sal soo wy maer doen de wercken van berou,
 Hy sal in eeuwicheydt ons blijven oock getrou.
 S. K.

Graf-Dicht.

Hier leyt een Held,	Sijn daden groot
Ter neer gevelt,	Sijn naeckst en bloot
Die noyt onstelt	Ja tot de doot
En was	Een Rom
Een Schrick	Voor dit
Voor sijn Vyandt.	Ons Vaderlandt.

P. 2744.

Op de Grafstee.

'T Aloude Roomen stofft op kaizarlijke kroonen,
 En op de statuën, in d'een en d'andre boogh:
 Maar 't prinselijke Delft, versmaadde zulke
 [troonen,
 Stelt an de Christenheit wat anders voor het oogh,
 Wanneer 't het laat bezien op Hollants zeege-
 [waagen,
 Den grootsten Ammiraal, en bouwer van de zee;
 Die niet alleen Castielj', en Napels, heeft
 [verslagen,
 Maar an Brittanjen ook gedachten gaf van vree;
 Wanneer hy Blaak, en Pen, de lenden naa deed
 [sleepen,
 Mits dat hy als een helt op staande voeten storff.
 Men kroont met rechte den beschermer onzer
 [scheepen,
 Met die gaeljoenen, die hy stervend', noch
 [verworf.

VI. 149.

V Koninghs Moordenaers versaet uw met het
 [bloet
 Dat ghy (tot ons verdriet) ter aerden stroomen
 [doet.
 Ick eynde mijn gedicht, en sluyt mijn droeve
 [klachten,
 Mijn Inckt (door Tranen) bleeck en heeft geen
 [meerder krachten
 Mijn Geest (gantsch afgement, door 't suchten)
 [leytter neer;
 Mijn borst is uytgedrooght; ick hebb' geen
 [Tranen meer.

—————
Graf-Schrift.

Dien Arion die staegh door 't schuym der
 [woeste Baren
 Met sijn gevreesde Harp, quam voor den Vyandt
 [varen;
 Wiens vreselijck ghe-Tromp en donderend'
 [gheluyt
 Den Spangiaert maeckten bleeck, ick in dees
 [plaets besluyt.

Anders.

Dien Curtius voor ons ghestorven in het vier
 Rust sijne ziell' by Godt; en 't Lichaem dat rust
 [hier.

Anders.

Hier rust dien Braven Tromp wiens mannelijck
 [gemoet
 Voor Holland heeft gestreen, ten kosten van
 [sijn bloet.
 Die door sijn dapperheydt gantsch Spaengien
 [schricken deê,
 Dien Nederlandtschen-Mars rust hier in dese
 [steê.

Besluit.

Moordadigh Engelandt! most ghy u noch
 [versaden;
 Met Tromps! getrouwe Bloedt?
 Om u vervloecte keel (tot walgens) vol te laden,
 Bloed-droncken Moorders! ach! hoe zijt ghy soo
 [verwoedt?
 Kond' 't Koninghlijcke-Hoofd u Tyranny niet
 [koelen,
 Zegg' Duyvel-aerdigh zaet?
 Of wilt ghy 's Vorsten-bloet van uwen Moord-bijl
 [spoelen,
 Met Bloedt van Neder-landt? dat ghy bereyt dit
 [quaet.
 Die u vervloecte Loot ter Aerden neer deed'
 [zincken

En sondt naer 't duyster rijk,
 Rooft ghy het leven wel: maer sijne deughdt sal
 [blincken
 Soo langg' de Werelt staet; en leven eeuwigelijck.
P. 2758. J. v. MANEZEE.
 Mijn wil is goedt.

—————
Graf-Schrift.

Op d' Aerd was Tromps geboort, sijn leven
 [op de Zee,
 Ontsagh daer Vier noch Lucht, hier eert sijn
 [doot dees stee.

Anders.

Hier rust het Lijf, bij God de Ziel, den Helt
 [sijn leven.
 En trouwe dapperheen zijn voor het Lant
 [gebleven.

Anders.

Trouw, Deucht, Eer, en Wackerheydt,
 Blonck in 't Lichaem, dat hier leyt.

Anders.

Philip, Carolus, en Lodwijck,
Getuygen 't leven van dit Lyck.

Schets.

't Lant was zijn Bakermat, zijn Wiegh het
[woeste Meer,
Zijn Leybant het Compas, zyn Oogh-wit Zee-
P. 2760. [strydts Eer.

P. VAN DEN BROECK.

Grafschrift.

— Heeft onsen TROMP ge-trompt,
Geeft hem de Eer van 't Werck die Rechte-Eer
[toe komt.

Hier rust dien GROOTEN-TROMP, die boven
[alle Trompen
Noch eeuwigh Trompen sal, soo langh men
[Trompen voert,

Off, 's Vyants-hooge-trots, met Tromp op
[Tromp besnoert,

En swigt dees' TROMP voor Tromp, noch
[Tromps-verwoede-Lompen.

Voor Haet, voor Nijdt, noch die 't soo schelms
[met hun aenspannen,

En swoeren, TROMP, door Tromp, en
[Trompenskracht, den doot,

(God loff) soe langh gestreên tot 't On-ge-
[luckigh-Loot,

U Zeegen-rijcke-Heldt, op 't onversienst' aen-
[randen,

En plots-lijck sloech ter neêr. Rust inde Schoot
[der Aerden,

Ghy hebt U Tijd, ten strijdt, braeff-strijdende
[vol-endt,

U Ziel is wonder-wel (schoon 't Lichaem wat
[geschent)

Het Offer-plight dat ghy voor 't Bedt-van-Eer
[verspaerden.

Wel, rust dan, GROOTEN TROMP, beveelt' et
[d' Al-doorgronder,
Rust: eeuwigh brand' U Light, op 's Vryheyt-
[Kandelaer.

Vader des Vaderlants, Matroôs-maets BESTE-
[VAER,
AEmilia, Bred'roô, draecht getuygen van U
P. 2759. [wonder,
J. Z. BARON.

Graf-Schrift.

Hier rust nu Beste-vaer, wiens vroomheid, in
[sijn leven,

Op eenen tijdt, in Duyns, drie Koningen deê beven;
En driemaal in dit Jaar verlaten is in noot:
Sijn ronde goedigheid was oorzaak van zijn doot:
Sijn Bastaardt-Kinderen, die weiflend van hem
[roemen

Verlieten hem; mocht hy haar niet wel
[Kind'ren noemen?

Antwoordt op 't Graf-Schrift.

Neen. Witte Wittens Zoon die noemt haar
[klaar, en rondt

Juist by haar rechte naam, dat 's anders niet
[als Hondt,

(Maar by eengoedt Matrooskanhy die Titelsparen)
Dies schuwen Schelmen met dien Zee-held uyt
Kn. 7417. [te varen.

Opschriften van penningen.

Voorz. Mijn hert en handt
Was voor het landt.

Keerz. Waerom doet Muller Tromp door kunst
[van gout en zilver leeven?

Omdat hij d' yser eew door krijgsdeugd
[heeft verdreven.

den 10 Aug. 1653.

(JAN VOS).

Keerz. Tromp driemaal in dit Jaar verlaten is	Opschrift: Ons Tromp den Helt.
[in noot	Staet hier gestelt.
Sijn ronde goedigheid was oorzaak van	In klyn formaet.
[sijn doot,	Met groote daet.
den 10 Augusti 1653.	<i>Cat. Zeeusch Genootschap. Blz. 19.</i>

Cat. Kon. Penning Kabinet I. 816.

Kapitein Marrevelt.

In den slag bij Ter Heyde, 10 Aug. 1653, ontving hij meer dan 20 wonden en werd hem de hand afgeschoten. Hij herstelde en diende later onder Van Wassenaer Obdam.

Toen den Manhaftigen Zeekapitein de handt van zyn arm geschooten was.

De handt van Marrevelt was fel in 't bloedver-	Wie machtigh is begeert geen machtiger te zien.
[gieten.	Nu vecht hy met zijn hart, om 's vyandts macht te
Dit speelt de Doodt, uit vrees dat hy haar 't spits	[keeren.
[zou bièn:	Een moedigh hart heeft macht om alles t'over-
Dies heeft zy hem zyn arm van 't lyf doen	[heeren.
[schieten.	XIV. 378. JAN VOS.

Jacob van Wassenaer, 22 Sept. 1653.

Wegens de moeilijkheid om uit Tromp's onderbevelhebbers een keuze te doen werd tot zijn opvolger door de Staten van Holland benoemd Jacob van Wassenaer, Heer van Obdam, tot nu toe Kolonel der ruitery.

Hollands Groet aan den Edelen Heere Jacob van Wassenaer, Heere van Obdam, enz. op de aanvaarding van zyn Admiraalschap.

Wat baat een' edelman een hart van hoogenaard,	Dat ook een edelman de zeelucht kan ver-
Wanneer hem stof ontbreekt om glorie te	dragen,
[bejagen?	En zich zoo braaf te scheep kan kwijten als te
Gij edle Wassenaar en hebt des niet te klagen.	[paard.
Die 't loffelijke roer hebt van mijn vloot aan-	De hemel (wensche ik) wille uw zee-aanslagen
[vaard.	[spoeijen,
Stof hebt gij om uw deugd te maken wijd	En onder uwe vlag mijn scheepsvaart doen
[vermaard;	[herbloeijen,
En kunt nu klaar doen zien aan al die 't nooit en	En geven u een hart dat voor geen schuimers
[zagen,	[beeft,

Maar rustig treden durft den dieven onder de
 [oogen;
 Opdat ik zien eerlang en zij gevoelen mogen,
 Dat mijn doorluchte Tromp weer in Obdam
 LXX. 203. [herleeft.
 J. DE DECKER.

Geluck-Wensch.

Geluck, ô Helden-zaet, geluck, ô dapper Heldt,
 Wiens onvertsaeghtheyt klinckt in aller oorden
 [ooren;
 Door u zy wederom, met Godes hulp, herstelt
 's Landts wel-vaart, die by nae scheen t'ee-
 [mael verlooren.

Weest ghij een nieuwe zon, een held're dage-
 [raedt,
 Die over ons ter zee Oost, West, Zuydt, Noordt
 [zal schijnen;
 Die noyt zal ondergaen, die noyt en zal ver-
 [dwijnen,
 Eer dat de Hemel-zon verdwijnt en ondergaet.

Den Engelschman geeft stof tot 't dubbele
 [verçieren,
 Van u roem-ruchtig hooft, door kloekheyd
 [van uw' handt.
 Gaet, kort sijn wieken wat, en voeght veel
 [Zee-laurieren
 By duyzenden, die ghy verdient hebt op het
 [Landt.

Gaet, kort sijn wieken heel, brengt hoogmoed
 [heel ten val;
 Laet niemant van sijn Vloot des Leeuwen
 [klaeuw ontsnappen.
 Wilt al dat snood gespuis aan stukken helpen
 [kappen,
 (Gelijck als Tromp begost) met hooft, met
 [staert, met al.

Tromp, d' over-braeve Tromp, geteeld uyt
 [Nereus Stam,
 Herleve flux in u; maeck 't Landt zoo bly door
 [t kiezen
 Van u, als 't droevig was door Trompen deughts
 [verliezen;
 's Landts Bestevaer ter Zee zij weder in Opdam.

Godt geef zulck een in u, die ons een zulcken nam.
 Een eyndelooze roem die Heyn, die Jan van Galen,
 Die Pater, Heemskerck gingh van 's vyandts
 [Kusten halen,
 Die Scheeps-strijdts-kroon, die tot uw dapp're
 [Vader quam.

Van alle kanten aen, met volle vloedt gedreven,
 Zij wederom gepast op uwe hooge kruyn.
 Maeckt dat de Dogh niet meer en blaft op
 [Hollandts Tuyn,
 Maeckt dat het Heck den Dam niet koome te
 [begeven.

Men zie, in u alleen, all' deser Helden geest,
 Verdubbelt wederom, jae viermael dubbeldt
 [rijzen,
 En als men alle die in een vereent wil wijsen,
 Men segg' van u: Hij is 't; maer noyt: Hij is
 VI. 39. [t geweest.
 HENRICK BRUNO.

Geluk aan den weleedlen Jakob van Wassenaar, met het L. Admiraalschap, oover Holland en Westvriesland.

Geen Kooningh, of hy is gesprooten
 Uit beedelaars, of beedelaars genooten
 Geen beedelaar, die niet uit Kooninghs bloed
 Wierd, in de wiegh, geleit, arm opgevoedt.
 Dit is het rad van aavontuuren,
 In draai, zoo langh de wereld sal duuren.
 De Vaader, van al 't menschlik saad,
 Was arm, en Kooningh, in der daad.

JACOB BARON VAN WASSENAER, HEER VAN OBDAM,

1610—13 JUNI 1665.

GEGRAV. PORTRET DOOR I. SUYDERHOEF,

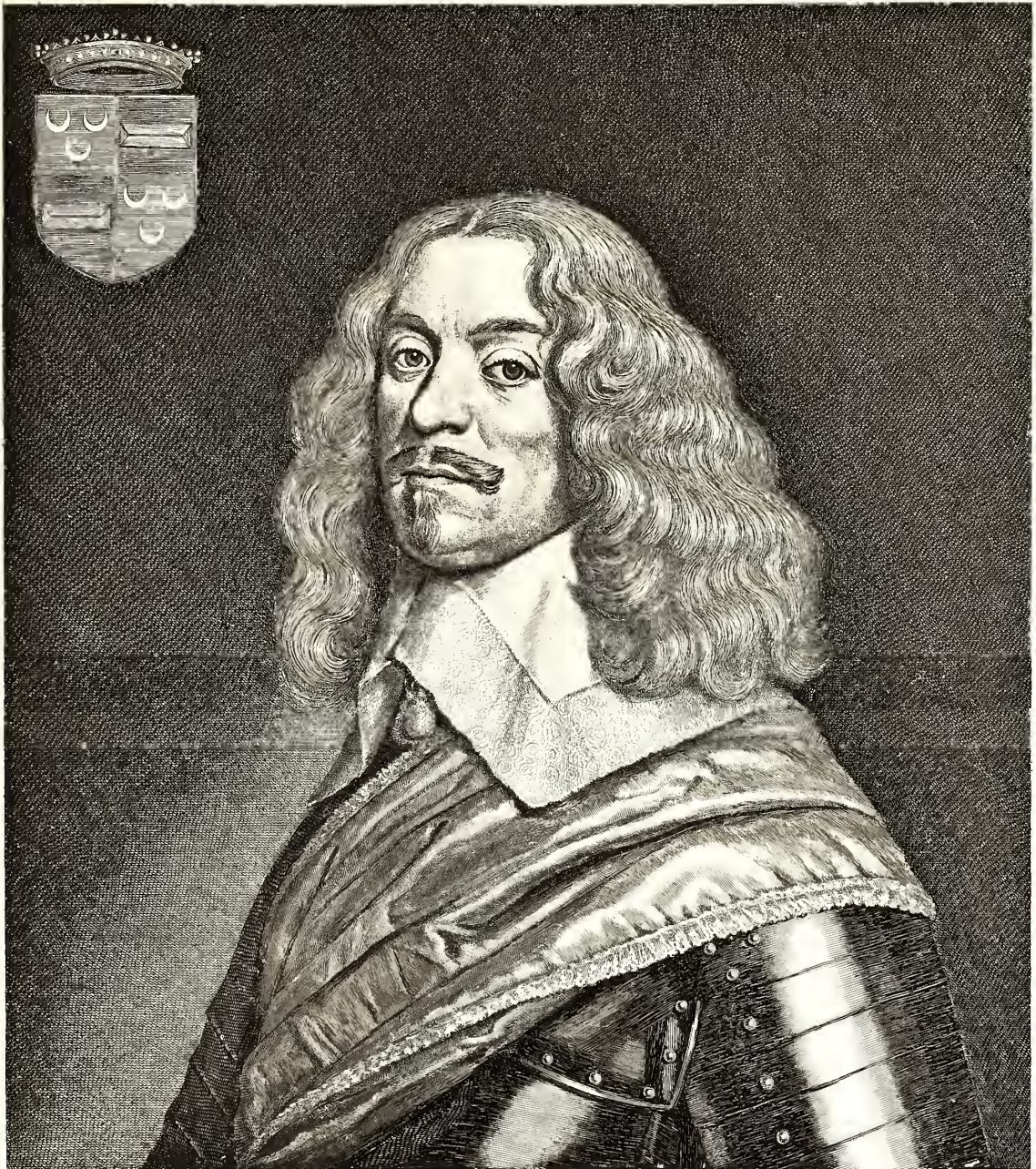
NAAR G. HONTHORST. v. S. 6061.

JANON BARON VAN WASSERBARR, HERR VAN OBDAM,

1710-18 JOM 1802

GEORVA. FORKEL DOOR H. SEYDERHOFF,

NAAR O. HOUTLORST, v. 2. 1801.

*Jo: Jaccob van Wassenaer. Heere van Obdam. Honsbroeck. Spierdyck. Suyt-
 wick. Kezheim. Soerocuzren. Etc. Ritmeester: en Colonel over een Regiment. Ruyteren. Gouver-
 neur. Dwaasjaert en Dijkgraaf: over de Stadt en Landen van Guisden. Lt. Admirael van Holland en West-Overisland.*

Hendrick pinax. I. Snydeshof sculp. T. V. Beijl. excudit.

Geen kroone heeft een herssenscheedel,
Met goud, gekroont, geen schaamel, noch
[oneedel,

In stad, of dorp, of iegelyk bequaam
Syn leevens spruit, uit Adams ouden stam.
Zoo werd die slechte schaapenhoeder
Gebalsemt, booven meenigh broeder,
Tot Judaas staf, met heilge salf.
Syn naasaat wierd, by os, en kalf,
Arm, in een schuur, en kreb gebooren,
Uit Josefs bruid, voorseit zoo langh te voeren.
Maar, naa het schynt, zoo barst de ronde ringh,
Aan stukken, van die reedekaavelingh.
Dewyl, o soon der Wassenaaren,
Uw boom, voor sestienhondert jaaren,
Gereekent werd, uit Vorstlik bloed
Der Katten, dat toen heeft gehoedt,
Als Prins, de Batavieren,
Toen al, met Room, gekranst van kryghs-

[laurieren,

En dat nochtans uw oude naam niet sturf,
Maar eedeler, noch krans, op krans verwurf,
Prins Veromeer misschien veel ouwer
Van aadel noch, die was de bouwer
Van uwen naam, en waaterheer,
Nu Wassenaar, door letterkeer.
Al is de tyd, en 't schrift zoo nydigh,
Al is des taals veranderingh wat strydigh,
De daad stelt u, in Veromeeres stee,
Nu ghy gebiedt, in 't leeger, en op zee.
Hoe blyde gingh die sondagh onder,
Toen wy u 't swaard, dat oorloghs wonder,
Bestorven 's morgens, in Tromps hand,
Dat waterswaard, voor d' eer van 't land,
Van uwen Vaader ook gedraagen,
Kloekmoedigh, van den Staat, ontfangen

[saagen?

O Vooghd, en Drost van Heusden, o Kornel,
O Admiraal van Hollands zeebevel,
Wat mach sich Holland niet belooven,
Uit deesen gloënden Mavors ooven,

Van 't oudst doorluchtigh edel bloed,
Als goud beproeft, in oorloghs gloed?
Van kloekaards erft men kloeke helden.
De wildernis der Afrikaansche velden
Teelt, uit een leeuw, geen mak, en weerloos lam.
Een sterke stier, die teelt geen swakken ram.
Kryghsdeughd, in aadeldom, beslooten
Pooght, door den Heemel heen, te stooten,
Om daar haar naam, met loflik werk,
Te plakken, in het heldenperk.
Zoo siet men, by den monstertemmer
Alcides, naa uw seegenryke lemmer
Het Britsch gedroght verslonden had, van ver,
's Nachts tintelen uw klaare nieuwe star.
Zoo siet men Neerlands hoogen ceeder,
Door donder, en kryghs blixemweeder,
Veel hooger met syn takken gaan,
Dan Boomen, die op Liban staan.
Hier, jonge, pluk my wyngaardblaaden,
En plaktse, om 't glas, van Heilbron, voor

[cieraadten,

Schenk, met een saan, den Oovermoeselaar,
Ter eere van den grooten Wassenaar.
God wil den Admiraal bevryden,
En, met syn almacht, helpen stryden.
God kroon syn huis van eeuw, tot eeuw.
God kroon den Neederlandschen Leeuw.
CH. 461.

J. SIX.

Onderschriften van Portretten.

Hij die ontsproot uyt t'out, doorluchtich helden-
[zaat,
Gewis wat groots belooft, aen ons getergde staat.
M P. 591.

Gesprooten uijt de stam der oudwste Wassenaaren,
Handthaaver van 'tgemeen, en eelst in ridder-
[schap,

Recht Hollands, scherm en schild voor Gods
 [hervormde schaaie,
 Doorzocht in waapenkunst, op lofs verheev
 trap,
 Gebooren van een voocht der noordsche peekel-
 [plassen,
 Wie zouw dit heerlijk amt noch heerlijker
 v. S. 6063. [passen?

JAC. HEYBLOCQ.

Geluck Klinckers. Tegen 't Heyloos Engelandt, voor 't vrije Nederlant.

I.

Oraengie heeft, om desen Staet te bouwen,
 Sijn Edel bloet, end sweet, end goet besteedt,
 T'erkennen de verdiensten van Nassouwen,
 Is 't Volck verplicht, maer heyliger den eedt
 Om 't hoog gebiedt Van Staten t' onderhouden
 Die Prince Stam geschiet geen grooter leet,
 Als oproer tegens d' Oppermacht te brouwen,
 Daer Welhem trouw en totter doot voor streedt.
 Sijn edle Spruyt wert nemmermeer vergeten,
 Maer laet hem eerst sijn Hoogheys stamplicht
 [weten.

De Facty maekt van 't Kindt een borgertwist.
 Terwijl het groeyt in deughden end in jaeren,
 Sal Wassenaer sijn eeren plaets bewaeren,
 End maecken dat m'Oraengie niet en mist.

II.

Die Spaengien, op der trotse Britten kust,
 Sijn bloetdorst met sijn eygen bloet geblust;
 End Philips in Zee soo manlijck heeft vermant:
 Den kleynen Turck, door stoute wederstandt,
 Verkoelt heeft sijn roofsiecke moordens lust:
 Heeft sijn quartier te roer gestaen, en rust
 In 't Helden choor; hy leefde en starf voor
 ['t Landt.
 Doch sijn geensins de Helden all' van kant.

De Stam, daer selfs memory niet van heught,
 Wat tijdt begon sijn Adeldom en Deught,
 Verstreckt ons weer een braeven Admirael.
 Die 't swaert neemt, sal die door het swaert
 [vergaen,
 Sal hy Mahmet met sijn Janitzers slaen.
 Geen hooger lof, geen schoonder zegeprael.

III.

Aeloude Water-heer, de grootste van de grooten,
 Beduydt mijn hope recht 't Orakel van u Stam:
 Ick sie u op de Britt gelijk een blixem stooten,
 End dempen 't helsche vuer met Hemelsch vuer
 [end vlam.

Vrybeuyters schrickt; hier is de schipbreuck van
 [u Vlooten:
 U volgen waer ghy zeylt, de klippen van Opdam,
 En 't roepend' bloet end sweet van Bondt en
 [Lants-genooten.

Is Godt, soo is hy op u feyten vuerigh gram.
 U moordt kan sonder wraeck geen sevenmael
 [verjaren.

Al acht ghy Godt sijn Wet, sijn Oordeel niet
 [met al,
 Justity scherpt haer Swaert, u hooghmoet klimpt
 [ten val.

De glory van die krijg is voor de Wassenaren,
 Europe bied geluck. Geen Krijghs-hoof so
 [hoogh waerd,
 Als dat den Hemel wreekt, en schutt' de
 [gantsche Aerd'.

IV.

Heeft Hercules wel eer onsterflijckheyt
 [bevochten;

Sal u veel vuyler slach van Monsters en
 [gedrochten,

Als oyt uyt Nickers saet de Hel heeft uytgebroet;
 Tot hooger eer end roem ontfoncken u gemoet.
 Groothartigh Zeevoocht, ghy, ghy moet de felle
 [tochten

Van meyneed, roof end moordt, Cromwel in
 [duysent bochten
 Te keer gaen met u staal: den afgrondt van die
 [gloet,
 Wert anders niet gedempt als met haer eygen
 [bloet.
 d'Onthoofde romp van drie verheerde Coningh-
 [rijcken,
 Ontelbre menigthe van versch vermoorde
 Lijcken,
 End Karels heyl'ge schim die schreeuwen bang
 [om wraeck.
 Sal u den strijdt voor Godt end 't Vaderlant
 [niet lucken
 Uyt noot bestaan: soo toon' men vreemder
 [schellemstucken;
 Een Vyandt oyt soo boos, of oyt een beter saeck.

V.

Het heyligh Hooft onthalst, het Parlement
 [vertreden;
 Door goddeloos geweld end veel gebroocken
 eeden;
 Den ouden vriendt berooft, end trouweloos
 [bespot;
 Gelooft de valsche Brit' by sulck bedrijf an
 [Godt:
 Soo waegt ghy, Batavier, u schip end goet met
 [reden,
 Op 't calmen van die Zee der ongerechtigheden.
 Wie handelt met de Hel, end geeft den Satan
 [bot?
 Door schaebevindingh leert oock d'aldersotste
 [Sot.
 Voor-Vaders slaept u geest, is dapperheydt
 [begraeven?
 Neen, Wassenaer die leeft. O Ridder slaet die
 [slaeven,
 En vaert den Engelschen Saturnus in sijn baert.
 Siet hoe hy overlaen met gruwlen Crom gaet
 [duchten,

Met Godt, weerstaet, weerstaet dien Duyvel,
 [hy sal vluchten.
 Geen Kersten Helt en swicht voor Englen met
 [een Staert.

VI.

**Aen den beroemden Heer Witten Wittenszoon,
 Vice Admiraal van Holland end'
 West-Vrieslandt.**

So moet ghy, Wittenszoon, de Doggestaerten
 [kloppen,
 En metter daet de mondt van u benyders stoppen.
 O waerdy so gevolcht als ghy zijt voorgegaan!
 Maer laet men reys op reys sich schandelijck
 [verraen?
 Sou weeran onse Leeuw sich van die duyvels
 [koppen
 Door valsche pays en hoop van vrintschap
 [laten foppen?
 In Dudley's schelmery was 't Landt al bet belaeen;
 Te minder wou den Raedt tot Vree-gespreck
 [verstaen.
 Men socht end kreegh de Vree door handlingh
 [van den degen.
 Doorluchte Staten, 't swaert is 't middel van
 [u zegen.
 Een rekel hout sijn rust nae 't proeven van de
 [stock.
 U Wassenaer, u Witt, sal handelen met eeren.
 Voorwaer de goede saeck sal eyndlyck
 [triumpheren,
 De bloethondt treuren; of rechtveerdigh is sijn
 [block.

VII.

Beroemde Witt, Van naem niet blanker als
 [van harten;
 Swartrocken willen u met dese schandvleck
 [swarten:
 Dat ghy u Meesters kent end Sijt een Staten Man,
 Is eerbetractingh schand, soo treckt u dat vry an:

Maer sonde end schand sijn die Lojolijsche
 [parten.
 Stoort ghy u aen geen smaet van Schotsche
 [Vosse starten.
 So deed haer heyligheyt Montrosse in den ban;
 Die geen Voogdy, als die haer voogt maect
 [dulden kan.
 Die past op eer end eedt, die past oock op
 [de Staten;
 End past op geen gemorr van meuytende
 [Prelaten.
 De klem van onse roer, is 't Staten hoogh
 [gesach.
 Dus zal haer wijsheyt Vreë verhandlen, ghy
 [bevechten;
 End helpen 't bloedigh scheel met uwen saebel
 [slechten.
 Dus brengdy, dobbelt Wit, ons t' huys de witte
 [vlag.

VIII.

**Den dapperen Heldt Michiel de Ruyter
 Commandeur ter Zee.**

Manhafte, Ruyter, 't puyck van u vermaerde
 [Leeuwen,
 Wie wat te seggen weet van Hollanders end
 [Zeeuwen;
 Van u spreekt niemant niet als alle deught
 [en eer;
 O had het Vaderlandt alsulcke Ruyters meer;
 Den druck van 't schaemel Volck, van Weesen
 [end van Weeuwen,
 Die om haer broodt end bloet ten Hemel
 [deerlijck schreeuwen:
 Sou nemen metter haest een hoogh gewenschte
 [keer.
 Maar 't Basiliken nest moet evenwel om veer.
 Ontsiet geen Vaederbeuls, bestoockt die
 [valsche Geusen,
 Den laetsten afgangh van de Godtvergeten
 [Reusen:

U spooren sijn gestelt op dat Trojaensche paert.
 Geen kost als kruyt end loot paeyt grondeloose
 [gieren.
 Soo pronckt u voorhooft met Olyven end
 [Laurieren,
 Steeckt ghy den ouden Draeck het hart af in
 [syn Staert.

IX.

Op de Beeltenisse van den Heer Admirael.

De schrik van Engelandt, de hoop van desen Staet,
 De wensch van Christenrijck, schuylt onder
 [dit gelaet.
 Men handle so men mach met moorders sonder
 [rouw,
 Met rovers sonder wet, met schelmen sonder trouw
 De rechte middelaer van recht gewenschte Vree;
 Is Wassenaer, sijn Raet aen Landt, sijn moet
 [in Zee.

X.

Tot Vader voor den sachten Bestevaer,
 Verleent ons Godt een Soon van Wassenaer.
 Die neemt de krijgh kloekhertigh bij de handt,
 En wert de roe van 't duyvelsch Engelandt:
 Om dulle moordt, van Broeders end van Vaders,
 Te wrecken op d' aerts-dieven end verraders.
 In d' opperschelm hoe Crom end helsch beseten,
 Ontwaekt de Beul al van 't geschroeyt geweten.
 Is hij de Zee-godt niet, soo isser geen.
 Ghy siet dien Helt hier levendigh gesneen,
 En siet 'er wel niet soo veel wonders an:
 Maer 't hart is grooter als de gantsche Man.
Meulman. 3418. J. N.

By 't Afbeeldzel van den Admiraal Opdam.

De Heer van Opdam
 Aan d' andere zijde.
 Zal vigten als een Lam.
LXXXIII. III. 88

Het marsse, en groot zeyl, en blinde, ho soo	Seyl in, 't za opwaers uyt,
Hoo, soo, soo, soo, soo, soo.	En laet u Ankers vallen,
Naeuw kregen wy diepte van de zee,	Wy hebben terstont verduyt
En ruymte van peeckel plassen,	Dicht onder de deensche wallen, hoo soo,
Of 't wintje schoot om Ree,	Hoo soo, soo, soo, soo, soo, soo.
Hael voor u Boelijns en Brassens, hoo soo	De Boots-luy maecten goet cier,
Hoo soo, soo, soo, soo, soo, soo.	Den Kapiteyn wy kenden,
Neptunus gunst en stroom,	En vraeghden om vry quartier
Die deed ons Vaertuyg landen	Soo liep dat reysjen ten enden, hoo soo,
Behouwen reys, men koom	Hoo soo, soo, soo, soo, soo, soo.
Tot voor de deensche stranden, hoo soo,	<i>viii. ii. 146.</i>
Hoo soo, soo, soo, soo, soo, soo.	M. KEUSERS.

Vrede van Westminster. 15 April 1654.

De vrede van Hollant en Engelant.

Noyt smaakte in 't oog des Zeemans zo den dag	Die opgenomen was, by d'een en d'and're Staet,
Naar duysternis, naar storm moy weêr, naar	Door Broederlicke liefd' zijn wederom verslagen.
[schade	Vrijdt ons van sonden, Heer, om vry te sijn van
Een ruyme winst, naar 's vyants ongenade	[plagen.
De welkomst, naar veel zuurs een zoet gelagh,	Geeft dat ons Hollants hert, met 't hert van
Als d' uur, wanneer hij 't groot krakkeel ter Zee	[Engelandt,
Ziet bygeleyt, den oorlog van twee Staten,	Om strijdt, tot uwen dienst, tot uwer liefde brant.
Daar hangens 's hoofts veel duyzenden om	Leert ons, ô Vrede-vorst, leert ons na vrede
[zaten,	[jaegen
Die rijzen, nu men blaast de Peys en Vreê.	Met u en met ons selfs. Soo vast sy ons verbont
<i>XL. 3.</i>	Met Engelandt, als sy ons' oorlogh met de
S. INGEN.	[sond',

**Danck-klinck-dicht, en Gebedt tot Godt
de Heere.**

Wy dancken u, ô Godt, voor vreed' in onse	Daer van wy eeuwich sijn van uur tot uur
[dagen,	[bestreden,
In plaets van wreede krijgh; laet Broederlijcke	Laet dit de laetste uur van Christen on-heil sijn,
[haet,	O Heylant, tot dat wij uws hemels Sonne-schijn,
	Genieten, en daer sijn in 't eeuwig huys van
	<i>XLVII. 344</i>
	[vreden,
	H. BRUNO.

M. H. TROMP. OP DEN ZEGEWAGEN.

GEGRAV. PORTRET DOOR C. VAN DALEN NAAR P. HOLSTEIJN.

M. P. 2081.

M. H. T. G. O. P. O. N. E. N. N. B. O. W. A. G. E. N.
G. R. A. V. A. L. F. O. R. T. E. S. T. O. O. R. G. V. A. N. L. A. I. K. K. I. K. B. J. O. R. S. T. I. N.
M. H. T. G. O. P. O. N. E. N. N. B. O. W. A. G. E. N.

Gedenkpenning op den Vrede van Westminster, 1654. v. L. II. 383.

Den Vyerigen Triumph-Wagen van den Vroomen Marten Herperstz. Tromp, Ridder in zijn leven L. Admiraal van Hollandt en West-Vrieslandt, door een vyerige Cogel opgenomen, ons naelatende den liefelicken Mantel, of Olijftack des Vredes.

Zijn E is A° 1653 gestorven A° 1654 is Vrede met Engelandt verworven.

Ziet hier den grooten Tromp ten Hemel op-
 [geheven
 Rijt op Elias Koets, om heerelick te leven,
 Soo Zege-praalt hij nu, Matroosen-Beste-vaâr
 Die stervend' Vrede baant en ziet ons alle gaar:
 Ik ga nu, zoo je meent, ghy Batavieren, sterven;
 Maar dat mij hier geschiet en zal mij niet
 [verderven
 Ik ben dies wel gewis. Ik worde wederbaart,
 Vermits ik voor het Landt mij niet en heb
 [gespaart.
 Dit is den zoeten dagh, den dagh van mijn
 [geboorte,

Die mij nu meer en meer gaat stellen in de poorte
 Om in te mogen gaan, daar beter leven is,
 Ik ben, geloof't et mij, ik ben dies wel gewis
 Daar zal ik zooveel Zeëns en Blixems niet be-
 [sueren
 Het zal er stilder zijn, het zal er langer dueren;
 Het is een kalme Bay die zoete Vrede geeft,
 Nadat men veel gebeën, geleën, gestreden heeft.
 Ik ga voor Lauren Krans een Hemels Kroon
 [ontfangen
 Een kleet van enkel glans zal om mijn leden
 [hangen
 Wat heeft 'et aardsche goet, wat heeft de
 [Werelt in?
 Al voert de Doot mij wegh, ik acht 'et mij gewin
 Want zo is Helden-doot, een Wagen voor haar
 [Zielen,
 Die haar ten Hemel voert met wondersnelle
 [wielen.
 2 Reg. 2: 11.
 Zij is een Zegekoets die Tromp was toebereit,

En die hem na het Rijk van zijnen Vader leit.	Gelijk de zoete spijs quam van den sterken Eter
God woud' hem, na de doot, in hoog-geboude	Gelijk den honing zoet quam van den dooden
[Zalen.	[Wreter
Jes. 57: 12	Sampson Jud. 14: 14.
Met onbegrepen vreucht en hertenlust onthalen	Ten tijden van dien Helt, die Israel verlost,
Ziet, om u Vrede heeft hij Zee, noch Doot	Zo komt nu zoete Vree na uwe doot te post
[gevlucht.	God geve dat de Vreë der Bueren nooit en sterve.
Nadien hij lang den smaak des Hemels had	Ps. 122: 6. 7. 8. 9.
[gekregen,	God geve dat de Vreë der Broeders nooit verderve.
Zoo stont hem ook de twist en al de werelt	O Vreede-Vorst! vereent der Bueren hert en
tegen;	[moet.
De Vrede was zijn lust, den Hemel was zijn zin	Met stale Vrede-bant na 't Christ gestorte bloet
O Aller-Helden-Roem! hoe groot is u Gewin!	[Amen.
Phil. 1: 21.	M. 2083
	CASPARUS DE CARPENTIER.

Gedenkpenning op den Vrede van Westminster, 1654. v. L. II. 383.

AANTEEKENINGEN.

De cijfers verwijzen naar de bladzijden, de kolommen zijn door a en b aangeduid.

- 1 b 24. ghetrijs — getalm.
- 2 a 9. Melisbende — Roomsch Katholieken.
- 2 a 19. rotsel — vendel.
- 2 a 25. catijven — ellendigen, rampzaligen.
- 6 b 8. pompen — zie Spotlied, blz. 8.
- 7 a 19. tijdvers — De hoofdletters gelezen als Romeinsche cijfers en opgeteld geven het getal 1573.
- 8 b 7. rut — ruut; grof, plomp, dom.
- 10 a 27. deus aes — de laagste nummers der dobbelsteenen: 2 en 1.
- 10 b 27. schampado spelen — vluchten. Verg. het Fransch: poudre d'escampette. Ital.: Scampare = ontvluchten.
- 11 a 39. partuer — wedstrijd, kaatsspel.
- 12 b 35. minioot — lief, bevallig. Veel als stopwoord gebruikt.
- 13 b 25. oorboren — behalen.
- 15 a 18. dorren — durven.
- 16 a 1. jent — lief, mooi.
- 16 a 5. tot dien fijn — tot dat doel.
- 18 13. expaerde — expert, bekwame.
- 19 a 1. Pitho — Delphi, de orakelstad.
- 19 b 5. In Amor'perseverando — zinspreuk van Cornelis Taemssoon.
- 19 a 22. Schaamt u niet te beteren — zinspreuk van P. Hogerbeets.
- 19 b 15. ghejont — gegund.
- 19 b 18. Palinurus — stuurman van Aeneas.
- 19 b 18. Thyphis — stuurman der Argonauten.
- 19 b 18. Peter die van Medynen — Pedro de Medina, Spaansch zeevaartkundige. Zijn hoofdwerk: „De Zeeuaert oft conste van ter zee te varen”, verscheen in het Neder-landsch te Antwerpen in 1580, te Amsterdam in 1589, 92 en 98.
- 19 b 18. Waghenaar — Lucas Jansz. Waghenaar, zeevaartkundige en kaartdrukker.
- 20 a 2. Tabin — Kaap Tabin, door Mercator als de noordpunt van Azië in kaart gebracht. Daarnaast vermoedde men een rivier Tartar.
- 20 a 4. 't Strect al tot een — zinspreuk van H. Compostel.
- 20 b 10. Cathay — China.
- 21 a 18. Barrelts — eilanden bewesten Portugal.
- 21 a 20. Vyghenbergh — berg bij Kaap Sint Vincent.
- 21 a 28. Codes — Cadix.
- 21 a 29. Calis Malis — Cadix.
- 21 b 2. hackelderoy — stukhakken.
- 21 b 9. ydone — schoon.
- 22 a 6. poinctael — landtong.
- 22 b 10. schampado — zie: 10 b.
- 23 b 6. Pharao — Faraon.
- 23 b 31. Crongie — Corunna.
- 23 b 34. Tvoorhol — Ferrol.
- 23 b 36. Caep Prijor — Kaap nabij Corunna.
- 29 a 26. jent — zie 16 a.
- 29 b 24. minjoot — zie: 12 b.
- 30 a 13. zwarte gat — toegang tot Sluis.
- 30 a 14. Casande — Cadsand.
- 30 a 24. Hof-stee — Plaats bij Sluis.
- 30 a 25. Lippijne — id.
- 30 b 7. Cocxie — id.
- 30 b 9. Sinte Flippe — id.
- 30 b 19. Sinte Cathelijñ — id.
- 34 a 4. stuck van achten — muntstuk.

- 34 a 10. Magellani — Ferdinand Magellanes.
 34 a 10. Candis — Thomas Candish.
 34 a 10. Draeck — Francis Drake.
 35 b 10. straetvaerders — schepen, die door de Straat van Gibraltar voeren.
 36 b 13. Condaet — samenvloeiing van Rio Odiel en Rio Tinto. De naam werd ook toe- past op een kuststreek van Andalusië.
 36 b 14. Sint Lucas — Landtongbenoorden Cadix.
 36 b 14. Calis — Cadix.
 38 b 10. Liefde baert pays — zinspreuk van W. J. IJselveer.
 38 b 27. klaveren — klauteren.
 39 a 3. dubbelt pylaert strand — Gibraltar. Een der twee zuilen van Herakles; de andere is de rots van Ceuta.
 39 a 5. hakelt kruys — getakte Boergondische kruis.
 39 a 17. Mulciber — Vulkanus.
 40 a 16. Maraen — scheldwoord voor Spanjaard.
 40 b 25. Liber — God van het leven der natuur.
 41 a 8. Tydeus — vader van Diomedes, den held van Troye.
 41 b 16. Brontes — een der kyklopen.
 41 b 17. Steropes — „ „ „
 41 b 17. Mulciber — Vulkanis.
 41 b 19. Terrae volck — de hemelstormende gi- ganten.
 41 b 20. Ossa — Berg in Thessalië, woonplaats der giganten.
 41 b 21. Pelion — idem idem.
 42 a 5. Speck — scheldnaam voor Spanjaard.
 42 a 9. leuren — sollen.
 42 a 11. Acheron — Rivier der onderwereld.
 42 a 12. Charon — Veerman der onderwereld.
 42 a 17. Styx — Rivier der onderwereld.
 42 a 17. Phlegeton — „ „ „
 43 b 1. Incarnatie — tijdvers, verg. 7 a 19. Zie Nederl. Woordenboek op incarnatie.
 43 b 14. Mausolis — Koning, beroemd door zijn grafmonument.
 44 a 1. Thetis — Zeenymph. Dochter van Nereus.
 45 a 11. Scylla — Draaikolk bij Sicilië.
 45 a 11. gebuir — buur. Hier wordt de Charibdis bedoeld.
 45 b 3. Escuriael — Paleis der Spaansche Ko- ningen.
 46 a 18. firtuut — deugd.
 46 a 21. compaigne — kampanje, licht dek.
 46 a 23. calaigne — ramp.
 47 a 24. Ferdinand — zie: 34 a.
 47 a 25. Draeck — zie: 34 a.
 47 a 25. Thomas — zie 34 a.
 48 a 1. Anagramma — letterkeer, omzetting der letters.
 48 b 8. golgen — golven.
 48 b 10. Palinuer — stuurman van Aeneas.
 48 b 14. Adriaen de jonghe — Adrianus Junius, be- roemd geschiedschrijver.
 48 b 25. rotst — rost, rijdt.
 50 b 22. Acapulco — Haven in Mexico.
 51 a 3. Capul — Eiland der Philippijnen.
 51 a 8. Joncken, Champans — jonken, sampans, Chineesche vaartuigen.
 52 a 2. Kranen — lees: Kraken.
 52 a 6. Gerrit Rugs — Gerrit Reynst.
 52 a 17. Balanbaen — Palembang.
 52 a 19. Sinckepien — Singapore.
 54 b 21. loose — leus.
 55 a 3. invye — wangunst.
 55 b 3. advars — overzijde.
 55 b 4. hoveren — jubelen.
 56 a 24. Conquet — haven in Bretagne.
 57 a 1. Carvel — karveel, vaartuig.
 57 a 8. Courais — courage.
 57 a 17. Rosebernart — Rochebernart.
 58 a 5. Achab — Koning van Israël, geweldig afgo- dendienaar.
 59 a 25. Pegazen — Pegaes — gevleugeld paard.
 59 b 19. Perseus — zoon van Zeus. Vloog over de zee om de Medusa te bevechten.
 61 a 8. Tethys — zie: 44 a 1.
 61 b 16. Eurus — Zuid-Oosten wind.
 62 a 6. Trevesbanden — bedingen van het 12-jarig bestand.
 62 a 20. gheslist — gestild.
 62 b 7. strenh' — strenge.
 62 b 12. Phalaris — wreede tiran van Akragas.
 62 b 13. Pisard — Pizarro.
 63 a 22. Beëmen — Boheme.

- 63 b 20. Cuzco — Stad in Peru.
- 64 a 1. Heylige Geest — Het zinken van dit schip was een gevolg van storm en hield dus geen verband met een Nederlandsch wapenfeit. Het was het vice-admiraalschip van de zilvervloot van 1624, niet te verwarren (zooals Posthumus Meyjes in zijn boek over J. Revius doet (blz. 267) met de zilvervloot, in 1628 door Piet Hein buit gemaakt. G. Baudartius, Memorien II, Boek 16, blz. 59.
- 65 a 6. Caraken — kraken, soort schepen.
- 66 b 20. gebralts — lees: gebralts (= Gibraltars).
- 68 a 14. Scheurken — Ingang van Duinkerken.
- 74 a 22. Barrels — zie: 21 a.
- 74 b 11. Plie blanche — In I. de Laet's Historie van de West-Ind. Comp., Leiden, 1644, wordt herhaaldelijk vermeld hoe men op de reis naar de West op *Isla Blanca* ging bokken jagen.
- 75 b 34. Sirre van Hankes — Sir John Hawkins. Eerst slavenhandelaar. Later vice-Admiraal tegen de Onoverwinnelijke Vloot.
- 75 b 36. Lord Commerland — George Clifford, 1558—1605. Bevocht Spanje met kaperschepen.
- 76 a 13. concenille — cochenille, verfstof.
- 76 b 22. plat-luys — een platboomd vaarttuig.
- 76 b 38. garnade — garde.
- 77 b 8. verfyjmeld — verbeuzeld.
- 77 b 14. t'eynden a'em — ten einde adem = dood.
- 78 a 1. vernijnt — giftig.
- 78 a 7. P'rusche salff — Peru-balsem, beroemd geneesmiddel.
- 78 a 11. denningh — scheepsdek.
- 78 a 15. Men — lees: met.
- 78 a 24. puuren — zuiveren.
- 78 b 2. gekrenst — van afval gezuiverd.
- 78 b 3. schimmen — glans.
- 78 b 15. geeptzen — bleekgeel.
- 81 a 34. Spotlied — Onderschrift van een spotprent, waarop voorgesteld wordt, wat het gedicht nader omschrijft.
- 81 b 21. jopen bier — een soort dun bier.
- 84 a 4. slissen — beëindigen, tot bedaren brengen.
- 84 b 2. lapis — steen der wijzen.
- 85 a 24. a Iube singhen — gezang vóór de lezing van het evangelie. Jube Domine benedicere.
- 86 a 7. schampado — zie: 10 b 27.
- 87 b 7. chronologicon — tijdvers, zie: 7 a 19. 34. om — lees: ons.
- 89 b 12. Phoebusquam 10 maal door de stooters van den Ram — De zon ging tienmaal door het sterrebeeld de Ram, er verlieden tien jaren.
- 89 b 21. ribbe-sackt — ribbestooten geeft.
- 89 b 27. snel — glaasje, dat men snel uitdrinkt.
- 90 a 4. slibber-suchten — ontglippende zucht.
- 90 a 19. Fatalen — lots-beschikking.
- 90 b 3. besuckt — stopwoord: beroerd.
- 90 b 10. dwerssers — dwarsdrijvers.
- 91 a 4. Voor en achter Hout — Voorhout en andere stadsdeelen.
- 91 a 5. kokers — kanonnen.
- 91 a 11. bepeekte duygh — pekton.
- 91 b 16. doet lippen-kalven slaen — woorden uitbraken.
- 92 a 19. Harmiaens — Arminiaansch.
- 92 b 14. sint Angdries — Burgemeester Andries Bicker.
- 92 b 15. sint Japik — Jakob Witz.
- 92 b 16. sinte Klaes — Majoor Hasselaar.
- 92 b 16. Sijmen vaer — Simon Verdoes.
- 92 b 18. byget — bij God.
- 93 a 21. scheurtje — zie 68 a 14.
- 93 b 9. Capo de Griep — Verbastering voor Kaap Gris Nez?
- 94 b 3. in een wetsteen (slijpsteen) knoopen — eene onmogelijkheid.
- 94 b 17. gheslant — geslaegt?
- 95 a 17. Pontane — Vocativus van Pontanus, vriend van Revius.
- 95 b 14. Nederl. raet — pamflet, Knuttel nr. 3801.
- 96 a 2. dry susters — drie godinnen van het lot.
- 96 b 15. wapentuers — wapenknechten.
- 101 a 4. prang — neusknijper voor paarden.
- 104 a 13. clevren — klauteren.
- 105 a 22. priculen — gevaren.
- 105 b 18. prijckel — gevaar.

- 106 a 24. looren — schelmen.
 110 b 9. Graef Jan — zie blz. 114.
 110 b 10. Barbançon — zie blz. 114.
 113 a 22. cap en covel — hoofddekseis van priesters en kloosterlingen.
 113 b 3. brodder — broddelaar.
 113 b 29. pleyt — klein vaartuig.
 113 b 31. hayen — heggen.
 116 a 14. beiren — misbaar maken.
 116 b 32. krevelden — kriebelden.
 117 a 10. vedder — neef (hier Frederik Hendrik).
 117 a 30. glas — tijdsbepaling aan boord: half uur.
 119 a 24. zubyt — subito, dadelijk.
 119 a 36. Mavors — Mars.
 119 b 2. Nereus — Zeegod.
 119 b 20. Steropes, Brontes, Mulciber — zie: 41 a en 41 b.
 125 a 18. platingh — houten dijkbekleding.
 129 b 4. verpynt — gezwoegd.
 129 b 16. Gerion — Vorst op een eiland in het Westen van den Oceaan. Herakles hem bevechtend, richtte zijne zuilen op aan de straat van Gibraltar.
 129 b 22. Alcijd — Alcides = Hercules.
 130 b 19. Don Keerte-Koe enz. — kapiteins der Staatsche vloot. Don Speck is de Spanjaard.
 131 a 31. Staart — scheldnaam voor Engelschman.
 131 b 11. bescheeld — bedekt.
 131 b 12. geschaveelt — ontkomen.
 131 b 14. Thete zoon — zoon van Thetis, de zee-nimph.
 132 a 21. hazeleerden — het hazepad kiezen.
 132 b 36. gedult — als een dolle gehandeld.
 133 b 24. mijdt — kleinigheid.
 134 a 20. pooc — degen.
 135 b 17. sanght — heilige.
 135 b 21. beverdt — bedevaart.
 135 b 27. geschrooekt — geschroeid.
 136 a 12. Tante Marten — lees: Sante Marten.
 136 a 15. seper — zeker.
 136 b 5. 't Lant vol Spaengiaerts — Men had moeite de vele krijgsgevangenen onder dak te brengen.
 137 a 8. Ackermerten — Vloek. Afkorting van Gods sacrement.
 137 a 28. tyngjes — tijdingen, nieuwtjes.
 137 b 14. by gort — bij God.
 137 b 23. edick — azijn.
 137 b 29. seper — zeker.
 138 a 7. zypel — ui.
 138 b 21. daggen — dolken.
 139 a 7. Galissen — Galicië.
 139 a 12. poock — zie: 134 a 20.
 139 b 7. incarnatie — zie: 43 b 1.
 140 b 6. cipel — ui.
 141 a. Matrozenlied — Dit lied komt nog honderd jaar later in liedboeken voor.
 142 a 6. brageren — pronken.
 144 a 22. snorken — lees: snorkers.
 146 a 29. ayren — eieren.
 146 b 37. vaets gekleed — sjofel.
 148 a 28. avontytsche — westelijke.
 148 b 23. minion — mignon, verwijfde man.
 152 a 2. gheslist — gestild. Zie: 84 a.
 153 a 30. Jaert — Yard.
 153 b 33. geroockte Roock — tabak.
 153 b 36. Vergynisse Landen — Virginia.
 155 a 15. Kandie — Kreta.
 155 a 21. Sarmatië — Land tusschen Wolga en Weichsel.
 155 a 21. glaien — galeien.
 155 a 26. galeas — Venetiaansch vaartuig.
 155 b 9. Riva — Venetiaansch admiraal.
 155 b 29. Agar — Hagar, van wie de Arabieren afstammen.
 157 b 7. Staartman — Scheldnaam voor de Engelschen.
 158 a 25. Roode Cruys en Herp — Engelsche vlag.
 158 b 23. Duytsche — Nederlandsche.
 161 a 17. pisjaerden — krijgsraad houden.
 161 a 29. schinckels — schenkel = een eind touw, dat aan de nok van de ra vast gesplitst werd.
 161 b 7. bouten en reevants — bouten = touwen om verbroken want te verzorgen. Reevants = reebanden, touwtjes, waarmede de zeilen aan de ra (ree) werden vastgebonden.
 161 b 16. Tergoes — Het schip Der Goes werd

- gecommandeerd door Kpt. K. Kuiper. De Ruyter was op de Neptunus.
- 161 b 18. avoes — avous, een dronk.
- 164 b 9. blindhoeft — blinddoekt.
- 165 a 15. 's Konings strot — Doelt op het ont-
hoofden van Koning Karel I.
- 165 b 11. Perseus — zie 59 b 19.
- 168 b 34. Drie Maartens — Martin Luther, Maarten van Rossem, M. H. Tromp.
- 169 a 15. Dood van Jan van Galen. — Hierop zijn nog tal van gedichten gemaakt, zelfs in het Fransch, Spaansch, Italiaansch.
- 171 b 3. behemot — zeemonster (Vondel, Lucifer IV).
- 172 b 12. Alcides — Hercules.
- 174 b 41. Hydra — veelhoofdig monster.
- 176 a 29. staarts — Engelsch-gezind.
- 180 — — Hier is slechts een greep gedaan uit den stortvloed gelegenheidsgedichten, bij den dood van Tromp verschenen. Zeer vindingrijk was men op het gebied der titels: Droevige doot, Droeve Klachte, Treurzang, Scheepskroon, Aemtocht, Klachliet, Nederlandsche klacht, Treur- en eerverzen, Uytvaart, Bee, Rouklacht, enz. enz.
- 186 a 8. straamen — striemen.
- 186 a 15. oosen — hoosvaten, schepvaten.
- 186 a 23. krochen — zuchten, klagen.
- 186 a 32. Loevensteyn — Staatsche partij.
- 188 a 6. dard — durft.
- 188 a 16. popelsy — apoplexie.
- 188 a 21. Kill him — Sla dood!
- 188 b 13. Nemaer — maar.
- 196 b 10. Pater — Adm. Pieter Adriaansz. Pater sneuvelde 12 Sept. 1631 nabij Bahia, tegen Oquendo.
- 197 b 12. Alcides — Hercules.
- 197 b 22. met een saan — spoedig, dadelijk.
- 197 b 22. Overmoeselaar — Moezelwijn.
- 200 a 1. Lojolijsch — Jezuitisch.
- 200 a 5. Montrosse, James Montrose, generaal in dienst der Stuarts. Werd in 1650 ter dood gebracht.
- 200 b 32. J. N. = Jan Neef = J. van Neer.
- 202 a 6. boelijn — lijn, waarmede het loeflijk der vierkante zeilen aan den wind wordt gehaald.
- 202 a 6. brassen — touwen, waarmede men de ra van richting doet veranderen.
- 202 b 3. verduyt — vertuyen = vastmaken met een kabel voor- en achteruit.

GETTY RESEARCH INSTITUTE

3 3125 01490 3559

